

**ТРЕВАНЯН
ШИБУМИ
НАЧИН ЗА ИГРА НА ШИБУМИ**

Превод от английски: Милена Томова, 1994

chitanka.info

В памет на мъжете, които тук се появяват като:

Кишикава

Отаке

Де Ланде

Льо Каго

Всички други образи и организации в тази книга нямат нищо общо с действителността, въпреки че някои от тях не го съзнават.

ЧАСТ ПЪРВА
ФУСЕКИ — НАЧАЛО НА ИГРАТА, КОГАТО
СЕ ИЗПОЛЗВА ЦЯЛАТА ДЪСКА

ВАШИНГТОН

На екрана примигнаха цифри: 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3..., след което прожекционният апарат спря. Свещниците, поставени в ниши по стените на частната прожекционна зала, бяха запалени.

Гласът на оператора, тънък и металически, прозвуча по вътрешната уредба:

— Готов съм, мистър Стар.

Т. Дарил Стар, единственият зрител в залата, натисна бутона на пулта пред себе си:

— Хей, приятел? Каж ми нещо. За какво са всичките тези числа в началото на филма?

— Показват мястото за рекламното време, сър — отговори операторът. — Добавих ги към филма просто като шега.

— Шега?

— Да, сър. Искам да кажа... имайки предвид естеството на филма... изглежда някак смешно да имаш предвидени реклами, не мислите ли?

— Защо да е смешно?

— Е, добре, искам да кажа... с всички тези оплаквания за жестокостите във филмите и всичко това...

Т. Д. Стар изсумтя и потърка носа си с опакото на ръката си, след което плъзна надолу слънчевите очила — стил пилот, които беше бутнал нагоре в късо остриганата си коса, когато светлините бяха загаснали за първи път.

Шега? Дяволски добре ще е, ако *не* е шега! Ако нещо се е объркало, ще ми съдерат задника. И най-малката дреболия да е сбъркана, можеш да се обзаложиш, че мистър Даймънд и неговият екип ще го забележат. Дребнави копелета! Откакто поеха контрола над операциите на ЦРУ в Средния изток, изглежда изкарват прехраната си, като откриват и най-малките прегрешения.

Стар отхапа края на пурата си, изплю го на килима, задъвка я, след което я запали с кибритена клечка, която драсна в нокътя на

палеца си. Като най-старши агент имаше достъп до кубински пури. Все пак бе нещо!

Той се смъкна рязко надолу и качи крака на облегалката пред себе си, така, както правеше като момче, когато гледаше филми в киносалона „Самотна звезда“. И ако момчето отпред започнеше да протестира, Стар му предлагаше да опита един удар между плешките. Другото дете обикновено отстъпваше, защото всеки във Флет Рок знаеше, че Т. Дарил Стар си пада по жестокостите.

Това беше преди много години и оттогава имаше много удари, но Стар не беше загубил жестокостта си. А и как иначе би станал най-старши агент в ЦРУ. Това беше помогнало, а също и опитът. И някои други хитрини.

И патриотизмът, разбира се.

Стар погледна часовника си: четири без две минути. Мистър Даймънд беше поискал прожекцията да е в четири и щеше да пристигне на секундата. Ако часовникът му не покажеше точно четири, когато Даймънд влезеше в залата, Стар щеше да предположи, че се нуждае от поправка.

Той отново натисна бутона.

— Как изглежда филмът?

— Не е зле за условията, при които е сниман — отговори операторът. — Светлината в помещението на Външни линии в Рим е малко особена... смесица от естествена светлина и луминесцентно осветление. Трябваше да използвам комбинация от СС филтри^[1], които много затрудняват фокусирането. А колкото до качеството на цветовете...

— Не искам да слушам за пикливите ти проблеми!

— Съжалявам, сър. Просто отговарях на въпроса ви.

— Е добре, тогава недей да ми отговаряш!

— Сър!

Вратата в дъното на частната прожекционна зала рязко се отвори. Стар погледна часовника си: точно пет секунди преди четири. Тримата мъже бързо тръгнаха по пътеката надолу. Начело вървеше мистър Даймънд, чиито движения бяха бързи и сръчни, а безукорно ушитите дрехи като че ли отразяваха подредения му начин на мислене. Отблизо го следваше първият му помощник, висок, слаб мъж със съмнителен научен вид. Човек, който не обича да губи време, Даймънд

обикновено диктуваше бележки дори и по пътя между две срещи. Първият му помощник носеше закачен на колана касетофон, чийто микрофон, голям колкото глава на топлийка, беше прикрепен към металните рамки на очилата му. Той винаги вървеше до мистър Даймънд или седеше близо до него с наведена глава, за да долови потока от кратки монотонни нареждания.

Имайки предвид заложената ограниченост на интелекта в ЦРУ, беше неизбежно агентите с чувството си за хумор да предположат съществуването на хомосексуална връзка между Даймънд и вечно надвесения над него помощник. Повечето от шегите бяха около това — какво би се случило с носа на помощника, ако мистър Даймънд внезапно спре.

Третият мъж, някак смутен от бързите движения около себе си, беше арабин, облечен в тъмни, скъпи западни дрехи, които обаче му стояха зле. И това не беше по вина на шивача. Просто тялото му не се чувстваше комфортно в дрехи, които изискваха стойка и дисциплина.

Даймънд се отпусна в едно кресло до пътеката в срещуположната страна на залата, където седеше Стар; първият помощник седна точно зад него, а палестинецът, който очакваше, че някой ще му каже къде да седне, най-накрая се мушна на една седалка отзад.

Обръщайки главата си така, че микрофонът да улови края на неговата бърза диктовка, Даймънд довърши мисълта си:

— Запознайте ме със следните въпроси в следващите три часа. Първо — инцидентът с нефтените съоръжения в Северно море: поражения върху околната среда. Второ — този професор, който разследва вредата от тръбопровода в Аляска — да приключи със случаен инцидент.

И двете задачи бяха във финалните си фази и мистър Даймънд очакваше с нетърпение да поиграе малко тенис в края на седмицата. Естествено, ако тези глупаци от ЦРУ не бяха оплескали акцията на летището в Рим. Това беше едно просто ликвидиране, което не трябваше да предизвика никакви затруднения, но през шестте месеца, откакто компанията-майка го беше назначила да управлява действията на ЦРУ в Средния Изток, той беше разбрал, че нямаше акция, колкото и проста да изглежда, която да изключва възможностите ЦРУ да сгреши.

Даймънд разбираше защо компанията-майка беше избрала да работи под прикритието на ЦРУ и на Националната служба за сигурност (НСС), но това не правеше задачата му по-лека. Нито пък беше особено развеселен от шеговитата забележка на Шефа, че използването на агенти на ЦРУ от компанията-майка е нейният принос към повика за наемане на работа на умствено недоразвити личности.

До този момент Даймънд не беше прочел рапорта на Стар за акцията, затова, без да се обръща посегна да го вземе. Първият помощник очакваше това и го беше приготвил.

След като хвърли поглед на първата страница, Даймънд каза тихо:

— Загасете пурата, Стар. — След това направи лек жест с ръка и светлината започна да намалява.

Когато в залата стана тъмно и лъчът на прожектора проби през синкавия дим, Т. Дарил Стар бутна слънчевите очила в косата си. На екрана се появи планът на голямо, оживено летище.

— Това тук са Външните линии в Рим — проточи Стар. — Тринадесет и тридесет и четири средно европейско време. Полет 414 от Тел Авив току-що е завършил. Ще мине известно време, преди да започне акцията. Тези италиански митничари не са от най-бързите.

— Стар? — каза Даймънд отегчено.

— Сър?

— Защо не сте загасили тази пура?

— Честно да ви кажа, сър, не чух да ме молите за това.

— Не съм ви *молил*.

Смутен, че му нареждаха в присъствието на чужденец, Стар свали краката си от облегалката на предната седалка и загаси почти недопушената пура в килима. За да покаже, че не се е засегнал, той продължи с обясненията, като че ли нищо не се беше случило.

— Предполагам, че нашият арабски приятел ще бъде впечатлен от начина, по който сме се справили.

Едър план: входът за емигранти и митницата. Опашка от пътници, всеки от които очаква приключването на формалностите с различна степен на нетърпение. Когато се сблъскат с некомпетентността и незаинтересоваността на служителите, единствените пътници, които се усмихват приятелски, са тези, които очакват неприятности с паспортите или с багажа си. Един възрастен

мъж със снежнобяла козя брадичка, облегат на гишето, обяснява за трети път нещо на митничаря. Зад него в редицата са двама млади мъже, около двадесетгодишни, силно почернели от слънцето, облечени в шорти цвят каки и разкопчани ризи. Докато те се преместват напред, побутвайки с крак раниците си, камерата се приближава и ги обхваща отблизо.

— Това са нашите цели — обясни Стар ненужно.

— Точно така — каза арабинът с крехък фалцет. — Разпознах един от тях. Известен е в тяхната организация като Аврим.

С комично преувеличен галантен поклон единият от младите мъже предлага на хубаво червенокосо момиче да мине пред тях на гишето. То усмихнато благодари, но кимва с глава за отказ. Италианският служител взема с отегчен жест паспорта на първия млад мъж и го отворя. Очите му непрекъснато се насочват към гърдите на младото момиче, очевидно свободни под дънковата блуза. Той премества поглед от снимката към лицето на младия мъж и обратно, намръщвайки се.

Стар обясни:

— Снимката в паспорта е правена преди да си пусне тази глупава брада.

Служителят повдига рамене и подпечатва паспорта. Вторият млад мъж е обслужен със същата комбинация от недоверие и некомпетентност. Неговият паспорт е подпечатан два пъти, защото италианският служител е толкова зает от гледката през ризата на червенокосото момиче, че забравя първия път да използва тампона с мастило. Младите мъже вземат раниците си и ги увисват на раменете си. Мърморейки извинения, те се промъкват през група развълнувани италианци, едно голямо семейство, което се блъска, изправено на пръсти да поздрави пристигащ роднина.

— Добре! Сега забави! — нареди Стар по вътрешната връзка. — Ето тук започва веселието.

Скоростта беше намалена на една четвърт.

От кадър на кадър младите мъже се движат бавно, като че ли въздухът е желатин. Водачът се обръща назад и се усмихва на някого от опашката, движението напомня балет при лунно притегляне. Вторият поглежда над тълпата. Усмивката му замръзва. Той отваря уста и крещи мълчаливо, докато предната част на ризата му се покрива

с кръв. Преди да падне на колене, втори куршум го улучва в бузата и я откъсва. Камерата се поклаща замаяно, докато открие втория млад мъж, който е пуснал раницата си и с кошмарно бавно движение бяга към шкафчетата за багаж. Той прави пирует във въздуха, когато един куршум го удря в рамото. Удря се грациозно в шкафчетата и отскача назад. Улучен е в бедрото и се плъзга настрани към гранитния полиран под. Трети куршум пръсва тила му.

Камерата се поклаща над терминала, търсейки, загубвайки и отново намирайки двама мъже — не са на фокус — тичащи към стъклените врати на входа. Фокусът е коригиран, вижда се, че са азиатци. Единият от тях носи автоматична пушка. Той изведнъж извива гръб, протяга ръце и се плъзва на пръсти напред, преди да падне по лице. Пушката безшумно пада до него. Вторият мъж е стигнал до стъклените врати, неясната светлина очертава тъмния му силует. Той се присвива, когато един куршум улучва стъклото до главата му. Обръща се и побягва към един открит асансьор, от който слиза група ученици. Едно малко момиченце пада долу, косата му се разпилява. Улучено е в стомаха. Следващият удар улучва азиатца между плешките и той полита към стената до асансьора. На лицето му е изписано недоумение, той извива ръка назад, като че ли иска да измъкне куршума. Следващият куршум минава през ръката му и влиза в гръбнака. Той се плъзва надолу по стената и пада, като главата му остава между вратите на асансьора. Вратите се затварят, но отново се отварят, като срещат съпротивата на главата. Отново се затварят, след което се отварят. Затварят се. Отварят се.

Бавен панорамен план на терминала. Под висок ъгъл.

... Купчина потресени и невярващи деца около падналото момиче. Едно момче крещи...

... Двама пазачи на летището с извадени малки италиански автомати тичат към падналите ориенталци. Единият все още стреля...

... Възрастният мъж със снежнобялата козя брадичка е седнал в локва от собствената си кръв, с протегнати напред крака, като дете, играещо с пясък. Изражението му е напълно недоумяващо...

... Единият от младите евреи лежи по лице върху липсващата си буза, раницата все още е на рамото му...

... Объркване сред групата италианци, които посрещат роднината. Трима от тях са паднали. Другите се вайкат или са

коленичили, едно десетгодишно момче се върти на петите си, търсейки посока, в която да побегне за помощ или да потърси сигурност...

... Червенокосото момиче е застинало, очите му са кръгли от ужас, докато гледа падналото момче, което само преди секунди ѝ предлагаше реда си...

... Камерата се спира на младия мъж, прострян до шкафчетата, тилът му липсва...

— Е, това е всичко, приятели! — каза Стар. Лъчът на прожекторния апарат изгасна и светлините по стените се запалиха.

Стар се извъртя на мястото си, очаквайки въпроси от мистър Даймънд или от арабина.

— Е?

Даймънд продължаваше да гледа към празния екран, притиснал леко с три пръста устата си; рапортът за акцията бе все още на коленете му. Той остави пръстите му да се плъзнат към брадата.

— Колко? — попита спокойно той.

— Сър?

— Колко са убитите при акцията?

— Знам какво искате да кажете, сър. Нещата станаха малко по-мокри, отколкото очаквахме. Бяхме наредили на италианската полиция да не се меси, но те объркаха инструкциите — не че това е нещо ново. Дори аз самият имах някои проблеми. Трябваше да използвам берета, така че куршумите да отговарят на италианските. А като пистолет беретата не струва и пукната пара, както би казал моят стар татко. С един смит уесън бих свалил тези японци с два изстрела и нямаше да улуча това бедно малко момиче, което се изпречи на линията на огъня. Естествено, за първата част бяхме инструктирали нашите японски момчета да направят малко бъркотия, за да изглежда като акция на „Черния Септември“. Но паникьосаните италиански полицаи бяха тези, които започнаха да пръскат куршуми наоколо — като крава, пикаеща върху плоска скала, както би казал моят...

— Стар? — гласът на Даймънд беше изпълнен с отвращение. — Какъв беше въпросът който ви зададох?

— Попитахте колко са убитите. — Тонът на Стар изведнъж стана отсечен и той свали маската на добро старо момче, зад която обикновено се криеше, за да приспи неприятеля с предположението, че си има работа с непоправим глупак. — Общо девет. — Изведнъж се

ухили и носовият изговор отново се върна. — Чакай да видим. Имаме, разбира се, двамата евреи, които бяха целта. След това нашите японски агенти, които трябваше да отстраня. И бедното малко момиче, което попадна под куршумите ми. И онзи старец, който получи куршум. И трима от онова местно семейство, което се мотаеше наоколо, когато вторият евреин притича покрай тях. Мотаенето е опасно нещо. Трябва да се забрани със закон.

— Девет? Девет убити, за да премахнете двама?

— Е, сър, не трябва да забравяте, че имахме инструкции да направим всичко да изглежда като акция на „Черния Септември“. А тези момчета обичат да са екстравагантни. В техният стил е да чупят яйца с тесла — не искам тук да засягам мистър Хаман.

Даймънд вдигна поглед от рапорта, който четеше бързешком. Хаман? След това се сети, че това е името, което богатите с въображение служители на ЦРУ бяха дали на арабския наблюдател.

— Не се обиждам, мистър Стар — каза арабинът. — Тук сме, за да се учим. Това е една от причините някои от нашите момчета да тренират с вашите хора в Академията. Да ви кажа истината, аз съм впечатлен, че човек с вашето положение е намерил време да се занимае лично с този въпрос.

Стар скромно махна с ръка.

— Няма защо да го споменавате. Ако искате работата да е свършена добре, дайте я на зает човек.

— Това пак ли е нещо, което вашият стар татко е обичал да казва? — попита Даймънд, без да вдига поглед от рапорта, който четеше по скоростния метод — очите му пробягваха вертикално към центъра на страницата.

— Всъщност сте прав.

— Той май е бил нещо като философ.

— Мисля, че по-скоро беше гаден кучи син, сър. Но наистина умееше да си служи с думите.

Даймънд въздъхна и върна Вниманието си към рапорта. През месеците откакто компанията-майка го беше назначила да контролира дейността на ЦРУ, засягаща интересите на силите, добиващи нефт, той беше разбрал, че независимо от неспособността им да се придържат строго към установеното, хора като Стар не бяха глупави. В действителност те бяха изненадващо интелигентни и способни да

решават всякакви проблеми. В писмените рапорти на Стар относно задачите му нямаше и следа от диалектната граматика, от оскъдния порнографски език. Вместо това човек намираше сбита и стегната проза, предизвикваща въображението.

От биографията му Даймънд беше научил, че Стар е нещо като героична фигура сред младите агенти на ЦРУ — един от последните от старото поколение преди компютърната ера, от дните, когато заниманията на Компанията бяха най-вече да разменя изстрели над берлинската стена, а не да контролира изборите за конгресмени, събирайки доказателства за тяхната финансова или сексуална разюзданост.

Т. Дарил Стар беше от същото тесто като един свой колега, който напусна Компанията, за да пише неразбираеми шпионски романи и за да се забърка до ушите в политически престъпления. Когато огромната му глупост доведе до залавянето му, той запази агресивно мълчание, докато неговите поддръжници запяха в хор „*mea culpa*“^[2] и натрупаха печалби от публикации. След като полежа малко във федералния затвор, той реши да облагороди уплашеното си мълчание, като премина към кодирани изявления.

Светът прие това като огромна шега, но Стар продължаваше да се възхищава на нескопосания глупак. Тях ги свързваха общите качества на бойскаутите и на фокусници, нещо характерно за старите времена в ЦРУ.

Даймънд вдигна поглед от рапорта.

— Доколкото разбирам от това, мистър... Хаман, вие сте присъствали по време на нападението в ролята на наблюдател.

— Да. Вярно е. Като специализант-наблюдател.

— В такъв случай защо пожелахте да видите този филм, преди да докладвате на началниците си?

— Ах... да. Е... като се има предвид...

— Не би било възможно да докладва какво е видял с очите си, сър — обясни Стар. — Той беше с нас горе на мецанина, когато започна всичко, но десет секунди по-късно не можахме да намерим и косъм от него. Един човек, който бяхме прикрепили към него, накрая го откри в дъното на обществените тоалетни.

Арабинът се засмя кратко и тъжно.

— Вярно е. Повикът на природата е винаги ненавременен и емпиричен.

Първият помощник се намръщи и премигна. Емпиричен? Дали не искаше да каже наложителен? Неотложен?^[3]

— Разбирам — каза Даймънд и продължи бързото четене на рапорта, състоящ се от седемдесет и пет страници.

Чувствайки се неудобно от тишината, арабинът реши бързо да я запълни:

— Не искам да ставам досаден, мистър Стар, но има нещо, което не разбирам.

— Казвай, приятел.

— Защо използвахте за удара азиатци?

— Какво? О-о! Е, нали си спомняте, че се разбрахме да го подготвим така, сякаш вашите хора са направили удара. Но не разполагахме с араби в магазина, а момчетата, които тренираме в Академията, не стават за такива номера. — Стар реши, че не е тактично да добави, че с тяхната неспособност те едва ли ще стават за нещо. — Вашите момчета от „Черния Септември“ използват членове на японската „Червена Армия“ в своите акции... и намерихме японци.

Арабинът притеснено се намръщи:

— Искате да кажете, че японците бяха ваши хора?

— Точно така. Двойка японци от Агенцията в Хавай. Добри момчета. Беше направо жалко, че трябваше да ги загубим, но смъртта им ще придаде правдоподобност на вашето иначе изтъркано и неубедително описание. Куршумите, които ще извадят от тях, ще са от берета и местната полиция ще обере лаврите. Те носят документи, по които ще ги идентифицират като членове на „Червената армия“, които помагат на арабските си братя в това, което вие наричате безкрайна борба срещу всичко капиталистическо.

— Ваши собствени хора? — повтори арабинът със страхопочитание.

— Не го вземай толкова навътре. Техните документи, дрехите им, дори и храната, която ще намерят в стомасите им... всичко ще изглежда така, сякаш идват от Япония. В действителност, те наистина пристигнаха от Токио часове преди удара, или както там го наричате.

Очите на арабина заблестяха от възхищение. Това беше точно този вид организация, която чичо му — и президент — го беше

изпратил в Съединените щати да проучи, за да създаде една подобна и да избегнат зависимостта си от новонамерените си съюзници.

— Но предполагам, че вашите японски агенти не са знаели, че ще бъдат... не знам как го наричате?

— Ликвидирани? Не, не знаеха. Има правило при нас, че участващите лица не трябва да знаят повече от това, което им трябва, за да свършат работата. Те наистина бяха способни мъже, но дори и те, ако знаеха накъде ще поемат след това щяха да изгубят част от ентузиазма си... ако разбираш какво искам да кажа.

Даймънд продължаваше да чете. Вертикалното обхождане с очи е винаги с една стъпка преди възприемането от съзнанието, което сортира и анализира информацията. Когато някоя частичка не попаднеше на място или звучеше фалшиво, той спираше, връщаше се назад и отново сканираше смуцаващото място.

Беше стигнал до последната страница, когато заработи вътрешната му аларма. Той спря, върна се на предишната страница и я прочете внимателно — този път хоризонтално. Мускулите на челюстта му заиграха. Той повдигна очи и издаде едно характерно слабо възклицание: за момент спря да диша.

Първият помощник премигна. Познаваше симптомите. Задаваха се неприятности.

Даймънд пое дълбоко въздух и върна рапорта. Докато не направеше сам оценка на проблема, нямаше защо да безпокои арабския наблюдател. Опитът му показваше, че беше безсмислено да обременяваш арабите с ненужна информация. Беше нещо, което трудно понасяха.

— Е? — попита той, обръщайки леко глава. — Доволен ли сте, мистър Хаман?

За момент арабинът не разпозна кодовото си име, след което се сети и се захили.

— О, да. Е, може да се каже, че съм впечатлен от доказателството на филма.

— Това означава ли впечатлен, но не доволен? Арабинът помръдна с врат и повдигна ръцете си с дланите нагоре, усмихвайки се като продавач на килими.

— Мои добри приятели, не е важно дали аз съм доволен или не. Аз съм просто един пратеник, нещо като връзка или както го

наричате...?

— Лакей? — предложи Даймънд.

— Може би. Не знам тази дума. Преди известно време нашите агенти от разузнаването научиха, че се готви заговор за убийството на последните двама герои от мюнхенската олимпиада. Моят чичо — и президент — изказа желание този заговор да се спре... това ли е думата?

— Това е думата — съгласи се Даймънд с отегчен глас. Започваше да губи търпение с този глупак, който беше по-скоро национална грешка, отколкото нормален човек.

— Както си спомняте, спирането на този ужасен заговор беше предпоставка за приятелски разговори с компанията-майка по въпроси, касаещи снабдяването с нефт. Компанията-майка реши благоразумно да възложи на ЦРУ решаването на въпроса — под вашето лично ръководство, мистър Даймънд. Не искам да обиждам моя смел приятел, мистър Стар, но не можем да отречем, че след като някои каша, забъркани от хора, тренирани в ЦРУ, доведоха до провал на един готов да сътрудничи президент, вярата ни в една такава организация не може да е безгранична. — Арабинът наклони глава към рамото си и се усмихна извинително на Стар, който съсредоточено разглеждаше ноктите си. Арабинът продължи:

— Нашето разузнаване успя да осигури на ЦРУ имената на двамата ционистки разбойници, които трябваше да извършат това криминално нападение, както и приблизителния час на отпътуването им от Тел Авив. Мистър Стар без съмнение е използвал и своите източници на информация и е решил да осъществи трагедията с техника, която вие наричате „осуetyаване на престъплението“, организирайки екзекуцията на престъпниците, преди да извършат престъплението — един много икономичен от съдебна гледна точка начин. Сега вие ми показахте някои аудио-визуални доказателства, че акцията е преминала успешно. Ще докладвам това на моите началници. Те трябва да са тези, които да са доволни или не.

Даймънд, чиито мисли бяха другаде през по-голямата част от монолога на арабина, се надигна.

— Това е всичко, тогава. — Без повече думи той тръгна по пътеката, последван от първия помощник.

Стар качи краката си на седалката пред себе си и извади една пура.

— Искаш ли да го видиш пак? — попита през рамо арабина.

— Ще бъде удоволствие. Стар натисна бутона на пулта.

— Хей, приятел? Хайде да го видим пак. — Той вдигна очилата в косата си, докато светлината намаляваше. — Ето, започваме. Повтаряме. Отначало.

Докато вървеше бързо по коридора на центъра, яростта на Даймънд проличаваше само в остро потропване на подметките му по плочите. Беше трениран да не издава чувствата си, но лекото напрежение около устата му и леко разфокусираният му поглед бяха достатъчни за първия помощник да разбере, че е ядосан.

Влязоха в асансьора и първият помощник постави една магнитна карта в процепа. Кабината достигна бързо до сутеренния апартамент, наречен кодово „16 етаж“. Първото нещо, което Даймънд направи, когато пое дейността на ЦРУ по нареждане на компанията-майка, беше да си осигури работно пространство в недрата на Центъра. Нито един служител на ЦРУ нямаше достъп до етаж 16: апартаментът беше защитен с оловни екрани и с алармена инсталация против подслушване. Като допълнителна защита срещу любопитството на правителството, офисът на Даймънд се обслужваше от директна компютърна връзка с компанията-майка по кабели, които бяха екранирани така, че да не допускат подслушване.

За постоянен достъп до проучвателните и комуникационни възможности на компанията-майка Даймънд имаше нужда само от двама подчинени: от своя първи помощник, който беше отличен специалист по компютрите, и от секретарката си мис Суивън.

Те влязоха в едно просторно помещение. Стените и килимите бяха в матовобяло. В центъра имаше пет тапицирани в светло стола около маса с гравирана стъклена повърхност. Тя служеше и като екран, на който можеха да се проектират компютърни образи. От петте стола само един можеше да се върти, този на Даймънд. Останалите създаваха минимално удобство. Мястото беше за бързи и живи дискусии, а не за светски разговори.

На отсрещната стена имаше вграден пулт, който свързваше техния компютър с управляващата система на компанията-майка: Дебелака. На пулта имаше също телевизор, телефото и телетайпни

връзки към Дебелака за отпечатване на речеви и визуални данни. Мястото на първия помощник беше винаги пред пулта — на този инструмент той свиреше с уникална артистичност и с голямо удоволствие.

Повдигнато леко върху подиум, бюрото на Даймънд изглеждаше удивително скромно, с бяла пластмасова повърхност, само петдесет на шестдесет и пет сантиметра. То нямаше чекмеджета или рафтове, никакво място, където да забутаеш или пропуснеш някой материал, нито пък даваше възможност да бутнеш настрана някой документ с извинението, че ще прегледаш нещо друго по-напред. Една система, основана от правила със сложни и точни критерии, довеждаше проблемите до неговото бюро само когато имаше достатъчно задълбочено проучване, за да се вземе решение. Последното ставаше много бързо и нещата се придвижваха. Даймънд се отвърщаваше от физическия и емоционалния безпорядък.

Той отиде до стола пред бюрото (създаден от специалист-ортопед да намалява умората, без да създава приспиващо удобство) и седна с гръб към огромния прозорец, от който можеше да се види една малка част от парка и паметника на Вашингтон. Той поседя за момент с притиснати като за молитва длани, докосвайки леко устните си с върха на пръстите. Първият помощник автоматично зае мястото си зад информационния пулт и зачака инструкции.

Застанала нащрек при влизането им, мис Суивън влезе в работното помещение и седна на стола отстрани с готов бележник. Тя беше към тридесетгодишна, с хубаво тяло и гъста червеникава коса, прибрана в строг кок.

Без да повдига очи, Даймънд отдръпна дланите си от устните и ги насочи към първия помощник.

— Тези двама евреи. Те принадлежат към някаква организация. Име?

— „Петимата от Мюнхен“, сър.

— Дейност?

— Да отмъстят за убийството на еврейските атлети на олимпиадата в Мюнхен. И най-вече — да открият и убият палестинските терористи, които са били замесени. Нищо официално. Няма нищо общо с официалните власти на Израел.

— Ясно. — Даймънд насочи пръстите си към мис Суивън. — Ще вечерям тук тази вечер. Нещо бързо и леко, но имам нужда от протеини. Нека бъде бирена мая, течни витамини, жълтъци от яйца и осем унции^[4] суров телешки дроб. Направете го в миксера.

Мис Суивън кимна. Очертаваше се дълга нощ.

Даймънд завъртя стола си и се загледа с празен поглед в паметника на Вашингтон. По поляната, близо до основата му, вървяха ученици, които минаваха оттам всеки ден по едно и също време. Без да се обръща, той каза през рамо:

— Дай ми извадка за „Петимата от Мюнхен.“

— С какъв индекс, сър?

— Тя е малка организация. И нова. Нека започнем с историята ѝ и членството.

— До каква дълбочина да влизам, сър?

— Ти реши. Това е нещо, което правиш добре. Първият помощник обърна стола си и започна да дава инструкции на Дебелака. Лицето му беше неподвижно, но очите зад кръглите очила проблясваха от удоволствие. Дебелака съдържаше информация от всички компютри на Западния свят заедно с данни от силите на Източния блок, откраднати чрез сателита. Беше една комбинация от свръхсекретна информация и телефонни сметки; материали на ЦРУ за изнудване и удостоверения за шофиране за Франция, от имена, стоящи зад номерирани сметки в швейцарски банки, и списък с клиентите на рекламна фирма в Австралия. Разполагаше с най-деликатна и най-светска информация. Ако живеете в индустриалния Запад, това означава, че сте влезли в Дебелака. То има вашата кредитна сметка, кръвната ви група, политическото ви минало, сексуалните ви наклонности, медицинския ви картон, представянето ви в училище и в университета, някои извадки от личните ви телефонни разговори, копие от всяка телеграма, която сте изпратили или получили, всички покупки, направени на кредит, пълно военно и затворническо досие, всички списания, за които сте абонирани, данъците ви за доход, шофьорската ви книжка, отпечатъци от пръсти, свидетелство за раждане — всичко това, ако сте обикновен гражданин, към който компанията-майка не проявява особен интерес. Ако обаче компанията-майка или някои от нейните подразделения, като ЦРУ, НСС или

подобни организации в другите демократични страни, имат по-специално отношение към вас, Дебелака знае много повече от това.

Програмирането на данни в Дебелака беше една постоянна работа на армия от инженери и техници, но получаването на информация от него беше сложна задача. Проблемът беше в това, че Дебелака знаеше прекалено много. Ако човек разглеждаше даден проблем твърде повърхностно, можеше да не открие това, което иска. Ако го разглеждаше прекалено дълбоко, имаше опасност да бъде засипан с купища информация без значение: резултати от стари проби на урина, предсказания за годишните изпити в университета, предпочитания към марката на тоалетната хартия. Уникалната дарба на първия помощник беше деликатното му умение да зададе точните въпроси и да търси отговорите на най-подходяща дълбочина. Опитът и интуицията му успяваха да го насочат към най-верните индекси, правилните пермутации, верните пасажи, подходящите дълбочини. Умееше да работи с компютъра и го обичаше. Да работи на своя пулт, беше за него това, което беше сексът за другите мъже, по-точно — каквото той предполагаше, че е сексът за другите мъже.

Даймънд каза през рамо на мис Суивън:

— Когато съм готов, искам да говоря със Стар и арабина, когото наричат Хаман. Нека бъдат на разположение.

Под управлението на първия помощник пултът се загреваше и бръмчеше. Първите резултати вече идваха; части от тях бяха съхранени в местната памет; диалогът беше започнал. Нямаше два еднакви разговора с Дебелака; всеки имаше свой собствен патос и удоволствието от решаването на проблема беше започнало да оказва своето въздействие върху интелекта на първия помощник.

За да се получи пълната картина, щяха да са необходими двадесет минути. Даймънд реши да не губи това време. Щеше да направи малко упражнения, да настрои тялото си и да изчисти съзнанието си. Той направи знак на мис Суивън да го последва в малката стая за упражнения, разположена извън работното помещение.

Когато той се съблече по къси гащета, мис Суивън си сложи един чифт кръгли предпазни очила за слънце, подаде подобни и на него, след което включи лъчевите лампи. Даймънд започна да прави коремни преси на една наклонена платформа, докато мис Суивън се притисна до стената, опитвайки се да държи чувствителната си кожа

колкото може по-далече от ултравиолетовите лъчи. Даймънд правеше коремните преси бавно, стараейки се да извлече най-добрия ефект. Беше в чудесна форма за мъж на неговата възраст, но коремът му се нуждаеше от постоянни грижи.

— Слушай — каза той с глас, напрегнат от усилието, докато се навеждаше, за да докосне дясното си коляно с левия лакът. — Ще трябва да привлечем и някой от ЦРУ в тази работа. Уведоми някой на върха, останал след последната козметична административна промяна.

Най-висшият администратор след политическите длъжности, които идваха и си отиваха като жертвени агнета в зависимост от общественото мнение, беше заместник-пълномощникът по международните връзки, към когото обикновено се обръщаха, използвайки съкращение от първите букви на длъжността му. Мис Суивън информира началника си, че той се намира все още в сградата.

— Ще свърши работа. Нареди му да е на разположение. О-о, и анулирай срещата ми по тенис за края на седмицата.

Веждите на мис Суивън се повдигнаха високо. Нещата май наистина бяха много сериозни.

Даймънд започна да действа с тежестите.

— Искам, освен това, бърз достъп и предимство за работа с Дебелака за остатъка от следобеда, а може и за по-дълго.

— Да, сър.

— Добре. Какво записва в бележника?

— Високо съдържание на протеин в течна форма. Да задържа мистър Стар и мистър Хаман. Да уведомя и задържа заместник-пълномощника. Заявка за бърз достъп и предимство за работа с Дебелака.

— Добре. Преди да свършиш всичко това, изпрати съобщение до Председателя. — Даймънд дишаше тежко от упражненията. — Съобщение: „Възможно е акцията на Външни линии в Рим да се окаже незавършена. Ще потърсим, обработим и представим алтернативите.“

Когато мис Суивън се върна след пет минути, тя носеше една голяма чаша с гъста, пенлива пурпурна течност, чийто цвят се беше получил от разбиването на суровия черен дроб. Даймънд беше в последната фаза на своите упражнения. Той спря и взе вечерята си, а тя се притисна близо до стената, избягвайки колкото може лъчите, но знаейки много добре, че беше изложила нежната си кожа достатъчно,

за да изгори. Въпреки че работата ѝ в компанията-майка имаше много предимства — добро пенсионно осигуряване, медицинско обслужване, почивна станция на Компанията в Канада, празненства за Коледа — мис Суивън съжеляваше само за две неща в кариерата си: слънчевото изгаряне, което получаваше почти всяка седмица, и това, че мистър Даймънд я използваше от време на време, за да облекчи напрежението си. Все пак тя беше философ. Няма идеална работа.

— Всичките ли задачи са изпълнени? — попита Даймънд, потрепервайки леко, като изпи напитката.

— Да, сър.

Без да обръща внимание на присъствието ѝ, Даймънд събу гащетата си и влезе в стъклената кабина с душа, където пусна мощна струя студена вода. Надвиквайки шума ѝ, той попита:

— Председателят отговори ли на съобщението ми?

— Да, сър.

След кратко мълчание Даймънд каза:

— Не се притеснявай да ми предадеш неговия отговор.

— Извинете ме, сър?

Даймънд спря душа, излезе и започна да се изтрива с една груба кърпа, предназначена да повишава кръвообращението.

— Искате ли да ви прочета съобщението на Председателя, сър?

Даймънд въздъхна дълбоко. Ако тази досадница не беше най-хубавата от останалите 100...

— Би било чудесно, мис Суивън.

Тя разгърна бележника си, примижайки срещу светлината на лампите.

— Отговор: „Председателят до Даймънд, Дж. О.: «Провал по този въпрос е недопустим».“

Даймънд кимна, докато подсушаваше старателно пениса си. Друго не беше и очаквал.

Като се върна в работното помещение, беше със свеж ум и готов за вземане на решения. Беше се преоблякъл в работния си костюм, един жълт гащеризон, който беше удобен и подчертаваше тена му.

Първият помощник работеше съсредоточено и бодро на пулта и вече беше готов да извлече разпечатка на данните за „Петимата от Мюнхен“.

Даймънд седна на своя въртящ се стол пред млечнобялата стъклена повърхност на масата.

— Започвай — нареди той. — Дай ми скорост петстотин думи в минута. — Не можеше да възприема информацията по-бързо от това, защото данните пристигаха от половин дузина международни източници и механичният превод на английски на Дебелака беше надут и недоद्याлан.

ПЕТИМАТА ОТ МЮНХЕН...
ОРГАНИЗАЦИЯ... НЕОФИЦИАЛНА...
РАЗБИВКА...
ЦЕЛ РАВНА НА УНИЩОЖАВАНЕ НА
ЧЛЕНОВЕТЕ НА ЧЕРНИЯ СЕПТЕМВРИ, ЗАМЕСЕНИ В
УБИЙСТВОТО НА ИЗРАЕЛСКИТЕ АТЛЕТИ НА
ОЛИМПИАДАТА В МЮНХЕН...
ВОДАЧ И КЛЮЧОВ ЧОВЕК РАВНО ЩЕРН, АСА...
ЧЛЕНОВЕ И ПОДДРЪЖНИЦИ РАВНО НА
ЛЕВИТСЪН, ЙОЕЛ... ЯРИВ, ЧАИМ... ЗАРМИ,
НЕХЕМИА... СТЕРН, ХАННА...

— Задръж — каза Даймънд. — Нека ги проследим един по един.

СТЕРН, АСА
РОДЕН НА 13 АПРИЛ 1909... БРУКЛИН, НЮ
ЙОРК, САЩ... 1352 КЛИНТЪН АВЕНЮ...
АПАРТАМЕНТ 3В

Първият помощник стисна зъби.

— Съжалявам, сър.

Беше навлязъл малко по-надълбоко от необходимото. Никой не искаше да знае номера на апартамента, в който се беше родил Стерн. Поне засега. Той намали с един микрон дълбочината.

СТЕРН ЕМИГРИРА В ПАЛЕСТИНА... 1931
ПРОФЕСИЯ И/ИЛИ ПРИКРИТИЕ... ФЕРМЕР,
ЖУРНАЛИСТ, ПОЕТ, ИСТОРИК...
УЧАСТВАЛ В БОРБАТА ЗА НЕЗАВИСИМОСТ...
1945–1947 (подробности налични).
ЗАТВОРЕН ОТ БРИТАНСКИТЕ ОКУПАЦИОННИ
ВОЙСКИ (подробности налични).
СЛЕД ОСВОБОЖДАВАНЕТО МУ СТАВА ВРЪЗКА
МЕЖДУ ОРГАНИЗАЦИЯТА НА СТЕРН И ВЪНШНИ
СИМПАТИЗИРАЩИ ГРУПИ (подробности налични).
ОТТЕГЛЯ СЕ ВЪВ ФЕРМАТА СИ... 1956...
АКТИВИРА СЕ ОТНОВО СЛЕД АФЕРАТА С
ПЕТИМАТА ОТ МЮНХЕН (подробности налични).
НАСТОЯЩ КОЕФИЦИЕНТ ЗА ДРАЗНИТЕЛ НА
КОМПАНИЯТА-МАЙКА КОЕФИЦИЕНТ РАВЕН НА .001
ПРИЧИНА ЗА НИСЪК КОЕФИЦИЕНТ РАВНА НА: ТОЗИ
ЧОВЕК СЕГА Е МЪРТЪВ ПОЧИНАЛ ОТ РАК НА
ГЪРЛОТО

— Това е повърхностна извадка, сър — каза първият помощник.
— Да навлезе ли по-дълбоко? Той явно е човекът в центъра.

— Очевидно. Но е мъртъв. Не, само запази останалата част в
паметта. Ще се върне по-късно на него. Нека да погледнем и другите
членове на групата.

— На вашия екран е, сър.

ЛЕВИТСЪН, ЙОЕЛ
РОДЕН НА 25 ДЕКЕМВРИ 1954... НЕГЕВ,
ИЗРАЕЛ...
БАЩА УБИТ... СРАЖЕНИЕ... ШЕСТДНЕВНАТА
ВОЙНА... 1967
ВКЛЮЧВА СЕ В ПЕТИМАТА ОТ МЮНХЕН...
ОКТОМВРИ 1972...
УБИТ... 25 ДЕКЕМВРИ, 1976... (ЕДНАКВОСТТА
МЕЖДУ ДАТАТА НА РАЖДАНЕ И НА СМЪРТТА Е

ЗАБЕЛЯЗАНА И Е ПРИЕТО, ЧЕ СЪВПАДА)

— Спри това — нареди Даймънд. — Дай малко повече подробности за смъртта на това момче.

— Да, сър.

УБИТ...25 ДЕКЕМВРИ, 1976...

ЖЕРТВА (ПРЕДПОЛАГА СЕ, ЧЕ Е БИЛ ГЛАВНА ЦЕЛ) НА ТЕРОРИСТИЧНА БОМБА...

МЯСТО РАВНО НА КАФЕНЕ В ЙЕРУСАЛИМ...
БОМБАТА УБИВА СЪЩО ШЕСТ БЛИЗКОСТОЯЩИ АРАБИ. ДВЕ ДЕЦА ОСЛЕПЕНИ...

— Добре, остави го. Не е важно. Върни се към по-лекото сканиране.

НАСТОЯЩ КОЕФИЦИЕНТ ЗА ДРАЗНИТЕЛ НА КОМПАНИЯТА-МАЙКА РАВЕН НА .001...

ПРИЧИНА ЗА НИСЪК КОЕФИЦИЕНТ РАВНА НА:
ТОЗИ ЧОВЕК Е МЪРТЪВ, ПРИЧИНА МНОЖЕСТВО НАРАНЯВАНИЯ...

ЯРИВ, ЧАИМ

РОДЕН НА 11 ОКТОМВРИ, 1952... ЕЛАТ, ИЗРАЕЛ...

СИРАК/ПРОИЗХОД ОТ КИБУЦ (подробности налични)...

ВКЛЮЧВА СЕ В ПЕТИМАТА ОТ МЮНХЕН... НА 7 СЕПТЕМВРИ, 1972...

НАСТОЯЩ КОЕФИЦИЕНТ ЗА ДРАЗНИТЕЛ НА КОМПАНИЯТА МАЙКА РАВЕН НА .64+-...

ПРИЧИНА ЗА СРЕДЕН КОЕФИЦИЕНТ РАВНА НА:
ТОЗИ ЧОВЕК Е ПРЕДАН, НО НЕ Е ТИП ВОДАЧ...

ЗАРМИ, НЕХЕМИАН

РОДЕН НА 11 ЮНИ, 1948... АШОД, ИЗРАЕЛ...

КИБУЦ/УНИВЕРСИТЕТ/ПОСТЪПИЛ В АРМИЯТА
(подробности налични).

ВКЛЮЧВА СЕ В ПЕТИМАТА ОТ МЮНХЕН...7
СЕПТЕМВРИ, 1972

НАСТОЯЩ КОЕФИЦИЕНТ НА ДРАЗНИТЕЛ ЗА
КОМПАНИЯТА МАЙКА .96...

ПРИЧИНА ЗА ВИСОК КОЕФИЦИЕНТ РАВНА НА:
ТОЗИ ЧОВЕК Е ПРЕДАН И Е ТИП ВОДАЧ...

ВИЖ ТОВА! ВИЖ ТОВА! ВИЖ ТОВА! ТОЗИ
ЧОВЕК МОЖЕ ДА СЕ ЛИКВИДИРА.

ЩЕРН, ХАННА

РОДЕНА НА 1 АПРИЛ, 1952... СКОКИ, ИЛИНОИС,
САЩ...

УНИВЕРСИТЕТ/АКТИВЕН РАДИКАЛ (НАЛИЧНИ
ДОСИЕТА В ЦРУ И НСС)... КАЖИОТНОВО!
КАЖИОТНОВО!КАЖИОТНОВО!

Даймънд вдигна поглед от екрана върху заседателната маса.

— Какво става?

— Има някаква грешка, сър. — Дебелака се коригира.

— Е?

— Ще разберем след минута, сър. Дебелака действа.

Мис Суивън влезе в стаята.

— Сър? Поисках телеснимки на членовете на „Петимата от
Мюнхен“.

— Донеси ги веднага щом станат готови.

— Добре, сър.

Първият помощник повдигна ръка, за да привлече вниманието
му.

— Започва. Дебелака се коригира, нанасяйки информацията от
акцията в Рим. Той я обработи сега.

АНУЛИРАНЕ НА ПРЕДИШНО, ОТНАСЯЩО СЕ
ЗА: ЯРИВ, ЧАИМ, НАСТОЯЩ КОЕФИЦИЕНТ НА
ДРАЗНИТЕЛ ЗА КОМПАНИЯТА-МАЙКА...

КОРИГИРАН КОЕФИЦИЕНТ РАВЕН НА .001...

ПРИЧИНА ЗА НИСЪК КОЕФИЦИЕНТ РАВНА НА:
ТАЗИ ЛИЧНОСТ Е ЛИКВИДИРАНА...

АНУЛИРАНЕ НА ПРЕДИШНОТО, ОТНАСЯЩО СЕ
ЗА: ЗАРМИ, НЕХЕМИАН НАСТОЯЩ КОЕФИЦИЕНТ НА
ДРАЗНИТЕЛ ЗА КОМПАНИЯТА-МАЙКА...

КОРИГИРАН КОЕФИЦИЕНТ РАВЕН НА .001...

ПРИЧИНА ЗА НИСЪК КОЕФИЦИЕНТ РАВНА НА:
ТАЗИ ЛИЧНОСТ Е ЛИКВИДИРАНА...

Даймънд се облегна назад и поклати глава.

— Осем часа изоставане. Някой път може и да заплачем.

— Това не е грешка на Дебелака, сър. Това е поради многото думи, които се използват, и набъбването на информацията. Понякога ми се струва, че знаем прекалено много за хората! — Първият помощник се засмя на идеята.

Мис Суивън излезе от машинната стая и постави телеснимките на бюрото на Даймънд, след което с готов бележник зае мястото си до подиума.

Даймънд разбърка снимките, за да открие тази на единствения член на „Петимата от Мюнхен“, за който беше известно, че не е мъртъв: Ханна Щерн. Той разучи лицето, кимна на себе си и въздъхна обречено. Тези идиоти от ЦРУ!

Първият помощник се извърна и намести нервно очилата си.

— Нещо не е наред ли, сър?

С притворени очи Даймънд погледна през заемащия цялата стена прозорец, към паметника на Вашингтон, над който всяка вечер по това време се надвесваше един топчест облак.

— Чете ли рапорта на Стар за акцията?

— Прегледах го, сър. По-скоро проверявах правописа.

— Какво беше мнимото местоназначение на тези израелски младежи?

Първият помощник винаги се чувстваше малко неудобно от реторичния начин на Даймънд да мисли на глас. Не обичаше да отговаря на въпроси без да се е допитал до Дебелака.

— Доколкото си спомням местоназначението им беше Лондон.

— Точно така. Предполага се, че са имали намерение да пресрещнат определени палестински терористи на летище Хийтроу, преди те да хванат самолета за Монреал. Добре. Ако екипът на „Петимата от Мюнхен“ е пътувал за Лондон, защо са слезли в Рим? Полет 414 от Тел Авив е директен полет до Лондон със спиране в Рим и Париж.

— Е, може да има няколко...

— И защо ще отиват в Англия шест дни преди датата, на която техните жертви от „Черния Септември“ ще летят за Монреал? Защо ще седят на открито в Лондон през цялото това време, след като могат да си седят на сигурно място вкъщи?

— Е, може би...

— И защо ще носят билети за Пау?

— Пау, сър?

— Рапортът на Стар за акцията. От края на страница тридесет и втора до средата на страница тридесет и четвърта. Описание на съдържанието на раниците и облеклото на жертвите. Списък, изготвен от италианската полиция. Включващ и два самолетни билета за Пау.

Първият помощник не спомена, че няма идея къде се намира Пау. Реши при първи удобен случай да попита Дебелака.

— Какво означава всичко това, сър?

— Това означава, че за пореден път ЦРУ не се отметна от традициите си. Още веднъж се провалиха. — Челюстта на Даймънд се стегна. — Безмозъчните гласоподаватели в тази страна грешат, като се притесняват за опасността от вътрешна корупция в ЦРУ. Когато доведат страната до катастрофа, то това няма да е поради тяхната подлост, а поради некадърно свършена работа. — Той се върна на примитивното си бюро и взе снимката на Ханна Щерн. — Дебелака се прекъсна заради онази корекция докато даваше информацията за Ханна Щерн. Започни това отначало. И дай малко по-голяма дълбочина.

Оценявайки данните и пропуските, Даймънд прецени мис Щерн като относително обикновена, занимаваща се само с елементарни неща от терористичната дейност. Млада, интелигентна средна американка, с цел. Познаваше този тип. Тя щеше да е либералка в миналото, когато това беше все още модерно. Тя беше от тези, които търсят „уместност“ във всичко; която обяснява липсата си на критично отношение като

освобождаване от предразсъдъци; която се вълнува от глада в Третия свят, но се разхожда в двора на университета с голямо куче, унищожавашо огромни количества протеин — символ на нейната любов към всички живи същества.

Тя отива за първи път в Израел на една лятна обиколка в кибуц, с цел да посети чичо си и — съгласно собствените ѝ думи, цитирани в проучването на НСС и взети от едно нейно писмо до дома — „да намеря моето еврейско начало“.

Даймънд не можа да потисне една въздишка, когато прочете тази фраза. Мис Щерн явно страдаше от демократичната заблуда, че всички хора са създадени интересни.

Дебелака ѝ приписа нисък коефициент на дразнител, определяйки я като типична млада интелектуална американка, търсеца причини да оправдае съществуването си, докато бракът, кариерата или артистичните занимания я променяха. Анализът на личността ѝ не показваше никоя от онези психически извратености, които създаваха участника в градската партизанска война, намиращ сексуална изява в жестокостта. Нито пък беше обхваната от отчаян глад за известност, който караше артистите да не се задоволяват само с публичните изяви на таланта си.

Не, нямаше нищо в разпечатката за Ханна Щерн, което да предизвика специално внимание — с изключение на два факта: тя беше племенница на Аса Щерн. И беше единственият оцелял член на „Петимата от Мюнхен“.

Даймънд се обърна към мис Суивън.

— Нека Стар и този арабин... мистър Хаман да са след десет минути в прожекционната зала.

— Да, сър.

И нека и заместник-пълномощникът да е там. — Той се обърна към първия помощник. — Продължавай да работиш с Дебелака. Искам по-задълбочено проучване на този водач, този Аса Щерн. Той е този, от който започват нещата. Дай ми списък на контактите му от първо поколение: семейство, приятели, съучастници, съдружници, познати, любовни връзки и т.н.

— Само за момент, сър. — Първият помощник въведе два въпроса в компютъра и една променлива. — А... сър? Контактите му от първо поколение представляват списък с триста двадесет и седем

имена, заедно с някои подробности. Ще се увеличат на трета степен, когато преминем към списъка за второ поколение — приятели на приятелите и т.н. Това ще ни даде почти тридесет и пет милиона имена. Очевидно, сър, трябва да имаме някакъв приоритетен критерий.

Първият помощник беше прав; критично положение; съществуваха буквално хиляди начини, по които да се зададе един списък.

Даймънд си припомни описанието за Аса Щерн. Интуицията му се задейства от един ред: професия и/или прикритие... фермер, журналист, историк. Не, тогава, един типичен терорист. Нещо по-лошо — един романтичен патриот.

— Дай заявка за списъка по емоционален критерий. Използвай индекси, означаващи любов, приятелство, доверие — нещо от този сорт. Започни от най-близкото до най-далечното.

Очите на първия помощник заблестяха, той пое дълбоко въздух и леко потри ръце. Това беше едно приятно предизвикателство, изискващо виртуозност на пулта. Любов, приятелство, доверие. Нито един компютър, дори и Дебелака, не би могъл да отговори на такива въпроси направо. В най-простата си форма действия, извършени по неоправдани причини или противно на логиката, могат да са причинени от мотиви като любов или приятелство, или доверие. Но трябва да се прояви голямо внимание, защото подобни действия могат да са предизвикани и от омраза, лудост или изнудване. Още повече че в случай на любов, същността на действието рядко може да помогне за откриване на мотивацията. Особено трудно е да се разграничи любов от изнудване.

Беше една чудесна задача, усложнена още от началото. Той започна да въвежда първите пробни въпроси, поклащайки се леко напред-назад.

Мис Суивън се върна в работната стая.

— Чакат ви в прожекционната зала, сър.

— Добре. Донеси и тези телеснимки. Какво, по дяволите, става с теб?

— Нищо, сър. Гърбът ме сърби, това е всичко.

— За бога.

Дарил Стар усети неприятност във въздуха още щом двамата с арабина получиха строго нареждане да се явят веднага в

прожекционната зала. Страховете му се потвърдиха, когато завари прекия си началник да седи мрачно в залата. Заместник-пълномощникът поздрави кратко Стар и изсумтя към арабина. Той обвиняваше всички богати на нефт шейхства за повечето от настоящите си проблеми и най-вече за присъствието на Даймънд във вътрешността на ЦРУ с неговата фалшива поза към всяко малко прегрешение в работата.

Когато за първи път арабските производители на петрол започнаха бойкот срещу промишления Запад, за да го принудят да оттегли своите морални и юридически задължения към Израел, заместник-пълномощникът и другите ръководители на ЦРУ предложиха да се приведе в действие План за непредвиден случай NE385/8 (Операция Шест Втора Война). Според този план, спонсориран от ЦРУ военни групи на православната ислямска маоистка фаланга щяха да освободят арабските държави от изкушенията на алчността. Те щяха да окупира повече от 80% от петролните им съоръжения в едно сражение, което не би трябвало да продължи повече от една минута, макар официално да беше признато, че ще са необходими три допълнителни месеца, за да се наберат такива арабски и египетски групи, които да не избягат панически още при първия изстрел.

Беше решено тази операция да се предприеме без да се затрудняват Президентът или Конгресът да вземат отговорни решения, толкова обременителни в една предизборна година. Фаза едно беше поставена в действие и политически лидери от черна и ислямска Африка бяха обхванати от епидемия от убийства, някои извършени от членове на собствените им семейства. Фаза две беше започнала да набира скорост, когато изведнъж всичко замря. Доказателства, засягащи дейността на ЦРУ, бяха изтекли към комитетите за разследване към Конгреса; списък на агентите на ЦРУ се появи във вестници на левицата във Франция, Италия и Близкия Изток; вътрешните комуникации на ЦРУ се затрудниха; масово изтриване на ленти се появи в хранилищата, унищожавачо „биографичната система“, с която нормално контролираха изборите.

Тогава един следобед мистър Даймънд и неговият скромнен екип се появиха в Центъра, носейки нареждания, които даваха пълен контрол на компанията-майка над всички операции касаещи директно

или косвено страните — производителки на петрол. Нито заместник-пълномощникът, нито неговите колеги бяха чували някога за тази „Компания Майка“, така че се проведе бързо проучване. Оказа се, че компанията-майка беше консорциум от главните международни петролни, комуникационни и транспортни корпорации, които контролираха енергетиката и информационното обслужване на западния свят. След известно обсъждане компанията-майка беше решила, че не може да позволи на ЦРУ да продължава да се намесва в работи, които могат да накърнят или обезпокоят приятелските отношения с производителите на петрол, благодарение на които тя, за две години беше успяла да утрои печалбите си.

Никой в ЦРУ не възнамеряваше сериозно да се противопостави на мистър Даймънд или на компанията-майка, която контролираше кариерите на най-главните правителствени фигури не само с директна поддръжка, но и със своите методи да очерня и да деморализира потенциалните кандидати и да оформя това, което американските маси приемаха за истина.

Какъв шанс имаше разтърсеното от скандала ЦРУ да устои на една сила, която беше достатъчно мощна, за да построи петролопровод през тундра, и призната при това за екологически чувствителна? Кой можеше да се противопостави на организация, която беше намалила правителствените разходи за проучвания върху енергията от слънцето, вятъра, от приливите и отливите и от геотермални източници в своя полза, за да няма съперник за атомната енергия и твърдите горива, които предлага. Как можеше ЦРУ успешно да застане срещу група, която успя да убеди американския народ, че няма нищо опасно в атомните отпадъци?

Когато компанията-майка превзе ЦРУ, никой от изпълнителната власт в правителството не се намеси, тъй като приближаваха избори и всякакъв вид публичност през тази година беше по-благоразумно да се избягва. Тя не се безпокоеше и от паузата от три години преди следващия демократичен спазъм, тъй като американската версия за представително правителство досега показваше, че такива качества като интелект и етичност, които би трябвало да притежава човек, ръководещ една могъща нация, бяха по-скоро качества, които биха го предпазили от представленията, предхождащи изборите.

Компанията-майка не преживя никакви неудобни моменти и когато група млади сенатори решиха да проведат спешно разследване, засягащо нейните арабски милиони, които манипулираха американските банки и държаха националната икономика като заложник срещу възможността — колкото и да бе невероятна — Съединените щати да се опитат да изпълнят моралните си задължения към Израел. Тези опити обаче бяха бързо прекратени от заплахата на Кувейт да изтегли парите си и да съсипе банките, ако сенаторите продължават да настояват. В резултат комитетът докладва, че не може да се каже със сигурност, че нацията е чувствителна към изнудване, тъй като не им било позволено да продължат разследванията си.

Това беше причината за лошото настроение на заместник-пълномощника, когато чу вратата на залата да се отваря с трясък. Той се изправи, когато Даймънд влезе с бърза походка, последван от мис Суивън, носеща разпечатка от принтера на Дебелака и купчина снимки на „Петимата от Мюнхен“.

За да покаже, че е забелязал появянето на Даймънд, Стар надигна леко задните си части, след което се отпусна със сумтене. Като видя мис Суивън, арабинът скочи на крака, ухили се и се поклони с някаква пародия на европейска изисканост. Много хубава жена, помисли си той. Много съблазнителна. Снежнбяла кожа. И много надарена.

— Операторът в кабината ли е? — попита Даймънд, сядайки отделно от другите.

— Да, сър — проточи Стар. — Искате да видите филма отново ли?

— Искам вие, глупаци, да го видите. Заместник-пълномощникът не беше очарован, че го приравняват с един обикновен агент и още повече — с един арабин, но се беше научил да страда мълчаливо. Това беше едно от уменията на висшата администрация.

— Вие не ни предупредихте, че искате да видите филма — каза Стар. — Не мисля, че операторът го е пренавил.

— Нека го пусне отзад напред. Няма значение.

Стар даде инструкции и светлината започна да намалява.

— Стар?

— Сър?

— Загасете тази пура.

... Вратите на асансьора се отваряха и затваряха срещу главата на мъртвия японец. Мъжът се плъзна нагоре по стената. Раната на дланта му изчезна и той измъкна куршума от гърба си. Затича се назад през групата ученици и едно момиче от тях се надигна от пода, червеното петно върху дрехата му изчезна обратно в стомаха. Когато достигна главния вход, парченца стъкло се издигнаха и възстановиха стъклената врата. Вторият стрелец скочи от пода и улови летящия автомат, и двамата се затичаха назад, докато камерата ги изостави и откри лежащия на пода израелски младеж. Като че ли вакуум върна на място тила му и възстанови бедрото му. Той скочи и хукна назад, като грабна раницата си, минавайки покрай нея. Камерата се полута, след което откри втория израелец, тъкмо за да улови как се появява бузата му. Той се надигна на колене, кръвта се скри в гърдите му, а ризата му стана като нова. Двамата младежи тръгнаха назад. Единият се обърна и се усмихна. Те се промъкнаха обратно през групата италианци, посрещаци роднината си, и италианският митничар взе печата си, за да подпечата паспортите им. Едно червенокосо момиче поклати глава, след което се усмихна в знак на благодарност...

— Стоп! — извика мистър Даймънд, стряскайки мис Суивън, която не го беше чувала досега да повишава така глас.

— Виждате ли това момиче, Стар?

— Разбира се.

— Можете ли да ми кажете нещо за нея?

Стар малко се притесни от тази деспотична заповед. Разбираше, че има някакви неприятности и реши да използва стила си на добро глупаво момче.

— Е... да видим. Има доста сносни гърди, това е сигурно. Стегнат малък задник. Малко е кльоцава в ръцете и в кръста, но както моя стар татко обичаше да казва: колкото по-близо е до кокала, толкова по-вкусно е месото. — Той се насили да се разхили и арабинът се присъедини към него, нетърпелив да покаже, че е разбрал всичко.

— Стар? — гласът на Даймънд беше монотонен и плътен. — Искам да направите нещо за мене. Искам да се опитате да спрете да се правите на идиот през следващите няколко часа. Не искам да ме забавлявате, не искам да съпровождате отговорите си с народни мъдрости. Няма нищо смешно в това, което става. Съвсем в

традициите на ЦРУ, вие сте оплескали работата, Стар. Разбирате ли това?

Настъпи тишина и заместник-пълномощникът се замисли дали да не се възмути от тази клевета, но реши за по-благоразумно да замълчи.

— Стар? Разбирате ли това? Една въздишка, след което тихо:

— Да, сър.

Заместник-пълномощникът изчисти гърлото си и заговори възможно най-авторитетно:

— Има ли нещо, което Агенцията...

— Стар? Познаваш ли това момиче? — попита Даймънд.

Мис Суивън извади снимката от папката и я плъзна към Стар и арабина.

Стар повдигна снимката, за да я види по-добре на слабата светлина.

— Да, сър.

— Коя е тя?

— Това е момичето от екрана.

— Това е вярно. Нейното име е Ханна Щерн. Чичо ѝ е Аса Щерн, създателят на „Петимата от Мюнхен“. Тя беше третият член на действащата група.

— Третият? — попита Стар. — Но на нас ни казаха, че в самолета има само двама от тях.

— Кой ви каза това?

— Това беше доклад на разузнаването, който ни даде този приятел тук.

— Това е вярно, мистър Даймънд — намеси се арабинът. — Нашите разузнавачи...

Но Даймънд беше затворил очи и бавно клатеше глава.

— Стар? Искаш да ми кажеш, че си базирал операцията на информация, осигурена от арабски източници?

— Е, ние... Да, сър. — Гласът на Стар беше безизразен. Поставено по този начин, наистина изглеждаше глупаво. Все едно да оставиш италианци да организират политиката ти или англичани да управляват промишлените ти отношения.

— Струва ми се — вмъкна заместник-пълномощникът, — че след като сме извършили грешка, базирана на фалшива информация от

нашите арабски приятели, и те трябва да приемат известна част от отговорността.

— Грешите — каза Даймънд. — Но предполагам, че сте свикнали с това. Те няма какво да приемат. Те притежават петрола.

Арабският представител се усмихна и кимна.

— Изразихте точно мислите на моя чичо и президент, който често казва...

— Добре. — Даймънд се надигна. — Тримата останете на разположение. След по-малко от час ще ви повикам. Дотогава ще получа всички данни. Може би ще бъде възможно да оправя кашата, която сте забъркали. — Той тръгна по пътеката, последван от мис Суивън.

Заместник-пълномощникът прочисти гърлото си, за да каже нещо, след което реши, че мълчанието е по-силно. Той фиксира с един дълъг поглед Стар, пренебрегна арабина и напусна залата.

— Е, приятел — каза Стар, като се надигна от креслото, по-добре да хапнем нещо, преди да е станало още по-лошо.

Арабинът се изхили и кимна.

За известно време над празната зала господстваше неподвижният образ на Ханна Щерн, усмихваща се от екрана. Когато операторът започна да пренавива филма, той се размаза.

[1] Компенсационни филтри за различни спектри на светлината.
— Б.пр. ↑

[2] „Моя е вината“ (лат.). — Б.пр. ↑

[3] На английски думите са с близко произношение. — Б.пр. ↑

[4] Мярка за тегло = 28.3 грама. — Б.пр. ↑

ЕТЧБАР

Ханна Щерн седеше на една маса в кафенето под аркадата над централния площад на Тардет. Гледаше вцепенено в остатъка от кафето си. Слънцето ослепително блестеше по белите сгради на площада. Сенките под аркадата бяха тъмни и хладни. От вътрешността на кафенето зад нея долитаха гласовете на четирима възрастни баски, играещи *mousse*^[1], чиито интонации преминаваха през всевъзможни промени в зависимост от това дали играчите блъфираха, сигнализираха, лъжеха или призоваваха Господ за свидетел за този боклук, който им се е паднал, или пък за да улучи този глупак партньор, с когото ги е наказал да играят.

През последните седем часа Ханна Щерн беше преминала от кошмарната действителност към фантазиите на човек, бягащ от действителността. От объркване към замайване. Беше зашеметена от емоционален шок и душевно изтощена. А сега, люшкаща се на ръба на нервна криза, тя се чувстваше съвсем спокойна, дори малко сънлива.

Реалното, нереалното; същественото, несъщественото; Сега, Тогава; хладината под аркадата, горещината на празния площад; тези гласове, бърбреци на най-древния европейски език... всичко беше безпристрастно объркано. Като че ли всичко се беше случило на някой друг, някой, към когото изпитваше голямо съчувствие и симпатия, но на когото не можеше да помогне. На когото никой не можеше да помогне.

След кръвопролитие на летището в Рим тя беше успяла по някакъв начин да измине целия път от Италия до това кафене в този малък град на баските. Замаяна и умствено зашеметена, тя беше пропътувала петстотин километра за девет часа. Но сега, когато ѝ оставаха само още четири или пет километра, се чувстваше абсолютно изтощена. Източникът ѝ на адреналин беше празен и както изглеждаше, щеше да се провали в последния момент поради каприза на един собственик на кафене.

В началото бяха ужасът и объркването — виждайки застреляни другарите си — една истерична невъзможност да повярва на случилото

се. През това време беше останала неподвижна, докато хората наоколо тичаха и се блъскаха в нея. Още изстрели. Високо вайкане от италианското семейство, което очакваше роднината си. След което я беше обхванала паника; тя слепешката тръгна напред, към главния изход на терминала, към слънчевата светлина. Дишаше през уста на големи глътки. Покрай нея притичваха полицаи. Тя си казваше, че трябва да продължава да върви. Мускулите на гърба ѝ се бяха напрегнали болезнено в очакване на куршума, който така и не дойде. Тя мина покрай възрастния мъж с бялата козя брадичка, който седеше с опънати крака на пода, като дете, което си играе. Тя не видя рана, но локвата кръв, в която той седеше растеше. Не изглеждаше, че го боли. Той я погледна питащо. Очите им се срещнаха. Тя промълви глупаво:

— Съжалявам. Наистина съжалявам.

Една дебела жена от чакащите роднини беше изпаднала в истерия. Обръщаха ѝ повече внимание, отколкото на ранените членове на семейството. Все пак, тя беше майката.

Над цялото това объркване, тичане и крещене един мелодичен глас обявяваше първото повикване за пътниците на „Ер Франс“, полет 470 за Тулуза, Тардет и Пау. Записът звучеше, без да се влияе от хаоса под високоговорителите. Когато съобщението беше повторено на френски, последната му част достигна до съзнанието на Ханна. Изход единадесет. Изход единадесет.

Стюардесата напомни на Ханна да изправи седалката си.

— Да, да, съжалявам.

Минута по-късно, когато се връщаше по пътеката, тя ѝ напомни да закопчае предпазния си колан.

— Какво? О, да. Съжалявам.

Самолетът се издигна в един облак, след това полетя под ясно синьо небе. Ханна трепереше от уязвимост и самота. На мястото до нея седеше един мъж на средна възраст, четящ вестник. От време на време очите му се плъзгаха над вестника и бързо поглеждаха към почернелите ѝ от слънцето крака, които се подаваха от шортите. Почувства погледа му и закопча едното горно копче на блузата си. Мъжът се усмихна и изчисти гърлото си. Щеше да я заговори! Глупавият кучи син щеше да се опита да я сваля! Господи!

Изведнъж ѝ се повдигна.

Тя едва стигна до тоалетната където се наведе и повърна в чинията. Когато излезе оттам беше преbledняла, на коленете ѝ имаше отпечатък от плочките на пода. Стюардесата прояви загриженост, но и леко високомерие, като не можеше да си представи, че от един толкова кратък полет може да ѝ стане лошо.

Самолетът се наклони, когато наближи Пау, и Ханна погледна през прозореца към панорамата на Пиринеите, покрити със сняг и извисяващи се в кристалния въздух. Прекрасно и ужасно!

Някъде там долу живееше Николай Хел. Ако само можеше да стигне до мистър Хел...

Чак когато беше извън терминала, си спомни, че няма пари. Всичките им пари бяха в Аврим. Трябваше да пътува на стоп, а не знаеше пътя. Можеше да пита шофьорите. Знаеше, че нямаше да има проблеми да намери желаещи да я качат. Когато си млада и хубава... и с голям бюст...

С първата кола, на която се качи, стигна до Пау и шофьорът ѝ предложи да ѝ намери място за през нощта. Вместо това тя го убеди да я закара извън града и да ѝ покаже пътя за Тардет. На два пъти ръката му се плъзваше от лоста за скоростите и погалваше крака ѝ.

Намери следващата кола почти веднага. Не, той не отиваше до Тардет. Само до Олерон. Но можеше да ѝ намери място за през нощта...

Още една кола, още един отзивчив шофьор и Ханна стигна градчето Тардет, където реши да попита за посоката в кафенето. Първата пречка, която срещна, беше местният диалект, *langue d'oc*^[2], с тежко наслагване на *Soultine Basque*, при който *une petite cuillere*^[3] имаше осем срички.

— Какво търсите? — попита собственикът на кафенето, като очите му се преместиха от гърдите ѝ само за да погледнат краката.

— Искам да намеря Шато Етчбар. Домът на мистър Хел.

Собственикът се намръщи, погледна към арката над главата си и се почеса с един пръст под баретата, която мъжете баски свалят само в леглото и в ковчега. Не, не вярва да е чувал такова име. Хел ли казахте? (Той можеше да произнесе х-то, защото това беше звук, който го имаше в езика им.) Може би жена му знаеше. Щеше да я попита. Ще си поръча ли нещо госпожицата, докато чака? Тя си поръча кафе, то пристигна гъсто, горчиво и претопляно неколkokратно в метално

джезве, което беше калайдисано, но въпреки това течеше. Собственикът изказа съжаления за това. Надявал се кафето, което капнало на крака ѝ да не я е изгорило. Нали не е толкова горещо, че да я изгори? Добре, добре. Той изчезна в задната част на кафенето, за да разпита за мистър Хел.

Очите на Ханна болезнено се разшириха, когато погледна към блесналия на слънцето площад, който беше пуст, с изключение на няколко коли, паркирани под случайни ъгли — там където техните шофьори бяха успели да ги спрат.

С оглушителен рев на мотор, хъркане на скорости и облаци изгорели газове един немски камион управляван с трудност, се размина на десет сантиметра от сградата на ъгъла. Запотен и стиснал волана, немският шофьор успя да изведе чудовището на древния площад, където се сблъска с непреодолима бариера. Поклащайки се една до друга по средата на улицата, две жени обменяха клюки с края на устните си. На средна възраст, огромни, те пристъпваха тежко на дебелиите си крака, без да обръщат внимание на яростта на шофьора на камиона, който се влачеше след тях и удряше с юмрук по волана.

Нямаше начин Ханна Щерн да не оцени тази сцена, отразяваща френско-германските отношения в Общия пазар. В този момент отново се появи собственикът на кафенето, а триъгълното му баско лице бе изпълнено с неочаквано разбиране.

— Вие търсите мистър Хел! — каза ѝ той.

— Така ви казах.

— Ах, ако знаех, че търсите точно *мистър Хел*... — Той повдигна ръце с дланите нагоре, като искаше да ѝ покаже, че ако е била малко по-ясна, е щяла да спести и на двамата много неприятности.

Той ѝ обясни как да стигне до Шато Етчбар: първо излиза от Тардет („р“-търкалящо се, „с“ и „т“ произнесени заедно); след това минава през селото Абенс-де-Хаут (пет срички, „х“ и „т“ произнесени заедно) и нагоре през Лишанс (без носовки), след което тръгва по дясното отклонение през хълмовете на Етчбар; но не и по лявото отклонение, което ще я доведе до Лик.

— Далече ли е?

— Не, не е далече, но нали не искате да отидете в Лик?

— Искам да кажа до Етчбар. Далече ли е до Етчбар? — В нейното изморено и напрегнато състояние усилието да получи една малка информация от един баск ѝ се стори огромно.

Той помръдна с рамене.

— О, сигурно е два километра след Абенс-де-Хаут. Не можете да го пропуснете. Освен ако завиете наляво на разклонението. Тогава вече ще го пропуснете! Ще го пропуснете, защото ще бъдете в Лик, нали разбирате...

Възрастните играчи на *mousse* бяха изоставили играта си и се бяха събрали зад собственика, любопитни да разберат какво беше това объркване, което причиняваше тази чужденка. Те проведоха кратка консултация на баски и накрая се съгласиха, че ако момичето тръгне по лявото отклонение, наистина ще отиде в Лик. Но Лик не беше толкова лошо място. Нямах ли една прочута история за моста на Лик, построен с помощта на малките хора от планината, които тогава...

— Слушайте! — помоли се Ханна. — Има ли някой, който може да ме закара до Шато Етчбар?

Проведе се кратък дебат между собственика на кафенето и играчите. Имаше известен спор и голямо количество обяснения и изясняване на позиции. След което най-старшият поднесе общото мнение:

— Не.

Бяха решили, че тази чужденка с къси шорти и раница беше от онези млади атлетични туристи, които се държаха много приятелски, но даваха малко бакшиши. Следователно, нямаше кой да я закара до Етчбар, с изключение на най-възрастния от играчите, който искаше да рискува с щедростта ѝ, но за съжаление нямаше кола. И освен това не можеше да кара.

С въздишка Ханна взе раницата си. Но когато собственикът на кафенето ѝ припомни за чашката кафе, тя се сети, че нямаше никакви френски пари. Тя обясни, опитвайки се да представи нещата откъм смешната им страна. Но той впери поглед в чашата неплатено кафе и запази печално мълчание. Играчите започнаха да обсъждат тази нова ситуация с оживление. Какво? Туристката е пила кафе, без да има пари да го плати? Това направо беше въпрос за съда.

Накрая собственикът изпусна една разкъсваща въздишка и я погледна трагично с влажни очи. Наистина ли искаше да му каже, че

няма два франка за кафето — да забравим бакшиша — само два франка? Това беше просто въпрос на принцип. Все пак той е платил за това кафе; платил е за газта, с която е стоплил водата; и на всеки две години плаща на калайджия да поправи джезвето. Той беше човек, който плаща дълговете си. За разлика от някои други, които би могъл да спомене.

Ханна се чудеше да се смее ли или да се ядосва. Не можеше да повярва, че целият театър се разиграваше само заради два франка. (Тя не знаеше, че истинската цена на кафето в действителност беше един франк.) Никога преди не се беше сблъсквала с тази френска версия на скъперничество, в която парите — самата монета — беше центърът на всяко съображение, по-важно от стоката, комфорта, достойнството. В действителност беше по-важно и от самото богатство. Нямахме начин да знае, че тези хора, въпреки че носеха баски имена, бяха станали французи под влиянието на радиото, телевизията и контролираното от правителството образование.

В тяхното съзнание преобладаваше дребният търговец. Те напълно споделяха галския възглед за печалба, при който удоволствието да спечелиш сто франка беше нищо пред силното страдание, причинено от загубата на един сантим.

Разбирайки, че неговата болка и разочарование няма да доведат до получаването на тези два франка от младото момиче, собственикът се извини с подигравателна любезност, като й каза, че веднага се връща.

Когато след двадесет минути се появи отново след дълъг и напрегнат разговор с жена си, той попита:

— Вие приятелка ли сте на мистър Хел?

— Да — излъга Ханна, без да иска да навлиза в подробности.

— Разбирам. Добре тогава. Ще приема, че мистър Хел ще плати вместо вас. — Той откъсна лист от един бележник и написа нещо на него, след което го сгъна два пъти и с нокти заостри ръбовете.

— Моля, дайте това на мистър Хел — каза той студено. Очите му вече не пробягваха по гърдите и краката й.

Някои неща бяха по-важни от романтиката.

Ханна вървеше вече повече от час, мина по моста на Абенс, през блестящата Врата на сезоните, след което бавно се изкачи по хълмовете, през които минаваше асфалтовият път, омекнал от

слънцето, заобиколен от старинни каменни стени, върху които се препичаха гущери, започнали да цвърчат при нейното приближаване. В полетата пасяха овце, агнета се въртяха около майките си, червеникавокафяви пиринейски крави пристъпваха в сянката на безредно пръснатите ябълкови дървета, наблюдавайки я; очите им бяха безкрайно нежни и безкрайно глупави. Заоблени хълмове с избуяла папрат ограждаха тясната долина, а зад седловините на хълмовете се издигаха покрити със сняг планини, чиито назъбени върхове рязко се очертаваха в ясното синьо небе. Високо горе един ястреб балансираше по ръба на въздушното течение, перата на крилете му бяха разперени като пръсти, които усещат вятъра, докато лети и търси плячка по земята.

От горещината наоколо се носеше една тежка смесица от аромати: леката миризма на диви цветя, по-силната миризма на окосена трева и пресни овчи изпражнения, и накрая миризмата на омекналия асфалт.

Обхваната от умора от гледките и миризмите наоколо, Ханна пристъпваше тежко, навела надолу глава, концентрирала погледа си във върховете на туристическите си обувки. Мозъкът ѝ, ужасен от сетивното претоварване през последните десет часа, беше намерил убежище в нещо като въображаем тунел, създаден от подсъзнанието ѝ. Тя не смееше да мисли, да си представя, да си спомня; не трябваше да допусне виденията да я обхванат, нямаше да издържи. Не мисли! Само върви и гледай върховете на обувките си. Просто трябва да стигнеш до Шато Етчбар. Просто трябва да намериш Николай Хел. Няма нищо по-важно от това.

Тя стигна до едно разклонение на пътя и спря. Надясно пътят продължаваше стръмно към селото Етчбар, разположено на хълм, а зад купчината камъни и къщи с груби мазилки между борове надничаше една фасада, заобиколена с висока каменна ограда, принадлежаща очевидно на Шато Етчбар.

Тя дълбоко въздъхна и продължи да пристъпва тежко, умората ѝ граничеше с нервна криза. Ако само успееше да стигне до замъка... само да намереше Николай Хел...

Две селянки прекъснаха размяната на клюки над ниската каменна стена и се загледаха в чужденката с открито любопитство и недоверие. Къде ли отиваше, така безсрамно показвайки краката си?

Към замъка ли? Е, тогава всичко беше ясно. Най-различни странни хора отиваха в замъка, откакто този чужденец го купи. Не че мистър Хел беше лош човек. Знаеха дори от мъжете си, че членовете на баското движение за свобода му се възхищават. Но все пак... той си оставаше новодошъл. Нямаше защо да се отрича това. Беше живял в замъка само четиринадесет години, докато всеки друг от селото (деветдесет и трима души) можеше да намери името си на десетки надгробни плочи в двора на църквата, понякога току-що гравирани върху пиринейски гранит, друг път едва виждащо се върху дъвен камък, загладен от пет века дъжд и вятър. Я виж! Тази безсрамница дори не си е сложила сutiен! Искате мъжете да я гледат, това е! Ако не е внимателна, ще има незаконно дете! Кой тогава ще се омъжи за нея? Ще свърши като домашна помощничка в дома на сестра си. И мъжът на сестра ѝ ще я преследва, когато е пиян! И един ден, когато сестра ѝ е бременна, тя ще му се отдаде! Най-вероятно в хамбара. Винаги така става. И сестра ѝ ще разбере и ще я изгони от къщата! Къде ще отиде тогава? Ще стане проститутка в Байон, ето какво ще стане!

Трета жена се присъедини към тях. Кое е това момиче, което така си показва краката? Ние не знаем нищо за нея — освен че е проститутка от Байон. И дори не е баска! Мислиш ли, че може да е протестантка? О, не, не бих предположила такова нещо. Проста една бедна курва, която е спала с мъжа на сестра си. Винаги така става, когато ходиш със свободни гърди.

Вярно, вярно.

Минавайки, Ханна вдигна поглед и видя трите жени.

— Добър ден, госпожи — каза тя.

— Добър ден, госпожице — отвърнаха в хор те, усмихвайки се по баски открито.

— Разхождате ли се? — попита едната.

— Да, госпожо.

— Това е хубаво. Щастливка сте щом като имате свободно време. Едно смущване с лакът. Беше направо смело и умно да каже това.

— Замъка ли търсите, госпожице?

— Да.

— Продължавайте така, както сте тръгнали, и ще намерите това, което търсите.

Смушкване. Още едно. Беше опасно, но прекрасно да кажеш нещо толкова близо до истината.

Ханна стоеше пред тежката желязна врата. Наоколо не се виждаше никой и изглеждаше, че няма начин да се позвъни или почука. Замъкът беше разположен на стотина метра навътре, до него водеше една дълга алея с дървета. Тя се колебаеше дали да не опита една от по-малките врати надолу по пътя, когато чу мелодичен глас зад себе си.

— Госпожице?

Тя се обърна към вратата, където възрастен градинар в синя работна престилка надничаше от другата страна.

— Търся мистър Хел — обясни тя.

— Да — каза градинарят с това преглътнато „oui“, което можеше да значи всичко друго, но не и „да“. Той й каза да изчака и изчезна между виещата се редица дървета. Една минута по-късно тя чу пантите на една от страничните врати да скърцат, и той я повика с ръка и дълбок поклон, който почти го извади от равновесие. Когато мина покрай него, разбра, че той е полупиян. В действителност Пиер никога не беше пиян, но и никога не беше и трезвен. Редовното поемане на дванадесет чаши червено вино на ден го предпазваха от едното и от другото състояние.

Пиер й показа пътя, но не я придружи до къщата. Той продължи да подрязва храстите, които образуваха лабиринт. Той никога не работеше бързо, но и никога не бягаше от работа. Денят му беше точно разпределен, като на всеки половин час се освежаваше с чаша червено.

Ханна можеше да чуе отслабващия звук от потракването на ножицата, колкото повече напредваше по алеята между дърветата. Във върховете на дърветата шепнеше тих вятър, а под плътната сянка беше хладно. Тя потрепери. Беше замаяна от дългата разходка в горещината. През целия ден не беше слагала нищо в стомаха си само кафе. Чувствата й бяха замръзнали от страх, след това се бяха размразили от отчаяние. Започваше да губи връзка с реалността.

Когато стигна в подножието на двойната редица от мраморни стълби, тя се спря поколебана накъде да тръгне.

— Мога ли да ви помогна? — попита над нея един женски глас.

Ханна заслони очи и погледна към обляна в слънце тераса.

— Здравейте, аз съм Ханна Щерн.

— Е добре, влезте, Ханна Щерн.

Слънчевата светлина зад жената пречеше на Ханна да види чертите ѝ, но от дрехите и държанието ѝ можеше да се предположи, че е азиатка, въпреки че мекият и обработен глас не приличаше на чуруликането, характерно за азиатските жени.

— Имаме едно от тези съвпадения, за които се предполага, че носят щастие. Моето име е Хана — почти същото като вашето. На японски Хана означава цвете. Какво означава вашето Ханна? Може би като повечето западни имена не означава нищо. Колко мило, че дойдохте точно навреме за чая.

Те се ръкуваха по френски маниер и Ханна остана поразена от спокойната красота на тази жена, чиито очи като че ли я наблюдаваха със смесица от любезност и хумор, и чието държание правеше Ханна да се чувства странно спокойна и защитена. Докато вървяха по широката, покрита с плоски камъни тераса към къщата с класическа фасада от четири стъклени врати-прозорци, представляващи главния вход, жената избра най-красивия стрък от цветята, които беше отрязала и го подаде на Ханна с жест — колкото естествен, толкова и приятен.

— Ще трябва да го сложа във вода — каза тя. — След това ще прием чай. Вие приятелка ли сте на Николай?

— В действителност, не. Чичо ми му беше приятел.

— И вие сте решили да го видите, минавайки оттук? Колко мило от ваша страна.

Тя отвори стъклените врати към слънчевата приемна стая, в средата на която бяха поставени съдове за чай върху ниска маса пред мраморна камина с медна решетка. Една врата в другия край на стаята се захлопна леко като влязоха. През следващите дни, които прекара в Шато Етчбар, всичко което Ханна успя да види и чуе от прислугата, бяха врати, които се затваряха, когато тя влизаше, или тихи стъпки в края на коридора, или кафени цветя, поставени на нощното шкафче. Храната беше приготвена по такъв начин, че стопанката на къщата можеше да я сервира сама. Това ѝ даваше възможност да покаже любезността и загрижеността си.

— Оставете раницата си тук, в ъгъла, Ханна — каза жената. — И бихте ли били така добра да налееете, докато подрежда цветята?

Със слънчевата светлина, влизаща през френските прозорци, стените в бледосиньо на златни листа, мебелите — смесица от Луи XV

и ориенталски стил, с парата, извиваща се в слънчевите лъчи над чайника, с огледалата, отразяващи светлината, удвояващи и утрояващи всичко — тази стая като че ли не беше от същия свят, в който млади мъже бяха застрелвани по летищата. Докато наливаше чая от сребърния чайник, Ханна беше наистина замаяна. Прекалено много се беше случило през последните часове. Струваше ѝ се, че ще припадне.

Без някаква причина тя си припомни едно подобно чувство на объркване, когато беше дете в училище... беше лято и тя беше отегчена, около нея се разнасяше бръмченето на класната стая. Беше се вторачила, докато предметите около нея ставаха ту малки, ту големи. И тя се питаше: „Аз тук ли съм? Това аз ли съм? Наистина ли аз си мисля тези неща? Аз? Аз?“

Сега, когато наблюдаваше грациозните, икономични движения на слабата азиатка, която отстъпваше назад, за да огледа критично наредбата на цветята, след което нанасяше леки корекции, Ханна отчаяно се мъчеше да намери опора срещу прилива от объркване и умора, който се опитваше да я отнесе.

Това е странно, мислеше си тя. От всичко, което се беше случило през този ден: ужасните неща на летището, пътуването до Пау, което беше като сън, намеците на шофьорите, които я бяха вземали на стоп, този глупак — собственикът на кафенето в Тардет, дългото ходене по пътя до Етчбар... от всичко това най-дълбока следа беше оставил пътят през алеята с кедрови дървета... потреперването под дебелия сянка, докато вятърът шумолеше в листата. Беше друг свят. И беше странен.

Беше ли истина, че тя седеше тук, наливайки чай, вероятно изглеждаща като клоун с тесните шорти и спортните обувки?

Нима само преди няколко часа тя беше минала покрай възрастния мъж, седнал на пода на Външни линии в Рим. „Съжалявам“, беше промълвила тя глупаво.

— Съжалявам — каза сега тя високо. Красивата жена беше казала нещо, което не беше успяла да чуе.

Жената ѝ се усмихна, докато седеше до нея.

— Точно казвах, че е жалко, че Николай отсъства. Той е в планината от няколко дни, обикаляйки тези негови пещери. Опасно хоби. Но го очаквам тази вечер или утре сутрин. Това ще ви даде

възможност да се изкъпете и може би малко да поспите. Така е добре, нали?

Мисълта за гореща баня и студени чаршафи беше толкова привлекателна, че на Ханна ѝ прималя.

Жената се усмихна и придърпа стола си по-близо до мраморната маса.

— Как пиете чая си?

Очите ѝ бяха спокойни и откровени. По форма бяха азиатски, но цветът им беше като лешник, със златни петънца. Ханна не можеше да отгатне националността ѝ. Със сигурност движенията ѝ бяха източни, нежни и контролирани; но цветът на кожата ѝ беше като мляко с какао, а тялото, облечено в китайска дреха с висока яка, имаше отчетлива африканска стойка. Устата и носът ѝ обаче бяха европейски. Гласът ѝ беше културен, нисък и обработен, също както и смехът ѝ, когато каза:

— Да, знам. Малко съм смущаваща.

— Извинете ме? — каза Ханна смутена, че така явно беше издала мислите си.

— Аз съм това, което обикновено любезно наричат „космополит“, или с други думи — „мелез“. Майка ми беше японка, а изглежда, че баща ми е бил американски войник — мулат. Никога не съм имала щастието да го познавам. Искате ли мляко?

— Какво?

— В чая — усмихна се Хана. — Предпочитате ли да говорим на английски? — попита тя на този език.

— Да, в действителност предпочитам — призна Ханна също на английски, но с американско произношение.

— Предположих това по вашия акцент. Добре тогава. Ще говорим на английски. Николай рядко говори английски в къщата и се опасявам, че малко съм го позабравила. — Тя имаше едва доловим акцент; не грешно поставяне на ударението, а твърде ясно изговаряне. Може би и френският ѝ имаше следи от акцент, но Ханна не можеше да прецени.

В този момент се сети нещо друго.

— Сервирани са два комплекта за чай. Очаквахте ли ме, мисис Хел?

— Наричайте ме Хана. Да, очаквах ви. Мъжът от кафенето в Тардет се обади, за да иска разрешение да ви посочи пътя. Отново ми

се обадиха, когато минахте през Абенс-де-Хаут, и пак, когато стигнахте до Личан. — Хана леко се засмя. — Николай е добре защитен тук. Виждате ли, той не обича изненадите.

— О, сега се сещам. Имам бележка за вас. — Ханна извади от джоба си бележката, която ѝ беше дал собственикът на кафенето.

Хана я отвори, погледна я и се засмя с ниския си глас.

— Това е сметка. И много добре написана. Ах, тези французи. Един франк за телефонното обаждане. Един франк за вашето кафе. И допълнително още франк и половина за бакшиша, който сте щели да му оставите. Господи, направили сме добра сделка! Ще имаме удоволствието от вашата компания само за три франка и половина. — Тя се засмя и остави настрани сметката. След което посегна и постави топлатата си длан върху ръката на Ханна. — Младо момиче? Не мисля, че съзнавате, но плачете.

— Какво? — каза Ханна и постави ръка на бузата си. Беше мокра от сълзи. Господи, от колко ли време плачеше? — Съжалявам. Просто... Тази сутрин приятелите ми бяха... Трябва да видя мистър Хел!

— Знам, мила. Знам. Изпийте сега чая си. В него има нещо, което ще ви помогне да починете. След това ще ви заведе до вашата стая, където можете да се изкъпете и поспите. Така ще бъдете свежа и хубава, когато се срещнете с Николай. Оставете раницата си тук. Някое от момичетата ще се погрижи за нея.

— Трябва да ви обясня...

Но Хана вдигна ръка.

— Ще обясните нещата на Николай, когато се върне. И той ще ми каже това, което сметне за необходимо.

Ханна все още подсмърчаше и се чувстваше като дете, докато следваше Хана по широкото мраморно стълбище. Но усещаше как в нея започва да цари прекрасно спокойствие. Каквото и да е имало в чая, то беше успяло да отдалечи спомените.

— Вие сте много мила с мене, мисис Хел — каза искрено тя.

Хана меко се засмя.

— Наричай ме Хана. Все пак аз не съм съпруга на Николай. Аз съм негова любовница.

[1] Вид игра на карти (исп.). — Б.пр. ↑

[2] Южнофренски. — Б.пр. ↑

[3] Баският като един от аглутиниращи езици образува форми чрез прибавяне към думите на определени частици (срички). — Б.пр. ↑

ШАНХАЙ: 193

Както винаги през този сезон, от морето към града полъхва хладен вечерен бриз, преминава над топлата земя на Китай и издува дантелените пердета на стъклената врата на верандата на голямата къща на авеню Жофре във френската концесия.

Генерал Кишикава Такаши оттегля един камък от своята лакирана дъска за Го и го държи леко между върховете на средния пръст и показалеца. Няколко минути преминават в тишина, но неговите мисли не са насочени към играта, която е на своя 176 ход и вече приближава неизбежния си край. Очите на генерала се спират върху противника му, който от своя страна е погълнат напълно от комбинацията от бели и черни камъни върху бледожълтата дъска. Кишикава-сан беше решил, че момчето трябва да замине за Япония и тази вечер трябваше да му каже. Не точно сега. Това щеше да развали удоволствието от играта; и нямаше да е хубаво, защото за първи път младият човек печелеше.

Слънцето над френската концесия е залязло. Уличните фенери в стария град, са запалени и над тесните, криволичещи улички се разнася миризмата на хиляди ястия, готвени за вечеря. По продължението на Уангпу до Сучоу Крик домовете на плаващия град, разположени върху китайски лодки, са оживели от множеството светлини на готварските огънове, запалени по палубите от възрастни китайки с панталони, завързани над глезените. Приливът е нисък и се виждат жълтите дървени корени на лодките, затънали в тинята. Закъснели за вечеря хора бързат по Моста на Крадящата кокошка. Един професионален писач на писма натапя невнимателно четката си, нетърпелив да приключи с работата за деня и сигурен, че калиграфската му небрежност няма да бъде забелязана от младото момиче, за което съставя писмо по модела на една от своите Шестнадесет никога негубещи формули.

Бунд, улицата на величествените търговски къщи и хотели, крещящо доказателство за имперското могъщество и увереност, е тиха и тъмна; английските господари са отпътували; вестник „Ежедневни

новини от Северен Китай“ не отпечатва вече своите клюки, благочестивите критики, услужливите си изявления за световното положение. Дори и домът Сасон, най-елегантната къща на Бунд, построена с печалбите от търговия на опиум, е понижена до поземната си задача да приюти Щаба на окупационните сили. Всички са си отишли: алчните французи, наперените англичани, надутите германци, оптимистите американци. Шанхай е под контрола на японците.

Генерал Кишикава разсъждаваше за необичайната прилика между младия мъж от другата страна на дъската и неговата майка: почти сякаш самата Александра Ивановна се беше възпроизвела — тези, които бяха изпитали нейното присъствие в обществото бяха склонни да повярват в нейните възможности да извърши и този подвиг. Младият мъж имаше същата правоъгълна форма на челюстта, същото широко чело и високи скули, същия правилен нос. Най-интересно за Кишикава-сан беше сравнението между очите на момчето и тези на майка му. Физически техните очи бяха еднакви: големи, дълбоки и с онзи изненадващ бутилково зелен цвят, характерен за семейството на графинята. Но огромната разлика в личностите на майката и сина беше изразена в яснотата и силата на погледа, в начина по който се премрежваха и проясняваха тези очи. Погледът на майката беше омайващ, на сина — студен. Там, където майката използваше своите очи да очарова, момчето ги използваше да отблъсква. Това, което в нейния поглед беше кокетство, в неговия беше арогантност. От нейните очи струеше светлина, неговите бяха вгълбени. Нейните очи изразяваха хумор, неговите — ум. Тя очароваше, той безпокоеше.

Александра Ивановна беше влюбена в себе си; Николай беше егоист.

Според западните разбирания Николай изглеждаше твърде млад за годините си. Само студенината на яркозелените очи и някаква твърдост на устните му предпазваше лицето му от опасността да изглежда прекалено нежно, прекалено правилно за един мъж. Известно неудобство от физическата му красота беше принудило Николай още от най-ранни години да се занимава с бойни и енергични спортове. Беше тренирал класическо джиу-джицу и беше играл ръग्би в международен отбор срещу синовете на английските господари с такава резултатност, която граничеше с грубост. Въпреки че му беше

ясна идеята за честна борба и спортсменство, с което англичаните се оправдаваха при една истинска загуба, той предпочиташе отговорността на победата или утехата да загуби с чест. В действителност той не обичаше играта в отбори, предпочиташе да печели или губи, разчитайки само на собствените си способности. А емоционалната му нагласа беше такава, че той почти винаги печелеше; беше въпрос на силно желание.

Александра Ивановна също печелеше почти винаги, при нея това не беше въпрос на силно желание, а на право. Когато се появи в Шанхай през есента на 1922 с огромно количество багаж и без никакъв видим източник на доход, тя разчиташе най-вече на предишното си социално положение в Санкт Петербург, за да спечели водачеството на нарастващата група „бели руснаци“ — както ги наричаха управляващите англичани — не защото идваха от Белорусия, а просто защото не бяха „червени“. Тя успя веднага да събере около себе си една възхищаваща ѝ се група, включваща най-интересните мъже в колонията. За да спечели интереса на Александра Ивановна, един мъж трябваше да бъде богат, хубав или духовит; за нейно голямо разочарование, през целия си живот тя рядко беше срещала две от тези качества, съчетани в един мъж, и никога и трите.

В нейното общество нямаше място за друга жена; графинята намираще жените глупави и по нейно мнение излишни, след като сама успяваше да задържи вниманието на десетина мъже едновременно, поддържайки атмосферата на соарето духовита, оживена и съвсем малко непристойна.

За отплата нежеланите дами от интернационалната колония заявиха, че нищо на този свят не може да ги изкуши да бъдат видени на публично място заедно с графинята, и ревностно желяеха съпрузите и годениците им да споделят това тяхно чувство за благоприличие. С помръдване на рамене и присвиване на устни тези дами, останали в периферията, дадоха да се разбере, че подозират някаква връзка между два социални парадокса: първият беше, че графинята успяваше да поддържа едно пищно домакинство, въпреки че бе пристигнала без пукната стотинка; и вторият — че непрекъснато беше заобиколена от най-желаните мъже на това общество, въпреки че ѝ липсваха всичките строги добродетели, за които знаеха от майките си, че бяха по-важни и желани от една гола красота и чар. Тези жени биха се почувствали

щастливи, ако видеха графинята в групата на руските жени, които се промъкваха в Китай през Манджурия, продаваха жалките си стоки и бижута, с които бяха успели да избягат, и накрая биваха принудени да предлагат себе си. Но фактът, че Александра Ивановна беше една от обичайните аномалии в царския двор, руска благородничка без капка славянска кръв в нейното твърде показвано (и най-вероятно достъпно) тяло, ги опровергаваше. Александра Ивановна (собственото име на баща ѝ беше Йохан) беше от рода Хабсбург, роднина с малка германска кралска фамилия, която беше емигрирала в Англия без да носи със себе си нищо друго, освен протестантската си религия. И въпреки това добродетелните дами от колонията твърдяха, че дори и такъв произход не е доказателство за висока нравственост в днешните развратни времена, нито пък, както явно смяташе графинята, равностоен заместител.

По време на третия сезон от своето царуване, Александра Ивановна като че ли спря вниманието си на един млад празноглав прусак, който притежаваше една повърхностна интелигентност, освободена от чувствителността, присъща на неговата раса. Граф Хелмут фон Кайтел от Хел стана нейният явен придружител — неин галеник и играчка. Десет години по-млад от нея, графът притежаваше физическа красота и атлетична мъжественост. Той беше отличен ездач и известен фехтовач. Тя го възприемаше като декоративна добавка към себе си и единственото публично изявление, което си позволи да направи за тяхната връзка, беше, да говори за него като „подходящ за разплод“.

Беше ѝ станало навик да прекарва тежките влажни летни дни в една вила в планината. Една есен тя се завърна в Шанхай по-късно от обикновено и тогава в домакинството се появи едно бебе, момче. В знак на приличие младият фон Кайтел от Хел направи предложение за женитба. Тя леко се засмя и му каза, че въпреки предишното ѝ намерение да създаде едно дете, няма ни най-малко желание да има две деца в къщата. Той се поклонил със сурова раздражителност, която служеше на прусаците вместо достойнство, и започна да подготвя завръщането си в Германия.

Без изобщо да се опитва да скрие момчето или обстоятелствата на неговото раждане, тя го направи украса за нейния салон. Когато някои официални изисквания наложиха да го кръстят, тя го нарече

Николай Хел, вземайки последното име от една малка река, граничеща с имението на Кайтел. Виждането на собствената ѝ роля за създаването на момчето бе изразено с факта, че пълното му име беше Николай Александрович Хел.

Английски бавачки следваха една след друга, така че английският, френският, руският и немският станаха негови езици още от люлката, без предпочитание към някой от тях, дължащо се на убеждението на Александра Ивановна, че определени езици са най-добри за изказване на определени мисли. Човек говори за любов и други баналности на френски; обсъжда трагедии и нещастия на руски; върши работа на немски; и се обръща към слугите на английски.

Тъй като единствените му приятели бяха децата на прислугата, китайският също стана люлчин език за Николай. Той придоби навика да мисли на този език, защото най-големият ужас, който изпитваше като дете, беше, че майка му може да чете мислите му — а тя изобщо не знаеше китайски.

Александра Ивановна смяташе училищата за подходящи само за деца на търговци, така че образованието на Николай беше поверено на една редица преподаватели — всичките красиви и млади, и всичките предани на майката. Тя не остана много очарована, когато се разбра, че Николай има интерес и заложи за чиста математика. Но след като преподавателят му я увери, че чистата математика е учение без практическо и търговско приложение, тя реши, че е подходяща за неговото възпитание. По-голямата част от практичната страна на светското възпитание на Николай — и най-голямото му удоволствие — дойде от навика да се измъква от къщата и да скита с уличните хлапаци по тесните улици и потайните дворове на кипящия зловонен и шумен град. Облечен в свободна синя дреха, с ниско остригана коса под кръглата шапка, той бродеше сам или със случайни приятели и се прибираще вкъщи за поучаване или наказание, като и двете приемаше с огромно спокойствие и разгневен поглед в яснозелените си очи.

По улиците Николай научи „мелодията“ на този град, който западните хора бяха приспособили за себе си. Той видя как високомерни английски младоци се возеха в рикши, карани от момчета с мъртвешки вид разяждани от туберкулоза, потящи се от усилие и недохранване, носещи маски, за да не осквернят европейските господари. Той видя компрадорите, дебели и мазни мъже, които

печелеха от експлоатирането на собствените им хора от европейците, и които бяха възприели западните обичаи. След като получеха печалбата и се натъпчеха с екзотична храна, тяхното най-голямо удоволствие беше да дефлорират дванадесет-тринадесет годишни момичета. Начинът, по който дефлорираха момичета, беше... неестествен. Единственото отмъщение, което можеше да си позволи момичето, ако беше добра артистка, беше да се преструва, че ѝ е за първи път и да позволи да я дефлорират многократно, което ѝ носеше повече пари. Николай научи, че всички просяци, които заплашваха минувачите да ги допрат с разложените си крайници, или забиваха карфици в бебетата, за да ги накарат да плачат жално, или обираха и плашеха туристите — всички те, от старите хора, които ви благославят или ви ругаят, до полугладните деца, които предлагат да изпълнят противоестествени действия едно с друго за ваше забавление, бяха под контрола на Негово Отвратително Височество, Краля на просяците, който ръководеше някаква странна комбинация от братство и гангстерска защита. Всяко нещо, загубено в града, всеки един, който се криеше в града, всяка услуга, извършвана в града, можеше да се намери срещу едно скромно възнаграждение за Негово Величество.

Николай видя как полицаите съвсем открито вземаха пари от сводници на малолетни проститутки. Той се научи да разпознава знаците на „Зелените“ и „Червените“, които представляваха най-големите в света тайни общества и чиито гангстерски похвати на протекции или покушения се разпростираха над просяци и политици. Самият Чан Кай Ши беше „Зелен“, заклет да служи на бандата. „Зелените“ бяха тези, които убиха и осакатиха студентите от университета, опитали се да организират китайския пролетариат. Николай можеше да различи „Зелен“ от „Червен“ по начина, по който държеше цигарата си, по начина, по който плюеше.

През деня Николай учеше математика, класическа литература и философия. Вечерта той учеше от улицата — търговия, политика, нагледен империализъм и хуманност.

А през нощта седеше до майка си, докато тя забавляваше най-умните мъже, които управляваха Шанхай и го изстискваха чрез клубовете и търговските си къщи на Бунд. Това, което повечето от тези мъже приемаха за срамежливост у Николай, а по-умните — за

равнодушие, беше в действителност една омраза към търговците и към техния начин на мислене.

Времето минаваше; добре управляваните инвестиции на Александра Ивановна нарастваха, докато светският им живот намаляваше. Тя стана малко по-закръглена, по-отпусната, по-сочна, но нейната живост и красота като че ли узряха, тъй като беше наследила тази характерна фамилна черта, която беше позволила на майка ѝ и на лелите ѝ да изглеждат на по тридесет години, когато вече бяха прехвърлили петдесетте. Предишните любовници бяха станали приятели и животът на авеню Жофре улягаше.

Александра Ивановна беше започнала да получава леки припадъци, на които обръщаше само толкова внимание, колкото да ги използва в подходящо време като любовен арсенал. Когато един лекар от нейния кръг, който от години имаше желание да я прегледа, установи, че замайванията се дължат на слабо сърце, тя взе мерки за това, което наричаше „лекарски глупости“, като намали приемите си на един седмично, но не промени начина си на живот в друго отношение.

„... А те казват, млади господине, че имам слабо сърце. Това са просто незначителни романтични припадъци и вие трябва да ми обещаете да не се възползвате от тях прекалено често. Освен това, трябва да ми обещаете, че ще намерите един добър шивач. Този костюм, мое момче!“

На седми юли 1937 г. вестник „Ежедневни новини от Северен Китай“ писа, че са разменени изстрели между японци и китайци на моста Марко Поло близо до Пекин. На номер три на улица Бунд английските тайпани, разположили се в клуб „Шанхай“, решиха, че развитието на тази безсмислена борба между азиатците може да излезе извън контрол и трябва да се вземат бързи мерки. Те уведомиха генералисимус Чанг Кай Ши, че предпочитат той да се изтегли на север и да организира фронт, който да прикрие търговските им къщи от неприятностите на тази война.

Генералисимусът обаче реши да изчака японците в Шанхай, като се надяваше, че поставяйки в опасност международното селище, ще привлече чуждестранна намеса в своя полза.

Когато това не покажа ефект, той започна систематично да заплашва японските фирми и цивилните граждани в

интернационалната група. Това положение достигна своята кулминация в шест и тридесет на 9 август, когато младши лейтенант Исао Ояма и неговият шофьор, моряк първи клас Йозо Сайто, които бяха тръгнали да инспектират японската фабрика за памук извън града, бяха спрени от китайски войници.

Те бяха намерени близо до пътя, разкъсани от куршуми и малтретирани сексуално.

В отговор японските бойни кораби се изместиха към Уангпу. Хиляда японски войници бяха свалени на сушата, за да защитят търговската си колония в Чапей, от другата страна на тясното заливче Сучоу. Те бяха посрещнати от 10000 елитни китайски войници, скрити зад барикади. Протестът на английските тайпани беше подсилен от изложенията, изпратени от европейските и американските посланици до Нанкинг и Токио, изискващи Шанхай да бъде изключен от зоната на военните действия. Японците се съгласиха на тази молба, очаквайки, че китайските войски ще се изтеглят от демилитаризираната зона.

Но на 12 август китайците прекъснаха всички телефонни линии на японското консулство и на японските търговски фирми. На следващия ден, петък 13, 88-ма китайска дивизия се установи на Северната гара и блокира всички пътища, излизащи от града. Тя имаше намерение да използва цивилните като буфер между себе си и далеч превъзхождащите я по численост японци.

На 14 август китайски пилоти прелетяха над Шанхай на американски самолети. Една експлозивна бомба мина през покрива на хотел „Палас“; друга избухна на улицата пред хотел „Кафене“. Седемстотин двадесет и девет човека загинаха; осемстотин шестдесет и един бяха ранени. Тридесет и една минути по-късно друг китайски самолет бомбардира Световния увеселителен парк, който беше превърнат в лагер за бежанци — жени и деца. Хиляда и дванадесет бяха убити; хиляда и седем бяха ранени.

За обсадените китайци нямаше възможност за бягство от Шанхай; войските на генералисимуса бяха затворили всички пътища. За чуждестранните тайпани както винаги имаше изход. Запотени кулита, сумтейки и надпявайки монотонно „хай-йо, хай-йо“, се напъваха по малките мостчета, пренасяйки заграбеното от Китай под надзора на облечени в бели костюми младоци, държащи списъци, и гурки с палки в ръце. Англичаните от „Рай Путана“, германците от

„Олденбург“, американците от „Президент Мак Кинли“, холандците от „Тасма“ се сбoguваха едни с други; жените — с размазани очи и малки кърпички в ръце, докато мъжете обсъждаха колко неблагоприятни са азиатците, а на фона на всичко това корабни оркестри свиреха смесица от национални химни.

Тази нощ иззад барикадите от торби с пясък и обсадени китайски жители, артилерията на Чанг Кай Ши откри огън към японските кораби на котва в реката. Японците отвърнаха на огъня, унищожавайки барикадите и от двата вида.

През цялото това време Александра Ивановна отказваше да напусне дома си на авеню Жофре, което сега представляваше една изоставена улица, чиито сгради със счупените си прозорци бяха обитавани от вечерния бриз и крадците. Тъй като беше без националност — нито съветска гражданка, нито китайка, нито англичанка — тя не подлежеше официално на защита. Във всеки случай нямаше никакво намерение да напусне дома си и на нейната възраст така грижливо подбраната мебелировка, за да се установи бог знае къде. Все пак, смяташе тя, японците, които познаваше, не бяха по-глупави от останалите и едва ли щяха да бъдат по-малко ефективни като администратори от англичаните.

Китайците дадоха най-твърд отпор при Шанхай; изминаха три месеца преди превъзхождащите ги японци да успеят да ги отблъснат. В желанието си да привлекат чужда намеса, китайците си позволиха няколко бомбени „грешки“, за да увеличат броя на човешките жертви и на осакатените от обстрела на японците.

Те правеха барикадите си по пътищата, като между тях оставяха защитния буфер от десетки хиляди граждани, техни сънародници.

През всичките тези ужасни месеци пъргавите жители на Шанхай продължаваха да изпълняват ежедневните си задължения по най-добрия начин, по който можеха, независимо от оръдейния обстрел на японците и бомбардирането от китайски самолети, произведени в Америка. В началото лекарствата, след това храната, после подслонът и накрая водата започнаха да привършват, но животът в гъмжация от хора изплашен град продължаваше; и бандите момчета с които Николай скиташе из улиците, намериха нови, макар и сурови игри сред руините на срутените постройки, в отчаяното катерене при внезапни нападения или в гейзерите от разрушените водоизточници.

Само веднъж Николай изпита допир със смъртта. Беше заедно с други хлапаци в района на големите супермаркети „Синсиър“ и „Уинг Он“, когато една „грешка“ доведе китайските бомбардировачи над натъпкания с народ Нанкинг Роад. Беше обедно време, когато в най-голямата тълпа, директно попадение улучи „Синсиър“, а едната страна на „Уинг Он“ беше направо отнесена. Покривите се продъниха над лицата на ужасените хора. Возещите се в натъпкания асансьор извикаха в един глас, когато въжетата се скъсаха и той падна в шахтата. Възрастна жена, която се обърна към един експлодирал прозорец, беше останала без плът отпред, докато отзад изглеждаше незасегнатата. Момчето, което стоеше до Николай, изохка и седна тежко по средата на улицата. Беше мъртво; едно парче камък беше минало през гърдите му. Когато гърмът от бомбите и от срутвачите се сгради затихна, се разнесе един силен писък от хиляди гласове. Една зашеметена купувачка, скимтейки, търсеше нещо сред парчетата стъкло, които до скоро бяха витрина. Беше изискана млада жена, облечена по западна „шанхайска“ мода, с дълга до глезените рокля от зелена коприна, разцепена до коленете, и малка твърда яка около изваяния й порцеланов врат. Нейната изключителна бледност може би се дължеше на оризовата пудра, така модерна сред дъщерите на богатите китайски търговци, но не беше така. Тя търсеше статуетката от слонова кост, която беше разглеждала в момента на бомбардировката, и ръката, с която я беше държала.

Николай избяга.

Четвърт час по-късно той стоеше върху купчина чакъл в един тих район, където седмици бомбардиране бяха обезлюднили постройките, които всеки момент щяха да се срутят. Сухи ридания разтърсиха тялото му, но той не заплака; нито една сълза не се плъзна по мръсотията, напластена по лицето му. В главата му непрекъснато се повтаряше една и съща мисъл: „Бомбардировачи Нортроп. Американски бомбардировачи“.

Когато накрая китайските войници бяха изгонени и барикадите им съборени, хиляди хора побягнаха от кошмарния град и разрушените от бомбите сгради.

По жестока ирония на съдбата, Бунд, улицата, която представляваше паметник на чуждестранния империализъм, беше останала почти незасегнатата. Празните прозорци гледаха към

напуснатия град, който тайпаните бяха създали, изсмукали и накрая изоставили.

Николай беше сред малката група от облечени в синьо китайски деца, които бяха подредени по улиците, за да наблюдават първия парад на окупационните войски. Фотографи от военни вестници бяха раздали лепнещи сладкиши и малки *химомару* — знаменца с изгряващо слънце, които децата трябваше да размахват, докато подвижните камери записваха техния смутен ентузиазъм. Един млад офицер ръководеше събитието, като увеличаваше бъркотията със своите лаещи инструкции на развален китайски. Без да знае какво да прави с този хлапак с руса коса и зелени очи, той нареди на Николай да застане отзад.

Николай никога не беше виждал такива войници, груби и действени, но не и подходящи за парад. Те не маршируваха със синхронизацията на работи като германците и англичаните; те минаваха в чисти, но разкривени редици, марширувайки рязко зад сериозните млади офицери с мустаци и комично дълги мечове. Независимо от факта, че много жилища бяха оцелели, един ден Александра Ивановна беше изненадана и обезпокоена от служебна кола с развиващи се флагчета на калниците, която спря на пътя пред къщата. Един младши офицер на звучен металически френски ѝ съобщи, че генерал Кишикава Такаши, губернаторът на Шанхай, ще отседне при нея. Но нейният жив инстинкт за самосъхранение ѝ подсказа, че може би ще има известна изгода, ако създаде приятелски връзки с генерала, особено след като жизнено необходимите неща се намираха толкова трудно. Тя и за секунда не се осъмни, че генералът автоматично ще бъде добавен към нейните обожатели.

Грешеше. Въпреки заетата си програма, генералът намери време да ѝ обясни на граматически правилен френски, че съжалява за неудобствата, които войната може да донесе на нейното домакинство. Но ѝ даде да разбере, че тя беше гостенката в неговата къща, а не той в нейната. Генералът беше твърде зает, за да губи време за флиртове, но винаги беше внимателен в отношението си към нея. В началото Александра Ивановна беше озадачена, по-късно раздражена, а накрая заинтригувана от любезната незаинтересованост на този мъж, нещо, което никога не беше получавала от един хетеросексуален мъж. От своя страна той я намираше интересна, но не и необходима.

Въпреки всичко, в знак на любезност, той вечеряше всяка седмица с тях, като по западен маниер по време на вечерята се водеха леки разговори, от които той научи много за графинята и нейния син, докато те пък научиха много малко за генерала. Той приближаваше шестдесетте — млад за японски генерал — вдовец, с една дъщеря, живееща в Токио. Въпреки че беше убеден патриот, в смисъл че обичаше всички неживи неща в страната си — езерата, планините, забулените долини — никога не беше гледал на кариерата си в армията като на естествено призвание. Като млад беше мечтал да стане писател, въпреки че дълбоко в сърцето си винаги беше знаел, че традицията в семейството непременно ще го доведе до военна кариера. Само гордостта и предаността към дълга го бяха направили трудолюбив и добросъвестен административен офицер и, въпреки че беше прекарал повече от половината си живот в армията, той не възприемаше работата си там като нещо повече от професия. Умът му, но не и сърцето му; времето, но не и чувствата му, бяха отдадени на работата.

В резултат на плодотворните му усилия, които често го задържаха в кабинета му на Бунд от рано сутринта до късно през нощта, градът започна да се възстановява. Заработи обслужването, фабриките бяха поправени и китайските селяни отново започнаха да се появяват в града. Животът и шумът се завърнаха бавно по улиците и понякога можеше да се чуе и смях. Въпреки че не бяха блестящи, условията за живот на китайския работник се подобриха значително в сравнение с тези, по време на европейците. Имаше работа, чиста вода, основни хигиенни облекчения и зачатъци на здравеопазване. Професията на просяците западна, но проституцията разцъфтя и проявите на насилие бяха малко. Все пак Шанхай беше окупиран град, а войниците бяха мъже.

Когато здравето на генерал Кишикава започна да страда от прекалената работа, той си наложи една по-здравословна програма, която му даваше възможност да вечеря почти всяка вечер в къщата си на авеню Жофре.

Една вечер, след като бяха вечеряли, генералът спомена мимоходом, че много обича да играе на Го. Николай, който рядко говореше, освен когато отговаряше кратко на директни въпроси, призна, че също играе тази игра. Генералът остана развеселен и

впечатлен от факта, че момчето каза това на безупречен японски. Той се разсмя, когато Николай обясни, че учи японски от книги, с помощта на ординареца на генерала.

— Добре се справяш само след шест месеца учене — каза генералът.

— Това е петият ми език, сър. Всички езици си приличат математически. Всеки нов е по-лесен от последния. Освен това — момчето присви рамене, — имам дарба за езици.

Кишикава-сан остана доволен от начина, по който прозвуча казаното от Николай — без самохвалство и без английска срамежливост. В същото време генералът се засмя на себе си, като забеляза, че момчето очевидно беше репетирало първото изречение, тъй като то беше съвсем правилно, докато следващите издаваха грешки в използването на идиомите и в произношението. Генералът не се издаде, знаейки, че Николай е в такава възраст, когато взема всичко много сериозно и може да се засегне.

— Аз ще ти помогна с твоя японски, ако искаш — каза Кишикава-сан. — Но първо нека видим дали си наистина интересен противник на Го.

На Николай беше дадено предимство от четири камъка и те изиграха една бърза, кратка игра, тъй като на другия ден генералът щеше да има много работа. Скоро бяха погълнати от играта и Александра Ивановна, която не виждаше голям смисъл в събития, в които не е център на внимание, се оплака, че не се чувства добре и се оттегли.

Генералът спечели, но не така лесно, както предполагаше. Тъй като самият той беше аматьор, способен да даде сериозен отпор на професионалист с минимум предимства, остана впечатлен от странния стил на Николай.

— От колко време играеш Го? — попита той, на френски, за да облекчи Николай от несвойствените изрази.

— О, предполагам, че от четири или пет години, сър. Генералът се намръщи.

— Пет години? Но... на колко години си сега?

— На тринадесет, сър. Знам, че изглеждам по-млад отколкото съм. Това е фамилна черта.

Генералът кимна и се усмихна вътрешно при мисълта как Александра Ивановна, когато попълваше документите си за самоличност пред окупационните власти, се беше възползвала от тази „фамилна черта“, като записа дата на раждане, според която би трябвало на единадесет години да е била любовница на белогвардейски генерал и да е родила Николай, докато е била на дванадесет. Много преди това разузнаването на генерала го беше запознало с фактите за графинята, но той ѝ позволи този нищожен признак на кокетство, най-вече като имаше предвид обезпокоителните данни за здравословното ѝ състояние.

— Независимо от това, за един мъж на тринадесет години ти игра забележително добре, Нико. — По време на играта генералът беше измислил това умалително име, за да избегне трудно произносимото „л“. Това остана завинаги името, с което той наричаше Николай. — Предполагам, че не си тренирал официално?

— Не, сър. Не съм следвал ничии инструкции. Научих се, четейки книгите.

— Наистина ли? Не съм чувал такова нещо досега.

— Може би, сър. Но аз съм много интелигентен. Известно време генералът изучаваше неподвижното лице на момчето; неговите очи с цвят на пелин отвърнаха честно на погледа му. — Каж ми, Нико, защо избра да учиш Го? Това е предимно японска игра. Предполагам, че никой от твоите приятели не я играе. Те сигурно изобщо не са чували за нея.

— Това е точно причината, поради която избрах Го, сър.

— Разбирам. — Какво странно момче. Едновременно честно до чувствителност и арогантно. — Успя ли да разбереш от книгите какви качества са необходими, за да бъдеш добър играч?

Николай се замисли за момент, преди да отговори.

— Разбира се, човек трябва да притежава концентрираност. Смелост. Самоконтрол. Това е ясно от само себе си. Но по-важното е, че човек трябва... не знам точно как да го кажа. Трябва да бъде едновременно математик и поет. Все едно че поезията е наука; или математиката изкуство. Трябва да притежава чувство към пропорции, за да играе добре Го. Не се изразявам много добре, сър. Съжалявам.

— Напротив. Справяш се много добре в опита си да обясниш необяснимото. От тези качества, които изброи, Нико, къде смяташ, че

се крие твоята сила?

— В математиката, сър. В концентрацията и самоконтрола.

— А твоята слабост?

— В това, което наричам поезия.

Генералът се намръщи и извърна поглед от момчето. Изглеждаше странно, че го беше забелязало. На неговите години не би могъл така безпристрастно да се прецени от страни. Човек би очаквал Нико да разбере нуждата от някои качества на европейците, за да играе добре Го, качества като концентрация, самоконтрол, смелост. Но да разбере необходимостта от възприемчиви, чувствителни качества, които той нарече поезия, беше извън праволинейната логика, която бе силата на западното мислене... и ограничеността му. Но все пак — имайки предвид, че Николай произлизаше от най-добрата европейска кръв и че беше израсъл в Китай — беше ли той наистина европеец? Със сигурност не беше и азиатец. Не принадлежеше на никоя раса. Или, може би, най-добре беше човек да мисли за него като за единствен член на собствена раса.

— Вие и аз имаме една и съща слабост, сър. — Очите на Николай бяха изпълнени с хумор. — Ние и двамата имаме слабост в областта, която нарекох поезия.

Генералът изненадано погледна.

— Да?

— Да, сър. На моята игра й липсва доста от това качество. Вашата има прекалено много от него. Три пъти по време на играта ставахте отстъпчив при атака. Предпочитате да изберете елегантна игра пред една по-резултатна.

Кишикава-сан се засмя леко.

— Откъде знаеш, че не съм се съобразявал с твоята възраст и относителна неопитност?

— Това би било проява на снизхождение и нелюбезност. Аз не вярвам, че вие бихте постъпили така. — Очите на Николай отново се усмигнаха. — Съжалявам, сър, че на френски няма почтителни форми. Това прави речта ми да звучи рязко и недисциплинирано.

— Да, малко. В действителност, точно това си мислех в момента.

— Съжалявам, сър.

Генералът се усмигна.

— Предполагам, че си играл и западен шах?

Николай присви рамене.

— Малко. Не ми е интересен.

— Как би го оценил в сравнение с Го?

Николай се замисли за секунда.

— Е,... това, което Го е за философите и бойците, е шахът за счетоводителите и търговците.

— Ах! Този фанатизъм на младостта. Би било по-любезно, Нико, да кажеш, че Го попада на философа, който се крие във всеки, а шаха — на търговеца в него.

Но Николай не се отрече от думите си.

— Да, сър. Това би било по-любезно, но не толкова вярно.

Генералът се надигна от канапето, оставяйки Николай да прибере камъните.

— Късно е и имам нужда от сън. Ще играем скоро пак, ако искаш.

— Сър? — каза Николай, когато генералът стигна до вратата.

— Да?

Николай беше свел поглед, предпазвайки се от обидата при евентуално отблъскване.

— Ще бъдем ли приятели, сър?

Генералът отдаде заслужено внимание на сериозния тон, с който беше зададен въпросът. — Би могло, Нико. Нека да изчакаме и ще видим.

През тази същата нощ, Александра Ивановна, решавайки, че генерал Кишикава не е от същото тесто като мъжете, които беше познавала, отиде и почука на врата на спалнята му.

През следващата година и половина те живяха като семейство. Александра Ивановна стана по-задоволена, малко по-унила и може би малко по-закръглена. Това, което загуби от своята живост, като че ли добави към едно приятно спокойствие, което стана причина Николай за първи път през своя живот да започне да я харесва. Без да бързат, Николай и генералът създадоха едни взаимоотношения, колкото дълбоки, толкова и резервирани. Единият никога не беше имал баща; другият син. Кишикава-сан изпитваше удоволствие да насочва и оформя един умен, схватлив млад мъж, който понякога можеше да бъде прекалено смел в мненията си, прекалено уверен в качествата си.

Александра Ивановна намери успокоение в силната и нежна личност на генерала. Той намери нещо пикантно и забавно в проявите на темперамента и волята ѝ. Между генерала и жената имаше любезност, щедрост, нежност, физическо удоволствие. Между генерала и момчето — увереност, честност, привързаност, уважение.

Веднъж, след вечеря, Александра Ивановна се пошегува както винаги за досадните си припадъци, оттегли се рано в спалнята... където умря...

... Сега небето е станало черно на изток и пурпурно червено над Китай. Навън, в плаващия град, се поклащат оранжеви и жълти фенери, докато хората приготвят леглата си върху палубите на лодките, потънали в тинята. Въздухът е изстинал над вътрешността на Китай и бризът от морето е спрял. Завесите вече не се издуват, докато генералът продължава да балансира камъка върху нокътя на показалеца си, умът му — много далече от играта пред него.

Бяха изминали два месеца от смъртта на Александра Ивановна и генералът беше получил заповед за прехвърляне. Не можеше да вземе Николай със себе си, но не искаше да го остави в Шанхай, където той нямаше приятели и където липсата на официално гражданство го лишаваше от елементарна дипломатическа защита. Беше решил да изпрати момчето в Япония.

Генералът изучава изтънченото лице на майката, изразено по-икономично, по-ъгловато при момчето. Къде ли ще намери приятели този млад мъж? Къде ще намери почва, подходяща за корените му, това момче, което говори шест езика и мисли на пет, но на което липсва най-елементарно обучение? Може ли да има място за него в света?

— Сър?

— Да? О, ... да... Игра ли, Нико?

— Преди известно време, сър.

— Ах, да. Извини ме. И имаш ли нещо против да ми кажеш какво си играл?

Николай посочи камъка си и Кишикава-сан се намръщи, тъй като в необичайния ход имаше нещо от *тенуки*. Той съсредоточи вниманието си и внимателно изучи дъската, като отбелязваше наум изхода от всеки възможен ход. Когато вдигна поглед срещна зелените очи на Николай, които го гледаха с нескрито удоволствие. Играта

можеше да продължи още няколко часа, но изходът беше ясен. Николай щеше да победи. Това беше за първи път.

Генералът гледа известно време Николай преценяващо, след което се засмя.

— Ти си дявол, Нико!

— Вярно е, сър — съгласи се Николай, изключително доволен от себе си. — Вашето внимание беше раздвоено.

— И ти се възползва от това.

— Разбира се.

Генерал Кишикава започна да прибира камъните.

— Да — каза той на себе си. — Разбира се. — След което се засмя. — Какво ще кажеш за една чаша чай, Нико?

Най-големият порок на Кишикава-сан беше да пие силен, горчив чай във всички часове на денонощието. При техните взаимоотношения, изпълнени с привързаност, но и резервираност, покана за чаша чай беше сигнал за разговор. Докато ординарецът на генерала приготвяше чая, те излязоха на верандата в студения нощен въздух.

Известно време мълчаха. Очите на генерала оглеждаха града, където случайните светлини по старинните стени показваха, че някой празнува или учи, или умира или се продава. След това, като че ли без никаква връзка, той попита Николай:

— Мислиш ли понякога за войната?

— Не, сър. Нямам нищо общо с нея.

Този егоизъм на младостта. Самоувереният егоизъм на младия мъж произлизаше от знанието, че той беше последният и най-необикновеният от едно родословно дърво, чиито корени идваха от времена, много преди металурзи да станат Хенри Фордовци, преди касиери да станат Ротшилдовци, преди търговци да станат Медичи.

— Опасявам се, Нико, че нашата малка война все пак ще те засегне. — И след това начало генералът каза на младия мъж за заповедта, с която го прехвърляха, и за плановете си да изпрати Николай в Япония, където щеше да живее в дома на най-известния преподавател и играч на Го.

— ... Моят най-стар и близък приятел, Отаке-сан — когото ти познаваш като Отаке на Седмия Дан.

Николай наистина знаеше това име. Беше чел блестящите коментари на Отаке-сан относно средата на играта.

— Уредил съм да живееш заедно с Отаке-сан, и неговото семейство, и другите възпитаници на училището. Това е голяма чест, Нико.

— Разбирам това, сър. Нетърпелив съм да започна да се уча от Отаке-сан. Но няма ли той да се презира, като се занимава с един аматьор?

Генералът се подсмихна.

— Презрението не е начин на мислене, който би използвал моят стар приятел. Ах! Ето и нашия чай.

Ординарецът беше отнесъл дъската за Го и на нейно място беше наредил масата за чай. Генералът и Николай седнаха отново на възглавниците си. След първата чаша генералът се облегна леко назад и започна с делови тон:

— Оказа се, че майка ти е имала малко пари. Инвестициите ѝ са били пръснати в малки местни компании, повечето от които фалираха по време на окупацията. Хората, които са притежавали компаниите, просто са прибрали парите и са се върнали в Англия. Изглежда, че при западните хора големите морални кризи засенчват етичните отношения. Съществува къщата... и още съвсем малко. Уредил съм къщата да се продаде. Полученото ще отиде за пребиваването и обучението ти в Япония.

— Както прецените най-добре, сър.

— Добре. Кажете ми, Нико, ще ти липсва ли Шанхай?

Николай се замисли за секунда.

— Не.

— Ще се чувстваш ли самотен в Япония?

Николай отново се замисли.

— Да.

— Аз ще ти пиша.

— Често ли?

— Не, не много често. Веднъж месечно. Но ти можеш да ми пишеш винаги когато чувстваш нужда. Има и други млади хора, които учат при Отаке-сан. А когато имаш съмнения, идеи, въпроси, ще намериш в Отаке-сан един ценен събеседник. Той ще те изслуша с интерес без да те отрупва със съвети. — Генералът се усмихна. —

Предполагам, че понякога ще намираш начина му на изразяване малко объркващ. Той говори за всичко с понятията на Го. Целият живот за него е една опростена парадигма на Го.

— Изглежда, че ще го харесам, сър.

— Сигурен съм в това. Той е човек, когото аз дълбоко уважавам. Той притежава едно качество... как да се изразя?... на *шибуми*.

— *Шибуми*, сър? — Николай познаваше думата, но само когато се използваше за градини и архитектура, където означаваше неназрапчива красота. — В какъв смисъл използвате понятието, сър?

— О, неясно. И предполагам, неправилно. Глупав опит да се обясни неизразимо качество. Както знаеш, при *шибуми* трябва да има едно пречистване на ниските, баналните мисли. Това е едно изразяване — толкова правилно, че няма нужда да е смело, толкова трогателно, че няма нужда да е красиво, толкова вярно, че няма нужда да е истинско. *Шибуми* е разбиране, не познание. Красноречиво мълчание. В поведението това е скромност без срамежливост. В изкуството, където духът на *шибуми* приема формата на *саби*, това е елегантна простота, изразителна яснота. Във философията, където *шибуми* се явява като *ваби*, това е душевно спокойствие, което не е пасивно; това е да бъдеш, без да те е страх да станеш. А в личността на един човек, това е... как може да се каже? Авторитет без доминиране? Нещо такова.

Въображението на Николай беше възбудено от идеята за *шибуми*. Никакъв друг идеал не му беше правил такова впечатление досега.

— Как се постига това *шибуми*, сър?

— Човек не го постига, човек... го открива. И само някои с безкрайно усъвършенстване успяват. Хора като моя приятел Отаке-сан.

— Това означава ли, че човек трябва много да учи, за да стигне до *шибуми*?

— По-скоро означава, че човек трябва да мине през много знания и да достигне до простотата.

От този момент главна цел в живота на Николай беше да стане човек с *шибуми*; една личност с всеобхватно спокойствие. Това беше едно призвание, открито за него, докато поради причини, свързани с произход, образование и характер, повечето призвания бяха недостъпни за него. В стремежа към *шибуми* той можеше да изпъкна невидимо, без да привлича вниманието или отмъщението на деспотичните маси.

Кишикава-сан взе от масата една малка кутийка от сандалово дърво, обвита в обикновено парче плат, и я постави в ръцете на Николай.

— Това е подаръкът ми на прощаване. Нещо съвсем дребно.

Николай наклони глава в знак на приемане и пое кутийката с голяма нежност; той не изрази благодарността си с неподходящи думи. Това беше първото му съзнателно действие от шибуми.

Въпреки че през тази последна нощ говориха до късно за това какво означава и какво може да означава шибуми, дълбоко в себе си те не се разбираха един друг. За генерала шибуми беше нещо като смирение; за Николай означаваше сила.

И двамата бяха жертва на поколението си.

Николай замина за Япония с кораб, превозващ ранените войници, които се връщаха при семействата си или щяха да отидат в болница. Жълтата тиня на Янгце следваше кораба далече в морето и чак когато водата започна да променя цвета си от кафяв в син, Николай разви парчето плат, в което Кишикава-сан беше завил прощалния си подарък. В нежната сандалова кутия, обвити в плътна хартия, имаше две купи за Го от черен японски лак със сребро в стил Хидатсу. На капациите на купите бяха загатнати чайни, обвити в мъгла, разположени на бреговете на малки езера. Вътре в едната купа имаше черни камъни Ничи от Кишиу. В другата — бели камъни от мидени черупки Мийзаки... лъскави, необикновено хладни на пипане.

Никой, наблюдаващ младия мъж, застанал на палубата на ръждясалия военен кораб със забулени зелени очи, вперени в играта на морето, докато размишляваше върху двата подаръка, които му беше дал генералът — тези Го ке и — не би могъл да предположи, че съдбата му беше отредила да стане най-добре платеният в света наемен убиец.

ВАШИНГТОН

Първият помощник се отдръпна от пулта с дълбока въздишка, бутна очилата си и леко разтри червените петна, в основата на носа си.

— Ще бъде трудно да получим достоверна информация от Дебелака, сър. Всеки входен източник дава противоречиви данни. Сигурен ли сте, че е роден в Шанхай.

— Почти.

— Е, добре. Няма нищо за това. В хронологичен ред първото което мога да намеря, е, че е живял в Япония.

— Много добре. Започнете оттам.

Първият помощник реши, че трябва да се защити от яда, който се усещаше в гласа на Даймънд.

— Не е толкова лесно, колкото може би смятате, сър. Ето един пример от бъркотията, която получавам. В частта за говорими езици имам руски, немски, френски, китайски, английски, японски и баски. *Баски*? Това не може да бъде вярно, нали?

— Вярно е.

— Баски? Как би могло да хрумне на някой да учи баски?

— Не знам. Той го научи, докато беше в затвора.

— Затвор, сър?

— Ще стигнеш до него по-късно. Прекара три години в строг тъмничен затвор.

— Вие... вие като че ли сте добре запознат с данните, сър.

— Държа го под око от години. Първият помощник се замисли дали да не попита защо този Николай Хел е бил удостоен с такова внимание, но после реши, че е по-добре да не го прави.

— Добре, сър. Да бъде баски. Но какво ще кажете за това? Първите ни данни са непосредствено след войната, когато, изглежда, той е работил за окупационните сили като преводач и е шифрирал текстове. Сега, приемайки, че е напуснал Шанхай тогава, когато смятаме, ни се губят шест години. Единственият прозорец, който ми дава Дебелака, няма никакъв смисъл. То предполага, че той е прекарал

тези шест години, изучавайки някаква игра. Игра, наречена Го — каквото и да означава това.

— Смятам, че това е вярно.

— Би ли могло? През цялата Втора световна война той е прекарал времето си, изучавайки една игра? — Първият помощник поклати глава. Нито той, нито Дебелака се чувстваха удобно от заключения, които не произлизаха от солидна праволинейна логика. И естествено, че не беше логично един международен наемен убиец да прекара пет или шест години (Господи! Те дори не знаеха точно колко са били!), учейки се да играе някаква глупава игра.

ЯПОНИЯ

Близо пет години Николай живя в къщата на Отаке-сан като ученик и член на семейството. Отаке беше човек с две абсолютно противоположни индивидуалности; по време на състезание той беше хитър, с хладен ум, готов да се възползва от всяко слабо място на противника. Но вкъщи, сред своето разширено и малко дезорганизирано семейство, което включваше жена, баща, три деца и няколко ученика, дадени да чиракуват при него, той беше бащински настроен, щедър, дори можеше да се прави на клоун за забавление на децата и учениците. Парите никога не бяха в изобилие, но те живееха в малко планинско село, което не предлагаше големи изкушения. Когато имаха по-малко, живееха с по-малко, когато имаха повече, харчеха свободно.

Никое от децата на Отаке-сан не притежаваше изключителен талант за Го. А от учениците му само Николай съчетаваше това неизразимо множество от таланти, които правят истинския играч; една дарба за представяне на абстрактни, схематични възможности; чувство за математическа поезия, в светлината на която началният хаос от възможности и пермутации е изкристализирал под натиска на силната концентрация в геометрични цветове; безжалостно съсредоточаване върху незабележимите слабости на противника.

След време Отаке-сан откри едно допълнително качество у Николай, което правеше играта му изключителна: по средата на играта Николай можеше да отпочива в дълбоко спокойствие за кратко, след което се връщаше с освежен ум.

Отаке-сан пръв откри, че Николай е мистик.

Както повечето мистици той не съзнаваше тази своя дарба и в началото не можеше да повярва, че другите нямат подобни преживявания. Не можеше да си представи живота без мистично пренасяне и не толкова съжеляваше тези, които живееха без подобни моменти, колкото гледаше на тях като на създания от съвсем различен вид.

Мистицизмът на Николай се прояви един следобед, когато с Отаке-сан играеха игра за упражнение, съвсем близка до едно класическо разиграване, но със слаби нюанси, които я разграничаваха от моделите в книгите. Някъде през третия час Николай почувства, че вратата се отваря за него за почивка и единство и той си позволи да се разтвори в него. След известно време чувството изчезна и Николай, седнал неподвижно, отпочинал, започна да се чуди защо учителят се бавеше да направи очевидния ход. Когато вдигна поглед, се изненада, като видя, че очите на Отаке-сан гледаха не дъската, а неговото лице.

— Какво не е наред, Учителю? Грешка ли съм допуснал?

Отаке-сан изучаваше внимателно лицето на Николай.

— Не, Нико. Нямаше изключителни ходове, но нямаше и грешка. В действителност ти изобщо не гледаше дъската докато играеше. Ти местеше камъните, а гледаше навън в градината.

Николай се усмихна и кимна. Сега разбра.

— О, да. В действителност аз точно се завърнах от отпочиване. Така че, разбира се, нямаше защо да гледам дъската.

— Обясни ми, моля те, защо нямаш нужда да гледаш дъската, Нико?

— Аз... е, добре, аз почивах. — Николай не можеше да реши защо Отаке-сан не разбира, и това го смути, тъй като смяташе това мистично преживяване за нещо нормално.

Отаке-сан се облегна назад и взе още от ментовия дропс, който смучеше обикновено, за да облекчи болките в стомаха, получени от години напрежение в професионални състезания.

— Каж ми какво имаш предвид когато казваш, че си почиваш.

— Предполагам, че „почивка“ не е точната дума за това, учителю. Не знам как точно се нарича. Никога не съм чувал някой да го назовава. Но вие би трябвало да знаете усещането което имам предвид. Заминаване без напускане. Нали знаете... потапяне във всичко и разбиране на всичко. — Николай беше затруднен. Преживяването беше толкова просто и основно за обясняване. Все едно че Учителят го беше накарал да обясни дишането или аромата на цветята. Николай беше сигурен, че Отаке-сан ясно разбира какво има предвид и трябва само да си припомни времето, през което самият той почива. Защо му задава тези въпроси?

Отаке-сан посегна и докосна ръката на Николай.

— Знам, Нико, че това е трудно за обяснение. Смятам, че разбирам малко от това, което преживяваш — не защото съм го изпитал, а защото съм чел за него, тъй като винаги е привличало любопитството ми. Нарича се мистицизъм.

Николай се засмя.

— Мистицизъм! Но наистина, Учителю...

— Говорил ли си с някого за това... как го нарече?... „Отпътуване без напускане“?

— Е... не. Защо трябва да се говори за това?

— Дори и с нашия добър приятел Кишикава-сан?

— Не, Учителю. Никога не е ставало дума. Не разбирам защо ми задавате тези въпроси. Смущавате ме. И започвам да се срамувам.

Отаке-сан притисна ръката му.

— Не, не. Не се срамувай. Недей да се плашиш. Виждаш ли, Нико, това, което изпитваш... това, което наричаш „почиване“... не е нещо много обикновено. Само някои хора преживяват такива неща и то когато са много млади. Това е преживяване, което светите хора се стремят да постигнат чрез дисциплина и медитация, а глупавите хора — с наркотици. През всички векове и култури малко щастливци са били способни да постигнат това състояние на спокойствие и единение с природата — използвам тези думи за описване, защото така съм го прочел — без години на строга дисциплина. Явно то идва при тях съвсем естествено, съвсем просто. Подобни хора се наричат мистици. Това не е съвсем подходящата дума, тъй като от нея се подразбира, че това е нещо свързано с религия или магия. В действителност всички думи, които се използват за описване на това преживяване, са малко театрални. Това, което ти наричаш „почивка“, други наричат екстаз.

Николай се усмихна с неудобство при тази дума. Как може най-простото нещо на този свят да бъде наричано мистицизъм? Как може най-спокойното чувство, което човек може да си представи, да бъде наричано екстаз?

— Ти се усмихваш на думата, Нико. Но със сигурност преживяването е удоволствие, нали?

— Удоволствие? Никога не съм си мислил за него по този начин. То е... необходимост.

— Необходимост?

— Добре, а как би могъл някой да живее ден и нощ без време за почивка?

Отаке-сан се усмихна.

— Някои от нас са обречени да живеят без подобна почивка.

— Извинете ме, Учителю. Но не мога да си представя такъв живот. Какъв е смисълът от такъв живот?

Отаке-сан кимна. Беше чел, че обикновено мистиците рядко успяват да разберат хората, на които тази дарба липсва. Той почувства лека тревога, когато си спомни, че мистиците рано или късно загубват своята дарба и тогава изпадат в паника и дълбока депресия. Някои се обръщат към религията с надеждата, че ще открият отново това преживяване чрез медитация. Някои дори се самоубиват, толкова безсмислен им се струва животът без мистичното пренасяне.

— Нико? Винаги съм се интересувал силно от мистицизма, така че позволи ми, моля те, да ти задам няколко въпроса за тези твои „почивки“. В това, което съм чел, обикновено мистиците, които разказват за тези прехвърляния, използват такива завоалирани термини, толкова много явни противоречия, толкова много поетични парадокси, като че ли се опитват да опишат нещо много сложно, което не може да се изрази с думи.

— Или много просто, сър.

— Да. Може би е така. Много просто. — Отаке-сан притисна ръката си към диафрагмата, за да облекчи натиска, и взе друго ментово бонбонче. — Кажете ми от колко време имаш такива преживявания?

— Винаги.

— От бебе?

— Винаги.

— Разбирам. И колко време продължат тези преживявания?

— Това няма значение, Учителю. Там времето не съществува.

— Безкрайни ли са?

— Не. Нито има време, нито безкрайност.

Отаке-сан се усмихна и поклати глава.

— И от тебе ли ще получа същите мъгляви понятия и поетични парадокси?

Николай разбра, че с тези обобщаващи изрази това, което беше най-простото нещо, започва да изглежда хаотично, но той не знаеше как да се изрази с помощта на тремавите думи.

Отаке-сан му дойде на помощ.

— Искаш да кажеш, че нямаш чувство за време, докато преживяваш това. Не знаеш колко време продължава?

— Знам съвсем точно колко продължава, сър. Когато се оттеглям, аз не напускам. Аз съм там, където е тялото ми, където е всичко останало. Понякога почивката продължава минута или две. Понякога часове. Продължава толкова, колкото ми е необходимо.

— А често ли идват тези... почивки?

— Зависи. Най-много два-три пъти на ден. Понякога изкарвам месец без почивка. Когато това се случва, много ми липсват. Започвам да се страхувам, че никога няма да се върнат.

— Можеш ли да предизвикаш една от тези почивки по свое желание?

— Не. Но мога да ги спра. Но трябва да съм внимателен да не ги спра, когато имам нужда.

— Как можеш да ги спреш?

— Като се ядосам. Или като мразя.

— Не можеш да имаш такова преживяване, когато мразиш?

— Как бих могъл? Почивката е съвсем противоположно нещо на омразата.

— Това обич ли е тогава?

— Би могло да е обич, ако се отнася за хора, но то не се отнася за хора.

— Тогава за какво се отнася?

— За всичко. За мене. Това е едно и също. Когато почивам, всичко и аз сме... не знам как да го обясня.

— Ставате едно и също.

— Да. Не, не съвсем. Аз не ставам едно цяло с всичко. Аз се връщам за да бъда едно цяло с всичко. Разбирате ли какво искам да кажа?

— Опитвам се. Моля те, вземи за пример почивката, която преживя преди малко, докато играехме. Опиши ми какво се случи.

Николай повдигна безпомощно ръце.

— Как мога да направя това?

— Опитай. Ние играехме и ти постави камък петдесет и шест... и... Продължавай.

— Беше камък петдесет и осем, Учителю.

— Добре, петдесет и осем. И какво се случи?

— Добре... Играта протичаше съвсем правилно и това ме доведе на ливадата. Винаги започва с някакво течащо движение... поток или река, вятърът, който прави вълни в поле с узрял ориз, проблясването на листата, раздвижени от лекия вятър, облаци, плуващи по небето. А за мене, ако разположението на камъните протича класически, това също може да ме доведе до поляната.

— Поляната?

— Да. Това е мястото, в което се разтварям. По това познавам, че почивам.

— Това истинска поляна ли е?

— Да, разбира се.

— Поляна, която някога си посетил? Едно място в паметта ти?

— То не е в моята памет. Никога не съм бил там, когато съм изчезвал.

— Изчезвал?

— Нали знаете... когато съм в моето тяло и не почивам...

— Означава ли това, че смяташ нормалния живот за състояние на изчезване?

— Приемам времето, прекарано в почивка, за нормално. Време като това... за временно, и... да, изчезване.

— Разкажи ми за поляната, Нико.

— Тя е триъгълна. И продължава нагоре по хълма далеч от мене. Тревата е висока. Няма животни. Нищо никога не е минавало по тревата. Има цветя, лек ветрец... топъл. Небето е бледосиньо. Винаги съм щастлив да бъда отново трева.

— Ти си тревата?

— Ние сме едно и също. Както вятърът и слънчевата светлина. Ние всички сме... смесени заедно.

— Разбирам. Разбирам. Твоето описание на мистичното преживяване прилича на други, за които съм чел. А тази поляна е това, което писателите наричат „врата“ или „път“. Мислил ли си някога с тези понятия?

— Не.

— Така. Какво се случи тогава?

— Нищо. Почивам. Аз съм едновременно навсякъде. И всичко е прекрасно и несъществено. И тогава... започвам да изчезвам. Отделям

се от слънчевата светлина и поляната и се връщам отново в собственото си тяло. И почивката свършва. — Николай се усмихна несигурно. — Предполагам, Учителю, че не го описвам много добре. Това не е нещо... което човек може да опише.

— Не, описваш го много добре, Нико. Ти събуждаш у мене спомени, които почти бях забравил. Веднъж или два пъти, когато бях дете... през лятото, доколкото си спомням... преживях такива кратки прехвърляния, каквито ти описа. Чел съм някъде, че повечето хора имат случайни мистични преживявания като деца. Но скоро порастват и ги забравят. Би ли ми казал още нещо? Как можеш да играеш Го, докато си се прехвърлил... докато си на твоята поляна?

— Аз съм тук, както и там. Аз се оттеглям, но не напускам. Аз съм част от тази стая и от градината.

— А аз, Нико? Ти част ли си и от мене също?

— Няма живи същества в моето място за почивка. Аз съм единственото нещо, което вижда. Аз гледам за всички, за светлината, за тревата.

— Разбирам. А как можеш да местиш своите камъни, без да гледаш на дъската? Как знаеш къде се пресичат линиите? Как знаеш къде съм поставил последния си камък?

Николай помръдна рамене. Беше толкова очевидно за обяснение.

— Аз съм част от всичко, Учителю. Аз деля... не... аз тека във всичко. Дъската за Го, камъните. Дъската и аз сме проникнали един в друг. Как мога да не знам развитието на играта?

— Виждаш вътре в дъската?

— Вътре и вън е едно и също нещо. Но „виждам“ не е съвсем правилно. Ако човек е навсякъде, той няма нужда да „вижда“. — Николай поклати глава. — Не мога да обясня.

Отаке-сан притисна леко ръката на Нико, след което отдръпна своята.

— Няма да те питам повече. Признавам, че ти завиждам за този тайнствен мир, който си намерил. Най-вече завиждам на дарбата ти да го постигаш толкова естествено — без концентрация и упражнения. Но както ти завиждам, също така и се страхувам за тебе. Ако мистичният екстаз е станал — а аз подозирам, че е така — естествена и необходима част от твоя вътрешен живот, какво ще се случи, ако тази дарба изчезне?

— Не мога да си представя, че това може да се случи, Учителю.

— Знам. Но от прочетеното съм разбрал, че тези дарби могат да изчезнат; пътят към вътрешния мир може да бъде изгубен. Нещо може да те изпълни с постоянна и непримирима омраза или страх, и тогава то ще изчезне.

Мисълта да загуби най-важната и най-естествената дейност на своя живот, разтревожи Николай. Изпадайки за момент в паника той разбра, че страхът да не го загуби може да бъде страхът, който ще причини загубата. Искаше му се да се махне от този разговор, от тези нови и невероятни съмнения. Той сведе очи към дъската за Го, за да прецени реакцията си при такава загуба.

— Какво ще направиш, Нико? — попита отново Отаке-сан след известно мълчание.

Николай вдигна поглед от дъската, зелените му очи бяха спокойни и безизразни.

— Ако някой ми отнеме времето за почивка, ще го убия. — Беше казано с фаталистическо спокойствие, от което Отаке-сан разбра, че това не беше изблик на гняв, а простата истина. Това, което го обезпокои най-много, беше спокойната сигурност на изявлението.

— Но, Нико... Да предположим, че не човек отнеме дарбата ти. Нека предположим, че това е ситуация или събитие, или просто животът. Какво ще направиш тогава?

— Ще го търся и ще го унищожа — каквото и да е. Ще го накажа.

— Това ще върне ли пътя към почивката обратно?

— Не знам, Учителю. Но това ще бъде най-малкото отмъщение, което ще искам за една такава голяма загуба.

Отаке-сан въздъхна, отчасти от съжаление към Нико, отчасти поради съчувствие към този, който можеше да предизвика загубата на тази дарба. Той не се съмняваше, че младият мъж би направил това, което каза. Индивидуалността на един човек не се извява никъде поясно, отколкото в игра на Го, особено ако някой с достатъчно опит и интелигентност може да я разбере. А играта на Николай, блестяща и смела, носеше в себе си следи от естетична студенина и почти нечовешка концентрация в преследване на целта. Разчитайки играта на Николай, Отаке-сан знаеше, че неговият най-добър ученик може да постигне величие, може да стане първият неяпонец, който да достигне

най-високите класове; но освен това той съзнаваше, че момчето никога нямаше да познае щастие и спокойствие в малката игра на живота. Една благословена компенсация беше това, че Нико притежаваше дарбата да се пренася в мистичния свят. Дарба, в която се криеше отрова.

Отаке-сан въздъхна отново и огледа разположението на камъните. Една трета от играта беше изиграна.

— Имаш ли нещо против, Нико, ако не довършим? Моят глупав стар стомах ме безпокои. А развитието е съвсем класическо. Не смятам, че някой от нас би допуснал сериозна грешка, как мислиш?

— Не, сър. — Николай беше щастлив да напусне дъската и тази малка стая, където за първи път беше научил, че неговите мистични оттегляния могат да бъдат така уязвими... че може да се случи нещо, което да му отнеме една значителна част от живота. — Във всеки случай, Учителю, мисля че щяхте да победите със седем или осем камъка.

Отаке-сан погледна отново към дъската.

— Толкова много? Аз мислех само пет или шест. — Той се усмихна на Нико. Това беше една тяхна стара шега.

В действителност, Отаке-сан щеше да победи поне с десетина камъка и двамата го знаеха.

Годините минаваха и сезоните се редуваха в къщата на Отаке-сан, където традиционните задължения, верността, усърдната работа и учене се балансираха с игра, дяволии и привързаност, като последната се изразяваше безмълвно, което обаче не означаваше, че е неискрена.

Дори и в това малко планинско селище, където основните акорди на живота вибрираха с вълненията около реколтата, постоянният тон идваше от войната. Млади мъже, които всички познаваха, отиваха да се присъединят към армията и някои не се завръщаха никога. Голямо вълнение предизвикаха новините след атаката на Пърл Харбър на осми декември 1941; добре осведомени мъже се съгласиха, че войната няма да продължи повече от година. Ентузиазирани гласове обявяваха по радиото победа след победа, докато армията помиташе европейския империализъм от Тихия океан.

Но все още някои селяни тайно роптаеха заради невъзможните производствени норми, които им бяха определили, и усещаха натиска от напрежението, когато продуктите за консумация намаляваха. Отаке-

сан започна отново да пише своите коментари, тъй като броят на състезанията по Го беше ограничен като патриотичен жест сред общите военни ограничения. От време на време войната докосваше по-осезателно дома на Отаке-сан. Една зимна вечер средният син на семейството се върна от училище сломен и засрамен, защото съучениците му се бяха подиграли и го бяха нарекли „йовамуши“, слаб червей, поради факта че носи ръкавици с един пръст на чувствителните си ръце през часовете по бойна подготовка, когато всички други, съблечени до кръста, демонстрират физическа годност и „самурайски дух“ на покрития със сняг двор.

И Николай дочуваше от време на време как го наричаха „чужденец“, „гайджин“, „червенокос“, с тон на недоверие, отразяващо ксенофобията, проповядвана от учители-шовинисти. В действителност, той не страдаше истински от положението си на чужд човек. Генерал Кишикава беше проявил съобразителност и в документите му за самоличност беше записано: майка руския (неутрална) и баща германец (съюзник). Освен това Николай беше защитен и от огромното уважение, което предизвикваше Отаке-сан, известният играч на Го, донесъл слава на селището, като избрал да живее в него.

Когато играта на Николай се подобри значително и му беше позволено да участва в подготвителни мачове и да придружава Отаке-сан като чирак на големите шампионати, провеждани в отдалечени курорти, където играчите бяха далеч от шума на света, той имаше възможност сам да види духа, с който Япония водеше войната. На железопътните гари имаше пунктове за събиране на новобранци и висяха големи плакати с надписи:

ПОЗДРАВЯВАМЕ ВИ, ЧЕ СТЕ ПОВИКАНИ ПОД
ЗНАМЕНАТА И СЕ МОЛИМ
ЗА ВАШИЯ НЕПРЕКЪСНАТ ВОЕНЕН УСПЕХ

Той чу за едно момче от съседно село, което беше пропаднало на изпитите по физкултура и се беше молило да го вземат като какъвто и да е, но го бяха отпратили обратно с влака. Два дни по-късно тялото му беше намерено на железопътните релси. То беше избрало смъртта пред

позора да се върне при близките и приятелите си, които го бяха изпратили с такава радост и празненства.

За хората от Япония, както и за хората от другите страни — нейни врагове, това беше една война, в която бяха въвлечени насила. Съществуваха известна отчаяна гордост от факта, че малка Япония, без почти никакви естествени източници, освен духа на хората, се беше изправила сама срещу китайските орди, огромната индустриална мощ на Америка, Англия и Австралия и всичките европейски нации, с изключение на четири. И всеки здравомислещ човек беше наясно, че след като Япония се огъне пред това огромно превъзходство, смазващите маси на Съветския съюз ще се стоварят върху нея.

Но в началото имаше само победи. Когато в селото научиха, че Токио е бомбардиран от Дулитъл, новините бяха посрещнати с объркване и ярост. Объркване, защото ги бяха уверявали, че Япония е неуязвима. Ярост, защото въпреки че ефектът от бомбардирането беше слаб, американските самолети бяха хвърляли запалителните си бомби произволно, унищожавайки домове и училища, без да докоснат — по някаква ирония на съдбата — нито една фабрика или военно съоръжение.

Въпреки че войната променяше всяка страна на живота, тя не изигра доминираща роля през годините, когато Николай се оформяше. Три неща бяха по-важни за него: постоянното усъвършенстване на играта му; неговите богати и освежителни връщания към мистичното спокойствие, когато физическото му състояние позволяваше; и когато стана на седемнадесет години — неговата първа любов.

Марико беше една от ученичките на Отаке-сан, свенливо и нежно момиче, само една година по-голямо от Николай, на което липсваше тази умствена жилавост, за да стане голям играч, но чиято игра беше сложна и облагородена. Тя и Николай се упражняваха много пъти заедно, най-вече за отваряне на играта и мителшпила. Нейната срамежливост и неговото равнодушие си подхождаха чудесно и те често седяха вечер в малката градина, говорейки малко, мълчейки дълго. Понякога, когато отиваха заедно до селището, за да изпълнят някаква поръчка, ръцете им случайно се докосваха, от което разговорът преминаваше в смущаващо мълчание. Накрая, един ден, със смелост, постигната след половин часова борба със себе си, Николай протегна ръка над дъската за упражнения и хвана нейната.

Преглъщайки и съсредоточавайки се отчаяно върху дъската, Марико отвърна на натиска на пръстите му, без да го поглежда, и през останалата част на сутринта те изиграха една доста разхвърляна и неорганизирана игра, докато държаха ръцете си, нейната — овлажняла от уплаха, че ще ги открият, неговата — трепереща от умора от неудобната поза, но без да изпуска нейната от страх да не я обиди.

И двамата се почувстваха облекчени, когато чуха повикването за обед, но усещането за грях и любов възбуждаше кръвта им през целия ден. На другия ден си размениха лека целувка.

Една пролетна нощ, когато Николай беше почти на осемнадесет, той се осмели и посети Марико в малката ѝ спалня. В едно домакинство с толкова много хора и толкова малко пространство, една среща през нощта беше приключение, съпроводено с крадливи движения, нежен шепот, сдържано дихание, докато сърцата бият едно срещу друго в гърдите.

Тяхната любов беше неопитна, нерешителна и изключително нежна.

Николай разменяше веднъж месечно писма с генерал Кишикава. Но през петте години генералът успя да се освободи от задълженията си само за две кратки посещения в Япония.

Първото продължи само един ден, тъй като генералът прекара по-голямата част от отпуската си с дъщеря си в Токио, наскоро останала вдовица; мъжът ѝ, морски офицер, беше потънал заедно с кораба си по време на победата в Коралово море, оставяйки я сама, бременна с първото им дете. След като сподели сполетялата я тежка загуба и ѝ помогна да се устрои, генералът мина през селото, за да посети Отаке-сан и да донесе подарък на Николай, състоящ се от две кутии с книги от конфискувани библиотеки и дадени на момчето с нареждането да не занемарява дарбата си за езици. Книгите бяха на руски, английски, немски, френски и китайски. Последните не бяха от полза за Николай, защото въпреки че имаше добри познания по говорим китайски, той никога не се научи да чете на този език. Липсата на познания по френски генералът беше демонстрирал с факта, че и в двете кутии имаше копия на „Клетниците“ на четири различни езика, може би дори и на пет — и на китайски, доколкото Николай разбра.

Същата вечер генералът вечеря с Отаке, като и двамата избягваха да говорят за войната. Когато Отаке-сан похвали работата и напредъка на Николай, генералът възприе ролята на японски баща, пренебрегвайки надареността на своя повереник и уверявайки Отаке-сан, че от негова страна е много любезно да се нагърби с обучението на такъв мързелив и несхватлив ученик. Но въпреки това не можа да прикрие гордостта, която звучеше в гласа му.

Посещението на генерала съвпадна с юсаня, празника на есенната луна. Цветя и треви бяха поставени на един олтар в градината, където щяха да попаднат лунните лъчи. В нормални времена щеше да има също плодове и храна за жертвоприношение, но здравият разум надделя над традиционализма на Отаке-сан. Той би могъл, както правеха другите съседи, да остави храна, след което да я прибере на другия ден, но подобно нещо беше немислимо за него.

След вечерята Николай и генералът седнаха в градината, наблюдавайки как луната се измъква иззад клоните на дърветата.

— И така, Нико? Кажи ми, успя ли да постигнеш целта на *шибуми*, както ми каза веднъж, че ще направиш?

Николай погледна надолу.

— Бях прибързан. И млад.

— По-млад, да, вярно е. Предполагам, че смяташ младостта за спънка при своето търсене. Може би, след време ще придобиеш похвално облагородяване на държанието, което може да се нарече *шибуса*. Дали някога ще успееш да достигнеш дълбоката простота на духа, което е *шибуми*, това е въпрос. За да си сигурен, продължавай да търсиш. Но бъди готов да приемеш неуспеха с чест. На повечето от нас това се налага.

— Благодаря ви за напътствията, сър. Но по-скоро бих се провалил, опитвайки се да стана човек с *шибуми*, отколкото да успея в нещо друго.

Генералът кимна и се усмихна на себе си.

— Да, разбира се. Бях забравил някои твои характерни черти. Бяхме разделени твърде дълго. — Те замълчаха за известно време. — Кажи ми, Нико, поддържаш ли езиците, които знаеш?

Николай трябваше да си признае, че след като беше хвърлил поглед на някои от книгите, които му донесе генералът, беше установил, че е позабравил немския и английския.

— Не трябва да допускаш това да се случи. Особено с английския. Няма да съм ти от голяма помощ, когато тази война свърши, и ще можеш да разчиташ само на дарбата си за езици.

— Говорите така, като че ли войната ще бъде загубена, сър.

Кишикава-сан остана дълго време мълчалив и Николай можа да види умората и тъгата на лицето му, белеещо се на лунната светлина.

— Всички войни се губят най-накрая. И от двете страни, Нико. Дните за битки между професионални войни са отминали. Сега има войни между противоположни индустриални възможности, между нации. Руснаците с тяхното море от безлични хора ще победят германците. Американците с техните анонимни фабрики ще победят нас.

— Какво ще правите вие, когато това се случи?

Генералът поклати бавно глава.

— Това няма значение. Ще изпълня дълга си. Ще продължа да работя по шестнадесет часа на ден върху дребни административни проблеми. Ще продължа да се държа като патриот.

Николай го погледна въпросително. Никога не беше чувал Кишикава-сан да споменава патриотизъм. Генералът се усмихна леко.

— О, да, Нико. Аз все пак съм патриот. Не патриот за политика и идеология или за военни команди. Но все пак патриот. Патриот за градини като тази, за лунни фестивали или за изтънчеността на Го, или за монотонното пеене на жените, садящи ориз, за краткия цъфтеж на вишните — за всичко японско. Фактът, че знам, че няма да спечелим тази война, няма нищо общо с факта, че ще продължа да изпълнявам дълга си. Разбираш ли това, Нико?

— Само думите, сър. Генералът меко се засмя.

— Може би в това е всичко. Иди си легни сега, Нико. Остави ме да поседя сам за малко. Утре ще тръгна, преди да си станал, но това кратко време, прекарано с тебе, ми достави удоволствие.

Николай наведе глава и стана. Дълго след като той си отиде, генералът продължи да седи, наблюдавайки спокойно лунната градина.

Много по-късно Николай научи, че генералът се беше опитал да предложи пари за обучението на своя повереник, но Отаке-сан беше отказал, казвайки, че Николай е толкова неспособен ученик, че не би било етично от негова страна да взема пари за обучението му.

Генералът се усмихна на своя стар приятел и поклати глава. Беше принуден да приеме любезността.

Ходът на войната се обърна срещу японците, които бяха заложили на карта всичките си производствени възможности, разчитайки на една кратка битка, последвана от мир. Доказателства за започващото поражение се виждаха навсякъде: в истеричния фанатизъм на правителствените обращения по радиото, в разказите на бегълци за масирано бомбардиране от американски самолети на населени места, в острия недостиг на храни от първа необходимост.

Дори и в тяхното село храната не достигаше, след като изпълнеха военните си задължения. Много често семейството на Отаке живееше със зосуи, овесена каша с нарязани моркови и ряпа, сварени с ориз, която успяваха да преглътнат само благодарение на хумора на Отаке-сан. Той се хранеше с много жестове и звуци на удоволствие, въртейки очи и потупвайки стомаха си по такъв начин, че караше децата си и учениците да се смеят и да забравят глинестия вкус на храната в устата си. В началото се отнасяха със съчувствие към бегълците от градовете, но след известно време техните допълнителни гърла станаха в тежест; започнаха да наричат бегълците „сокайдж-ин“ и селяните недоволно мърмореха срещу тези градски търтеи, които са били достатъчно важни и богати, за да избягат от ужасите на града, но неспособни да се грижат за себе си.

Отаке-сан си беше позволил само един разкош — своята малка официална градина. В разгара на войната той я прекопа и посади зеленчуци. Но типично за него, той така аранжира ряпата, морковите и радиката в смесени лехи, че те отново бяха приятни за окото.

— Признавам, че така изискват повече грижи и по-трудно се плевят. Но ако изоставим красотата в отчаяната си борба за живот, това ще означава, че варварите вече са победили.

В края на краищата, официалните съобщения по радиото бяха принудени да признаят за някоя загубена битка или остров, за да съществува някаква правдоподобност на фона на завръщащите се ранени войници. Всеки път, когато се съобщаваше за такова поражение (винаги с обяснения за тактическо отстъпление или реорганизация на отбранителните линии), радиопредаването завършваше с една любима стара песен „Уми Юкаба“, чиито нежни тонове винаги бяха свързвани с това време на тъмнина и загуба.

Отаке-сан пътуваше вече много рядко на състезания по Го, тъй като транспортът беше ориентиран само за военни и промишлени нужди.

Благодарение на това че придружаваше своя учител на тези редки състезания, Николай имаше възможност да види ефекта от войната. Изравнени със земята градове, бездомни хора. Но бомбардировачите не бяха сломили духа им. Едно иронично разбиране на стратегията е, че бомбардирането може да пречупи волята на една нация за борба. В Германия, Англия и Япония ефектът от стратегическите бомбардировки беше да даде на хората обща кауза да се борят за оцеляването си.

Веднъж, когато влакът беше спрял на една гара поради повреда по релсите, Николай се разхождаше напред-назад по перона. Покрай сградата на гарата бяха наредени носилки с ранени войници на път за болницата. Някои бяха посивели от болка и лежаха неподвижно, за да я потиснат, но никой не викаше; не се чуваше дори пъшкане. Възрастни хора и деца минаваха от носилка на носилка със сълзи на съчувствие в очите, покланяха се ниско на всеки ранен войник и мълвяха: — Благодарим ви. Благодарим ви. *Гокуро сама. Гокуро сама.*

Една приведена възрастна жена се приближи до Николай и се втренчи в неговото европейско лице с необичайно зелени очи. В изражението ѝ нямаше омраза, само една смесица от объркване и разочарование. Тя тъжно поклати глава и продължи нататък.

Николай намери един тих край на перона, където седна и се загледа в надвисналия облак. Той се отпусна и се концентрира в слабото движение вътре в облака и след няколко минути успя да намери избавление в едно кратко мистично прехвърляне, където беше неуязвим срещу заобикалящата го действителност и расовата си вина.

Второто посещение на генерала беше късно през войната. Без да предупреди, той пристигна един пролетен следобед и след разговор на четири очи с Отаке-сан покани Николай да го придружи в пътуване до бреговете на река Каякава, близо до Нийгата, за да наблюдават цъфтежа на вишните. Преди да навлезе навътре в страната, влакът им премина през индустриалната част между Йокохама и Токио, където започна да пълзи несигурно по повредените от бомбардировките и изхабени релси. Миля след миля минаваха през купчини камъни и развалини, причинени от безразборните масирани бомбардировки,

които бяха изравнили със земята домове, заводи, училища и храмове, магазини, театри, болници. Не беше останало нищо по-високо от човешки ръст, обикновено някоя останка от отсечен комин.

Влакът маневрираше около Токио през покрайнините му. Всичко наоколо беше доказателство за голямото въздушно нападение на 9 март, по време на което триста Б-29 пръснаха едновременно запалителни бомби над населено Токио. Шестнадесет квадратни мили от града се превърнаха в ад, където температурата, надвишаваща 1800 градуса по Фаренхайт, топеше покриви и изкривяваше паважа. Огънят се прехвърляше от къща на къща, минаваше над реки и канали и обграждаше тълпи от обезумели хора, които тичаха без посока, напразно търсейки избавление от огнения пръстен. Дърветата в парковете пушеха и съскаха, преди да достигнат точката на горене, когато пламваха изведнъж от дънера до върха. Хората се хвърляха в каналите, за да избегнат ужасната топлина, но напиралците от брега тълпи ги натикваха все по-навътре.

Вихрушката на пламъците засмукваше въздух в основата си и създаваше огнена буря, която като ураган преминаваше над града, за да засили огромния пожар. Толкова силни бяха тези ветрове, че отблъснаха самолетите с фотографи, които кръжаха над града, на мили напред.

Много умряха тази нощ от задушаване. Ненаситните пламъци буквално изтръгваха дъха от дробовете им.

Останали без ефективна отбрана, японците нямаше с какво да се противопоставят на вълните от бомбардировачи, които разпръскваха огъня над града. Пожарникари плачеха от отчаяние и срам, когато дърпаха безполезните маркучи към пламтящите стени.

Когато зората настъпи, градът все още тлееше. Над всяка купчина камъни си играеха малки пламъчета, търсещи нещо да подпалят. Мъртвите бяха навсякъде. Сто и тридесет хиляди. Сварените тела на децата лежаха в дворовете на училищата. Двойки възрастни хора бяха умрели прегърнати, съединени завинаги.

Мълчаливи групи от оцелели минаваха от купчина на купчина разчистени тела, за да търсят близките си. На една млада жена, останала без тяло, кимоното изглеждаше като недокоснатото от огъня, но когато го пипнаха, то се разпадна на пепел.

По-късно, след години, западните хора щяха да изпитат угризения за това, което се беше случило в Хамбург и Дрезден, където жертвите бяха европейци. Но след бомбардировката на 9 март над Токио, списание „Таим“ описа събитието като „сбъдната мечта“, един експеримент, който доказва, че „запалени, както трябва, японските градове горят като есенна шума“. А Хиросима все още беше далече. По време на пътуването генерал Кишикава седеше неподвижен и мълчалив, дишането му беше толкова леко, че човек не можеше да види движението на гърдите му под измачкания цивилен костюм, който носеше. Дори и когато ужасът на Токио остана далеч зад тях и влакът се заизкачва сред несравнимата красота на планините, той не заговори. За да наруши мълчанието, Николай попита любезно за дъщерята и внука на генерала. В момента, когато изговори последната дума, той разбра какво се е случило. Как иначе генералът щеше да получи отпуска през последните месеци на войната?

Когато заговори, очите на генерала бяха любезни, но наранени и празни.

— Потърсих ги, Нико. Но района, в който живееха... вече не съществува. Реших да се сбогувам с тях сред цветовете на Каякава, където доведох веднъж дъщеря си, когато беше малко момиче, и където смятах да доведа... моя внук. Ще ми помогнеш ли да се сбогувам с тях, Нико?

Николай прочисти гърлото си.

— Как бих могъл да сторя това, сър?

— Като се разхождаш заедно с мене сред вишневите дръвчета. Като ми позволиш да ти говоря, когато няма да мога да издържам тишината. Ти си ми почти син, и ти... — Генералът преглътна няколко пъти и наведе очи.

Половин час по-късно той притисна с пръсти очите си и подсмръкна. След това погледна към Николай.

— Е, добре. Разкажи ми за живота си, Нико. Напредваш ли в играта? Все още ли шибуми ти е цел? Как успява да се справи Отаке-сан?

Николай атакува тишината с порой от баналности, които защитиха генерала срещу студената празнота в сърцето му.

Те останаха три дни в един старомоден хотел в Нийгата и всяка сутрин отиваха на бреговете на Каякава, където се разхождаха бавно

сред вишневите дръвчета, които бяха напълно разцъфтели. Погледнати отдалече, дръвчетата изглеждаха като облаци от розова пара. Пътеката и пътят бяха покрити с цветове, които падаха навсякъде, умирайки в момента на най-голямата си красота. Кишикава-сан намираще утешение в този символизъм.

Докато се разхождаха, те говореха рядко и тихо. Комуникацията им се състоеше от фрагменти от мисли, изразени с няколко думи или прекъснати фрази, но се разбираха чудесно. Понякога седяха на високите брегове на реката и наблюдаваха как тече водата, докато започваше да им се струва, че тя е неподвижна, а те плуват по течението. Генералът носеше кимоно в кафяво и оранжево, а Николай беше облечен в тъмносинята си ученическа униформа, с твърда яка около врата и шапка с козирка на главата. Те така приличаха на баща и син, че минавачите се изненадваха, като забелязваха необичайния цвят на очите на младия човек.

През последния си ден останаха сред вишневите дръвчета до покъсно от обичайното, като бавно се разхождаха по широката алея. Генералът заговори спокойно, по-скоро на себе си, отколкото на Николай.

— Имахме късмет. Изпитахме удоволствието на трите най-добри дни от цъфтежа на вишните. Денят на обещанието, когато все още не са идеални. Чудесният ден на очарованието. И днес, когато вече са прецъфтели. Това е денят, който се помни. Най-тъжният от трите... но най-богатият, Има нещо като утеха... не... може би удобство — във всичко това. И още веднъж съм изненадан какъв евтин магьосник може да е Времето. Аз съм на шестдесет и шест години, Нико. Погледнато от твоя гледна точка — гледащ към бъдещето — това е доста дълъг период от време. Това е почти три пъти твоят живот. Но погледнато от моя гледна точка — гледащ към миналото — тези шестдесет и шест години са като падащо листенце от цвят на вишна. Струва ми се, че животът ми е като картина, скицирана набързо, но останала недовършена — поради липса на време. Времето. Като че ли беше вчера — но преди петдесет години — когато аз вървах покрай тази река с баща си. Тогава нямаше такива съоръжения по брега; нямаше вишневи дръвчета. Беше едва вчера, но в друг век. Победата ни над руската флота беше все още десет години напред. Борбата ни на страната на съюзниците във Великата война беше двадесет и повече

години напред. Мога да видя лицето на баща си. И в спомените си винаги го гледам. Спомням си колко голяма и силна усещах ръката му до малките ми пръсти. Все още мога да усетя в гърдите си — като че ли самите нерви имат свои, независими спомени — меланхолията, която чувствах от невъзможността да кажа на баща си, че го обичам. Ние нямахме навика да си говорим по такъв смел и земен начин. Мога да видя всяка черта на строгия му, но деликатен профил. Петдесет години. Случваше се да си мисля, че съжалявам баща си, защото не мога никога да му кажа, че го обичам. В действителност съм изпитвал съжаление към себе си. Аз имах повече нужда да го кажа, отколкото той да го чуе.

Светлината започваше да помръква, а небето беше станало пурпурно.

— Спомням си и едно друго вчера, когато дъщеря ми беше малко момиче. Ние се разхождахме тук. Точно в този момент нервите на ръката ми си спомнят усещането за нейните малки пухкави пръсти, притиснати в моите. Тези вече възрастни дървета бяха току-що посадени фиданки — малки крехки неща привързани към укрепващи пръти с парчета бял плат. Кой би могъл да помисли, че такива крехки вейки могат да остаряят и да поумнеят толкова, че да дадат утеха, без да предлагат съвети. Чудя се... Чудя се дали американците ще изсекат всичко, защото не могат да понасят такива очевидни плодове. Вероятно. И вероятно с най-добри намерения.

Николай се чувстваше малко неудобно. Никога досега Кишикава-сан не беше говорил толкова откровено. Техните взаимоотношения винаги се бяха характеризирали с подразбираща се сдържаност.

— Когато те посетих миналия път, Нико, те попитах упражняваш ли езиците, които знаеш. Правиш ли го?

— Да, сър. Нямам възможност да говоря друг език, освен японски, но прочетох всички книги, които ми донесохте, и понякога си говоря сам на различни езици.

— Надявам се най-вече на английски.

Николай се загледа във водата.

— Най-малко на английски.

Кишикава-сан кимна разбиращо.

— Защото това е езикът на американците, нали?

— Да.

— Срещал ли си се някога с американец?

— Не, сър.

— Но въпреки това ги мразиш?

— Не е толкова трудно да мразиш варварски мелези. Няма нужда да ги познавам като индивиди, за да ги мразя като нация.

— Е, да, Нико, но американците не са нация. Това в действителност е техният основен недостатък. Както ти самият каза, те са мелези.

Николай погледна изненадано. Защищаваше ли генералът американците? Само преди три дни те бяха минали през Токио и бяха видели ефекта от запалителната бомбардировка, насочена най-вече срещу мирните граждани. Собствената дъщеря на Кишикава-сан... неговият внук...

— Аз съм се срещал с американци, Нико. За кратко време служих при военното аташе във Вашингтон. Никога ли не съм ти разказвал за това?

— Не, сър.

— Е, добре, не може да се каже, че се проявих много добре като дипломат. Човек трябва да може да прави известни компромиси със съвестта си и да възприема истината като разтегливо понятие за да успее в дипломацията. На мене това ми липсваше. Но опознах американците и оцених техните добродетели и недостатъци. Те са много способни търговци и изпитват голямо уважение към финансовите постижения. Това могат да ти се сторят незначителни качества, но те са в съответствие със съвременния индустриален свят. Ти наричаш американците варвари и си прав, разбира се. Знам го по-добре и от тебе. Знам, че са измъчвали и осакатявали пленници. Знам, че са палили хора с техните огнехвъргачки, за да видят колко дълго могат да бягат преди да паднат. Да, варвари. Но, Нико, нашите собствени войници са правили подобни неща, ужасни и жестоки неща, които дори не могат да се опишат. Войната, омразата и страхът са превърнали и нашите сънародници в зверове. А ние не сме варвари; нашата етика се е създавала през хиляди години на цивилизация и култура. Би могло да се каже, че самото варварство на американците е тяхното извинение — не, такива неща не могат да се простят. Тяхното обяснение. Как може да осъждаме бруталността на американците, чиято култура съществува от десетилетия, когато ние самите,

независимо от произхода и традициите си, сме станали ръмжащи животни без човечност и съчувствие? Америка беше заселена с изхвърлени от обществото европейци. Имайки предвид това, би трябвало да ни се струват невинни. Така невинни, както е пепелянката или чакалът. Опасни и коварни, но и грешни. Говориш за тях като за презряна нация. Те не са нация. Те дори не са култура. Те са една културна яхния, приготвена от остатъците на европейски банкет. В най-добрия случай те са една изкуствена технология. Но когато става дума за етика, те имат правила. Размерите за тях са това, което е качеството за нас. Това, което за нас е чест и безчестие, за тях са победи и загуби. В действителност не би трябвало да мислиш с понятия за нация; нацията е нищо, културата е всичко. Всяка култура има своите силни и слаби места; те не могат да се оценяват една спрямо друга. Единствената критика, която може да се отправи, е, че в една смесица от култури винаги ще съществува и доброто и лошото. Това, което е лошо в един човек или култура, е силното, порочното в тях. Това, което е добро в един човек или култура, е деликатното, изкуственото срастване на една пречистена цивилизация. Когато културите се кръстосат, доминиращите елементи неизбежно вземат превес. Така че, когато обвиняваш американците, че са варвари, ти всъщност оправдаваш тяхната безчувственост и повърхностност. Прав си, че техен недостатък е, че са мелези, смесица от най-различни раси. Но дали недостатък е най-правилната дума? Западният човек е бъдещето, Нико. Едно мрачно бъдеще на технология и автоматизация, вярно е — но все пак бъдеще. Ти ще трябва да живееш в това бъдеще, сине мой. Нищо добро няма да ти донесе да пренебрегваш американеца с отвращение. Трябва да се опиташ да го разбереш, дори и само за да се предпазиш от него.

Кишикава-сан беше говорил много меко, почти като на себе си, докато вървяха бавно в падащия здрач. Монологът имаше качеството на урок от любещ учител към своенравен ученик; и Николай беше слушал много внимателно, с наведена глава. След минута-две мълчание Кишикава-сан се засмя леко и плесна с ръце.

— Достатъчно с това! Съветите помагат само на този, който ги дава, и то до такава степен, че да облекчи съвестта си. В края на краищата ти ще постъпиш така, както съдбата и произходът ти продиктуват, и моят съвет ще повлияе на бъдещето ти толкова, колкото

би повлиял на течението падналият в реката вишнев цвят. В действителност, има нещо друго, за което бих искал да говоря с тебе, и аз го избягвах, като говорех безразборно за култури, цивилизации и бъдеще — неща дълбоки и мъгляви, зад които можех да се скрия.

Те продължиха да се разхождат в нощта, а от вечерния бриз цветовете се сипеха като гъст розов сняг и покриваха раменете и главите им. В края на пътя те достигнаха до един мост и се спряха върху него, за да погледат слабо фосфоресциращата пяна, там където водата се завихреше около камъните. Генералът пое дълбоко въздух и го изпусна продължително през стиснатите си устни, като постигна психическо съсредоточаване.

— Това е нашият последен разговор, Нико. Прехвърлен съм в Манчукуо^[1]. Очакваме руснаците да ни атакуват, когато станем толкова слаби, че за тях да няма риск. Малко вероятно е щабни офицери да оцелеят в плен при комунистите. Много от тях възнамеряват да извършат сепуко, вместо да изживеят позора на победения. Аз възнамерявам да сторя същото, но не за да избегна безчестието. Участието в тази война ме омърси така, че дори и със сепуко не бих могъл да се пречистя — както и всеки друг войник. Но дори и да няма очистване от греховете, в това действие има поне... достойнство. Взех това решение през последните три дни, докато се разхождахме под вишневите дървета. Седмица преди това не се чувствах свободен да се спася от унижението заради дъщеря ми и внука ми. Но сега самите обстоятелства ме освободиха. Мъчно ми е, че трябва да те оставя на произвола на съдбата, Нико, защото ти си ми като син. Но... — Кишикава-сан въздъхна дълбоко. — Но... аз не мога да измисля начин как да те защитя. Един дискредитиран, предал се стар войник не би ти бил от полза. Ти не си нито японец, нито европеец. Съмнявам се някой изобщо да може да те защити. И тъй като не мога да ти помогна оставайки, аз се чувствам свободен да напусна. Можеш ли да ме разбереш, Нико? Ще ми разрешиш ли да те напусна?

Николай се загледа за известно време в бързея, преди да намери отговор.

— Вашите напътствия и вашата обич ще бъдат винаги с мене. По този начин вие никога няма да ме напуснете.

Облегнал лакти на парапета, загледан в проблясването на пяната, генералът бавно кимна с глава.

През последните няколко седмици в дома на Отаке цареше тъга. Причината не беше в слуховете за неуспехи и предателства от всички страни. Не защото запасите от храна и лошото време се съюзиха и направиха глада постоянен спътник. А защото Отаке-сан умираше.

От години напрежението от професионалните състезания беше довело до постоянни стомашни спазми, които той потискаше с навика си да яде ментов друпс. Но болката беше станала много по-силна и диагнозата беше рак.

Когато разбраха, че Отаке-сан умира, Николай и Марико прекъснаха романтичната си връзка съвсем естествено и без обсъждане. Беше нещо характерно за японските младежи да изпитват срам от действие, толкова близко до живота, като правенето на любов, докато в същото време техният учител и приятел умира.

По ирония на съдбата всички останали започнаха да подозират връзката им от момента, когато те я прекратиха. Докато бяха заети с опасния и вълнуващ романс, страхът от разкриване ги беше направил много предпазливи в държанието си един към друг пред останалите. Когато прекратиха тези взаимоотношения, които ги караха да се чувстват виновни и засрамени, те започнаха да прекарват повече време заедно, разхождайки се открито или седейки в градината. Тогава за тях тръгнаха закачливи, но изпълнени с обич слухове и семейството започна да си сигнализира със скришни погледи и повдигане на вежди.

Често след играта за упражнение те си говореха какво ще им донесе бъдещето, след като войната бъде изгубена и учителят им няма да го има. Какъв ще бъде животът им, когато няма да са вече членове на семейството на Отаке и когато американците окупираят страната? Беше ли вярно това, че императорът ще призове всички да умрат като последна съпротива срещу неприятеля? И няма ли такава смърт да е за предпочитане пред живота сред варварите?

Те си говореха подобни неща, когато Николай беше повикан от най-малкия син на Отаке-сан, който му каза, че учителят иска да говори с него. Отаке-сан го чакаше в личния си кабинет с шест татамита, чиито плъзгащи се врати водеха към малката градина с декоративно аранжирани зеленчуци. Тази вечер зелените и кафявите й тонове бяха погълнати от нездрава мъгла, която се беше спуснала от планината. Въздухът в стаята беше студен и влажен и сладникавият мирис на гниещи листа се смесваше с приятния парлив аромат на

горящо дърво. Усещаше се също и лека миризма на мента, тъй като Отаке-сан продължаваше да смуче ментовия друпс, който не успя да му помогне срещу рака, отнемащ живота му.

— Много мило от твоя страна, че ме прие, Учителю — каза Николай след известно мълчание. Не му хареса официалният тон на това, което каза, но не можеше да намери равновесие между обичта и съчувствието, които изпитваше, и известната тържественост на момента. През последните три дни Отаке-сан беше провел дълги разговори с всяко от децата и учениците си и Николай, най-обещаващият възпитаник, беше останал за края.

Отаке-сан посочи татамито до него, където Николай коленичи под подходящ ъгъл спрямо учителя си — поза, която позволяваше неговото лице да остане открито, а лицето на по-възрастния мъж — скрито. Чувствайки се неудобно от тишината, която продължи няколко минути, Николай се видя принуден да я запълни с баналности.

— Мъглата, идваща от планината, е нещо необичайно за това време, нали, Учителю? Някои казват, че е нездрава. Но придава нова красота на градината и на...

Отаке-сан повдигна ръката си и поклати леко глава. Нямахше време за това.

— Ще говоря с понятията за една широкомащабна игра, Нико.

Николай кимна и запази мълчание. Когато имаше да обсъжда нещо важно, учителят му винаги използваше понятията на Го. Както беше забелязал веднъж генерал Кишикава, за Отаке-сан животът беше една опростена метафора на Го.

— Това урок ли е, Учителю?

— Не точно.

— Тогава наказание?

— Може и така да ти се стори. По-скоро е критика. Но не само срещу тебе. Критика... един анализ... на това, което смятам, че е една непостоянна и опасна смесица — ти и твоят бъдещ живот. Нека започнем с това, че ти си един изключително интелигентен играч. — Отаке-сан вдигна ръка. — Не. Недей да си губиш времето с разни учтиви отричания. Виждам съм подобни на твоите способности, но никога у човек на твоята възраст и у никой жив играч в момента. Но в една успяваща личност, освен интелигентността, съществуват и други качества, така че няма да ти дотягам повече с комплименти. Има нещо

потискащо в твоята игра, Нико. Нещо абстрактно и жестоко. Ти играеш някак неорганично... без да живееш. Има красотата на кристал, но му липсва красотата на разцъфнал цвят.

Ушите на Николай бяха пламнали, но той с нищо не показва неудобство или гняв. Право на учителя беше да наказва и критикува.

— С това не искам да кажа, че играта ти е механична и предсказуема. Това, което я предпазва да бъде такава, е твоята изключителна...

Отаке-сан си пое изведнъж въздух и го задържа, очите му останаха втренчени в градината, без да виждат. Николай беше свел поглед, не искаше да притеснява учителя, наблюдавайки борбата му с болката. Изминаха няколко дълги секунди, а Отаке-сан продължаваше да не диша. След това той бавно изпусна въздуха, проверявайки дали болката няма отново да се появи. Кризата премина и той с благодарност си пое дълбоко въздух.

— ... Това, което предпазва играта ти да бъде механична и предсказуема, е твоята изключителна смелост, но дори и тази способност е някак нечовешка. Ти играеш само срещу ситуацията на дъската; отричаш важността — дори съществуването — на твоя опонент. Нали ти самият ми беше казал, че когато си в едно от твоите мистични състояния, ти играеш, без да се съобразяваш с противника. Има нещо дяволско в това. Някакво жестоко превъзходство. Дори арогантност. И това противоречи с твоята цел за постигане на шибуми. Аз не ти казвам всичко това за да се поправиш, Нико. Тези качества са в кръвта ти и не могат да се променят. И не съм съвсем сигурен, че бих искал, дори и да можеш, да се промениш, защото това, което е твой недостатък, е също и твоя сила.

— Говорим само за Го ли, Учителю?

— Говорим с понятията на Го. — Отаке-сан плъзна ръка под кимоното си и притисна стомаха си, след което взе друго ментово бонбонче. — Независимо от цялата ти интелигентност, скъпи ученико, ти си и уязвим. Например, липсата ти на опит. Ти губиш време за концентриране върху проблеми, за които един по-опитен играч ще реагира по навик или по памет. Но това не е съществена слабост. Ти можеш да натрупаш опит, стига да си достатъчно внимателен и да избягваш излишна претрупаност. И никога не подценявай предимството на опита, който притежават по-възрастните. Помни, че

те са заплатили за този опит и портмонето им вече се е изпразнило. — Отаке-сан се усмихна леко. — Помни също, че това е единственото, което им е останало.

За известно време Отаке-сан потъна в собствените си мисли. С усилие се откъсна от тях, за да продължи последния си урок.

— В действителност, не липсата на опит е основната ти грешка, а твоето презрение. Пораженията ти няма да дойдат от тези, които са по-интелигентни от тебе. Те ще дойдат от упоритите, скучните, посредствените.

Николай се намръщи. Това приличаше много на нещата, които му беше казал Кишикава-сан, докато се разхождаха под вишневите дръвчета в Каякава.

— Твоето презрение към посредствеността ти пречи да видиш нейната огромна сила. Заслепен от блясъка на твоята интелигентност, ти не можеш да видиш в тъмните ъгли на стаята, не можеш да отвориш очи и да видиш потенциалната опасност, която крие тълпата. Дори и когато ти казвам това, скъпи ученико, ти едва ли вярваш, че някой по-нищожен от тебе човек може наистина да те победи. Но ние сме във века на посредствения човек. Той е тъп, безцветен, отегчителен — но неизбежно побеждава. Амебата надживява тигъра, защото се дели и продължава своята безсмъртна монотонност. Тълпите са последните тирани. Виж как сега изкуството на *Кабуки* изчезва и *Но* изправя рамене, докато популярни романи пълни с жестокост и безсмислени действия, заливат съзнанието на масовия читател. Но дори и в този жанр нито един от авторите не смее да създаде един истински герой супермен, защото в яростта си, предизвикана от срама, масовият читател ще го подложи на *йоимбо*, критика, която ще го унищожи. Крясъкът на съвестните е нечленоразделен, но оглушителен. Те може да нямат ум, но имат хиляди ръце, които ще те сграбчат и ще те свалят долу.

— За Го ли говорим, Учителю?

— Да. И за неговата сянка — живота.

— Какво ще ме посъветваш да направя тогава?

— Да избягваш контакта с тях. Прикрий се зад любезност. Прави се на скучен и дистанциран. Живей отделно и изучавай *шибуми*. И най-вече, не им позволявай да те въвлекат в гняв и агресивност. Крий се, Нико.

— Генерал Кишикава ми каза почти същото.

— Не се и съмнявам. Ние надълго те обсъдихме през неговата последна нощ тук. Никой от нас не би могъл да предположи какво ще е отношението на западните хора към тебе. А още повече се страхуваме от твоето отношение към тях. Ти си рожба на нашата култура и като такъв си изпълнен с фанатизъм. Това е грешка на характера ти. А трагичните грешки водят до... — Отаке-сан повдигна рамене.

Николай кимна и сведе очи, чакайки търпеливо учителят му да го освободи.

След известно мълчание Отаке-сан взе едно ментово бонбонче и каза:

— Искаш ли да споделя една голяма тайна с тебе, Нико? През всичките тези години казвах на хората, че вземам ментов дропс, за да облекча стомаха си. Истината е, че ми харесва. Но какво достойнство би имало в един възрастен човек, който смуче бонбончета на публично място.

— Не е *шибуми*, сър.

— Точно така. — Отаке-сан като че ли се замечта. — Да. Може би си прав. Може би планинската мъгла наистина е нездрава. Но тя придава една меланхолична красота на градината, така че би трябвало да сме благодарни.

След кремацията изпълниха това, което бяха решили. Семейството събра всичко и щеше да отида да живее при брата на Отаке. Учениците щяха да се завърнат по домовете си. На Николай, който беше навършил двадесет години, но изглеждаше на не повече от петнадесет, бяха дадени парите, оставени от генерал Кишикава, и му беше позволено да отиде, където сам реши. Той изпитваше едно пронизващо замаяване от тази пълна свобода.

На третия ден от август 1945 г. всички членове на семейството на Отаке се бяха събрали на гарата, заобиколени от куфари и пакети. Николай не беше имал нито време, нито възможност, за да каже на Марико това, което изпитваше. Но се постара да вложи много нежност в обещанието си да я посети веднага щом се установи в Токио. Очакваше с нетърпение тази визита. Марико винаги говореше с голямо въодушевление за семейството и приятелите си в своя роден град — Хирошима.

[1] Манжурия. — Б.пр. ↑

ВАШИНГТОН

Първият помощник се отдръпна от пулта и поклати глава.

— Няма много, с което да се работи, сър. Дебелака не разполага с нищо сигурно за този Хел преди пристигането му в Токио. — В гласа на първия помощник се долавяше раздражение. Не можеше да понесе хора, чийто живот беше толкова неясен и без особени събития, че проваляше възможността на Дебелака да докаже способностите си да разбулва тайни.

— Хъм-м — разсеяно изръмжа мистър Даймънд, като продължаваше да си драска някакви свои бележки. — Не се притеснявай, от този момент нататък информацията ще започне да нараства. Скоро след войната Хел отива да работи за окупационните сили и оттогава той малко или много е оставал в обсега на наблюденията ни.

— Сигурен ли сте, че наистина искате да опитам, сър? Изглежда вече знаете всичко за него.

— Бих могъл да използвам материала. Чакай, току-що се сетих нещо. Всичко което свързва Николай Хел с „Петимата от Мюнхен“ и тази Ханна Щерн, е една връзка от първо поколение между Хел и чичото. Нека да се убедим, че не си хабим силите напразно. Попитай Дебелака къде живее Хел сега. — Той натисна един звънец на бюрото си.

— Да, сър — каза първият помощник и се обърна обратно към пулта.

Мис Суивън влезе в работното помещение в отговор на повикването на Даймънд.

— Сър?

— Две неща. Първо: донеси ми всички налични снимки на Хел, Николай Александрович. Люелин ще ви даде номера на картата му за самоличност. Второ: свържи се с мистър Ейбъл от групата, занимаваща се с интересите на ОПЕК, и го помоли да дойде тук колкото е възможно по-бързо. Когато пристигне, доведи го тук долу заедно със заместник-пълномощника и онези двама идиоти, които са оплескали

работата. Ще трябва да ги придружите до долу; те нямат достъп до шестнадесетия етаж.

— Да, сър. — При излизане мис Суивън затвори вратата малко по-рязко от обикновено и Даймънд погледна натам, чудейки се какво, по дяволите, ѝ става.

Дебелака беше започнал да отговаря на въпросите.

— А... изглежда, че този Николай Хел има няколко места за живеене. Има апартамент в Париж, едно място на далматинския бряг, лятна вила в Мароко, апартамент в Ню Йорк, друг в Лондон — аха! Ето го. Последно местоживееене — един замък в проклетото село Етчбар. Това изглежда е основното му местоживееене, като се вземе предвид времето, което е прекарал в него през последните петнадесет години.

— И къде е това Етчбар?

— А-а... в баските Пиринеи, сър.

— Защо се нарича „проклето село“?

— И аз се чудя на това, сър. — Първият помощник попита компютъра и цъкна с език, когато видя отговора. — Изумително. Горкият Дебелак има известни проблеми, когато превежда от френски на английски. Думата „bled“^[1] изглежда е френска и означава „малко селце“. Подозирам, че напоследък е постъпвала прекалено много информация от британски източници.

Даймънд погледна сърдито към първия помощник.

— Нека поразсъждаваме над това. Ханна Щерн взема самолета от Рим за Пау. Попитай Дебелака кое е най-близкото летище до Етчбар. Ако се окаже, че е Пау, тогава сме загазили наистина.

Въпросът беше подаден на компютъра. Екранът остана за момент празен, след което се появи списъкът на летищата, подредени по тяхната отдалеченост от Етчбар. Първото в списъка беше Пау.

Даймънд поклати глава с обречен вид.

Първият помощник въздъхна и потърка с пръст носа си под очилата.

— Това означава, че имаме всички основания да смятаме, че Ханна Щерн се е свързала с човек с морава карта.

В света са останали живи само трима такива мъже и нашето момиче е намерило един от тях. Проклет късмет! — Така е. Много добре, сега със сигурност знаем, че Николай Хел е в центъра на

нещата. Започвай да работиш отново и изрови всичко, което знаем за него, за да можем да уведомим мистър Ейбъл, когато дойде тук. Започни с пристигането му в Токио.

[1] В разговорния английски думата „bleeding“ се използва в смисъл на проклет. — Б.пр. ↑

ЯПОНИЯ

Окупацията се развиваше с пълна сила; евангелистите на демокрацията диктуваха своето вероучение от сградата Дай Ичи от другата страна на канала срещу Императорския дворец. Япония беше физическа, икономическа и емоционална развалина.

Както милиони други, и Николай Хел попадна в хаоса на следвоенната борба за съществуване. Премазващата инфлация превърна много скоро неговия малък капитал в хартия без стойност. Беше потърсил работа при екипите, които разчистваха развалините от бомбардировките, но ръководителят им, имайки предвид расата му, не му се довери. Не можеше също да разчита на помощ от която и да е окупационна сила, защото не беше гражданин на нито една от техните страни. Той се присъедини към потока бездомни, безработни и гладни, които обикаляха из града, спяха по парковете, под мостовете и на гарите. Имаше излишък от работна ръка, а нямаше работа.

Когато парите му се свършиха, той изкара два дни без храна, връщайки се всяка нощ след безползното търсене на работа на гара Шимбаши, където спеше заедно със стотици други, също като него гладни и понесени от съдбата. Те се нареждаха в тесни редици, запълвайки всяко място, унасяйки се в сън, прекъсван от кошмари и глад. Всяка сутрин полицията ги разчистваше за да се движат колите нормално. Глад, болест, старост, липса на желание за живот, всичко това ги посещаваше през нощта, за да ги отърве от теглото на живота.

Николай обикаляше дъждовните улици заедно с хиляди други като него, търсейки каквато и да е работа, търсейки дори нещо да открадне. Но нямаше никаква работа, нищо за крадене. Ученическата му униформа с висока яка беше потъмняла от петна и беше непрекъснато влажна, а обувките му течаха. Беше откъснал едната от подметките, защото се беше отлепила, а пошляпването при ходене му се беше сторило недостойно. Но по-късно съжаляваше, че не я беше привързал с канап.

През нощта на втория ден, изкаран без храна, той се върна късно на гара Шимбаши. Скупчените един до друг възрастни мъже и отчаяни

жени с деца, с оскъден багаж, увит в парче плат, си правеха място един на друг с такова мълчаливо достойнство, че изпълниха Николай с гордост. Никога преди това не беше възприемал така красотата на японския дух. Наблъскани заедно, изплашени, гладни, премръзнали, те се държаха въпреки обстоятелствата един към друг с подкупваща любезност. Веднъж, през нощта, един мъж се опита да открадне нещо от млада жена и след едно кратко и почти мълчаливо боричкане в тъмния ъгъл на чакалнята справедливостта възтържествува бързо и завинаги.

Николай беше имал късмет да си намери място под една пейка, където нямаше опасност да го тъпчат тези, които отиваха да се облекчат през нощта. На пейката над него имаше една жена с две деца, едното от които — бебе. Тя нежно им говореше, за да ги приспи, а те ѝ напомняха без особена настойчивост, че са гладни. Тя им каза, че дядо им не е умрял и скоро ще дойде да ги вземе. След като заспаха, тя тихо заплака.

Възрастният мъж на пода до Николай положи огромни грижи за скъпоценностите си, завити в парче плат, и накрая ги постави под главата си. Те се състояха от чаша, снимка и писмо, което беше прегъвано многократно и се беше разръфало по краищата. Беше официално писмо със съболезнования от армията. Преди да затвори очи, възрастният мъж пожела лека нощ на чужденеца до себе си. Николай му се усмихна и каза „лека нощ“.

Преди да се унесе в сън, той успокои съзнанието си, като избяга от тормоза на глада в мистично прехвърляне. Когато се завърна от своята малка поляна с люлееща се трева и жълта слънчева светлина, той се чувстваше заситен, макар и гладен, успокоен, макар и отчаян. Но той знаеше, че на другия ден трябва да си намери работа или пари, защото в противен случай щеше да умре.

Когато полицаите ги разблъскаха малко преди зазоряване, старият човек беше мъртъв. Николай прибра чашата, снимката и писмото в своя вързоп, защото му се стори ужасно да остави нещата, които бяха толкова ценни за стария човек да бъдат изметени с боклука.

Търсейки храна и нещо да открадне, Николай се озова близо до парка Хибия. Гладът беше спазъм и всеобхващаща слабост, която правеше краката му тежки, а главата му лека. Както се носеше сред потока от отчаяни хора, започнаха да го заливат вълни от нереалност.

Гладът като че ли доближаваше действителността до мистичните преживявания. Той изведнъж се озоваваше загледан в стена или в човешко лице и усещаше, че това е изключително събитие. Никой досега не се бе заглеждал в тази тухла с такова внимание. Той беше първият! Това трябва да означава нещо. Трябва ли?

Гладът, който го замайваше, разкъсващата действителност, безцелното вървене по улиците, всичко това беше съблазнително и привлекателно, но нещо в него го предупреждаваше, че беше опасно. Трябваше да го прекъсне, иначе щеше да умре. Да умре? Да умре? Дали това означава нещо?

Един гъст поток от хора го понесе извън парка през изхода, където се пресичаха две широки улици, които в този момент бяха задръстени от военни коли, автомобили с дървени въглища, дрънчащи трамваи, клатушкащи се велосипедисти, колички с две колела, пълни с невероятно тежки и обемисти багажи. Беше се случил някакъв дребен инцидент и движението беше спряно във всички посоки. Безпомощен японски полицаи с огромни бели ръкавици се опитваше да изясни нещата между един руснак, каращ американски джип, и един австралиеца.

Против волята си Николай беше избутан напред от любопитната тълпа, която се беше промъкнала между колите и правеше объркването още по-голямо. Руснакът говореше само руски, австралиеца само английски, а японецът само японски; и тримата бяха ангажирани в един енергичен спор от обвинения и отговорности. Николай беше притиснат от страни до австралийския джип, чийто пътник беше офицер, вперил стоически поглед напред, докато шофьорът предлагаше на руския шофьор да уредят работата по мъжки, двамата заедно или, ако искат, с цялата проклетата Червена армия!

— Бързате ли, сър?

— Какво? — Австралийският офицер се изненада, че това дрипаво момче в потъмняла японска ученическа униформа го заговори на английски. Трябваше му няколко секунди, за да разбере по зелените очи и изпитото лице, че момчето не е азиатец. — Разбира се, че бързам! Имам среща — той погледна ръчния си часовник, — преди дванадесет минути!

Аз ще ви помогна — каза Николай. — За пари.

— Не ви разбрах? — Акцентът му беше като от комична английска опера, както в повечето случаи, когато жителите от колониите — се престараваха да се правят на англичани.

— Дайте ми някакви пари и аз ще ви помогна. Офицерът хвърли още един недоволен поглед към часовника си.

— Е, добре. Започвай.

Австралиеца не разбра какво каза Николай първо на японски на полицая, а след това на руски на руския офицер, но ефектът беше мигновен. За пет минути беше образуван един процеп между колите и австралийският джип беше преведен през тревата на парка, минавайки през един посипан с дребен чакъл път, като озадачи няколко минувачи и накрая се озова на една странична улица, която беше извън задръстването и шума от сърдити клаксони и звънци. Николай беше скочил в джипа до шофьора. След като се измъкнаха, офицерът нареди на шофьора да спре.

— Много добре. Какво ти дължа?

Николай нямаше представа за стойността на чуждите пари. Той се хвана за едно число.

— Сто долара.

— *Сто долара!* Ти луд ли си?

— Десет долара — поправи се бързо Николай.

— Опитваш да видиш колко ще получиш — подсмихна се офицерът, но въпреки това измъкна портфейла си. — О, Господи! Нямам стотинка. Шофьор?

— Съжалявам, сър. Аз също.

— Хъм. Виж какво ще ти кажа. Това отсреща е моето учреждение. — Той посочи към сградата Сан Шин, център на комуникациите на съюзническите окупационни сили. — Ела с мене и аз ще се погрижа за тебе.

След като влязоха в сградата офицерът заведе Николай до финансово-счетоводния отдел с инструкция да му издадат разписка за десет долара, след което си тръгна, за да види какво може да направи с проваления си срещи. Но преди това хвърли един бърз поглед на Николай.

— Виж. Ти не си англичанин, нали? — В действителност акцента си Николай беше придобил от британските си наставници, но офицерът явно не беше доловил това, повлиян от външния му вид.

— Не — отговори Николай.

— А-а! — каза офицерът с явно облекчение. — Така си и мислех.
— И се запъти към асансьорите.

Следващия половин час Николай преседя на дървената пейка извън офиса, чакайки реда си. Хората около него в коридора говореха на английски, руски, френски и китайски. Сградата Сан Шин беше място, където се събираха различните окупационни сили и човек можеше да усети резервираността и недоверието, прикрити под повърхностни приятелски отношения. Повечето от работещите бяха цивилни, като американците преобладаваха. Николай чу за първи път ръмжащото „р“ и металическите гласни, характерни за американския изговор.

Точно беше започнало да му става лошо и му се доспа, когато една американска секретарка отвори вратата и извика името му. Дадох му да попълни един формуляр, а секретарката се върна към пишещата си машина, като хвърляше от време на време поглед крадешком към тази личност в мръсни дрехи. В действителност той не я интересуваше толкова; цялото ѝ внимание беше насочено към срещата ѝ тази вечер с един майор, който, както знаеше от другите момичета, беше наистина приятен и винаги ги водеше в хубави ресторанти. Когато попълни формуляра той го подаде на секретарката. Тя го погледна, повдигна вежди и изсумтя, но въпреки това го занесе на жената, която отговаряше за финансово-счетоводните работи. След няколко минути повикаха Николай във вътрешната стая.

Завеждащата отдела беше около четиридесетгодишна жена, малко пълна и приятна. Тя се представи като мис Гудбоди. Николай не се усмихна.^[1]

Тя посочи на Николай формуляра. — Наистина трябва да попълните това.

— Не мога. Искам да кажа, че не мога да попълня всички графи.

— Не можете? — Гедините, прекарани на служба, ѝ попречиха да възприеме тази мисъл. — Какво искате да кажете... — Тя погледна в началото на формуляра. — ... Николай?

— Не мога да посоча адрес. Нямам такъв. И нямам номер на карта за самоличност. Или — какво беше там — осигурителна служба.

— Осигурителна служба, да. Тази организация, в която работите или в която работят родителите ви.

— Нямам осигурителна служба. Това има ли някакво значение?

— Е, ние просто не можем да ви платим, ако формулираната разписка не е попълнена както трябва. Разбирате това, нали?

— Аз съм гладен.

За момент мис Гудбоди се обърка. Тя се облегна напред.

— Родителите ти в окупационните сили ли са, Николай? — Тя реши, че той е войнишко дете, избягало от армията.

— Не.

— Сам ли си тук? — попита тя невярващо.

— Да.

— Е... — Тя се намръщи и направи един жест на безсилие. — Николай на колко години си?

— На двадесет и една.

— О, Боже. Извини ме. Аз предполагам — искам да кажа изглеждаш на не повече от четиринадесет или петнадесет. Е, добре, това вече е друго. Чакай сега да видим. Какво можем да направим? — Мис Гудбоди имаше силен майчински инстинкт, заместващ един сексуално незадоволен живот. Беше някак странно привлечена към този млад мъж, който имаше вид на бездомно дете, но на възрастта на потенциален мъжкар. Тя реши в себе си, че тези противоречиви чувства са нейната християнска загриженост за ближния.

— Не можете ли просто да ми дадете моите десет долара? Или поне пет?

— Нещата не стават така, Николай. Дори и да предположим, че намерим начин да попълним този формуляр, ще минат десет дни, преди да можеш да си вземеш парите.

Николай усети как всякаква надежда изчезва. Той не можеше да предположи, че тънката мрежа на организационната нефункционалност може да бъде така солидна като паважа, по който тъпчеше всеки ден.

— В такъв случай няма да получа никакви пари? — попита той безизразно.

Мис Гудбоди повдигна леко рамене и стана.

— Съжалявам, но... Слушай, вече мина времето ми за обед. Ела с мен до служебната лавка. Ще хапнем нещо и ще видим дали не можем да измислим нещо. — Тя се усмихна на Николай и постави ръка на рамото му. — Така добре ли е?

Николай кимна.

Следващите три месеца, преди мис Гудбоди да бъде прехвърлена обратно в Съединените щати, останаха в паметта ѝ завинаги като най-вълнуващите и трепетните. Николай беше като детето, което би могла да има, и същевременно най-продължителната ѝ любовна връзка. През тези месеци тя не смееше да анализира сложните чувства, които изпитваше. Със сигурност ѝ доставяше удоволствие това, че някой има нужда от нея — закрилата на зависимостта. Също така тя беше искрен и добър човек, който обичаше да помага на другите. А сексуалната им връзка имаше особен оттенък от срам и удоволствие, който я караше да се чувства едновременно майка и любовница.

Николай така и не получи своите десет долара. Задачата да прекара един ордер за плащане без карта за самоличност, се оказва непосилна дори и за мис Гудбоди с нейния двадесетгодишен опит с бюрокрацията. Но тя успя да представи Николай на ръководителя на службата за преводи и само след седмица той вече работеше по осем часа на ден, превеждайки документи или седейки на безкрайни конференции, повтаряйки на два или три езика претрупани и предпазливи изявления, които съответните упълномощени си позволяваха да кажат. Той научи, че в дипломацията основната функция на комуникацията беше да говориш нищо значещи неща.

Отношенията му с мис Гудбоди бяха приятелски и любезни. Веднага след като бе имал възможност, въпреки нейните протести, той ѝ върна парите, които му беше заела за дрехи и тоалетни принадлежности, и настоя да внася своя дял в домакинството. Той не я харесваше достатъчно, за да се чувства задължен към нея. Това не означаваше, че изобщо не я харесваше — тя не беше от тези хора, които човек не можеше да харесва. Но не възбуждаше у него никакви силни чувства. Понякога прекалената ѝ загриженост ставаше досадна, но тя така се стараяше, макар и несръчно, да бъде внимателна и беше така трогателна в сексуалната им връзка, че Николай изпитваше някаква привързаност към нея, като към някой тронав галеник.

По време на съжителството им Николай страдаше само от един значителен проблем. Поради голямата консумация на местни продукти почти всички западни хора имаха лош дъх. Докато преодолее това, Николай трудно успяваше да достигне до кулминационна точка. Тъй като нямаше опит в секса, мис Гудбоди приемаше, че това е нещо

нормално. Поощрена от връзката си с него, тя се впусна в няколко краткотрайни флирта, след като се завърна в Съединените щати, но всичките се оказаха разочарования. Накрая стана „голяма дама“ в Женското движение.

Не можеше да се каже, че Николай не изпита известно облекчение, след като изпрати мис Гудбоди до кораба, който щеше да я отведе вкъщи. Веднага след това той се премести от служебния ѝ апартамент в една къща в северозападно Токио, в района Асакуса, където, в този твърде старомоден квартал, можеше да живее с ненатрапчива елегантност — почти шибуми — и да има работа със западните си колеги само за около четиридесет часа на седмица. През тези четиридесет часа той изкарваше прехраната си и си осигуряваше едно сравнително високо ниво по японските стандарти поради сравнително високата си заплата и най-вече, поради достъпа си до американски стоки от магазините за военно снабдяване. Защото сега Николай беше притежател на най-важната човешка придобивка: документи за самоличност. Това беше постигнато с малко намигвания и тайни споразумения между мис Гудбоди и нейни приятели от паспортната служба. Николай имаше една карта, която го представяше като американски цивилен служител, и друга — с руска самоличност. В случай че американската военна полиция решеше да го провери, той щеше да представи картата с руска самоличност, а на всички други любопитни щеше да представи американските си документи. Взаимоотношенията между руснаците и американците се основаваха на недоверие и взаимен страх и те избягваха намеса в проблеми касаещи двете националности, така както човек, решил да обере банка, би избягвал неправилно пресичане на улицата.

През следващата година животът и работата на Николай претърпяха развитие. Понякога, когато работата го налагаше, го викаха в криптографския отдел на Сфинкс/ ФЕ, преди още тази разузнавателна организация да бъде погълната от ненаситното ЦРУ. При един случай се оказа невъзможно да се преведе едно разшифровано съобщение на английски, тъй като при шифроването на руски се бяха получили някакви безсмислици. Николай поиска да види оригиналната шифрограма. Използвайки детската си склонност към чистата математика, способността си да измисля абстрактни пермутации, развила се още повече след обучението му на Го, както и

познанията си на шест езика, Николай успя да открие грешките и я дешифрира относително лесно. Той откри, че оригиналното съобщение е било кодирано грешно от някой, използващ надут, старомоден руски, с подреждане на думите както в китайския, поради което съобщението беше объркало сложните разшифровъчни машини на Сфинкс/ ФЕ. Николай познаваше китайци, които говореха зле научения руски по този начин, така че като намери веднъж ключа, той лесно разшифрова съдържанието. Но това беше достатъчно, за да порази чиновническия манталитет в криптографската служба, и той беше обявен за „момче чудо“ — а повечето от тях го смятаха наистина все още за момче.

След този случай Николай беше прехвърлен за постоянно към Сфинкс/ФЕ, получи повишение на класа и на заплатата. Работеше в един малък, усамотен кабинет, където се забавляваше, разплитайки и превеждайки съобщения, които изобщо не го интересуваха.

За негова изненада след известно време той постигна едно емоционално помирение с американците, с които работеше. Това не означаваше, че беше започнал да ги харесва или да им се доверява, но беше стигнал до извода, че те не са онези аморални и покварени хора, за каквито ги смяташе. Наистина, те бяха недорасли в културно отношение, бяха стремителни и недодялани, материалистични и исторически късогледи, шумни и безкрайно отегчителни в забавленията си; но в дъното на душата си бяха добросърдечни и гостоприемни, желаещи да споделят — дори настояваха да споделят — богатството и идеологията си с целия свят.

Освен това той разбра, че преди всичко те са търговци, че коренът на американския гений, на духа на янките, се криеше в купуването и продаването. Те предлагаха идеологията си като амбулантни търговци, подкрепени от огромни сделки с оръжия и икономически натиск. Техните войни бяха монументални упражнения в производство и доставка. Правителството им беше една последователност от социални договаряния. Обучението им се продаваше на час. Женитбите им бяха като сделки, договорът се разваляше лесно, щом някой престанеше да изпълнява задълженията си. Честта за тях беше да търгуващ честно. И те не бяха, както сами смятаха, безкласово общество. Тяхното общество имаше една класа, класата на търговците. Елитът им се състоеше от богатите, на работниците и на селяните се гледаше като на изпаднали от стълбата

на обществото. Ценностите на селянина и на пролетариата бяха същите като тези на застрахователния агент и на бизнесмена, с тази разлика, че се изразяваха с по-скромни от финансова гледна точка понятия: моторна лодка вместо яхта; лигата по боулинг вместо местния клуб; Атлантик Сити вместо Монако.

Вследствие на наклонностите и образованието си Николай изпитваше уважение към членовете на истинските класи: селяни, занаятчии, артисти, воители, учени, свещеници. Но не можеше да изпитва нищо друго, освен презрение към изкуствената класа на търговеца, който преживяваше от покупката и продажбата на неща, които не беше създал, който трупаше могъщество и богатство обратнопропорционално на дискриминацията си, който беше отговорен за съществуването на кича, за всичко, което се променя без прогрес, за всичко, което се консумира без полза.

Следвайки съвета на наставниците си, Николай си беше изработил една стеснителна фасада и много внимаваше да не покаже с нещо становището си към колегите си. Той се предпазваше от завистта им, като искаше от време на време съвет за някой елементарен проблем или така съставяше въпросите си, че да ги насочи към верните отговори. От своя страна те го възприемаха като чудак, един интелектуален феномен, дете чудо, паднало от друга планета. В известна степен те съзнаваха огромната бездна, която ги разделяше от неговата култура и произход, но го приемаха в своя полза.

Това чудесно го устройваше, тъй като истинският му живот беше в къщата, на една тясна улица в района Асакуса. Американизацията все още не беше успяла да навлезе съвсем в този старомоден квартал в северозападно Токио. Имаше малки магазинчета, които произвеждаха имитации на запалките „Зипо“ и на табакери, носещи образа на еднoдоларова банкнота. От време на време човек можеше да види някой младеж, облечен като гангстер от филмите, мислейки се за много модерен, а по радиото имаше реклами на английски език, които обещаваха, че виното „Акадама“ ще ви направи „ного, ного“ щастливи. Но влиянието беше все още слабо и в края на май в квартала се празнуваше празника на Саня Матсури. Улиците бяха пълни с потящи се млади мъже, които се олюляваха под тежестта на лакирани в черно паланки. С очи, блестящи от изпитото саке, те танцуваха под

ръководството на пишно татуирани мъже, голи до кръста, с татуировки, покриващи раменете, ръцете, гърбовете и бедрата им.

Един дъждовен ден Николай се прибираше вкъщи с леко замаяна глава от изпитото по случай празника саке, когато срещна мистър Ватанабе, пенсиониран печатар, който продаваше кибрит на улицата, тъй като гордостта му не му позволяваше да проси. Беше седемдесет и две годишен, останал без семейство. Николай заяви, че има ужасна нужда от кибрит и му предложи да купи цялото количество. Мистър Ватанабе беше очарован да му услужи, продажбата щеше да му помогне да избегне глада на другия ден. Но когато откри, че дъждът беше направил кибрита безполезен, чувството му за чест не му позволи да го продаде въпреки уверенията на Николай, че се нуждае точно от прогизнал кибрит за някакви опити, които имал предвид.

На следващата сутрин Николай се събуди с тежък махмурлук и не си спомняше много ясно разговора с мистър Ватанабе от предната вечер, докато бяха вечеряли прави до една будка, но много скоро разбра, че си има вече постоянен гост в къщата. Само след една седмица мистър Ватанабе реши, че е от изключителна необходимост за Николай и за къщата в Асакуса и че ще е нелюбезно от негова страна да изостави любезния млад мъж.

Месец по-късно сестрите Танака станаха част от домакинството. Николай ги срещна през една обедна почивка, когато се разхождаше в парка Хибия. Те бяха яки провинциални момичета на осемнадесет и двадесет и една години, които бяха избягали от глада, последвал наводненията на север, и които бяха принудени да се предлагат, за да преживяват. Николай се оказа техният пръв перспективен клиент и те се приближиха толкова неловко и срамежливо, че съжалението му беше примесено със смях. След като се настаняха в къщата в Асакуса, те отново се превърнаха във веселите, кискащи се селянки и заприличаха на себе си. Бяха постоянна грижа на мистър Ватанабе, който имаше много строги разбирания за правилното държание на млади момичета. По най-естествен начин сестрите започнаха да споделят леглото на Николай. Те задоволяваха сексуалните нужди на младия мъж без емоционални задължения, само с привързаност и нежност.

Николай така и не разбра кога за първи път се появи последната добавка към семейството, мисис Шимура. Когато една вечер се прибра,

тя просто беше там и остана. Имаше кратка борба за териториално надмощие между нея и мистър Ватанабе, тъй като последният беше отговорен за снабдяването, а тя за менюто. Накрая беше постигнато съгласие, като пазаруваха заедно храната — тя отговаряше за качеството, а той за цената; и тежко и горко на бедния продавач, който попаднеше под техния кръстосан огън.

Николай никога не мислеше за гостите си като за прислужници, тъй като и те самите не се смятаха за такива. Дори изглеждаше, че само той няма точна роля в това съжителство, освен че осигуряваше парите за тяхното съществуване.

През тези месеци на свобода и нови преживявания, Николай упражняваше ума и сетивата си в различни насоки. Поддържаше тялото с изучаване на един таен клон на бойното изкуство, в който акцентираше на използване на ежедневни предмети като оръжия за убийство. Беше се почувствал привлечен от математическата точност на тази рядко срещана система, чието име по традиция никога не се произнасяше на глас, но се състоеше от символите *хода* (гол) и *корузо* (убивам). В бъдещия си живот, въпреки че рядко беше въоръжен, той в действителност никога не беше без оръжие. В неговите ръце гребен, кибритена кутия, навито списание, монета, дори и нагънато парче хартия можеха да влязат в смъртоносна употреба.

За ума му съществуваше обаянието и интелектуалните упражнения на Го. Вече не играеше. За него играта беше свързана с живота му при Отаке-сан, с всички богати и нежни неща, които си бяха отишли. Беше по-сигурно да затвори вратите пред съжалението. Но продължаваше да чете коментари и сам решаваше задачи на дъската. Работата му в службата беше механична и не изискваше повече интелектуални усилия, отколкото за решаването на една кръстословица. За да изразходва част от умствената си енергия, той започна да работи над една книга, наречена „Цветя и тръни по пътя към Го“, която публикува под псевдоним. Книгата бе посрещната с интерес от най-запаливите почитатели на играта. Тя беше изпитана шегата под формата на доклад и коментар на една професионална среща на майстори, играна в края на века. За средния играч играта на майсторите изглеждаше класическа и дори изключителна, но бяха поставени малки клопки и неуместни ходове, които караха поопитните от читателите да смръщават чела. Удоволствието от четенето

на книгата се състоеше също и от предговора, написан от един красноречив глупак, който беше представил всички вмъкнати глупави грешки като смели приумици, и така беше развихрил въображението си, че разглеждаше ходовете на играта като метафори от живота, красотата и изкуството, всичко представено с голяма изисканост, но без съдържание. В действителност книгата беше една фина и убедителна пародия на интелектуалния паразитизъм на критиката. До голяма степен удовлетворението му беше в знанието, че грешките в играта и очевидните глупости на предговора се оказаха такова средство, че повечето от читателите кимаха с умно разбиране.

В началото на всеки месец Николай пишеше на вдовицата на Отаке-сан и в отговор получаваше новини за семейството и бившите ученици на Отаке. По този начин Николай разбра за смъртта на Марико в Хирошима.

Когато чу за първи път за атомната бомба, той се опасяваше да не би и Марико да е сред жертвите. Той няколко пъти писа на адреса, който му беше дала. Първите писма просто изчезваха във вихъра на безредието, но последното беше върнато с бележка, че адресът вече не съществува. За известно време той се опитваше да се самозаблуди, надявайки се, че Марико е била при роднини, когато е паднала бомбата, или пък е била в избата в същия момент, или... той измисляше десетки невероятни ситуации за нейното оцеляване. Но тя беше обещала да му пише чрез мисис Отаке, а нито едно писмо не беше дошло.

Той емоционално се беше приготвил за новините, които накрая дойдоха от вдовицата на Отаке-сан. Въпреки това за известно време се чувстваше изпразнен и изпитваше остра омраза към американците, сред които работеше. Но се опита да се освободи от омразата, защото такива мрачни мисли блокираха пътя му към мистичните пътувания, където беше неговото спасение от отчаянието и тъгата. И така, той вървя един цял ден безцелно по улиците, спомняйки си Марико, припомняйки си удоволствието, страха и срама от сексуалната им връзка, усмихвайки се при спомена за малките им шеги и глупости. Най-накрая, вечерта, той се сбогува с нея, като остави само нежните чувства. Остана една попреминала празнота, но без разкъсваща болка и омраза и той отново успя да премине на поляната, да стане едно със

слънчевата светлина и полюляващата се трева и да намери сила и отдих там.

Той се примири също и със загубата на генерал Кишикава. След последния им дълъг разговор под падащите вишневи цветове в Киякава, Николай не беше получил нито ред. Знаеше, че генералът е прехвърлен в Манджурия; беше научил също, че руснаците бяха атакували границата през последните дни на войната, когато действията не изискваха голям военен риск, но носеха политически победи. Той беше говорил с някои от спасилите се и знаеше, че част от офицерите бяха избегнали плена чрез сепуко и никой от пленените не беше оцелял в условията на „превъзпитателните“ лагери.

Николай се утешаваше с мисълта, че Кишикава-сан поне е успял да избегне безчестието на бруталния механизъм на Комисията за японски военнопръстъпници, където справедливостта беше извратена от един дълбоко вкоренен расизъм, който изпращаше японците в концентрационни лагери, докато в същото време германците и италианците можеха да печелят от отбранителната индустрия. Същият този расизъм беше оправдал нечовешката постъпка да хвърлиш една уранова бомба над вече предал се народ и след това да се пусне една по-голяма плутониева от научно любопитство.

Това което безпокоеше Николай, беше, че повечето от японците оправдаваха наказанията на техните военни ръководители не поради японската причина че са поставили собствените си интереси за власт над интересите на нацията и хората, но поради западната причина че някои от тези хора бяха прегрешили, действайки обратно на едно нормално човешко държание. Много от японците не можеха да разберат, че пропагандата на победителя се превръщаше в история на победения.

Млад и емоционално самотен, оцелявайки несигурно в сянката на окупационните сили, чиито ценности и методи не желаше да усвои, Николай имаше нужда от отдушник за енергията и отчаянието си. Той го откри по време на втората си година в Токио — един спорт, който щеше да го изведе извън пренаселения, мръсен град в неокупиранията от американците планини: пещернячеството.

Имаше навика да обядва с младите японци, които работеха в гаража на Сан Шин. Чувстваше се по-удобно с тях, отколкото с гръмогласните американци. Тъй като и за най-нищожната работа се

изискваха познания на английски език, повечето от мъжете в гаража бяха посещавали университет, а някои от тези, които миеха джиповете, бяха дипломирани машинни инженери.

В началото младите японци се държаха сковано и притеснено в компанията на Николай, но постепенно с откритостта на младостта го възприеха като зеленоок японец. Той беше приет в компанията им и дори се присъединяваше към дрезгавия им неприличен смях, когато обсъждаха сексуалните неуспехи на американските офицери, чиито шофьори бяха.

За пещернячество стана дума един ден, когато всички се бяха събрали под нагънатия метален покрив на един навес, ядейки от метални кутии ориза и рибата, които бяха дажбата на японските работници. Трима от бившите студенти бяха запалени пещерняци или, по-скоро, са били преди последната година на война и хаос. Те говореха за удоволствието и трудността на експедициите в планината и се оплакваха от липсата на пари, за да могат отново да започнат. Николай вече беше от дълго време в града и усещаше как шумът и претовареността го разяждаха. Той се намеси в разговора и попита какво оборудване е необходимо. Оказа се, че изискванията им са минимални, но въпреки това недостижими с оскъдните заплати, които получаваха. Николай им предложи да осигури всичко необходимо, ако го вземат със себе си и го научат. Предложението беше прието с ентузиазъм и две седмици по-късно четиримата прекараха края на седмицата в планината, обикаляйки пещерите през деня и нощувайки в евтини планински хижи, където изпиха прекалено много саке и говориха до късно през нощта по всички житейски въпроси, както само млади мъже могат да правят.

След първия час, прекаран под земята, Николай разбра, че това беше спортът за него. Тялото му, гъвкаво и жилаво, изглеждаше създадено да се промъква през тесни места. Бързото и точно изчисление на начина и риска съответстваше на умствената му тренировка, която беше постигнал с Го. Привличаше го опиянението от опасността. Той никога не би се катерил по планините, защото публичното перчене противоречеше на чувството му за шибуми. Но моментите на риск и смелост в пещерите бяха нещо лично, мълчаливо и незабележимо, и даваха едно усещане на примитивен животински страх. При вертикалното катерене съществуваше възбудата и страхът

от падане и знанието, че падането ще бъде в черната празнота отдолу. В пещерите беше непрекъснато студено и влажно, една реална опасност за пещерняка, тъй като повечето от инцидентите и смъртните случаи се дължаха на измръзване. Съществуваше още ужасът от тъмнината, от безкрайната чернота, постоянната мисъл, че можеш да се загубиш. Внезапни наводнения можеха да напълнят тесните пещери само за минути. Освен това непрекъснато съзнаваш, че над тебе има хиляди тонове скали, които могат един ден да послушат гравитацията и да се сринат.

Това беше идеалният спорт за Николай.

Той намираще опасностите особено привлекателни и вълнуващи. Доставяше му удоволствие да обуздава с ума и физическата си сръчност най-примитивните страхове на животното в него: страхът от тъмнината, от падането, от удавяне, от самотата, от това, че може завинаги да се загуби, от тоновете скална маса над него. Най-сигурният съюзник на пещерняка е логиката и точното планиране. Най-големият враг са въображението и паниката. За пещерняка е по-лесно да е страхливец, отколкото да бъде смел, тъй като работи сам, без да го виждат, да го критикуват или хвалят. Николай се радваше на враговете, които срещаше, и на собствената арена, на която ги посрещаше. Беше очарован от идеята, че повечето от враговете бяха вътре в него, а победите никой не можеше да забележи.

Освен това съществуваше невероятното преживяване, когато излизаше от пещерата. Ежедневните неща придобиваха стойност след часовете, прекарани под земята, особено ако бе имало опасност и победа. Сладкият въздух се поемаше на дълбоки вдишвания. Чаша горчив чай беше нещо, с което си стопляш ръцете, нещо, което доставяше удоволствие на очите със своя богат цвят, нещо, което миришеше прекрасно. Небето беше забележително синьо, тревата необичайно зелена. Прекрасно беше приятелят да те потупа по гърба. Прекрасно беше да чуеш човешки гласове. Всичко беше като ново и трябваше да се опита.

За Николай първият час след излизане от пещерата беше почти равностоен на живота, който познаваше по време на мистичните прехвърляния. За този кратък час, през който предметите и преживяванията идваха на мястото си, той се чувстваше като едно цяло с жълтата слънчева светлина и нежната трева.

Четиримата отиваха в планината всеки свободен уикенд и въпреки че екипировката им и аматьорският им клас ги ограничаваха в средни по трудност според международния клас пещери, преживяването всеки път беше едно изпитание на тяхната воля и умение, последвано от ноци на приятелство, разговори, саке, и мръсни вицове. По-късно в живота си Николай спечели известност с участието си в значими подземни експедиции, но въпреки това тези излети останаха ненадминати с удоволствието, което му бяха доставяли.

На двадесет и три години Николай имаше начин на живот, който задоволяваше повечето от нуждите му и компенсираше повечето от загубите му. За да замести семейството на Отаке-сан, беше напълнил къщата си с хора, които изпълняваха ролята на семейство. Беше загубил момчешката си любов, но задоволяваше нуждите на тялото си с находчивите и неудържими сестри Танака. Удоволствието и дисциплината на ума, които му доставяше Го, беше заменил с емоционалното и физическо удоволствие на пещернячеството. По странен и не съвсем здравословен начин тренировките му в борбата „гол/убивам“ станаха отдушник на най-разяждащите страни на омразата му към хората, които бяха унищожили нацията и младостта му. По време на тренировките той си измисляше кръглооки противници и се чувстваше добре.

Повечето от това, което беше загубил, беше лично и органично, повечето от заместителите бяха механични и външни, но празнотата в качеството се запълваше до голяма степен от мистичните му преживявания.

Най-досадната част от живота му бяха четиридесетте часа, които прекарваше в мазето на сградата Сан Шин в робски, но доходен труд. Не изпитваше нужда да изразходва цялата си енергия в една доходоносна служба. Удоволствието, учението и удобството бяха равностойни за него. За нещастие обстоятелствата го бяха принудили да работи, за да преживява и още по-иронично — да работи сред американци. Въпреки че колегите на Николай бяха смесица от американци, англичани и австралийци, американските методи и ценности доминираха, така че много скоро той започна да си мисли за англичаните като за некомпетентни американци, а за австралийците като за специализанти при американците.

Официалният език в криптографския отдел беше английският. Николай усвои един собствен акцент, нещо средно между американски и английски. В резултат на това през целия му живот английско говорещите го възприемаха като англичанин, но от „някъде другаде“.

От време на време колегите му го търсеха, за да го включат в плановете си за партита и излети. Те и за секунда не можеха да си представят, че това, което за тях беше проява на благосклонност към един чужденец, се възприемаше от Николай като арогантност.

Това, което най-много дразнеше Николай, не беше тяхното разбиране за равенство, а тяхното погрешно възприемане на културните ценности. Американците като че ли бъркаха стандарт на живот с качество на живот, равни възможности с посредственост, смелост с кураж, волност със свобода, празнодумство с ясно изговаряне, забавление с удоволствие — накратко, всички погрешни становища, които приемат, че справедливостта важи за всички, а равенството е за равните.

В най-доброжелателните си настроения той мислеше за американците като за деца — енергични, любопитни, наивни, добросърдечни, лошо възпитани деца — като в тази връзка не можеше да намери голяма разлика между руснаците и американците. И двете нации бяха яки, енергични, хора на физическите действия, превъзнасяха материалните неща, прекланяха се пред красотата, бяха надменно убедени, че тяхната идеология беше вярната, бяха инфантилни и неимоверно опасни. Опасни, защото техните играчки бяха космически оръжия, които застрашаваха съществуването на цивилизацията. Опасността се криеше по-скоро в тяхната злонамереност, отколкото в грубите грешки. Беше една ирония да съзнаваш, че унищожаването на света щеше да дойде не от един Макиавели, а от един Санчо Панса.

Никога не се чувстваше сигурен от факта, че източниците му на прехрана зависеха от тези хора, но тъй като нямаше друга алтернатива беше приел това неудобство. Чак през влажния и ветровит месец март на втората година от неговата служба беше принуден да разбере, че живееш ли сред вълци, сам ставаш такъв.

Независимо от меланхоличното време, вътрешната устойчивост на японския дух можеше да се усети в леката, оптимистична песен „Ринго но Ута“, която можеше да се чуе да се пее или тананика от

хиляди хора, които възстановяваха физическите и емоционалните развалини от войната. Жестоките гладни зими бяха минало; пролетните наводнения и лошата реколта бяха останали назад; и в чужбина се усещаше, че светът е започнал да се поправя. Дори и във влажния март дърветата бяха започнали да се раззеленяват.

Когато пристигна сутринта в офиса си беше така благосклонно настроен, че дори намери някакво комично очарование в безсмислицата на надписа на вратата: SCAP/ CONCEN/SPHINX-FE/(N-CODE/D-CODE).

Умът му блуждаеше, когато започна да подрежда приетите съобщения от съветските окупационни сили в Манджурия, рутинна комуникация с елементарен код. Обикновено обработваше съобщенията, без да обръща внимание на съдържанието им, тъй като нямаше интерес към военните и политически игри на руснаците и американците. По тази причина чак след като беше започнал да се занимава с друг проблем изведнъж в съзнанието му проблесна важноста на това, което беше прочел. Той дръпна листа от кутията и го прочете отново.

Генерал Кишикава беше изпратен в Токио от руснаците, за да бъде съден като военнопръстъпник от клас А.

[1] На английски името означава „добро тяло“. — Б.пр. ↑

ВАШИНГТОН

Водени от мис Суивън, четиримата мъже влязоха в асансьора и мълчаливо я наблюдаваха, докато поставяше магнитно кодираната карта в процепа, означен като „Етаж 16“. Арабският специализант по терористични акции с кодово име Хаман загуби равновесие, когато противно на очакванията асансьорът се спусна бързо в недрата на сградата. Той се блъсна в мис Суивън, която леко изписка.

— Извинете, мадам. Аз предполагам, че посоката от първия към шестнадесетия етаж ще е нагоре. Би трябвало да е така, математически погледнато, но...

Едно смръщване от страна на по-висшестоящия представител на ОПЕК го накара да млъкне и той насочи вниманието си към опънатия врат на мис Суивън.

Представителят на ОПЕК (с кодово име мистър Ейбъл) се чувстваше неудобно от глупостите, които дърдореше сънародникът му. Трето поколение възпитаник на Оксфорд, със семейство, което от дълги години се ползваше от културните привилегии на общуване с англичаните, мистър Ейбъл изпитваше презрение към това парвеню, син на козар, който сигурно се бе натъкнал на нефт, когато прекалено усърдно бе забивал колчето за палатката си.

Още повече го беше раздразнило това повикване, защото беше прекъснало една интимна среща и сега трябваше да се занимава с някакъв неясен проблем, забъркан без съмнение поради некомпетентността на сънародника му и на тези обесници от ЦРУ. И наистина, ако повикването не беше дошло от шефа на компанията-майка, той нямаше да му обърне внимание, тъй като в момента на прекъсване се наслаждаваше на най-очарователен и възбуждащ разговор с един прекрасен млад мъж, син на американски сенатор.

Отговаряйки на студеното презрение на представителя на ОПЕК, заместник-пълномощникът беше застанал по-назад в асансьора, опитвайки се да изглежда заангажиран с по-важни неща от тази дреболия.

От своя страна и Дарил Стар се опитваше да изглежда незаинтересован, като подрънкваше монетите в джоба си и си подсвиркуваше.

Асансьорът спря и мис Суивън постави втора магнитна карта, за да отвори вратата. Козарят използва възможността да я потупа по задника. Тя трепна и се отдръпна.

Ах, помисли си той. Една скромна жена. Сигурно е девствена. Още по-добре. Девствеността беше нещо важно за арабите, които се опасяваха от сравнение — и то съвсем основателно.

Дарил Стар съвсем открито, а заместник-пълномощникът прикрито, се огледаха наоколо, тъй като никой от тях не беше посещавал „Шестнадесетия етаж“ на тяхната сграда. Мистър Ейбъл се ръкува кратко с Даймънд и веднага запитва:

— За какво е всичко това? Не ми е приятно да ме викате по този начин, особено във вечер, когато съм имал запланувано нещо друго.

— Ще ви стане още по-неприятно, когато ви обясня — каза Даймънд. Той се обърна към Стар. — Седнете. Искам да узнаете степента на провала ви в Рим.

Стар повдигна рамене, показвайки безразличие, и се плъзна на един пластмасов стол до масата за конференции с нейната стъклена повърхност за прожектиране на компютърни данни. Козарят се възхищаваше на гледката през панорамния прозорец.

— Мистър Хаман? — каза Даймънд.

Носът на арабина докосна стъклото, докато наблюдаваше светлините на колите, придвижващи се бавно покрай паметника на Вашингтон — същите коли, които винаги пълзят долу по авенюто точно по това време на нощта.

— Мистър Хаман? — повтори Даймънд.

— Какво? А, да! Винаги забравям това кодово име, което са ми дали. Колко глупаво от моя страна!

— Сядайте — каза унило Даймънд.

— Извинете?

— Сядайте!

Усмивайки се притеснено, арабинът се присъедини към Стар, а Даймънд посочи на представителя на ОПЕК мястото начело на масата. Самият той седна на ортопедичния, въртящ се стол на подиума.

— Кажете ми, мистър Ейбъл, какво ви е известно за проведеното тази сутрин нападение на Външни линии в Рим?

— Почти нищо. Не се обременявам с тактически подробности. Моята задача е икономическата стратегия. — Той издуха една въображаема пращинка от острия ръб на панталона си.

Даймънд кимна рязко.

— Никой от нас не би трябвало да се занимава с такъв вид работа, но глупостта на вашите хора и некомпетентността на моите налага...

— Почакайте за минута — започна заместник-пълномощникът.

— ... Налага да вземем в свои ръце тази работа. Ще ви запозная набързо, така че да знаете с какво разполагаме дотук. Мис Суивън, моля, водете си бележки. — Даймънд погледна остро към заместник-пълномощника. — Защо стърчите още?

С присвити устни и разширени ноздри пълномощникът каза:

— Може би чакам да ми наредите да седна, така както наредихте на останалите.

— Много добре. — Даймънд погледна уморено. — Седнете.

С вид на победител, пълномощникът седна до Стар.

Фалшивият и обвинителен тон на Даймънд никак не допадаше на мистър Ейбъл. Те бяха работили заедно по много проекти и проблеми и изпитваха известно взаимно уважение, базиращо се не на приятелство, а на реална оценка на качествата на другия. Тяхна задача беше да представят силите, стоящи зад тях във всички полулегални и дипломатически взаимоотношения между арабските производители на петрол и компанията-майка, чиито интереси бяха взаимно свързани, въпреки че доверието между тях беше само в границите на взаимната печалба. Нациите, представяни от мистър Ейбъл, бяха могъщи, независимо от ограничените възможности на техните хора. Индустриалният свят много необмислено си беше позволил да стане зависим от арабския петрол, въпреки че знаеше, че източникът е ограничен. Това беше и целта на примитивните нации, които съзнаваха, че са галеници на технологичния свят само защото тъй необходимият нефт се беше оказал под техните скали и пясък. Преди да се види дъното на кладенеца, те се опитваха да превърнат този нефт и съпътстващата го политическа мощ в по-трайни източници на богатство. Затова купуваха земя по целия свят, изкупуваха фирми,

проникваха в банковите системи и упражняваха финансов контрол над политически фигури в целия западен свят. Те имаха известни предимства за осъществяването на всичко това. Първо, можеха да маневрират бързо, тъй като не бяха обременени от силни демократични системи. Второ, западните политици бяха корумпирани и на тяхно разположение. Трето, по-голямата част от западните хора бяха алчни, мързеливи, не се тревожеха за историята, принудени да живеят под угрозата от атомна война, в навечерието на деня на Страшния съд, което ги караше да се интересуват само за удобството и просперитета си.

Групата от енергийни компании, съставляващи компанията-майка, би могла да разкъса изнудваческата хватка на арабите по всяко време. Суровият нефт не струваше нищо, преди да се преработи, и те самите контролираха всички съоръжения за съхранение и разпространение. Но тяхната дългосрочна цел беше да вземат под свой контрол всички източници на енергия: атомна, слънчева, геотермична, твърди горива. Една от страните на тяхната симбиоза беше, че ОПЕК се използваше от компанията-майка да създава недостиг на гориво, когато тя искаше да прекара газопровод през тундрата или да блокира по-голямата част от правителствените инвестиции за изследване на слънчевата енергия. От своя страна и компанията-майка служеше по много начини на страните от ОПЕК. Едно от важните неща беше да упражни политически натиск по време на петролното ембарго и да попречи на западните страни да предприемат необходимите мерки за окупиране на земята и освобождаване на нефта за благото на целия свят. За да се направи това, се изискваше много по-голяма риторична гъвкавост, отколкото можеха да предположат арабите, защото в същото време компанията-майка провеждаше една огромна пропаганда, за да накара масите да повярват, че тя иска да направи Америка независима от вноса на чуждестранен нефт. Тя се опитваше да хвърля прах в очите на обществото, за да не забелязва експлоатацията на остарели горива, застрашаващите човечеството атомни отпадъци, замърсяването на моретата със сондажи по бреговете, небрежното поддържане на танкерите, пренасящи нефт.

Компанията-майка и силите от ОПЕК преминаваха през един деликатен период; тя се опитваше да превърне своя монопол над нефта в хегемония над всички други енергийни източници, така че мощта и

печалбата ѝ да не изчезнат с изчерпването на световните залежи от нефт; другите водеха усилена борба да превърнат своето нефтено богатство в промишлена и териториална собственост в целия свят. За да облекчат пътя си през този труден и уязвим период, те дадоха неограничена власт на Даймънд и Ейбъл да се справят с трите най-опасни пречки за техния успех: погрешните усилия на Организацията за освобождение на Палестина да участва в арабските домогвания; безмозъчната намеса на ЦРУ и неговия орган НСС; борбата на Израел за оцеляване.

Накратко, мистър Даймънд трябваше да контролира ЦРУ и чрез международната сила на компанията-майка — действията на западните страни; а мистър Ейбъл имаше за задача да държи на линия отделните арабски страни. Последното беше доста трудно, тъй като тези сили сами по себе си представляваха една смесица от средновековна диктатура и хаотичен военен социализъм.

Най-трудната им задача беше да удържат Организацията за освобождение на Палестина. И ОПЕК, и компанията-майка бяха на мнение, че палестинците бяха едно нищо, но по прищявка на историята се бяха превърнали в напаст, като се бяха оказали пресечна точка на различните арабски народи. Всеки един би се отървал с удоволствие от тяхната глупост и порочност. Мистър Ейбъл правеше всичко възможно да ги държи обезвредени и понякога това му се отдаваше добре.

Но не беше успял да предотврати огромната глупост, която извършиха палестинските терористи на олимпиадата в Мюнхен. Това унищожи години на антиеврейска пропаганда, която беше процъфтявала върху един прикрит антисемитизъм в целия западен свят. Мистър Ейбъл се беше опитал да направи каквото може; беше алармирал Даймънд за предстоящото събитие. Даймънд беше предал тази информация на германското правителство, предполагайки, че то ще вземе мерки. Вместо това те се спотаиха и оставиха това да се случи — не че защитата на евреите някога е била доминираща тема за германците.

Въпреки че Даймънд и Ейбъл взаимодействаха от дълго време и между тях съществуваше взаимно възхищение, те не бяха успели да се сприятелят. Даймънд се чувстваше неудобно от сексуалната неопределеност на мистър Ейбъл. Освен това се отвращаваше от

културните предимства на арабите и лекотата, с която общуваха. Даймънд беше израснал на улиците на нюйоркската западна част и като много други издигнали се плебеи се ръководеше от снобското разбиране, че произходът на човека е негова лична грешка.

От своя страна мистър Ейбъл гледаше на Даймънд с презрение, което не се стараяше да прикрива. Той виждаше своята роля като патриотична и благородна — да създаде една силна база за своите хора, когато техният нефт свърши. Но Даймънд за него беше една проститутка, която иска да продаде интересите на своите хора в замяна на богатство и възможност да участва в играта за власт. Той възприемаше Даймънд като типичен американец, човек, чийто възгледи за чест и достойнство се определяха от силното желание за победа. Той възприемаше американците като упадъчни хора, чиято идея за облагородяване беше пухкавата тоалетна хартия. Охолни деца, които препускат по техните магистрали, играейки си с радиопредавателите, правейки се на пилоти от Втората световна война.

Всички тези мисли минаваха през главата на мистър Ейбъл, докато седеше начело на масата с безизразно лице и лека усмивка на любезна дистанцираност на устните. Той никога не допускаше да покаже отвращението си, съзнавайки, че неговите хора трябва да продължат да работят заедно с американците.

Мистър Даймънд се беше облегал на стола си, гледайки в тавана и чудейки се как да представи нещата, така че да не изглеждат изцяло негова грешка.

— Добре — каза той. — Ще ви въведа накратко. След мюнхенската история ние получихме вашите уверения, че такова нещо повече няма да се повтори в бъдеще.

Мистър Ейбъл въздъхна. Все пак трябваше да е доволен, че Даймънд не започна историята с избавлението на евреите през Червено море.

— Но независимо от вашите уверения — продължи Даймънд — ние разбрахме наскоро, че една група от „Черния Септември“ — в която влизат и двама от участниците в нападението в Мюнхен — са получили вашето разрешение да извършат отвличане на самолет от летище Хийтроу.

Мистър Ейбъл повдига рамене.

— Обстоятелствата променят намеренията. Не ви дължа обяснение за всичко, което правим. Достатъчно е да се каже, че тази последна проява на желание за кръв е била за убиване на времето, докато чакат натиска на американците да изсмуче жизнените сили на Израел.

— И ние се съгласихме за това с вас. Като пасивен помощник аз наредих на ЦРУ да не предприемат контра действия срещу „Черния Септември“. Тези нареждания най-вероятно бяха излишни, тъй като по традиция некомпетентността в самата организация щеше да неутрализира действията им.

Заместник-пълномощникът прочисти гърлото си за да възрази, но с едно махване на ръка Даймънд го накара да замълчи и продължи:

— В действителност, ние направихме една стъпка извън пасивната помощ. Когато разбрахме, че една малка неофициална група евреи е по следите на отговорните за мюнхенското кръвопролитие, решихме да ги премахнем. Ръководител на групата беше Аса Щерн, бивш политик, чийто син е бил сред убитите атлети в Мюнхен. Тъй като знаехме, че Щерн е неизлечимо болен от рак — умря преди две седмици — и групата му се състои само от шепа идеалисти аматьори, предположихме, че съвместните действия на силите на вашето арабско разузнаване и на нашето ЦРУ ще се справят.

— А това не стана?

— Не, не стана. Тези двама мъже тук на масата бяха отговорни за операцията, въпреки че арабинът е по-скоро на специализация. С една много мокра и публична акция те успяха да унищожат двама от членовете на групата на Щерн — заедно със седем от присъстващите наоколо. Но един член на групата, момиче на име Ханна Щерн, племенница на починалия водач, им се е измъкнало.

Мистър Ейбъл въздъхна и затвори очи. Никога ли нищо не вървеше както трябва в тази страна с тромаво правителство? Кога ще разберат, че светът вече е в следдемократионен период?

— Искате да кажете, че една млада жена е успяла да се измъкне? Това сигурно не е чак толкова сериозно. Не мога да си представя, че една жена ще отиде сама в Лондон и с голи ръце ще убие шестима професионалисти терористи, които имат не само вашата и моята защита, но също и тази на МИ-5 и МИ-6^[1]! Това направо е абсурдно.

Би могло да бъде абсурдно. Но мис Щерн не е отишла в Лондон. Ние сме съвсем сигурни, че тя е отишла във Франция. Ние също така сме сигурни, че тя сега е, или ще бъде скоро, във връзка с Николай Хел — един мъж с бледоморава карта, който е напълно способен да се измъкне от вашите хора, и от моите, и от англичаните, за да унищожи черните септемврийци и да се върне за обедния си ангажимент.

Мистър Ейбъл погледна въпросително Даймънд.

— Това, което забелязвам в гласа ви, възхищение ли е?

— Не! Не бих го нарекъл възхищение. Но Хел е човек, който не трябва да се пренебрегва. Ще ви запозная с миналото му, така че сами ще можете да прецените какви мерки ще трябва да вземем, за да предотвратим това. — Даймънд се обърна към първия помощник, който седеше незабележим до пулта. — Пусни разпечатката на Хел.

Когато Дебелака започна да подава своите прозаични данни, Даймънд бързо ги запозна с биографичните подробности за Николай Хел до момента, в който научил, че генерал Кишикава ще бъде изправен пред съд като военнопръстѣпник.

[1] Британски разузнавателни управления. — Б.пр. ↑

ЯПОНИЯ

Николай поиска отпуска, за да посвети изцяло времето и енергията си на откриването на генерала. Последвалата седмица се оказа кошмарна. Една отчаяна борба със слабо придвижване срещу гъбестата, но непроницаема бариера от бюрократична инертност, недоверие между отделните националности, мерки за сигурност, субективна незаинтересованост. Усилията, които положи чрез японското правителство се оказаха безплодни. Системата беше статична и некоректна — елементи на чуждестранната демокрация, присадени върху японската склонност към презастраховане и споделяне на ръководството, създадена така, че да намали до минимум отговорността на отделния човек.

След това Николай се обърна към Военното министерство и с упоритост успя да възстанови парче по парче част от мозайката, която беше довела до ареста на генерала. Правейки обаче това, той изцяло се разкри, а за човек, живеещ с подправени документи за самоличност и без защитата на една официална националност, това беше особено опасно.

Резултатите от седмицата, прекарана в допитване и настояване пред най-различни инстанции, бяха доста нищожни. Николай научи, че Кишикава-сан е бил доведен пред Комисията за военни престъпления от руснаците, които щяха да заведат делото срещу него, и че в момента генералът е задържан в затвора Сугамо. Той разбра, че защитата ще бъде поета от един американски офицер адвокат. Той обсипа този човек с писма и телефонни обаждания и най-после успя да получи разрешение за една половинчасова среща в ранната сутрин.

Николай стана преди зазоряване и тръгна с един претъпкан трамвай към района Иотсуя. Влажно и сиво небе беше надвиснало над него, когато мина по моста Акебо-нобаши, Мостът на зората, под който се беше свило заплашителното туловище на казармите Ичигая, станали символ на нечовешката машина на западното правосъдие.

Четвърт час преседя на една дървена пейка пред кабинета на адвокатата. Най-накрая една преуморена и в лошо настроение секретарка

го въведе в кабинета на капитан Томас. Без да вдига поглед от документа, който преглеждаше, капитанът му посочи един стол. Чак когато приключи с преглеждането и написа някаква забележка отстрани на полето, капитанът вдигна поглед.

— Да? — Тонът му беше по-скоро уморен, отколкото рязък. Той беше лично отговорен за защитата на шест обвинени във военни престъпления, а трябваше да работи с ограничен персонал и източници, за разлика от огромната машина и организациите, които бяха на разположение на обвинението. За свое собствено нещастие капитан Томас имаше едно идеалистично разбиране за справедливостта на англосаксонските закони и така се вживяваше, че умора, отчаяние и горчив фатализъм прозираха във всяка негова дума и жест. Той не желаше нищо повече, освен да види края на тази бъркотия и да се върне към цивилния си живот и към своята малка адвокатска практика във Върмонт.

Николай обясни, че търси информация за генерал Кишикава.

— Защо?

— Той ми е приятел.

— Приятел? — в гласа на капитана прозвуча съмнение.

— Да, сър. Той... той ми помогна когато бях в Шанхай.

Капитан Томас измъкна папката на Кишикава от една купчина с други подобни папки.

— Но вие сте били дете тогава.

— Аз съм на двадесет и три, сър.

Веждите на капитана се повдигнаха. Както всички останали, и той се беше заблудил от младежкия вид на Николай.

— Извинете. Предположих, че сте много по-млад. Какво искате да кажете с това, че Кишикава ви е помогнал?

— Той се грижеше за мене, след като почина майка ми.

— Разбирам. Вие сте англичанин, така ли?

— Не.

— Ирландец? — отново акцентът беше виновен да го смятат за „от някъде другаде“.

— Не, капитане. Работя като преводач в криптография отдел на окупационните сили. — Реши, че е по-сигурно да отклони разговора от своята националност — или по-скоро липса на такава.

— Й вие искате да се явите като свидетел, така ли да разбирам?

— Искам да помогна по какъвто и да е начин.

Капитан Томас кимна и затършува за цигара.

— Ако трябва да бъда напълно искрен, не мисля, че бихте могли да помогнете по какъвто и да е начин. Ние тук страдаме от недостиг на персонал и сме затрупани с работа. Принуден съм да се концентрирам върху случаи, където има някакъв шанс за успех. А не бих могъл да причисля към тях случая на Кишикава. Това сигурно ви звучи безчувствено, но по-добре да бъда искрен.

— Но... аз не мога да повярвам, че генерал Кишикава може да е виновен за нещо! В какво е обвинен?

— Попаднал е в групата на клас А: престъпления срещу човечеството — каквото и да значи това, по дяволите.

— Но кой ще свидетелства срещу него? Какво казват, че е направил?

— Не знам. Руснаците се занимават със завеждането на делото, а те няма да ми позволят да се запозная с техните документи и източници преди деня на гледането му. Предполагам, че обвиненията ще се концентрират около дейността му като военен губернатор на Шанхай. Техните хора в пресата му лепнаха вече етикета: „Тигърът на Шанхай“.

— „Тигърът на...“! Но това е безумие! Той беше администратор. Благодарение на него заработи водоснабдяването, болниците. Как могат те...?

— По време на неговата служба са били осъдени и екзекутирани четиринамъже. Знаехте ли това?

— Не, но...

— От всичко, което знам, съществува голяма вероятност тези мъже да са били убийци или крадци, или изнасилвачи. Аз знам, че средният брой на екзекуциите за основни престъпления по време на десетте години британско господство е бил четиринадесет точка шест. Вие сигурно си мислите, че това сравнение може да е в полза на генерала. Но мъжете, екзекутирани по негово време, са описани като „герои на народа“. Не можеш да си позволиш да екзекутираш народни герои безнаказано. Особено ако си известен като „Тигърът на Шанхай“.

— Никога не са го наричали така!

— Да, но сега го наричат така. — Капитан Томас се облегна назад и притисна с пръсти клепачите на хлътналите си очи. След това

подръпна косата си с цвят на пясък, явно правейки опит да се ободри. — Ако искате, можем да се хванем на бас, че тази титла ще бъде използвана стотици пъти по време на делото. Съжалявам, ако звуча песимистично, но случайно знам, че това дело е от особена важност за Съветите. Както вероятно знаете, те получиха доста укори за това, че не репатрираха своите военнопленници. Продължават да ги държат в „превъзпитателните“ лагери в Сибир и да ги обработват. И не са успели да осигурят нито един военнопръстъпник, освен Кишикава. Така че това за тях е един чудесен случай, една възможност да покажат на хората, че си вършат работата, прочиствайки света от японските капиталисти империалисти, проправяйки път на социализма. Вие сигурно смятате, че този Кишикава е невинен. Добре, може и наистина да е така. Но аз мога да ви уверя, че той отговаря на квалификацията за военен прръстъпник. Виждате ли, първото условие, за да влезе в тази квалификация е да е на страната на губещите — и той е. — Капитан Томас запали нова цигара от предишната и смачка угарката в един препълнен пепелник. Той издиша дима и се засмя безрадостно. — Можете ли да си представите какво щеше да се случи с генерал Патън, ако другите бяха победили? Да предположим, че те решаха да заведат дела за военни прръстъпления. Господи, единствените, които щяха да избегнат надписа „военно чудовище“ сигурно щяха да са онези провинциални изолационисти, които попречиха да влезем в Обединените нации. Нещата стоят така, синко. А сега ще трябва да се захвана отново с работата си. Утре имам дело, представям един възрастен човек, умиращ от рак, който твърди, че не е вършил нищо друго, освен да служи на Императора. Но предполагам, че ще бъде наречен „Леопардът от Лузон“ или „Пумата от Паго-Паго“. И знаеш ли какво, дете? От всичко, което знам, той може и наистина да е бил Леопардът от Лузон. Но това едва ли има вече някакво значение.

— Мога ли поне да го видя? Да го посетя? Капитан Томас беше привел глава; беше започнал да преглежда папката с документите за предстоящото дело.

— Какво?

— Искам да посетя генерал Кишикава. Мога ли?

— Аз не мога да направя нищо за това. Той е руски затворник. Ще трябва да поискаш разрешение от тях.

— Добре, а вие как успявате да го видите?

— Не съм го виждал още.

— Вие дори не сте говорили с него? Капитан Томас погледна изненадано.

— Имам шест седмици преди да се гледа неговото дело. „Леопардът от Лузон“ е на дневен ред. Отиди при руснаците. Може би те ще могат да ти помогнат.

— При кого да отида?

— По дяволите, момче, наистина не знам. Николай се надигна.

— Разбирам. Благодаря ви.

Беше стигнал вече до вратата, когато капитан Томас каза:

— Съжалявам, синко. Наистина съжалявам.

Николай кимна и излезе.

През следващите месеци Николай често щеше да си спомня за разликата между капитан Томас и еквивалентния му по длъжност полковник Горбатов. Те бяха олицетворение на различния начин на мислене и справяне с хората и проблемите на двете суперсили. Американецът беше искрено загрижен, съчувстващ, обезпокоен, зле организиран... и накрая безполезен. Руснакът беше недоверчив, безразличен, добре подготвен и информиран и в края на краищата се оказа от известна полза за Николай, който седеше на неудобния стол, докато полковникът разбъркваше замислено чая си, където две големи бучки захар се разтваряха и потъваха към дъното.

— Все още ли сте сигурен, че не искате чай? — попита полковникът.

— Благодаря, не. — Николай нямаше желания да губи време за размяна на светски любезности.

— Аз самият съм пристрастен към чая. Когато умра, човекът, който ще ми направи аутопсия, ще намери, че вътрешностите ми са потъмнели като кожа на ботуш. — Горбатов се усмихна автоматично на старата шега, след което постави чашата в металната ѝ поставка. Той свали кръглите си очила с метални рамки от ушите си и започна да ги почиства, или по-скоро да разпределя равномерно мръсотията, използвайки палеца и показалеца си. Докато правеше това, той погледна с присвити очи младия човек, седящ срещу него. Горбатов беше далекоглед и без очила можеше да види по-добре момчешкото лице на Николай и необикновените зелени очи. — Така, значи сте

приятел на генерал Кишикава? Приятел, който се е разтревожил за него?

— Да, полковник. Искам да му помогна, ако мога.

— Това е разбираемо. В края на краищата нали приятелите са за това?

— Или най-малкото бих искал да получа разрешение да го посетя в затвора.

— Да, разбира се, че ще искате. Това също е разбираемо. — Полковникът постави отново очилата си и сръбна от чая. — Вие говорите руски много добре, мистър Хел. С доста чист акцент. Били сте обучаван много внимателно.

— Не е въпрос на обучение. Майка ми беше рускиня.

— Да, разбира се.

— Никога не съм изучавал официално руски. Това беше един език, който научих още в люлката.

— Разбирам, разбирам. — В стила на Горбатов беше да остави другия да води разговора, да го накара да се разкрие, показвайки се винаги малко неубеден. Николай допусна тази прозрачна тактика да сработи, защото се беше уморил от преградите, от пътищата, които не водеха доникъде, и най-вече беше нетърпелив да научи нещо за Кишикава-сан. Той предложи повече информация от необходимото, но дори и когато обясняваше усещаше, че историята, която разказва не приличаше на истинска. Това го караше да обяснява още по-внимателно, но добросъвестните му обяснения я караха да звучи още по-неправдоподобно.

— В моя дом, полковник, руският, френският, немският и китайският, всички те бяха моите езици още от люлката.

— Сигурно ви е било неудобно да спите в такава претъпкана люлка.

Николай се опита да се засмее, но усети, че звукът е тънък и неубедителен.

— Но, разбира се — продължи полковникът, — вие говорите също и английски? — Въпросът беше зададен на английски със слаб акцент.

— Да — отговори Николай на руски. — Също и японски. Но тях съм ги учил.

— Искате да кажете: не са от люлката.

— Точно това искам да кажа. — Николай веднага съжали за крехкото звучене на гласа си.

— Виждам. — Полковникът се облегна назад на стола и погледна Николай с искрица хумор в дръпнатите монголоидни очи. — Да, много добре образован. И предразполагащо млад. Но независимо от вашите люлчени и следлюлчени езици вие сте американец, нали, мистър Хел?

— *Аз работя* за американците. Като преводач.

— Но сте показали американска карта за самоличност долу на пропуска.

— Разполагам с тази карта заради работата си.

— Да, разбира се. Виждам. Но доколкото си спомням, моят въпрос беше не за кого работите — ние вече знаем това — а каква е вашата националност. Вие сте американец, нали така?

— Не, полковник. Не съм.

— Тогава какъв сте?

— Е, предполагам, че съм повече японец, отколкото всичко друго.

— О-о? Бихте ли ме извинили, ако забележа, че приличате на всичко друго, но не и на японец.

— Майка ми беше рускиня, както ви казах. Баща ми беше германец.

— Ах! Това изяснява всичко. Типични японски прародители.

— Не виждам какво значение има от каква националност съм!

— Не е важно това, че вие не виждате смисъла. Моля, отговорете ми.

Студенината на тона накара Николай да охлади малко нарастващия си гняв и раздражение. Той пое дълбоко въздух. — Роден съм в Шанхай. Дойдох тук по време на войната — под покровителството на генерал Кишикава — който беше приятел на семейството.

— Тогава на коя страна сте гражданин?

— На никоя.

— Предполагам, че това е доста неудобно за вас.

— Да, така е. Беше ми много трудно да си намеря работа, за да се изхранвам.

— Сигурен съм, че е било така, мистър Хел. И разбирам, че сигурно сте готов да направите почти всичко, за да запазите службата

и парите.

— Полковник Горбатов, аз не съм агент на американците. Аз работя за тях, но не съм техен агент.

— Вие правите някакво разграничаване, което, трябва да призная, не мога да разбера.

— Но защо ще им е на американците да разпитват генерал Кишикава? Каква причина могат да имат, за да си създадат такъв труд да се свържат с един офицер, известен само с административната си кариера?

— Точно това се надявам да ми изясните, мистър Хел. — Полковникът се усмихна.

Николай се надигна.

— Разбирам, че на вас този разговор ви доставя по-голямо удоволствие, отколкото на мене. Не би трябвало да губя повече от ценното ви време. Предполагам, че ви очакват купища документи, нетърпящи отлагане.

Горбатов високо се засмя.

— Не съм чувал подобен тон от години! Не само култивираното звучене на дворцовия руски, но и тази имитация на презрение! Това направо е чудесно! Седнете, млади човече. Седнете. И ми кажете защо искате да видите генерал Кишикава.

Николай се отпусна на неудобния стол, чувствайки се изпразнен.

— Много по-просто е от това, което ви се иска да бъде. Кишикава-сан е приятел. Почти баща. Сега той е сам, без семейство, и в затвора. Трябва да му помогна, ако мога. Най-малкото, трябва да го видя... да говоря с него.

— Един елементарен жест на синовна почит. Напълно разбираемо. Сигурен ли сте, че не искате чаша чай?

— Съвсем сигурен, благодаря ви. След като напълни отново чашата си, полковникът отвори един плик и погледна вътре. Николай предположи, че подготовката на този документ беше причината за тричасовото му чакане в помещенията на съветските окупационни сили. — Разбрах, че притежавате също документи за самоличност, които ви представят като гражданин на СССР. Все пак това е доста необичайно и бих ли могъл да получа обяснение?

— Вашите източници на информация са доста добри.

Полковникът повдигна рамене.

— Средно добри.

— Имах приятел — една жена — която ми помогна да си намеря работа при американците. Тя беше тази, която ми осигури американската карта за самоличност...

— Извинете ме, мистър Хел. Изглежда, че този следобед не се изразявам достатъчно ясно. Не ви питах за американските ви документи. Вашата руска карта за самоличност е тази, която ме интересува. Ще ме извините ли, ако съм бил неясен?

— Опитвах се да ви обясня точно това.

— О-о, извинете ме тогава.

— Бях започнал да ви казвам, че тази жена реши, че мога да си навлека неприятности, ако американците разберат, че не съм техен гражданин. За да се избегне това, тя успя да извади документи и за руска националност, така че да мога да ги покажа на някой любопитен американски военен полицаи.

— И колко често ви се е налагало да вършите това?

— Нито веднъж.

— Не може да се каже, че тази честота си е заслужавала усилията. И защо непременно руснак? Защо не сте се спрели на някаква друга националност, избрана от вашата препълнена люлка?

— Както сам забелязахте, не приличам много на азиатец. А отношението на американците към германците едва ли може да се нарече приятелско.

— Докато, от друга страна, отношението им към руснаците е покровителствено и съжалително. Така ли?

— Разбира се, че не. Но те не ви вярват и се страхуват от вас и по тези причини не обичат да се замесват със съветски граждани.

— Тази ваша приятелка е била много проникателна. Кажете ми защо е употребила толкова много усилия във ваша полза? Защо е поела такъв риск?

Николай не отговори, което само по себе си беше достатъчен отговор.

— Ах, да, — каза полковник Горбатов. — Мис Гудбоди беше попреминала малко младостта си.

Николай пламна от гняв.

— Вие сте знаели всичко за това!

Горбатов намести очилата си и възобнови подигравателната си усмивка.

— Знам някои неща. За мис Гудбоди, например. И за вашето домакинство в района Асакуса. Боже, боже. Две млади дами да споделят леглото ви? Разточителна младост! И знам, че майка ви е била графиня Александра Ивановна. Да, наистина знам някои неща за вас.

— И ми повярвахте още от самото начало, нали?

Горбатов повдигна рамене.

— По-точно ще бъде да се каже, че повярвах на подробностите, с които разкрасихте историята си. Знам, че сте посетили капитан Томас от военно криминалното съдилище миналия... — той погледна в папката, — ... миналия четвъртък сутринта в седем и тридесет. Предполагам, че той ви е казал, че не може да направи нищо за случая на генерал Кишикава, който, освен че се е провинил срещу човечеството, е също единственият офицер с висш ранг от Японската императорска армия, оцелял в строгостта на превъзпитателните лагери и следователно е една фигура, която има стойност за нас от гледна точка на престиж и на пропаганда. Опасявам се, че не можете да направите нищо за генерала, млади човече. И ако продължавате да настоявате, опасявам се, че ще предизвикате американското разузнаване — едно название, показателно по-скоро за това, което търсят, а не за това, което притежават. И след като моят съюзник и брат по оръжие, капитан Томас, не е могъл да направи нищо за вас, тогава със сигурност и аз не мога да направя нищо. Той, в края на краищата, представлява защитата. Аз представлявам обвинението. Наистина ли сте сигурен, че не искате чаша чай?

Николай се хвана за сламка.

— Капитан Томас ми каза, че ми трябва вашето разрешение, за да посетя генерала.

— Вярно е.

— Е?

Полковникът извъртя стола си към прозореца и почука предните си зъби с показалеца, докато наблюдаваше виелицата навън.

— Сигурен ли сте, че той би искал да го посетите, мистър Хел? Говорил съм с генерала. Той е много горд мъж. Може би няма да му е приятно да го видите в сегашния му вид. Той се е опитал два пъти да

се самоубие и сега е под много строго наблюдение. Сегашното му състояние е деградиращо.

— Трябва да се опитам да го видя. Аз му дължа... много.

Полковникът кимна, без да се обръща. Изглеждаше унесен в свои мисли.

— Е? — попита Николай след известно време. Горбатов не отговори.

— Мога ли да посетя генерала?

С отдалечен и беззвучен глас полковникът каза:

— Да, разбира се. — Той се усмихна. — Веднага ще го уредя.

Въпреки че беше притиснат от всички страни в претъпкания вагон, Николай се чувстваше самотен потънал в своите съмнения и объркване. През пролуките между хората можеше да види как преминава градът, мрачен и безцветен под оловносивото небе.

Имаше една неуловима заплаха в беззвучния тон на Горбатов, когато му даде разрешение да посети Кишикава-сан и през цялата сутрин Николай се беше чувствал унижен и безсилен срещу лошото си предчувствие. Може би полковник Горбатов щеше да излезе прав, като каза, че посещението все пак нямаше да е проява на любезност. Но как щеше да остави генерала сам да посрещне предстоящото дело и унижение? Това щеше да е една проява на безразличие, която не би си простил никога. За свое собствено успокоение ли отиваше в затвора Сугамо? Нима мотивите му бяха напълно егоистични?

На спирка Комагоне, една спирка преди затвора, Николай изпита изведнъж желание да слезе от влака — да се върне къщи или поне да се поразходи малко, за да реши какво да прави. Но това предупреждение за оцеляване дойде твърде късно. Преди да успее да си пробие път до вратата, тя шумно се затвори и влакът тръгна. Беше сигурен, че трябваше да слезе. Но още по-сигурен беше, че трябваше да свърши това, което бе започнал.

Полковник Горбатов беше проявил щедрост; беше уредил на Николай един час свиждане с Кишикава-сан. Не сега, когато Николай седеше в студената стая за посещения, вперил поглед в олющената зелена боя на стените, той се чудеше с какво щеше да запълни цял един час. До вратата стояха един японски пазач и един американски военен полицай, които не си обръщаха внимание. Японецът беше втренчил поглед в пода пред себе си, а американецът изцяло беше зает

със задачата да скубе косми от носа си. Преди да бъде допуснат до стаята за посещение, Николай беше претърсен много щателно в преддверието. Оризовите кексове, които беше донесъл увити в хартия, му бяха взети от американския военен полицаи, който сметна Николай за американец, по силата на неговата карта за самоличност, и му обясни:

— Съжалявам, приятел. Но не можеш да внасяш кльопачка със себе си. Този — как му беше името — а бе, японският генерал — той се опита два пъти да се самоубие. Не можем да поемем риска за отрова или нещо такова. Схващаш ли?

Николай каза, че схваща. Той се пошегува с американеца, разбирайки, че ако иска да помогне на генерал Кишикава трябва да е в добри отношения с властите.

— Да, знам какво искаш да кажеш, сержант. Понякога се чудя как изобщо оцеляха някои японски офицери, като знаем наклонността им към самоубийства.

— Прав си. И ако нещо се случи с този тип, ще ми разпорят задника. Хей! Какво по дяволите е това? — Сержантът беше хванал една малка магнитна дъска за Го, която Николай реши да вземе в последната минута, в случай че няма какво да си кажат и смущението продължи прекалено дълго.

Николай повдигна небрежно рамене.

— О, една игра. Нещо като японски шах.

— О, да?

Японският пазач, който беше наясно със своята незначителност в случая, беше доволен, че може да каже на своя американски противник, че това наистина е една японска игра.

— Е, не знам, приятел. Не знам дали можеш да вземеш това с тебе.

Николай отново повдигна рамене.

— От теб зависи, сержант. Мислех, че ще мога да го използвам, за да убия времето, ако генералът не е склонен да разговаря.

— О-о? Ти говориш японски?

Войникът употреби една дума, взета от корейския език, която Николай така и не разбра защо беше влязла във военния речник на американците като унизително наименование за всички азиатци.

— Да, говоря японски. — Николай нарочно наблегна на последната дума. — Сигурно си забелязал от картата ми за самоличност, че работя за Сфинкс. — Той погледна настоятелно към сержанта и леко помръдна глава в посока на японския пазач, показвайки, че не би искал да навлиза в подробности при тези противникови уши наоколо.

Войникът се намръщи в усилията си да мисли, след което конспиративно кимна.

— Аха, разбирам. И аз се чудех за какво ли един американец ще посещава този човек.

— Работата си е работа.

— Правилно. Е, предполагам, че всичко е наред. Какво лошо може да има в една игра? — Той върна миниатюрната дъска за Го и поведе Николай към стаята за посещение.

Пет минути по-късно вратата се отвори и генерал Кишикава влезе, последван от двама пазачи, още един японец и един руснак с неподвижно, месесто лице на славянски селянин. Николай се надигна, за да поздрави, а двамата нови пазачи заеха мястото си до стената.

Когато Кишикава-сан се приближи, Николай автоматично направи един лек поклон с глава в израз на синовна почит, който не остана незабелязан от японските пазачи, които си размениха бързи погледи, но не казаха нищо.

Генералът се приближи, влачейки крака и седна на един стол срещу Николай от другата страна на грубата маса. Когато повдигна очи, младият мъж беше потресен от вида на генерала. Беше очаквал, че ще има промени, но не чак толкова много.

Мъжът, седящ срещу него, беше стар, немощен и смален. Имаше нещо свещеническо в прозрачната кожа и в бавните, несигурни движения. Когато накрая заговори, гласът му беше мек и монотонен, като че ли това беше едно неимоверно усилие за него.

— Защо дойде, Нико?

— За да бъда с вас, сър.

— Разбирам.

Последва тишина, през която Николай не можеше да измисли какво да каже, а генералът нямаше какво. Накрая, с една дълга, треперлива въздишка, Кишикава-сан пое отговорността за разговора, защото не искаше Николай да се чувства неудобно от мълчанието.

— Изглеждаш добре, Нико. Добре ли си?

— Да, сър.

— Добре. Добре. С всеки изминал ден заприличваш все повече на майка си. Мога да видя очите ѝ в твоите. — Той слабо се усмихна. — Някой е трябвало да каже на вашата фамилия, че този особен зелен цвят е по-подходящ за древно стъкло, отколкото за човешки очи. Действа разсейващо.

Николай се насили да се усмихне.

— Ще трябва да говоря с някой офталмолог, сър, да види дали не може да поправи тази глупава грешка.

— Да. Направи това.

— Ще го направя.

— Направи го. — Генералът погледна настрани и като че ли за момент забрави за Николай. След това: — Така. И как я караш?

— Достатъчно добре. Работа за американците. Като преводач.

— Така ли? А те приеха ли те?

— Не ме забелязват, което е също толкова добре.

— Дори е по-добре.

Отново настъпи кратка тишина, която Николай беше готов да прекъсне с лек разговор, когато генералът повдигна ръка.

— Разбира се, че имаш въпроси. Ще ти разкажа нещата бързо и ясно, след което повече няма да ги обсъждаме.

Николай сведе глава в знак на съгласие.

— Както знаеш, бях в Манджурия. Разболях се — пневмония. Бях трескав и в кома, когато руснаците атакуваха болницата, в която лежах. Когато се съвзех, бях в превъзпитателен лагер, под постоянно наблюдение, без да мога да се възползвам от изхода, през който много от моите събратя офицери бяха успели да избегнат унижението на оцелелия и на превъзпитаването. Само няколко офицери бяхме пленени. Другите ги отведоха някъде и повече не чух за тях. Нашите завоеватели явно смятаха, че офицерите или не заслужават или не са способни на превъзпитаване. Предполагах, че и моята съдба ще е същата, и я очаквах с цялото спокойствие, на което бях способен. Но не. Изглежда, че руснаците решиха, че един превъзпитан генерал ще е нещо, заслужаващо да се покаже в Япония, предвид техните планове за бъдещето на нашата страна. Много... много... методи за превъзпитаване използваха. Но аз съм един упорит стар човек, който

не се поддава лесно на превъзпитаване. Физическите се понасяха по-лесно — глад, безсъние, бой. Тъй като нямах живи роднини в Япония, те не можеха да използват емоционалния тормоз, с който превъзпитаваха другите. Мина много време. Може би година и половина. Трудно можеш да различиш сезоните, когато не виждаш светлината на деня и когато издръжливостта се измерва с още пет минути... още пет минути... Мога да издържа това още пет минути. — Генералът като че ли се изгуби в мислите си. След това някак стреснато продължи. — Понякога те загубваха търпение към мене и ми даваха почивка, като изпадах в безсъзнание. Така мина доста време. Месеците се измерваха с минути. След това, изведнъж, всички усилия за моето превъзпитаване се прекратиха. Естествено предположих, че ще ме убият. Но явно са имали нещо много по-унизително на ум. Бях почистен и дезинфекциран. Едно пътуване със самолет. Едно дълго пътуване с влак. Друго пътуване със самолет. И ето ме тук. Един месец бях държан, без да имам представа за техните намерения. След това преди две седмици, ме посети полковник Горбатов. Беше съвсем честен с мене. Всички окупатори бяха предложили някакви престъпници. Съветите нямаха какво да предложат, не можеха да участват пряко в международната машина на правосъдието. Не и преди да се появя аз.

— Но, сър...

Кишикава-сан вдигна ръка, за да го прекъсне.

— Реших, че няма да понеса това последно унижение. Но нямах възможност да се освободя. Нямах колан. Дрехите ми, както виждаш, са от здрав брезент, който нямам сила да разкъсам. Ям с дървена лъжица и купа. Разрешено ми е да се бръсна само с електрическа самобръсначка и само при строго наблюдение. — Генералът се усмихна мрачно. — Явно бях ценен за руснаците. Бяха загрижени да не ме изгубят. Преди десет дни спрях да ям. Беше по-лесно, отколкото можеш да си представиш. Заплашваха ме, но щом човек е решил да не живее повече, всички заплахи са напразни. И така... те ме занесоха на една маса и вкараха една гумена тръба в гърлото ми. И започнаха да ме хранят с течности. Беше отвратително... унизително... да ядеш и да повръщаш едновременно. Беше без достойнство. Така че обещах да ям. И ето ме тук.

През цялото време на това кратко обяснение погледът на генерала беше останал впит в грубата повърхност на масата.

Очите на Николай се изпълниха с парещи сълзи. Той се беше втренчил пред себе си, без да смее да мигне, за да не потекат надолу по бузите му, с което щеше да притесни своя баща — своя приятел.

Кишикава-сан си пое дълбоко въздух и вдигна поглед.

— Не, не. Няма смисъл в това, Нико. Пазачите гледат. Не им доставяй това удоволствие. — Той протегна ръка и потупа бузата на Николай с такава сила, че заприлича на поучителна плесница.

В този момент американският сержант се надигна, готов да защити своя сънародник, работещ за Сфинкс.

Но Николай разтърка лицето си с ръце, като че ли искаше да се отърве от умора, и с този жест се освободи от сълзите.

— Така! — каза Кишикава-сан с нова енергия. — Почти е дошло времето за цъфтежа на вишните при Киякава. Имаш ли намерение да ги посетиш?

Николай преглътна.

— Да.

— Това е хубаво. Надявам се, че окупационните сили не са ги отсекли, нали?

— Не физически.

Генералът кимна.

— Имаш ли приятели, Нико?

— Аз... аз имам хора, които живеят с мене.

— Доколкото си спомням от едно писмо на Отаке-сан малко преди да умре, там при него е имало едно момиче, ученичка — съжалявам, но не мога да си спомня името ѝ. Изглежда не си бил съвсем безразличен към красотата ѝ. Виждаш ли я все още?

Николай се замисли преди да отговори.

— Не, сър, не я виждам.

— Надявам се, че не сте се скарали.

— Не. Не сме се скарали.

— Е, на твоята възраст чувствата идват и си отиват. Когато остарееш, ще разбереш, че се вкопчваш за някои от тях с отчаяние. — Усилието да води този лек разговор, за да накара Николай да се чувства удобно, като че ли изтощи Кишикава-сан. В действителност нямаше какво да каже, а след опита му през тези две години не желаше и

нищо да научи. Той сведе глава и се втренчи в масата, изпадайки в един цикъл, съставен от кратки мисли и спомени, подбрани от детството му, с които се беше научил да приспива въображението си.

В началото и Николай намери утеха в мълчанието. Но след това разбра, че те не са заедно в него, а сами и отдалечени. Той измъкна миниатюрната дъска за Го и пакета с метални камъни, и ги постави на масата.

— Имаме на разположение един час, сър. Кишикава-сан върна мислите си към действителността.

— Какво? Ах, да. О, една игра. Това наистина можем да го направим заедно безболезнено. Но аз не съм играл от дълго време и няма да съм интересен противник за тебе, Нико.

— Аз също не съм играл след смъртта на Отаке-сан, сър.

— О? Така ли?

— Да. Опасявам се, че всички години, прекарани в обучение са загубени.

— Не, това е нещо, което човек не може да загуби. Научил си се да се концентрираш силно, да улавяш неуловимото, да имаш усещане за абстрактното, да се разграничаваш от ежедневните неща. Това не е загуба. Нека да поиграем.

По инерция, припомняйки си техните първи дни заедно и забравяйки, че сега Николай е значително по-добър играч, генерал Кишикава предложи два камъка предимство, което Николай, разбира се, прие. За известно време играта им беше объркана и посредствена. Те използваша играта само за да изразходват умствената енергия, която в противен случай щеше да ги измъчва със спомени и с мисли за предстоящите неща. Накрая генералът вдигна поглед и се усмихна, въздъхвайки.

— Това не е добре. Играх лошо и съм извадил всички *аджи* от играта.

— Същото съм направил и аз.

Кишикава-сан кимна.

— Да. Същото си направил и ти.

— Можем да играем отново, ако искате, сър. По време на следващото ми посещение. Може би ще играем по-добре.

— О? Нима имаш разрешение да ме посетиш отново?

— Да. Полковник Горбатов е уредил да мога да дойда и утре. След това... ще му се помоля отново и ще видим.

Генералът поклати глава.

— Той е много хитър човек, този Горбатов.

— Защо смятате така, сър?

— Успя да премахне моя „камък убежище“ от дъската.

— Сър?

— Защо мислиш, че ти е разрешил да дойдеш, Нико? От съчувствие? Разбираш ли, след като ме лишиха от всички начини да се освободя с една достойна смърт, аз реших, че ще посрещна делото с мълчание, едно по възможност най-достойно мълчание. Нямах никакво намерение, опитвайки се да спася себе си, да злепоставя приятели и началници, както постъпиха някои други. Смятах да откажа да говоря изобщо и да приема присъдата им. Това не би доставило никакво удоволствие на Горбатов и сътрудниците му. Щяха да останат измамани и пропагандната стойност на техния единствен военнопръстълник щеше да стане нищожна. Аз бях прекрачил границите на техните възможности за наказание или за снизхождение. Липсваха им някакви емоционални заложници, защото, доколкото им беше известно, семейството ми беше загинало по време на масираната бомбардировка над Токио. Тогава... тогава съдбата им изпрати тебе.

— Мене, сър?

— Горбатов е бил достатъчно схватлив, за да разбере, че ти няма да изложиш на опасност деликатното си положение в окупационните сили с опитите си да ме посетиш, освен ако не държиш на мене и не ме обичаш. И той е предположил — съвсем вярно — че и аз храня същите чувства към тебе. Така че сега той вече има на разположение един емоционален заложник. Той ти е позволил да дойдеш тук да ме видиш, за да разбере аз, че сега ти си му в ръцете. И той наистина те държи в ръцете си, Нико. Ти си необикновено уязвим. Нямах националност, няма консулство, което да те защити, нямаш приятели, които да се погрижат за тебе, и живееш с подправени документи. Той ми каза всичко това. Опасявам се, че той е „обкръжил жеравите в техните гнезда“, сине мой.

Казаното от Кишикава-сан започна да придобива смисъл за Николай. Цялото време и усилие, което беше употребил, за да се свърже с генерала, цялата отчаяна борба срещу чиновническата

незаинтересованост, беше довело до това, че бе свалил защитната броня на генерала. Той не беше утеха за Кишикава-сан, той беше оръжие срещу него. Николай почувства една смесица от гняв, срам, ярост, самосъжаление и мъка за Кишикава-сан.

Очите на генерала се присвиха в една равнодушна усмивка.

— Това не е твоя грешка, Нико. Нито пък моя. Само съдба. Няма да говорим повече за това. Ще играем пак, когато дойдеш, и ти обещавам, че ще ти предложи една по-добра игра.

Генералът стана и се отправи към вратата, където изчака японските и руските пазачи да го придружат. Те го оставиха да стои там, докато Николай не кимна на американския полицаи, който в отговор кимна на другите.

Известно време Николай остана неподвижен, събирайки с върха на пръстите си металните камъни от дъската.

Американският сержант се приближи и попита с тих, конспиративен глас:

— Е? Разбра ли това, което искаше?

— Не — каза отнесено Николай. След което малко по-твърдо: — Не, но ще си поговорим пак.

— Ще опиташ да го размекнеш с тази тъпа японска игра отново, така ли?

Зелените очи на Николай станаха ледени. Чувствайки се неудобно под този поглед, военният полицаи започна да обяснява:

— Искам да кажа... е, нали това е като шаха или нещо подобно?

Искайки да покаже презрението си към всички западни неща, Николай отговори:

— За западния шах Го е това, което е философията за двойното счетоводство.

Но тъпотата сама по себе си е една защита както срещу наказанието, така и срещу напредъка. Отговорът на сержанта беше честен и наивен:

— Без майтап?

Остър като иглички дъжд падаше върху лицето на Николай, докато стоеше на Моста на зората, загледан в сивото, размазано от мъглата туловище на казармите Ичигая. По фасадата му светеха редици прозорци, показвайки, че делата срещу японските военнопръстъпници са в ход. Той се облегна на парапета. Погледът му

беше разфокусиран, ледена вода се стичаше надолу по косата и лицето му. Първата му мисъл, след като напусна затвора Сугамо, беше да отиде при капитан Томас и да го помоли за помощ срещу изнудването от страна на Горбатов. Но още докато беше възникнала идеята, той разбра безсмислието ѝ, тъй като отношението на американците към японските лидери беше същото като това на руснаците.

След като слезе от трамвая, той се полута без посока под дъжда след което спря на моста, за да се опита да събере мислите си. Това беше преди половин час, а той все още не можеше да намери сили да действа, зашеметен от чувствата, които изпитваше, една комбинация от бурна ярост и омаломощаваща безпомощност.

Яростта му беше породена от обич към приятеля и от синовна почит, но беше примесена и с малко самосъжаление. Мъчителна беше мисълта, че *той* се явяваше средството, с което Горбатов щеше да отнеме достойнството на мълчанието на Кишикава-сан. Ироничната несправедливост на това го зашеметяваше. Николай беше млад и все още смяташе, че Съдбата действа по някакви справедливи принципи; че кармата е система, а не средство.

Докато стоеше на моста под дъжда, го нападна самосъжаление и естествено му хрумна идеята за самоубийство. Мисълта как щеше да отнеме на Горбатов основното му оръжие, беше много успокоителна, докато не разбра, че жестът му нямаше да има смисъл. Те нямаше да кажат на Кишикава-сан за неговата смърт; щяха да му кажат, че Николай е задържан като заложник в замяна на неговото съдействие. И най-вероятно, след като Кишикава-сан се опозореше, като направеше признания и издадеше съучастниците си, те щяха да му нанесат последния удар, като му кажат, че през цялото време Николай е бил мъртъв и той напразно е паднал толкова ниско.

Един порив на вятъра запрати ледения дъжд в лицето му. Усети как го заливат вълни на безпомощност. Олюля се и сграбчи парапета. След това с потръпване си спомни една ужасна мисъл, която беше преминала през главата му по време на разговора с генерала. Кишикава-сан беше разказал за опита му да умре от глад и отвратителното унижение да бъде хранен насила през тръба, напъхана в съпротивляващото се гърло. В този момент една мисъл премина в съзнанието на Николай, че ако е бил с генерала по време на това унижение, то той е щял да му помогне да намери смъртта.

Пластмасовата карта за самоличност би била едно достатъчно средство, ако се използват методите на „гол/убивам“. Всичко щеше да свърши за секунда.^[1]

Представата как освобождава Кишикава-сан от капана на живота, беше преминала бързо през съзнанието на Николай и той я беше отхвърлил като ужасяваща. Не сега, в дъжда, пред вида на тази машина за расово отмъщение — съдилището за военни престъпници, идеята се появи отново и този път се задържа. Беше несправедливо, че съдбата искаше от него да убие единствения си близък човек. Но една достойна смърт беше единственият подарък, който можеше да предложи. И той си припомни една старинна пословица: „Кой трябва да направи невъзможното? Този, който може.“

Това естествено щеше да бъде неговото последно действие. Той щеше да си навлече цялата им ярост и разочарование и те щяха да го накажат. Очевидно, самоубийството би било по-лесният изход за Николай, отколкото да помогне на Кишикава-сан да умре. Но това щеше да бъде безсмислено... и егоистично.

Докато вървеше към спирката на метрото, Николай усещаше една студена топка в стомаха си, но се беше успокоил. Най-накрая беше намерил пътя.

Нямаше сън тази нощ. Николай се отказа и от компанията на жизнените сестри Танака, чиято селска енергия изглеждаше като част от някакъв друг свят на светлина и надежда, който по тази причина му се струваше банален и дразнещ.

Останал сам в тъмнината на стаята, която водеше към една малка градинка, той коленичи до мангала с въглища, облечен в подплатено кимоно. Плъзгащите се врати бяха отворени, за да може да чува шума на дъжда по листата на растенията. На два пъти се опита да осъществи едно мистично прехвърляне, но съзнанието му беше прекалено силно изпълнено със страх и омраза, за да му позволи да прекрачи прага. Въпреки че не би могъл да го знае в този момент, Николай вече никога нямаше да може да намери пътя към малката планинска поляна, където можеше да бъде едно цяло с тревата и слънчевата светлина. Събитията, които щяха да последват, щяха да поставят една непреодолима бариера от омраза, която щеше да му препречи пътя към екстаза.

Рано сутринта мистър Ватанабе намери Николай все още коленичил в градинската стая, без да забележи, че дъждът беше спрял

и беше последван от силен студ.

Мистър Ватанабе затвори плъзгащите се врати и запали мангала, като мърмореше непрекъснато за небрежните млади хора, които щяха да заплатят за глупостта си със здравето си.

— Бих искал да поговоря с вас и мисис Шимура — каза Николай с тон, който прекъсна потока от доброжелателно недоволство на мистър Ватанабе.

Един час по-късно, след лека закуска, те тримата коленичиха около една кръгла маса, върху която беше поставен нотариалният акт за къщата и един свободно написан документ, с който Николай разделяше по равно между тях двамата цялата си собственост. Той ги информира, че ще ги напусне късно следобед и вероятно няма да се върне повече. Може да имат трудности; може непознати хора да им задават въпроси и да им усложнят живота за известно време; но след това най-вероятно никой повече няма да се интересува от малкото им домакинство. Николай нямаше много пари, защото почти всичко, което печелеше, се похарчваше. Малкото, което му беше останало, беше поставил на масата. Ако двамата не успеяха да спечелят достатъчно, за да преживяват, той им разрешаваше да продадат къщата и да използват парите както решат. Мисис Шимура беше тази, която настоя да заделят нещо като зестра за сестрите Танака.

Когато всичко беше уточнено, те седнаха да пият чай и да уточнят подробностите. Николай се беше надявал, че няма да изпаднат в неловко мълчание, но много скоро изчерпаха ежедневните проблеми и нямаше какво повече да си кажат.

Един основен недостатък на японците е тяхната невъзможност да изразяват искрено емоциите си. Някои се опитват да прикрият чувствата си със стоическо мълчание или зад преграда от любезност. Други ги прикриват, изпадайки в крайности.

Мисис Шимура беше тази, която се скри зад мълчание, а мистър Ватанабе се разплака неудържимо.

Със същите извънредни мерки за сигурност както вчера, четиримата пазачи бяха застанали около вратата на малката стая за посещения. Двамата японци изглеждаха напрегнати и притеснени; американският сержант се прозяваше отегчен; а масивният руснак изглеждаше замечтан, какъвто най-вероятно не беше. Още в началото на разговора си с Кишикава-сан, Николай беше проверил дали

пазачите разбират японски. Беше ясно, че американецът не знаеше, но не беше сигурен за руснака, затова направи едно глупаво изявление и видя как челото му леко се намръщи. Когато премина на френски, беше ясно, че японците не разбират, но не и руснакът. Изглежда не беше обикновен войник, въпреки лъжещата славянска леност. Трябваше да намери друг код, с който да разговарят, и той избра криптографията на Го, като припомни на генерала, изваждайки малката магнитна дъска, как Отаке-сан винаги използваше идиомите от своята любима игра, когато трябваше да обсъжда нещо важно.

— Искате ли да продължим играта, сър? — попита Николай. — Ароматът се развали. *Аджи га варуи.*

Кишикава-сан погледна озадачено. Имаше само четири или пет разигравания в играта. Това беше странно.

Три разигравания минаха, преди генералът да започне да се досеща какво искаше да му каже Николай. Той реши да провери. — Струва ми се, че играта е достигнала *коригатачи*, аз съм в неподвижна позиция, без да имам свобода за развитие.

— Не съвсем, сър. Виждам една възможност за *сабаки*^[2], но, разбира се, вие можете да изберете *хама*.

— Това не е ли опасно за тебе? Това не е ли ситуация *ко*?

— По-скоро *утегае*. Но аз не виждам друга възможност за вашата чест и за моята.

— Не, Нико. Ти си много мил. Не мога да приема жеста. Една подобна игра може да бъде много опасна за тебе.

— Аз не ви искам разрешение. Не бих могъл да ви поставя в такова невъзможно положение. Решил съм как ще играя и ви обяснявам разположението. Те вярват, че имат *тсуро не сугомори*. В действителност, разполагат със секи. Те възнамеряват да ви притиснат до стената със *шичо*, но аз имам предимството да бъда вашия *шичо атари*.

С края на окото си Николай забеляза как единият от японските пазачи се намръщи. Изглежда, че познаваше малко играта и беше забелязал, че разговорът е безсмислен.

Николай протегна ръка над дървената маса и я постави върху ръката на генерала.

— Втори татко, играта ще свърши след две минути. Позволи ми да те вода.

Сълзи на благодарност се появиха в очите на генерала. Той изглеждаше още по-слаб, едновременно много стар и като малко дете.

— Но аз не мога да позволя...

— Ще действам без разрешение, сър. Реших да бъда непослушен от обич. Дори не търся и вашата прошка.

След известен размисъл Кишикава-сан кимна. Една лека усмивка присви очите му и по една сълза се търкулна от двете страни на носа му.

— Води ме тогава.

— Обърнете главата си и погледнете през прозореца, сър. Навсякъде е мрачно и влажно, но много скоро сезонът на вишните ще бъде отново тук.

Кишикава-сан извърна глава и се загледа спокойно през правоъгълния прозорец във влажното сиво небе. Николай извади един графитен молив от джоба си и леко го стисна между пръстите си. Докато говореше, той беше съсредоточил вниманието си във врата на генерала, където една вена пулсираше под прозрачната кожа.

— Спомняте ли си как се разхождахме под цветовете в Киякава, сър? Мислете за това. Спомнете си как години преди това сте се разхождали със своята дъщеря, мъничката ѝ ръка във вашата. Спомнете си как сте се разхождали покрай същите брегове с вашия баща, малката ви ръка в неговата. Концентрирайте се върху тези неща.

Генералът сведе глава и настрои съзнанието си, докато Николай продължаваше да говори, успокоителният тон на гласа му беше по-важен от съдържанието на думите. След няколко мига генералът повдигна глава и погледна към Николай. Една лека усмивка се беше появила в ъглите на устните му. След което отново се обърна и се загледа в сивата сцена зад прозореца.

Докато Николай продължаваше да говори тихо, американският сержант беше зает да измъква нещо между зъбите си, но Николай усещаше известно напрежение у по-схватливия от двамата японски пазачи, който явно беше объркан и смутен от тона на разговора. Изведнъж руският „пазач“ скочи напред с вик. Беше закъснял.

От шест часа Николай беше в стаята за разпит, след като се беше предал без борба и обяснения на смаяните и смутени и по тази причина — доста груби пазачи. В беса си американският сержант го беше ударил два пъти с палката си — веднъж по рамото и втори път по

лицето, при което му беше разцепил веждата. Болката не беше силна, но кръвта течеше обилно и Николай страдаше от цялата недостойна бъркотия.

Изплашени от последствията за тях, че бяха позволили да убият затворника пред очите им, пазачите засипаха Николай със закани, след което извикаха лекаря на затвора. Когато нервният и притеснен японски лекар се появи, той установи, че с нищо не може да помогне вече на генерала, чиито нерви бяха мъртви секунди след удара на Николай, а тялото му — минута след това. Клатейки глава и смучейки въздух между зъбите си, като че ли поучаваше непослушно дете, лекарят се погрижи за разцепената вежда на Николай, чувствайки се облекчен, че може да свърши нещо в рамките на своята компетентност.

Двама нови пазачи дойдоха да пазят Николай, докато останалите отидоха да докладват на началниците си, опитвайки се да представят случая така, че те да изглеждат невинни, а другите — некомпетентни и коварни.

Когато сержантът от военната полиция се върна, го придружаваха трима други от същата националност. Нямаше японци, нямаше руснаци. С Николай щяха да се заемат американците.

В мрачна тишина Николай беше претърсен и съблечен, след което го облякоха в същата груба усмирителна риза, която носеше генералът. Отведоха го бос и с оковани на гърба ръце в една гола стая за разпит от другата страна на коридора, където го настаниха на метален стол, занитен за пода.

За да укроти въображението си, Николай се съсредоточи върху една партия, играна на състезание между майстори на Го, игра, която беше запаметил като част от обучението му при Отаке-сан. Той си припомни разположението на камъните и започна да играе ту едната, ту другата страна, като преценяваше заплетените места. Значителното усилие, което наложи на паметта и на концентрацията си, му помогна да се разграничи от чуждия, хаотичен свят около себе си.

Зад вратата се чува гласове, след това звук от отключване и трима мъже влязоха в стаята. Единият беше сержантът от военната полиция, който методично бе почиствал зъбите си, когато Кишикава-сан умря. Вторият беше един плещест мъж в цивилни дрехи, чиито свински очички имаха нервния поглед на повърхностна интелигентност, примесена с материалистична безчувственост, който

често можеше да се види у политици, филмови продуценти и търговци на коли. Третият, с пагони на майор на раменете, беше изправен, силен мъж, с безцветни широки устни и провиснали долни клепачи. Точно той седна на стола срещу Николай, цивилният широкоплещест мъж застана зад него, а сержантът се изправи близо до вратата.

— Аз съм майор Реймънд. — Офицерът се усмихна. Гласът му звучеше някак плоско, един метален, челюстен звук, характерен за определени области, но с придобито облагородяване. Глас, който човек свързва с говорителките по радиото.

В момента, в който те се появи, Николай точно беше стигнал до един ход, в който имаше елемент на *неуки*, ловка реакция на предишния ход на противника. Преди да вдигне поглед, той се концентрира върху дъската, за да запомни разположението и да може да се върне по-късно отново към играта. Чак след това погледна с безизразните си зелени очи към лицето на майора.

— Какво казахте?

— Аз съм майор Даймънд, от службата за разузнаване.

— О-о? — Незаинтересоваността на Николай не беше престорена.

Майорът отвори дипломатическото си куфарче и извади три напечатани листа, закрепени заедно.

— Ако само подпишете това признание, ще приключим бързо с всичко.

Николай погледна към документите.

— Не съм сигурен, че искам да подпиша каквото и да е.

— Даймънд присви раздражено устни.

— Отричате, че сте убили генерал Кишикава?

— Нищо не отричам. Помогнах на своя приятел да се освободи от... — Николай се прекъсна. Какъв смисъл имаше да обяснява на този човек нещо, което неговата меркантилна култура не би могла да възприеме? — Майоре, не виждам никакъв смисъл да продължаваме този разговор.

Майор Даймънд погледна към едрия мъж зад стола на Николай, който се наведе напред и каза:

— Слушай, ще направиш по-добре, ако подпишеш признанието. Знаем всичко за твоята дейност в полза на червените.

Николай не си направи труда да погледне към него.

— Нима искаш да ни кажеш, че не си бил във връзка с полковник Горбатов? — настоя цивилният.

Николай пое дълбоко въздух и не отговори. Беше прекалено сложно да обяснява, а и нямаше никакво значение дали ще разберат или не.

Цивилният хвана Николай за рамото.

— Загазил си здравата, момче! По-добре подпиши тези документи или...

Майор Даймънд се намръщи и поклати рязко глава. Цивилният отпусна хватката си. Майорът постави ръце на коленете си и с безпокойство и съжаление се наведе към Николай.

— Нека се опитам да ти обясня всичко. Предполагам, че точно сега си объркан и това е напълно естествено. На нас ни е известно, че зад убийството на генерал Кишикава стоят руснаците. Ще ти призная, че не знаем защо. Това е едно от нещата, за което искаме да ни помогнеш. Ще ми разрешиш да бъда напълно откровен с тебе. Знаем, че от известно време работиш за руснаците. Знаем, че са те внедрили с подправени документи в най-чувствителното място на Сфинкс/ФЕ. У тебе беше намерена, освен американската, и руска карта за самоличност. Знаем също, че майка ти е била комунистка, а бащата ти нацист; че по време на войната си бил в Япония; и че контактите ти включват военни от японското правителство. Един от тях е бил Кишикава. — Майор Даймънд поклати глава и се облегна. — Както виждаш знаем доста работи за тебе. И се опасявам, че всичко е твърде изобличаващо. Това имаше предвид колегата ми, като ти каза, че здравата си загазил. Може би ще мога да ти помогна... ако се съгласиш да ни съдействаш. Какво ще кажеш?

Николай беше зашеметен от липсата на смисъл във всичко това. Кишикава-сан беше мъртъв. Беше постъпил както един син трябваше да постъпи. Беше готов да понесе наказанието. Останалото нямаше значение.

— Отричаш ли това, което казах? — попита майорът.

— Имате на разположение доста факти, майоре, и от тях сте направили невъзможни изводи.

Устните на Даймънд се присвиха.

— Информацията ни идва от самия полковник Горбатов.

— Разбирам. — Значи Горбатов искаше да го накаже за това, че измъкна пляката изпод носа му, предоставяйки на американците известни полуистини и оставяйки ги да свършат мръсната работа. Каква типична славянска двуличност и поквара.

— Разбира се — продължи Даймънд, — ние не вземаме всичко казано от руснаците за чиста монета. Затова искаме да ти дадем възможност да ни разкажеш своята история.

— Няма никаква история.

Цивилният докосна отново рамото му.

— Отричаш, че си познавал генерал Кишикава по време на войната?

— Не.

— Отричаш ли, че той беше част от японската военно индустриална машина?

— Той беше войник. — По-точният отговор щеше да бъде, че той беше воин, но това различие едва ли щеше да означава нещо за американците с техния меркантилен манталитет.

— Отричаш ли, че си бил близък с него?

— Не.

Майор Даймънд се зае отново с разпита, като се стараеше тонът му да показва, че той наистина не е сигурен и се опитва да разбере.

— Документите ти бяха подправени, нали, Николай?

— Да.

— Кой ти помогна да получиш тези документи?

Николай не отговори. Майорът кимна и се усмихна.

— Разбирам те. Не искаш да издадеш приятел. Разбирам това. Майка ти беше рускиня, нали?

— Нейната националност беше руска. Във вените ѝ не течеше славянска кръв.

Цивилният го пресече.

— Значи признаваш, че майка ти беше комунистка? Николай намери горчив хумор в мисълта за Александра Ивановна като комунистка.

— Майоре, степента на интерес към политиката у майка ми — една съвсем скромна степен — беше стигнала до политическите права на Атила.

— Ясно — каза цивилният. — Предполагам, че ще отречеш, че баща ти е бил нацист?

— Може и да е бил. От това, което знам, бил е достатъчно глупав. Никога не съм го виждал.

Даймънд кимна.

— Така, това, което казваш, Николай, показва, че по-голяма част от нашите обвинения са истина.

Николай въздъхна и поклати глава. Познаваше американския военен мантилитет от две години, но не можеше да се преструва, че приема склонността им да преиначават фактите, за да паснат на някое удобно предположение.

— Ако правилно съм ви разбрал, майоре — честно казано това не ме вълнува много — вие ме обвинявате едновременно, че съм комунист и нацист, че едновременно съм близък приятел на генерал Кишикава и негов наемен убиец, че едновременно съм японски милитарист и съветски шпионин. И вие, изглежда, вярвате, че руснаците са организирали убийството на човека, когото възнамерявах да подложат на унижение пред военния трибунал, за да получат и те част от пропагандната слава. Всичко това не противоречи ли на рационалното ви мислене?

— Не можем да претендираме, че са ни ясни всички подбуди и мотиви — призна майор Даймънд.

— Наистина ли? Какво подобаващо смирение. Цивилният го стисна болезнено за рамото.

— Не ни трябва умните ти приказки! Не ти ли е ясно, че много си загазил? Тази страна е под военна окупация, а ти си без поданство. Можем да направим каквото си искаме с теб, без нито едно консулство или посолство да се намеси.

Майорът поклати глава и цивилният отпусна рамото му и се отдръпна.

— Не мисля, че този тон ще ни доведе донякъде. Ясно е, че Николай не е от тези, които се плашат лесно. — Той се усмихна малко срамежливо. — Но все пак, това, което каза колегата ми е вярно. Ти си извършил едно углавно престъпление, наказанието за което е смърт. Но има начини, с които можеш да ни помогнеш в борбата срещу интернационалния комунизъм. Само малко съдействие от твоя страна и нещо може да се уреди.

Николай разпозна тона за пазарене. Както всички останали американци и този майор дълбоко в себе си беше търговец. Всичко си имаше цена и по-добрият успяваше да се спазари най-добре.

— Слушаш ли ме? — попита Даймънд.

— Да, чувам ви — отговори Николай, променяйки смисъла.

— Е? Ще сътрудничиш ли?

— Което означава да подпиша вашето признание?

— Това и още нещо. Признанието ти ще обвини руснаците в убийството. Ние също искаме да знаем за хората, които са те внедрили в Сфинкс ФЕ. И за обществото на руските интелектуалци тук и за връзките им с неразкрити японски военни.

— Майоре. Руснаците нямат нищо общо с моите действия. Повярвайте ми, тяхната политика изобщо не ме интересува, така както и вашата. Вие и руснаците сте две леко различаващи се форми на едно и също нещо: господството на посредствеността. Нямам никакви причини да прикривам руснаците.

— Тогава ще подпишеш ли признанието?

— Не.

— Но ти току-що каза...

— Казах само, че няма да прикривам или съдействам на руснаците. Нямам също така никакви намерения да съдействам на вашите хора. Ако искате да ме екзекутирате — със или без подигравката на един военен съд — тогава моля, направете го.

— Николай, ние ще получим твоя подпис върху тези документи, моля те, повярвай ми.

Зелените очи на Николай погледнаха спокойно майора.

— Повече не участвам в този разговор. — Той сведе поглед и се концентрира върху разположението на камъните в играта, което беше запазил в паметта си. Замисли се отново върху най-подходящия ход в отговор на този много сполучлив *тенуки*.

Майорът и едрият цивилен си кимнаха, след което последният извади един черен кожен калъф от джоба си. Николай не прекъсна концентрацията си, когато сержантът нави ръкава му и цивилният изкара въздуха от спринцовката.

Когато много по-късно се опитваше да си припомни събитията от последвалите седемдесет и два часа, Николай можеше да възстанови само части от преживяното и то без никакъв хронологичен ред по

причина на наркотиците, с които го тъпчеха. Единствената аналогия, която можеше да измисли, беше, че случилото се приличаше на игрален филм, в който той беше едновременно актьор и зрител — един филм с ускоряване и забавяне на кадъра, със замразяване на образа и наслагване отгоре, със звука от една сцена, записана върху образа на друга, с отделни подсъзнателни проблясъци, които по-скоро се усещаха, отколкото се възприемаха, с разтегляни, преекспонирани и разфокусирани картини и диалог, пуснат на по-висока скорост.

По това време американските разузнавателни отдели бяха съвсем в началото на опитите с използване на наркотици по време на разпит. Те често правеха грешки, някои от които с трагични последици за човешкия мозък. Едрият цивилен „доктор“ опита най-различни химикали и комбинации върху Николай. Понякога успяваше да докара жертвата си до истерия, друг път до сънлива апатия. Понякога създаваше взаимно изключващи се ефекти, в резултат на които Николай ставаше съвсем спокоен и прозрачен, но така изместен във времето, че когато отговаряше с желание на въпросите, отговорите му нямаша никаква връзка с тях.

През тези три дни, в моментите, когато Николай успяваше да дойде на себе си, той изпадаше в силна паника. Те атакуваха и най-вероятно унищожаваша съзнанието му. Генетичното превъзходство на Николай беше колкото интелектуално, толкова и чувствено. Той се опасяваше, че щяха да пречупят съзнанието му и резултатите от стотици години на селективно размножаване щяха да бъдат сведени до нивото на една човешка развалина.

Често той като че ли беше извън себе си, и Николай зрителят изпитваше съжаление към Николай актьора. По време на тези кратки периоди той се опитваше да не се противопоставя на тези кошмари, да приема безумието на тези усещания. Разбираше интуитивно, че ако се опитва да се бори с пулсиращите приливи на нереалност, нещо в него може да се пречупи от усилията и той никога повече да не бъде в състояние да го възстанови.

На три пъти по време на тези разпити търпението на разпитващите се изчерпваше и те разрешаваха на сержанта да прилага по-старомодни методи. Той го правеше с помощта на една девет инчова тръба от платно, пълна с желязо. Резултатът от допира с това

оръдие за мъчение беше ужасяващ. То рядко разкъсваше кожата отгоре, но счупваше костите и разрушаваше тъканта под нея.

Майор Даймънд, който беше цивилизован мъж, невинаги намираще оправдание за подобни действия и напускаше залата за разпит по време на тези побои, за да не бъде свидетел на мъченията, които сам беше наредил. „Докторът“ обаче оставаше, любопитен да види ефекта от болката под влиянието на силни наркотици.

Трите побоя бяха възприети по различен начин от Николай. За първия не си спомняше нищо. Ако не беше затвореното му дясно око и соленият вкус в устата от загубените зъби, той нямаше да знае за него. Второто биене беше особено болезнено. В резултат на остатъчното действие на наркотиците, сетивата му бяха силно изострени. Допирът на дрехите до кожата беше болезнен, болезнено беше и поемането на въздух през ноздрите. В това изключително състояние мъчението беше неописуемо. Той се молеше за безсъзнание, но сержантът беше достатъчно талантлив, за да не го допусне до тази благословена празнота.

Последният побой не беше изобщо болезнен, но много го изплаши. С изключителна яснота Николай получаваше и наблюдаваше наказанието. Той отново беше едновременно зрител и участник и наблюдаваше това, което ставаше, със слаб интерес. Нищо не усещаше; наркотиците бяха притъпили сетивата му. Ужасът произлизаше от факта, че можеше да чува биенето, като че ли звукът беше усилен от мощни микрофони в плътта му. Чуваше как се смачква тъканта, чуваше как се разкъсва кожата, чуваше стърженето на начупени кости, чуваше буйното пулсиране на кръвта във вените. В огледалото на своето съзнание той беше просто ужасен. Съзнаваше, че да може да възприема всичко това, без да усеща нищо, беше безумие, а това, че го посрещаше с безразличие, граничеше с лудост.

В един момент, когато съзнанието му беше близо до реалността, той каза на майора, че е син на генерал Кишикава и че ако не го убият, ще направят огромна грешка, защото няма да му се изплъзнат. Той говореше отпуснато, езикът му беше надебелял от наркотиците, а устата му беше сцепена от побоя, но мъчителите му така или иначе не го разбраха. Беше заговорил несъзнателно на френски.

На няколко пъти по време на тези тридневни разпити се налагаше да му свалят белезниците за по няколко минути. „Докторът“

беше забелязал, че пръстите му бяха бели и студени от липса на кръвообращение, затова му масажираха китките, преди отново да поставят белезниците. Следите от белезниците останаха за цял живот върху китките на Николай.

През седемдесет и третия час, без да знае какво прави и без да се интересува, Николай подписа признанието, с което обвиняваше руснаците. Той се намираще така далече от реалността, че подписа на японски в средата на напечатаната страница, колкото и да се опитваха да насочат треперещата му ръка към края на страницата. Това признание се оказа толкова безполезно, че на американците се наложи да подправят подписа му, което, разбира се, можеха да направят още в самото начало.

Съдбата на това „признание“ беше една метафора за нескопосаната работа на разузнаването. Няколко месеца по-късно, когато американците решиха, че е дошъл моментът да направят един заплашителен ход към руснаците, документът беше донесен на полковник Горбатов от майор Даймънд. Майорът седеше мълчаливо на насрещния стол и чакаше реакцията от това обвинение в активен шпионаж.

Полковникът прегледа документа с безразличие, след което свали очилата си, почисти ги много усърдно с пръстите си и отново ги постави на носа си. С дъното на лъжицата той смачка неразтворените бучки захар в чашата за чай, пое една голяма глътка чай и постави чашата точно в центъра на подноса.

— Е и? — каза той мързеливо.

И това беше всичко. Заплашителният жест беше направен и не му обърнаха внимание. Освен това той не оказа ни най-малък ефект върху прикритата дейност на двете сили в Япония.

За Николай последните часове от разпита се бяха разтопили в смущаващи, но и неприятни сънища. Нервната му система беше така разбита от различните наркотици, че функционираше минимално, а съзнанието му се беше отдръпнало в себе си. Той преминаваше от една степен на нереалност в друга и накрая се озова на бреговете на Киякава, под разцъфналите вишневи дръвчета. До него, но на разстояние, така че генерал Кишикава да можеше да върви между тях, имаше едно младо момиче. Въпреки че никога не я беше срещал, той знаеше, че е дъщерята на генерала. Момичето му разказваше как ще се

омъжи един ден и ще има син. И съвсем бегло спомена, че тя и синът ѝ ще загинат по време на бомбардировката над Токио. След като каза това, тя съвсем естествено се оказа Марико, която беше загинала в Хирошима. Николай беше много радостен да я види отново и те изиграха една партия Го за упражнение, като тя използваше вместо камъни черни вишневи цветове, а той бели. Николай беше станал един от камъните на дъската и от микроскопичната си позиция на дъската се оглеждаше за противниковия камък. Опита се да изгради отбранителни „очи“, но всичките се оказаха фалшиви и той хукна по жълтата повърхност на дъската, черните линии се размазваха покрай него, докато стигна края и скочи в дълбоката тъмнина, която се разтвори в неговата килия...

... Където отвори очите си.

Беше прясно боядисана в сиво и нямаше прозорци.

Светлината отгоре беше болезнено ярка. Той отклони погледа си, за да може да вижда.

В тази килия Николай прекара в строг тъмничен затвор три години.

Преминаването от кошмара на разпитите към самотата и тежестта на мълчанието не беше рязко. В началото всеки ден, а после по-рядко, той беше посещаван от същия нервен лекар, който беше констатирал смъртта на генерала. Той само сменяше профилактично превръзките, без да прави никакви усилия да затвори срязаните места или да отстрани счупените кости и хрущяли. При всяко свое посещение лекарят клатеше глава и цъкаше през зъби, мърморейки на себе си, като че ли се възмущаваше, че е допуснал да участва в такава безсмислена жестокост.

Японските пазачи бяха инструктирани да не говорят със затворника, но през първите дни трябваше да му обяснят правилата за ежедневието и за държанието му. Когато се обръщаха към него, те използваха безцеремонната форма на глагола и един повишен тон, в който нямаше лична антипатия, а просто показваше разликата в положението между затворник и пазачи. След като всичко беше установено, те спряха да разговарят с него и през по-голямата част от трите години той не чуваше друг глас, освен собствения си, с изключение на половин час на всеки три месеца, когато беше

посещаван от един дребен затворнически служител, който отговаряше за общественото и психологично благополучие на затворниците.

Трябваше да мине почти един месец, преди да изчезнат последните ефекти от наркотиците. Чак тогава той си позволи да се отпусне от страха, който изпитваше от внезапните кошмарни пропадания във време и пространство. Те го връхлитаха и го оставяха запъхтян и плувнал в пот в някой ъгъл на килията, останал без сили и ужасен от мисълта, че мозъкът му е увреден завинаги.

Нямаше никакви запитвания относно изчезването на Хел, Николай Александрович (ТА/737804). Никой не направи усилия да го освободи или да ускори гледането на делото му. Той беше ничий гражданин; нямаше документи; никакъв консул не се появи да защити гражданските му права.

Единственото раздвижване на нещата след изчезването на Николай Хел беше посещението на мисис Шимура и мистър Ватанабе в сградата Сан Шин. Те бяха прекарвали няколко нощи, шепнейки и опитвайки се да съберат кураж, за да направят този безнадежден жест към своя благодетел. Набутани в една малка канцелария, те с тихи и бързи думи и с израз на пълно смирение се опитаха да получат някаква информация. През цялото време говореше мисис Шимура, а мистър Ватанабе само се кланяше и беше свел поглед пред лицето на неизчислимата мощ на окупационните сили и техните загадъчни действия. Те съзнаваха, че идването им в бърлогата на американците ги излагаше на опасност да загубят дома си и малкото, което им беше оставил Николай, но чувството им за чест и честност не им позволяваше да постъпят по друг начин.

Единственият резултат от тяхното колебливо и изплашено допитване беше посещение на екип от американската военна полиция, търсещ доказателства срещу Николай. В процеса на обиска, офицерът, който отговаряше за него, конфискува като вещественно доказателство колекцията на Николай от репродукции на Кийнобу и Шараку^[3], които си беше позволил да купи, когато имаше възможност, чувствайки се разстроен от факта, че притежателите им бяха принудени по икономически причини да продават това национално богатство.

Както се оказа по-нататък, тези репродукции имаха едно второстепенно влияние върху егалитарното американско изкуство. Офицерът, който ги конфискува, ги изпрати в дома си, където синът му

се зае да попълни с боички празните места, и така успешно беше спазвал контурите, че майка му отново се убеди в способностите на детето си и го насочи към изкуството. Този надарен младеж най-вероятно е станал родоначалник на движението за поп арт, благодарение на механичната прецизност, с която е прерисувал консерви.

През трите години, които прекара в строг тъмничен затвор, Николай чакаше да заведат дело срещу него за шпионаж и убийство, но никакви официални процедури не бяха предприети. Той не беше съден и осъден и по тази причина беше лишен от най-елементарните привилегии, от които се ползваха обикновените затворници. Японската администрация на затвора Сугамо беше под робството на окупацията. Държаха Николай в строг тъмничен затвор, защото така им беше наредено, въпреки че той беше едно досадно изключение в тяхната строга организация. Той беше единственият затворник не японец; беше единственият неосъден и единственият, който беше държан в строг тъмничен затвор, без да има досие за неподчинение. Той щеше да бъде една обезпокоителна административна аномалия, ако не беше обстоятелството, че хората, от които зависеше съдбата му, просто не се интересуваха от него.

След като неочакваното възвръщане на паниката, причинена от наркотиците, престана да го безпокои, Николай започна да привиква към ежедневната рутина на затворническия живот. Килията му представляваше куб от сив цимент, с размери шест фута, без прозорци, с вградена в тавана лампа, покрита с нечупливо стъкло. Осветлението оставаше включено през цялото денонощие. Отначало Николай мразеше тази ярка светлина, която не му позволяваше да се оттегли в усамотението на тъмнината и правеше съня му неспокоен и лек. Но когато три пъти по време на затворническия му живот осветлението загасна и той остана в пълна тъмнина, докато пазачът забележеше, установи, че така е привикнал с постоянната светлина, че тежестта на обгръщащата го пълна тъмнина го изплаши. Тези три посещения на един доверен затворник, който дойде да смени крушката под зоркото наблюдение на пазача, бяха единствените събития извън установената рутина на живота на Николай, с изключение още на едно прекъсване на електрозахранването през втората му година в затвора. Беше се случило посред нощ, неочакваната тъмнина го беше събудила и той

преседа на края на металното легло, докато отново не светна, и чак тогава се върна към съня си.

Освен светлината килията му имаше още три характерни особености: леглото, вратата и тоалетната. Леглото представляваше тясна метална поставка, закрепена за стената, а двата ѝ предни крака бяха зациментирани в пода. По хигиенни причини, то беше на известна височина над пода, но само на осем инча. С цел да бъде безопасно, леглото нямаше странични плоскости или пружина, а само плот, върху който имаше две завивки за удобство и топлина. Леглото заемаше срещуположната страна на вратата, която беше най-интригуващото нещо в килията. Беше изработена от тежка стомана и се отваряше безшумно на добре смазаните панти. От лявата ѝ страна имаше прозорец от дебело армирано стъкло, през който пазачите периодично проверяваха затворниците. В долната част имаше един облицован стоманен панел, закачен на панти, който се повдигаше, за да подадат храната. Третата особеност беше тоалетната — клекало. За да спазят чувството за достойнство, японците я бяха разположили така, че затворникът да не бъде в обсега на наблюдение, докато върши интимните си физиологични нужди. Точно над тази придобивка имаше вентилационен отвор с три инча диаметър.

Затворническият живот на Николай беше препълнен със събития, които точно отмерваха неговото време. Два пъти дневно, сутрин и вечер, той получаваше храна през закачената на панти долна вратичка. Сутрин получаваше съд с вода и малко парче сапун, което правеше слаба, мазна пяна. Всеки ден се къпеше от глава до пети, плискайки с шепи вода, след което се подсушаваше с грубата риза и използваше остатъка от водата, за да измие тоалетната.

Диетата му беше оскъдна, но здравословна. Необработен ориз, яхния от зеленчуци и риба, и слаб, хладък чай. Видът на зеленчуците зависеше от сезона и винаги бяха недоварени и следователно по-полезни. Храната му биваше сервирана на поднос с отделни прегради и две пръчици за еднократна употреба, прикрепени към дъното. Когато долната врата се отваряше, изчакваха затворникът да подаде мръсния поднос заедно с употребените пръчици и хартиената салфетка, преди да му дадат новата храна.

Два пъти седмично, по средата на деня, вратата на килията се отваряше и един пазач го извеждаше навън. Тъй като им беше

забранено да разговарят с него, цялата комуникация се осъществяваше с мимики, понякога смешни. Той следваше пазача по коридора до една стоманена врата, която винаги скърцаше, и му разрешаваха да излезе на мястото, определено за упражнения. Беше тясна алея между две безлични сгради, в двата края преградена с тухлени стени. Той можеше да се разхожда там двадесет минути под открито небе и да диша свеж въздух. Знаеше, че е под постоянното наблюдение на пазачите в кулата на края на алеята. В техните прозорци винаги се отразяваше небето и той не можеше да ги види, така че илюзията, че е сам и свободен, беше почти пълна. С изключение на двата случая, когато имаше треска, той никога не се отказваше от тези двадесет минути на открито, независимо дали валише дъжд или сняг. След като мина първият месец, той започна да използва това време да тича, колкото може по-бързо, нагоре-надолу по тясната алея, опъвайки мускулите си и изгаряйки натрупаната енергия.

В края на първия месец, след като влиянието на наркотиците окончателно изчезна, Николай взе решение за оцеляване, отчасти породено от вродената му упоритост, отчасти от мисълта за отмъщение. Изяждаше храната до трохичка и два пъти на ден, след храна, се упражняваше активно, като си беше измислил програма, която поддържаше всичките му мускули. След упражненията той седнаше в ъгъла на килията в поза лотос и се концентрираше в пулса си, докато изпаднаше в медитация, която, въпреки че беше един блед заместител на мистичните му прехвърляния, беше достатъчна да запази съзнанието му спокойно, необезпокоявано от отчаяние и самосъжаление. Той си налагаше никога да не мисли за бъдещето, но приемаше, че такова ще има, защото противното би го довело до отчаяние, което щеше да го унищожи.

След няколко седмици в затвора, той реши да води някаква сметка за дните като белег на увереност, че някой ден ще се върне към живота. Реши компромисно да нарече следващия ден понеделник и да приеме, че това е първият ден на април. Беше сбъркал с осем дни, но разбра това едва след три години.

Затворническият му живот беше доста натоварен. Два пъти хранене, едно къпане, два сеанса за медитация всеки ден. Два пъти седмично удоволствието да тича нагоре-надолу по алеята. Освен това имаше още два точни ориентира за времето. Веднъж месечно го

посещаваше един затворник бръснар, който го бръснеше и остригваше главата му. Възрастният затворник спазваше забраната да не разговаря, но през цялото време намигаше и се хилеше, за да покаже братска солидарност. Също така, веднъж месечно, почти винаги два дни след посещението на бръснаря, след като се връщаше от упражненията си навън, той намираше постелките на леглото сменени, а стените на килията мокри от вода и дезинфектор, чиято миризма продължаваше да се усеща три-четири дни след това.

Една сутрин, след шест месеца в килията, медитацията му беше прекъсната от звука на отварящата се врата. Първата му реакция беше раздражение и малко страх от това неочаквано прекъсване на установената рутина. По-късно разбра, че това посещение не беше прекъсване на рутината, а още един елемент, чрез който можеше да измерва времето. Веднъж на шест месеца щеше да го посещава един възрастен, преуморен обществен служител, чиито задължения бяха да се грижи за социалните и психологическите нужди на затворниците. Възрастният мъж се представи като мистър Хирата и каза на Николай, че имат разрешение да разговарят. Той седна в края на леглото, постави препълненото си куфарче до себе си, отвори го, порови вътре за празна анкетна карта и я защити на поставката за документи. С беззвучен и отегчен глас той задаваше въпроси за здравето на Николай, и след всяко кимване правеше отметка за съответния въпрос.

След като проследи с върха на писалката дали е задал всички необходими въпроси, мистър Хирата погледна с влажни, изморени очи и попита дали мистър Хел има да направи някакви официални молби или оплаквания.

Николай поклати автоматично глава, след което промени намеренията си.

— Да — опита се да каже той. Но гърлото му беше набъбнало и се чу само един прегракнал звук. Той изведнъж осъзна, че е загубил навика да говори. Прочисти гърлото си и се опита пак. — Да, сър. Бих искал да получа книги, листа хартия, четки, мастило.

Дебелите извити вежди на мистър Хирата се повдигнаха, той отвърна очи и пое дълбоко въздух. Молбата беше екстравагантна. Щеше да бъде много трудно. Можеше да причини неприятности. Но записа старателно молбата на мястото, предвидено за това.

Николай беше изненадан да установи как отчаяно се нуждаеше от книги, макар и да съзнаваше, че прави грешка, като се надява на нещо, рискувайки да изпита разочарование. Това можеше да наруши финия баланс на неговото мрачно съществуване, в което желанието беше потиснато, а надеждата беше приела вида на очакване Той продължи още по-разумно:

— Това е единственият ми шанс, сър.

— Така ли? Единствен шанс?

— Да, сър. Аз нямам нищо — измърмори Николай и прочисти отново гърлото си. Да говори беше толкова трудно! — Нямам нищо, с което да занимавам мислите си. И ми се струва, че започвам да полудявам.

— Така ли?

— Започвам често да си мисля за самоубийство.

— А-а, — намръщи се силно мистър Хирата. Защо трябваше винаги да има такива проблеми? Проблеми, за които няма точни инструкции в ръководството с наредбите. — Ще докладвам за молбата ви, мистър Хел.

По тона на гласа му Николай заключи, че молбата няма да бъде направена много енергично и най-вероятно щеше да потъне в бездната на бюрокрацията. Беше забелязал, че погледът на мистър Хирата попадеше често върху пребитото му лице, където белезите и подутините личаха ясно, и всеки път той отместваше очи с неудобство и притеснение.

Николай докосна с пръст сцепената си вежда.

— Не бяха вашите пазачи, сър. Повечето от раните ми са вследствие на разпита, проведен от американците.

— Повечето от тях? А останалите?

Николай погледна към пода и се прокашля. Гласът му беше стържещ и слаб, а точно сега трябваше да бъде разговорлив и убедителен. Той си обеща, че повече няма да допусне да отвиква да използва гласа си поради липса на събеседник.

— Да, повечето. Останалите... Трябва да призная, че аз самият си причиних някои сам. В отчаянието си блъсках главата си в стената. Беше глупаво и ме е срам, че го направих, но нищо друго не занимаваше съзнанието ми... — Той позволи на гласа си да прекъсне, като продължаваше да гледа пода.

Мистър Хирата се почувства обезпокоен от мисълта да се занимава със самоубийства, още повече че до пенсиониране не му оставаше много. Той обеща, че ще направи каквото може и си тръгна много разтревожен от голямото за всеки общински служител притеснение: необходимостта да вземе самостоятелно решение.

Два дни по-късно, когато се върна от двадесетте минути, прекарани на чист въздух, Николай намери на леглото си един пакет, обвит с хартия. Той съдържаше три стари книги, които миришеха на плесен, един пакет с петдесет листа и бутилка западно мастило, както и една евтина, но нова писалка.

След като разгледа книгите, Николай изпадна в униние. Те бяха безполезни. Мистър Хирата беше отишъл в една книжарница за книги от втора ръка и беше купил (със свои собствени пари, за да избегне административните усложнения и официални запитвания, които най-вероятно щяха да доведат до забрана) трите най-евтини книги, които беше намерил. Без да разбира никакъв друг език, освен японски, но знаейки от досието на Николай, че говори френски, мистър Хирата купи това, което предполагаше, че са френски книги, от купчина, която беше част от библиотеката на един мисионер, конфискувана по време на войната. Свещеникът беше баск и такива бяха и книгите. Всичките бяха отпечатани преди 1920 г., едната беше описание на живота на баските, написано за деца, изпъстрено с оферти от провинциалния живот. Въпреки че книгата беше на френски, тя нямаше никаква стойност за Николай. Втората книга беше малко томче с баски поговорки, притчи и народни приказки, написани на баски върху лявата страна на страницата и на френски върху дясната страна. Третата беше един френско-баски речник, съставен през 1898 година от един свещеник, който с надут и дълъг предговор се опитваше да идентифицира изучаването на баския език с проява на благочестие и смирение.

Николай захвърли книгите и клекна в ъгъла, който си беше определил за медитация. Беше допуснал грешката да се надява и сега плащаше с разочарование. Започна да плаче горчиво, силни ридания излизаха неконтролируемо от гърлото му. Той се премести към ъгъла с тоалетната, така че пазачът да не може да види това пречупване. Беше изненадан и изплашен, като разбра колко близо до повърхността беше ужасното отчаяние, независимо от факта, че си беше наложил да живее

с действителността, и да избягва всички мисли за миналото и бъдещето. Чувствайки се изхабен и изпразнен от сълзите, той изпадна в медитация и след като се успокои реши да обмисли всичко отново.

Въпрос: защо така отчаяно се беше надявал на тези книги, че беше допуснал да стане толкова уязвим към болката от разочарованието? Отговор: без да го признава пред себе си, беше забелязал, че интелектът му, обогатен от тренировките на Го, имаше нещо общо с един постоянен ток двигател, който, оставен да работи без товар, щеше да започне да работи все по-бързо и по-бързо, докато изгори. Затова беше свел живота си до рутина и затова прекарваше повече от необходимото в приятна медитация. Нямаше с кого да поговори и избягваше да мисли. Съзнателно се налагаше да не използва мозъка си от страх, че ще се отдаде на паника и отчаяние в тази самотна килия. Затова така здраво се беше вкопчил в идеята да има книги и хартия, защото страхотно се нуждаеше от компанията и заниманието, което те щяха да му донесат.

И това бяха тези книги? Детски приказки за пътешествия; едно тънко томче с народни мъдрости; и един речник, съставен от един превзет благочестив свещеник!

И повечето от тях на баски, един език, за който Николай почти нищо не знаеше — най-древният език в Европа, без да има нещо общо с другите езици по света, употребяван единствено от баското население, с тяхното по-особено кръвообращение и черепно оформление... Николай продължаваше да клечи неподвижно, опитвайки се да се справи с проблема. Имаше само един отговор: трябваше да използва тези книги. С тях би могъл да научи баски. Все пак имаше доста повече отколкото е имало на Розетския камък^[4]; той имаше превод на два езика и речник. Мозъкът му беше трениран от абстрактната геометрия на Го. Беше работил като шифровчик. Щеше да конструира баската граматика. И щеше да опресни познанията си и по другите езици.

Щеше да преведе баските народни мъдрости на руски, английски, японски, немски. Наум би могъл да опита да ги преведе и на своя уличен китайски.

Той свали завивките от леглото, коленичи до него и нареди книгите, хартията, мастилото и писалката. В началото се опитваше да обуздае ентусиазма си в случай че решат да му отнемат съкровището,

изпращайки го отново към това, което Сент Екзюпери нарича „мъчението на надеждата“. И наистина, следващото упражнение на алеята беше мъчение за него. Той се върна, подготвен да не намери книгите. Но те бяха все още там и той се отдаде на удоволствието от умствения труд.

След като откри, че почти е загубил гласа си от липса на употреба, реши да започне да говори на себе си по няколко часа на ден, измисляйки си ситуации или разказвайки на глас политическите и интелектуалните истории на народите, чиито езици говореше. В началото се чувстваше малко неудобно, като говореше сам на себе си. Притесняваше се да не би пазачите да помислят, че е загубил разсъдъка си. Скоро обаче му стана навик да мисли на глас и през целия ден си мърмореше сам. От годините, прекарани в затвора, Хел придоби един характерен начин на говорене с много тих, почти шепнещ глас, който можеше да бъде разбран само благодарение на изключително точното му произношение.

В по-късните години този определен, полушепот оказваше обезкуражаващо и смразяващо въздействие върху хората, с които му се налагаше да се среща, практикувайки своята особена професия. А за тези, които бяха допуснали фаталната грешка да извършат предателство спрямо него, този мек и точен глас беше част от нощните им кошмари.

Първата поговорка в книгата беше „Zahar hitzak, zuhur hitzak“, която беше преведена като „Старите пословици са мъдри пословици“. В неговия непълен речник за думата *zahar* имаше дадено само едно значение — „стар“. Първите бележки на неговата аматьорска граматика гласяха:

Zuhar = мъдър.

Множественото число на баски е или „ак“ или „zak“.

Коренът за старинна поговорка (пословица) е или „hit“, или „hitz“.

Забележка: глаголът „казвам/говоря“ вероятно се образува от този корен.

Забележка: възможно е паралелни структури да не изискват глагол в просто време.

С това оскъдно начало, дума по дума, понятие по понятие, структура по структура, Николай създаде граматика на баския език. В

началото се опитваше да произнася езика, който учеше, за да го запази жив в паметта си. Без да има кой да го насочва, той допусна грешки, които щяха да преследват говоримия му баски завинаги, за най-голямо удоволствие на баските му приятели. Например, той реши, че h трябва да е нямо, както във френския език. Освен това му се наложи да реши как да произнася баското „х“. Съществуваха няколко възможности. Можеше да бъде „з“ или „ш“, или „ч“, или гърленото германско „х“. Той се спря на последното. Кое то се оказа грешно, за негово постоянно притеснение.

Животът му беше запълнен, дори прекалено, със събития от които все още не се беше уморил. Денят му започваше със закуска и баня със студена вода. След като успееше да изразходва част от физическата си енергия с упражнения, той си позволяваше половин час медитация. След това започваха заниманията му по баски език, които му заемаха времето до вечеря. След това отново се упражняваше, докато изтощеше тялото си. Следваше още половин час медитация. След това сън.

Бягането два пъти седмично по пътеката беше за сметка на ученето на баски език. Всеки ден, докато се хранеше или упражняваше, той си говореше на един от езиците, които знаеше, за да ги поддържа свежи в паметта си. Тъй като знаеше седем езика, той реши всеки отделен ден на седмицата да бъде за един конкретен език, така че неговият седмичен календар имаше следния вид: Monday, вторник, lai-bai-sam, jeudi, Freitag, Larunbat и Nitiyoo-bi.

Най-важното събитие, което се случи през тези години на строг тъмничен затвор, беше появата на нещо като шесто чувство. Това стана почти без негово желание. В началния стадий той дори не осъзна какво точно се е случило. Обикновено тези, които изучават феномена на паравъзприемчивостта, приемат, че така нареченото шесто чувство или усещането за близост, е било нещо обикновено за първобитния човек, така както и останалите сетива. Но постепенно е закърняло с промяната на живот на древния човек и най-вече с прекратяване на ловуването. Освен това изключителното естество на „шестото чувство“ произлиза от енергия на централната мозъчна кора, диагонално противоположна на рационалното мислене, което разграничава изцяло човека от животното. У някои примитивни племена все още се срещат подобни рудиментарни възможности. Дори и най-слабо развитите от

тях понякога получават импулси от атрофираните остатъци на тази система, които ги карат да изтръпват от усещането, че някои ги наблюдава отзад или че някой мисли за тях, или изпитват това особено чувство за обреченост или щастие; но това са преминаващи и мимолетни усещания, на които почти не се обръща внимание, защото не могат да се вместят в схващанията на прозаичната логика и защото приемането им ще подкопае удобното схващане, че всички феномени са в рамките на рационалния спектър.

Много рядко и то при обстоятелства, които е трудно да се обяснят, шестото чувство може да се появи с пълна сила и у съвременния човек. Николай Хел беше един характерен пример за това. Целият му живот беше подвластен изключително на умствена дейност и вътрешно преживяване. За един дълъг период той беше мистик и беше изпитал екстаза на преминаването и затова не му беше чуждо всичко алогично. Го беше приучила мозъка му да си представя нещата във вид на течни пермутации, а не с елементарната структура проблем — решение, така характерна за западните култури. След това в резултат на едно шокиращо събитие беше останал за дълго време сам със себе си. Всички тези фактори съответстват на това, което кара човек в наше време да притежава такава допълнителна дарба (или тегоба).

Тази система за възприемане се развиваше така бавно и неусетно, че Николай близо една година не беше осъзнал съществуването ѝ. Животът му в затвора беше подчинен на толкова кратки и излишни периоди, че той нямаше представа за реалното време извън стените му. Никога не се самосъжаляваше и никога не се отегчаваше. В противоречие с физическите закони, времето тежи само когато е незапълнено.

Едно посещение на мистър Хирата стана причина за съзнателното разпознаване на тази дарба. Николай работеше над книгите си, когато надигна глава и каза на глас на немски, защото беше петък:

— Странно. Защо мистър Хирата идва да ме посети? — След това погледна към импровизирания си календар и видя, че наистина бяха минали шест месеца от последното посещение на мистър Хирата.

Няколко минути по-късно той отново прекъсна ученето си, чудежки се кой е този непознат с мистър Хирата, защото усещаше, че

човекът който се приближава, не е някой от обичайните пазачи. Всеки от тях имаше характерно присъствие, което Николай разпознаваше.

Скоро след това вратата на килията беше отключена и мистър Хирата влезе, придружен от един млад мъж, който се обучаваше на социална работа в затворническата система. Той остана нерешително настрана през цялото време, докато по-възрастният мъж задаваше рутинните въпроси и методично проверяваше отговорите в своята папка. В отговор на допълнителните въпроси Николай поиска още хартия и мастило, което накара мистър Хирата да проточи врат и да засмуче въздух между зъбите, искайки да покаже колко невъобразимо трудно е изпълнението на това искане. Но нещо в неговото държание говореше на Николай, че молбата му ще бъде удовлетворена.

Когато мистър Хирата започна да се приготвя за тръгване Николай го попита:

— Извинете, сър. Минахте ли покрай килията ми преди десет минути?

— Преди десет минути? Не. Защо питате?

— Не сте минали покрай килията ми? Тогава да сте си мислили за мене?

Двамата служители се спогледаха. Мистър Хирата беше информирал ученика си за опасните намерения на затворника да се самоубие.

— Не — започна по-старшият — не мисля, че аз — ах, един момент! Да, наистина! Точно преди да влезем в това крило аз говорих на този млад човек тук за вас.

— Ах — каза Николай. — Тогава това обяснява всичко.

Двамата се погледнаха притеснено.

— Обяснява какво?

Николай осъзна, че щеше да бъде едновременно трудно и нелюбезно да обясни нещо, толкова абстрактно и неосезаемо на един обществен служител, затова поклати глава и каза:

— Нищо. Не е нещо важно.

Мистър Хирата повдигна рамене и си тръгна.

За остатъка от деня и през по-голямата част от следващия ден Николай осмисляше новата възможност, която беше открил в себе си — да приема парасензорно физическото присъствие и насочената мисъл на друг човек. По време на двадесетте минути упражнения в

тесния двор, под мрачното небе, той затвори очи, докато вървеше, и провери дали може да се концентрира върху някоя особеност на стените и да я разпознае когато я приближи. Той установи, че може; дори можеше да се завърти със затворени очи и да изгуби ориентация и пак да открие пукнатина в стената или по-особен камък; да отиде направо до тях, да посегне и да ги докосне. Следователно това усещане за присъствие действаше до известна степен и за неживи предмети. Докато правеше това той усети един поток от човешка концентрация, насочен към него, и разбра, въпреки че не можеше да види нищо през отражателните стъкла на кулата на пазачите, че лудориите му са били забелязани и обсъдени от мъжете горе. Той можеше да различи по качество концентрациите и да каже, че принадлежат на двама мъже, единият със силна воля, другият с по-слаба воля или може би по-малко заинтересован от проявите на един луд затворник.

Когато се върна обратно в килията той продължи да размишлява върху тази дарба. Откъде беше дошла? За какво можеше да се употреби? Доколкото можеше да си спомни, тя очевидно се беше развила през последната година в затвора. И така бавно се беше оформяла, че той не можеше да си спомни кога се е появила. От известно време насам той знаеше без да се замисля върху това кога пазачите приближаваха и дали е ниският с очи като стена, или е другият, който прилича на полинезиец. И още щом се събудеше, знаеше кой от доверените затворници щеше да му донесе закуската.

Но дали бе имало такива случаи и преди затвора? Да. Да, спомни си той. Винаги бяха съществували скромни, атрофирани сигнали от сетивата му. Още като дете той знаеше веднага след като влезеше в къщата, дали е празна или има някой. Дори и в тишината той разбираше, когато майка му си спомняше или забравяше за някое негово задължение. Във всяка стая, в която влизаше, той усещаше останалия от скорошен спор или любене заряд във въздуха. Но беше приемал всичко това като нещо обичайно. В известна степен беше прав. Много деца и някои възрастни усещат понякога такива вибрации, недоловими сигнали с остатъците от тяхната система за присъствие, но обикновено го обясняват с понятия като „настроение“, „напрегнатост“, „интуиция“. Единственото необичайно нещо при Николай беше, че той винаги беше обръщал внимание на тези съобщения.

Тази паравъзприемчивост се беше проявила силно по време на заниманията му с пещернячество, но тогава той не ѝ беше обърнал внимание. При особени условия, като абсолютна тъмнина, нарастващ страх, изключителни физически усилия, примитивната мощ на централната мозъчна кора на Николай се включваше в сетивната му верига. Дълбоко под земята, с тонове скали над него, в заплетен лабиринт, с пулсиращи от усилието слепоочия, той трябваше само да затвори очи (за да прекъсне системата за зрително възприятие) и да използва това шесто чувство, за да каже, с непоклатима точност в коя посока има проход и в коя скали. Неговите приятели отначало се шегуваха с „догадките“ му. Една нощ, докато седяха пред входа на една пещера, която бяха обходили през деня, разговорът се завъртя около необичайната възможност на Николай да се ориентира. Един млад мъж изказа предположение, че без да го съзнава Николай разчита едно неуловимо ехо от своето дишане и от триенето на краката си и най-вероятно различната миризма на подземния въздух, и от тези леки, но не и тайнствени сигнали, той успява да изгради своите „догадки“. Николай нямаше нищо против да възприеме това обяснение. В действителност това не го засягаше силно.

Един от групата, който изучаваше английски за да получи по-добра работа в окупационните сили, удари Николай по рамото и изръмжа:

— Добри са тези западняци в ориентирането.^[5]

А друг, едно жилаво момче с маймунско лице, който беше смешникът на групата каза, че изобщо не е странно това, че Николай вижда в тъмното. Та той самият е човек на мрака.

Тонът на това изказване показваше, шегата, но след него около огъня настана за няколко секунди тишина, докато се опитваха да разгадаят смисъла на тази засукана игрословица, която беше нещо типично за хумора на маймунското лице. Когато разбраха смисъла им, се разнесоха викове за пощада, а едно от момчетата замери с шапката си нахалния смешник.^[6]

Николай посвети ден и половина на новото усещане и откри някои неща за естеството му. На първо място, това не беше просто сетиво като чуването и виждането. По-добро сравнение можеше да се направи с усещането за допир, тази сложна група от реакции, които включват чувствителност към горещина и натиск, главоболие и гадене,

усещането в асансьора за издигане и падане, управлението на равновесието чрез течността в средното ухо — всичко, което малко неточно се слага под общ знаменател „допир“. При шестото чувство съществуват две точни класификации на реакции — качествена и количествена — и две големи подразделения за контрол, пасивен и активен. Количествената страна се занимава с по-простите неща като разстояние и посока на одушевления или неодушевления обект. Николай скоро разбра, че обхватът на приемане при случай на неодушевен обект — книга, камък, замечтан човек, беше доста ограничен. Присъствието на такъв обект може да се регистрира на не повече от четири — пет метра. След това сигналите ставаха твърде слаби, за да се доловят. Обаче, ако Николай се концентрираше върху обекта и изградеше един силов мост, разстоянието можеше да се увеличи приблизително два пъти. Ако обектът беше човек (или в някои случаи животно), който мислеше за Николай и изпращаше свои сигнали, разстоянието можеше да се увеличи още два пъти. Втората страна беше качествената, но тя ставаше осезаема само когато се отнасяше за човешки същества.

Николай не само можеше да отчете разстоянието до даден излъчващ източник, но можеше със съответните вибрации на собствените си чувства да долови качеството на излъчването: приятелско, неприятелско, заплашително, любвеобилно, озадачено, ядосано, страстно. Тъй като цялата система се възбуждаше от централната мозъчна кора, най-добре се възприемаха примитивните емоции: страх, омраза, страст.

След като откри тези малки особености на своята дарба, Николай се върна към ученето си и към упражненията, които поддържаха знанията на езици. Той съзнаваше, че докато беше в затвора, от тази му дарба едва ли щеше да има голяма полза, освен да отгатва кой го посещава. Нямахме как да предположи, че през следващите години тази негова способност щеше да му помогне не само да стане един от най-добрите изследователи на пещери, но щеше да му служи едновременно като оръжие и като защита в призиванието му на професионален унищожител на международни терористи.

[1] В развитието на тази книга Николай Хел използва прийоми и тактиките на „гол/убивам“, но това няма да бъде описвано с

подробности. В една своя по-ранна книга авторът беше описал опасен инцидент в планината. По време на снимките на филм по тази книга, беше убит един млад и надежден алпинист. В една по-късна книга авторът разказа за кражба на картини от добре охраняван музей. Много скоро след появата на същата книга в италиански превод, в Милано бяха откраднати три картини по описания в романа начин.

Елементарната отговорност пред обществото не позволява на автора сега да описва тактика и прийоми, които биха могли да причинят вреда някому, въпреки че биха били интересни за определен кръг читатели. По подобна причина авторът ще се въздържа от подробни описания на някои сексуални техники, защото биха могли да се окажат опасни и болезнени за някой неопитен. — Б.а. ↑

[2] Виж обясненията за хода на играта в началото на книгата. — Б.пр. ↑

[3] Японски художници от миналия век. — Б.пр. ↑

[4] Древен камък, открит край село Розета, Франция, на който е имало надпис на три различни езика, единият от които неизвестен дотогава. Френският учен Шамполион, излизайки от предположението, че надписът е един и същ и на трите езика, успя да разчете непознатите йероглифи и да състави езика, използвайки надписите на другите два, единият от които е бил старогръцки. — Б.пр. ↑

[5] Игра на думи. На английски начинът на изписване на ориентиране и ориенталец е подобен. — Б.пр. ↑

[6] Игрословицата е почти като пример на второкурсник изучаващ Шекспир. Японците произнасят името на Николай Хел като Нико Херу. Но на английски името се произнася като думата hell, означаваща ад, пъкъл. — Б.а. ↑

ЧАСТ ВТОРА
САБАКИ — ОПИТ ЗА ИЗМЪКВАНЕ ОТ
ОПАСНА СИТУАЦИЯ ПО БЪРЗ И
ЕФИКАСЕН НАЧИН

ВАШИНГТОН

Мистър Даймънд вдигна поглед от прожектирания материал и каза на първия помощник:

— Добре, прекъсни тук и скочи напред във времето. Дай ни сканиране на неговата контра терористична дейност от момента, в който е напуснал затвора, до днес.

— Да, сър. Ще ми отнеме само една минута да нулирам. С помощта на Дебелака и първия помощник Даймънд беше запознал гостите си с общите факти от живота на Николай Хел до средата на затворничеството му, като от време на време подчертаваше или вмъкваше някоя подробност от собствената си памет. Запознаването с тази информация беше отнело само двадесет и две минути, тъй като Дебелака имаше известни ограничения за запамятаване на случки и факти; мотивите, страстите и идеалите бяха чужди за неговия речник.

През тези двадесет и две минути Дарил Стар се беше излегнал в своя бял пластмасов стол, копнеейки за пура, но без да има смелостта да я запали. Беше му ясно, че подробностите от живота на този любител на японци бяха подчертавани нарочно заради него, като наказание за провала на удара в Рим и за това, че беше оставил момичето да се измъкне. В усилието си да не загуби достойнство той се преструваше на отегчено примирен със съдбата, приплясквайки и изпускайки от време на време по някоя въздишка. Но нещо го безпокоеше повече от факта, че го наказват като непослушен ученик. Усещаше, че интересът на Даймънд към Николай Хел не беше само професионален. Имаше нещо лично в него, а опитът, натрупан с години участие в операциите на ЦРУ, го беше направил предпазлив, когато текущата работа се смесваше с лични чувства.

Племенникът на важния човек — специализантът на ЦРУ, палестинския козар — беше приел отначало изражение на съсредоточено внимание към информацията, която се прожектираше върху стъклената повърхност на заседателната маса, но много скоро вниманието му се прехвърли към опънатата кожа на прасците на мис

Суивън, на която се ухилваше от време на време, смятайки, че с това проявява прелъстителна галантност.

Заместник-пълномощникът отговаряше на всяка информация с рязко кимане с глава, искайки да създаде впечатлението, че ЦРУ е в течение на цялата тази информация и че той я отмята наум. В действителност ЦРУ нямаше достъп до Дебелака, въпреки че биографичната система на компютъра на компанията-майка много отдавна беше погълнала и обработила всичко, което можеше да се намери по лентите на ЦРУ и Службата за национална сигурност.

От своя страна, мистър Ейбъл беше предпочел изражение на лека досада и любезност, въпреки че някои епизоди от живота на Хел бяха събудили любопитството му, най-вече тези, които разкриваха мистицизма и рядко срещаната му дарба за „шесто чувство“. Защото този фин мъж също имаше вкус към окултното и екзотичното, но апетитите му се изразяваха в сексуалната му неопределеност.

От съседната машинна зала се чу приглушен звън. Мис Суивън стана и отиде да вземе снимките на Николай Хел, които Даймънд беше поискал. За около минута в заседателната зала настана тишина, като се изключи бръмченето от пулта на първия помощник, където той разучаваше банките с данни в международната памет на Дебелака, прехвърляйки част от информацията в своята памет за временно съхранение. Мистър Даймънд запали цигара (той си позволяваше по една на ден) и завъртя стола си, за да погледне навън към осветения паметник на Вашингтон, като през цялото време съсредоточено потупваше устните с върховете на пръстите си.

Мистър Ейбъл въздъхна гласно, изпъна елегантно ръба на единия крачол на панталона си и погледна часовника си.

— Надявам се, че това няма да отнеме много време. Имам планове за вечерта. — Образът на онзи сенаторски син, красив като Ганимед, не беше напускал съзнанието му през цялата вечер.

— А, ето, можем да започваме, — каза Даймънд. Той протегна ръка за снимките, които мис Суивън беше донесла от машинната зала, и бързо ги прелисти. — Те са в хронологичен ред. Първата е правена за картата му за самоличност, когато е започнал да работи в криптографския отдел на Сфинкс/ФЕ.

Той я подаде на мистър Ейбъл, който разгледа снимката, зърнеста от прекаленото увеличение.

— Интересно лице. Надменно. Fino. Строго.

Той побутна снимката към заместник-пълномощника, който й хвърли един бърз поглед, правейки се, че вече я е виждал, и я подаде на Дарил Стар.

— По дяволите! — възкликна Стар. — Той изглежда като дете! Петнадесет-шестнадесетгодишен!

— Външността му заблуждава — каза Даймънд. — По времето, когато е правена тази снимка, той би трябвало да е около двадесет и три годишен. Това младеене е фамилна черта. В този момент Хел трябва да е някъде на петдесет, петдесет и три години, но са ми казвали, че изглежда като мъж в средата на тридесетте.

Палестинският козар се протегна да вземе снимката, но тя отново беше подадена на мистър Ейбъл, който я погледна и каза:

— Какво не е наред с очите му? Изглеждат странно. Като изкуствени.

— Да — каза Даймънд. — Очите му наистина са странни. Те са с особен светлозелен цвят, като цвета на старите бутилки. Това е забележителна особеност, по която може да бъде разпознат.

Мистър Ейбъл погледна лукаво към Даймънд.

— Срещали ли сте се лично с този човек?

— Аз... аз, интересувам — се от него от известно време — отговори Даймънд уклончиво, докато им подаваше следващата снимка.

Мистър Ейбъл се намръщи, като я погледна. Беше невъзможно да разпознаеш на нея същия мъж. Носът беше счупен и беше изкривен наляво. На дясната буза имаше широк белег с назъбени краища, друг белег минаваше диагонално през челото и разделяше на две веждата. Долната устна беше удебелена и разцепена, а под едната скула имаше подутина. Очите бяха затворени, а лицето спокойно.

Мистър Ейбъл бързо я побутна към заместник-пълномощника, като че ли не искаше да я докосне.

Палестинецът протегна ръка, но снимката беше подадена на Стар.

— По дяволите! Изглежда сякаш се е блъснал в товарен влак.

— Това, което виждате тук — обясни Даймънд — е резултат от усиления разпит, проведен от военното разузнаване. Снимката е направена около три години след побоя, по време когато обектът е бил под упойка, подготвян за пластична хирургия. Ето тук можете да го

видите една седмица след операцията. — Даймънд плъзна следващата снимка по масата.

В резултат на операцията лицето беше все още малко подпухнало, но следите от обезобразяването бяха заличени, а едно слабо изпъване на кожата беше заличило линиите и следите от възрастта.

— И колко възрастен е бил тогава? — попита мистър Ейбъл.

— Между двадесет и четири и двадесет и осем.

— Изумително. Изглежда по-млад, отколкото на първата снимка.

Палестинецът се опита да погледне снимката отдолу нагоре, докато минаваше покрай него.

— Тези са преснимани от паспортни снимки. Костариканският е издаден много скоро след пластичната операция, а френският една година по-късно. Ние смятаме, че той притежава и албански паспорт, но нямаме копие от него.

Мистър Ейбъл бързо разрови паспортните снимки, които като се имаше предвид произходът им, бяха с лошо качество. Една особеност привлече вниманието му и той се върна отново към френската снимка.

— Сигурен ли сте, че това е същият човек? Даймънд взе обратно снимката и я погледна.

— Да, това е Хел.

— Но очите...

— Разбирам какво искате да кажете. Тъй като странният цвят на очите му би го издал винаги, той разполага с няколко комплекта контактни лещи без диоптри, които са чисти в средата и оцветени върху ириса.

— Значи че може да има очи с какъвто цвят пожелае. Интересно.

— О, да. Хел е страшно изобретателен.

Човекът от ОПЕК се усмихна.

— Това е вторият път, когато забелязвам следа от възхищение в гласа ви.

Даймънд студено го погледна.

— Грешите.

— Нима? Разбирам. Това най-новите снимки ли са на изобретателния — но без да му се възхищаваме — мистър Хел?

Даймънд взе останалите снимки и ги подхвърли на масата.

— Да. Имаме голямо количество. И всичките са едно типично доказателство за възможностите на ЦРУ.

Веждите на заместник-пълномощника обидено се извиха нагоре в знак на измъчено смирение.

Мистър Ейбъл прелисти снимките с озадачен израз след което ги подаде на Стар.

Палестинецът скочи, затисна купа със снимки с ръката си, и се ухили с овча физиономия, като видя как го погледнаха всички, изненадани от неприличното му държание. Той дръпна снимките към себе си и внимателно ги разгледа.

— Не разбирам — призна той. — Какво е това?

На всяка от снимките централната фигура беше замъглена. Бяха правени на най-различни места — кафенета, градски улици, морски бряг, места за почивка, летища — от всичките личеше, че са правени с телеобектив, но на нито една не можеше да се разпознае фотографираният мъж. Изглеждаше като че ли той внезапно е мръднал в момента, когато затворът на фотоапарата е щракнал.

— Това наистина е нещо, което не разбирам — сподели палестинецът, като че ли виждаше нещо забележително.

— Изглежда — обясни Даймънд — че Хел не може да бъде сниман, освен, ако самият той не пожелае. Въпреки че имаме известно основание да считаме, че той не се интересува от усилията на ЦРУ да го следи.

— Тогава защо разваля всяка снимка? — попита мистър Ейбъл.

— Случайно. Предполагам, че това е свързано с неговото „шесто чувство“. Вероятно усещането да те следят с камера е нещо подобно на това да попаднеш под мерника на автомат. Моментът се усеща по същия начин, по който натискането на спусъка.

— Тогава излиза, че той се дръпва, когато се прави снимката — забеляза мистър Ейбъл. — Изключително. Наистина изключително.

— Това, което забелязвам, да не би да е възхищение? — попита лукаво Даймънд.

Мистър Ейбъл се усмихна и потупа главата си, показвайки че оценява удара.

— Искане ми се да попитам нещо. Майорът, който е участвал в твърде бруталния разпит на Хел, се наричаше Даймънд. Известно ми е увлечението на вашите хора да се идентифицират със скъпоценни

камъни и метали — търговският свят е пълен с Перлов, Рубинов или Златев — но независимо от това, съвпадението на имената малко ме притеснява. Съвпадението, както знаем, е главното оръжие на съдбата.

Даймънд поочука краищата на снимките по масата, за да ги подравни и небрежно отговори:

— Въпросният майор Даймънд беше мой брат.

— Ясно — каза мистър Ейбъл.

Дарил Стар погледна с неудобство към Даймънд, виждайки как опасенията му за лична заинтересованост се потвърждават.

— Сър? — каза първият помощник. — Готов съм с разпечатката за контратерористичната дейност на Хел.

— Добре. Подай я върху екрана на масата. Без подробности. Искам само да покажа на тези господа с какво имаме работа.

Въпреки че Даймънд беше поискал съкратено проучване на известните контратерористични акции на Хел, описанието на първата беше толкова кратко, че Даймънд се принуди да го допълни.

— Ако трябва да сме точни, първата операция на Хел не е съвсем контратерористична. Както забелязахте, това е един удар върху ръководителя на съветската търговска комисия в Пекин, скоро след като китайският комунизъм се е установил на власт в страната. Операцията е била толкова добре покрита, че повечето от лентите са били размагнитени от ЦРУ още преди компанията-майка да ги поиска, за да направи дубликати за Дебелака. Накратко, станало е по следния начин: американското разузнаване се е безпокояло от съветско-китайска коалиция, независимо от факта, че между тях са съществували редица дискуссионни въпроси — граници, идеология, уникално промишлено развитие, расово недоверие. Момчетата от ЦРУ създали план, в който да се използват по-горните различия, за да прекъснат един евентуален съюз. Те предложили да се изпрати агент в Пекин, който да убие ръководителя на съветската комисия и да подхвърли директиви, доказващи вината на Москва. Китайците щели да си помислят, че руснаците са решили да пожертват един свой, за да създадат инцидент, който да използват за извинение за прекратяване на преговорите. Руснаците, на които щяло да е известно, че това не е вярно, щели да си мислят, че китайците са извършили това по същите причини. И когато китайците им занесат дискредитиращите доказателства за руската двуличност, Съветите щели да обвинят

Пекин, че е изфабрикувал документите, за да оправдае страхливата си атака. Китайците, знаейки много добре, че истината е друга, щели да бъдат убедени, че всичко това е руски заговор.

Че планът е сработил, показва фактът, че китайско-съветските отношения никога не придобиха твърди корени и до днес се характеризират с недоверие и негостоприемност. Силите от Западния блок могат без особени трудности да ги противопоставят взаимно, като по този начин предотвратяват създаването на един могъщ съюз.

Една малка пречка за този изобретателен заговор била намирането на агент, който да знае достатъчно китайски, за да може да се движи из страната под прикритие, който може да мине при необходимост за руснак и който би имал желание да се заема с работа, чийто успех е съмнителен и почти без никакъв шанс за спасение след извършване на удара. Агентът трябвало да бъде изключително умен, с много езици, тренирай убиец и достатъчно отчаян, за да приеме задача с шанс за оцеляване едно на сто.

ЦРУ направи проучване и намери само един човек под свой контрол, който да отговаря на тези изисквания...

ЯПОНИЯ

Беше ранна есен — четвъртата есен, която Хел прекарваше в килията в затвора Сугамо. Беше коленичил на пода пред своето бюро-легло, задълбочен в един изплъзващ му се проблем в баската граматика, когато усети сърбеж по врата си. Той повдигна главата си и се концентрира върху излъчванията, които долавяше. Аурата на приближаващата се личност не му беше позната. Чу се шум откъм вратата и тя се отвори. Един усмихнат пазач, с триъгълен белег на челото влезе — човек, когото Николай не беше виждал или усещал досега.

Пазачът прочисти гърлото си.

— Елате с мене, ако обичате.

Хел се намръщи. Използване на учтива форма от пазач към затворник? Преди да се изправи, той внимателно подреди бележките си и затвори книгите. Нареди си да бъде спокоен и внимателен. Може би в това непредвидено прекъсване на установения ред имаше надежда... или опасност. Той се надигна и мина пред пазача.

— Мистър Хел. Очарован съм да се запозная с вас. — Един изтупан млад мъж стана и подаде ръка на Хел, който влезе в стаята за посещения. Разликата между неговия прилепнал костюм и тясна вратовръзка, и смачканата, сива, затворническа униформа на Хел не беше по-голяма от тази между външния вид и темперамента им. Сърдечният агент от ЦРУ беше як и атлетичен — от тези, които веднага започват да те наричат с малкото ти име и се държат като роднини — нещо типично за американския търговски представител. Хел, слаб и жилав, беше резервиран и студен. Агентът, който беше известен с това, че бързо печелеше доверие, беше личност, изтъкана от думи и причини. Хел обръщаше внимание на значението и оттенъка. Приличаха на борец и фехтовач.

С едно кимване на главата агентът разреши на пазача да напусне. Хел седна на края на стола си. От трите години, през които не беше седял на нищо друго, освен на желязното си легло, беше загубил навика да седи — удобно облегал назад и отпуснат. След всичкото

това време, през което не беше участвал в светски разговор, вежливите приказки на агента не толкова го обезпокоиха, колкото го подразниха.

— Помолих ги да донесат малко чай — каза агентът, усмихвайки се обезоръжаващо, както правеше винаги, когато установяваше нови социални контакти. — Едно нещо трябва да им се признае на тези японци, правят добър чай — както моите английски приятели обичат да казват „една чудесна чашка“. — Той се засмя на несполуката си да възпроизведе умело „кокни“.

Хел го наблюдаваше мълчаливо. Изпитваше леко задоволство, че американецът беше неприятно изненадан от вида на обезобразеното му лице, като отначало поглеждаше с неудобство встрани, след което се застави да го гледа в лицето, като се стараше да не показва отвращение.

— Изглеждате доста добре, мистър Хел. Очаквах, че ще имате следи от физическото обездвижване. Естествено, вие имате едно предимство. Не можете да преяждате. Ако се интересувате от моето мнение, повечето от хората преяждат. Старото човешко тяло щеше да се чувства много по-добре с по-малко храна, отколкото му даваме. А-а, ето го и чая.

Пазачът влезе с един поднос, върху който имаше една заоблена кана и две японски чаши без дръжки. Агентът наля със сръчността на любезна мечка, като че ли липсата на грациозност беше доказателство за мъжественост. Хел прие чашата, но не отпи.

— Наздраве — каза агентът, отпивайки първата глътка. — Той поклати глава и се засмя. — Предполагам, че не казвате „наздраве“, когато пиете чай. Какво казвате?

Хел остави чашата на масата до себе си.

— Какво искате от мене?

Обучен в курсове, където разиграваха ситуации за убеждаване на отделна личност и ръководене на малки групи, агентът усети известна студенина в държанието на Хел и затова реши да следва правилата на своето обучение и да използва като обратно нападение откровеността.

— Предполагам, че сте прав. Би било по-добре, ако минем направо към въпроса. Вижте, мистър Хел, аз прегледах вашия случай и ако питате мене, мисля, че са се отнесли с вас несправедливо. Както и да е, това е мое мнение.

Хел насочи очите си към откритото, откровено лице на мъжа. Потискайки импулса си да протегне ръка и да го удари, той сведе поглед.

— Това е вашето мнение, така ли?

Агентът прибра усмивката си за друг случай. Нямахше да продължава да се прави на идиот. Щеше да каже истината. Имаше една старинна пословица, която беше запаметил в своите курсове за убеждаване: „Недейте да пренебрегвате истината; добре използвана, тя може да бъде ефективно оръжие“. Но не забравяйте, че оръжията се изхабяват от прекалена употреба.

Той се наведе напред и заговори с откровен, загрижен глас:

— Мисля, че мога да ви измъкна оттук, мистър Хел.

— И какво ще ми струва това?

— Има ли значение?

Хел се замисли за момент.

— Да.

— Добре. Искаме да се свърши една работа. Вие сте способен да я извършите. Ще ви заплатим с вашата свобода.

— Аз имам моята свобода. Искате да кажете, че ще ми заплатите с моето освобождаване?

— Наречете го както желаете.

— Какво ще представлява това освобождаване, което ми предлагате?

— Не съм сигурен, че ви разбирам. Свободен, човече. Свобода. Можеш да правиш, каквото поискаш, да отидеш където пожелаеш.

— Ах, да. Предлагате ми поданство и известна сума пари, с която да живея.

— Е... не. Това, което казвам, е... Вижте, упълномощен съм да ви предложа свободата, но никой нищо не ми е казал за пари и поданство.

— Нека изясним нещата, за да съм сигурен, че съм ви разбрал. Предлагате ми възможност да скитам из Япония, уявним, всеки момент да могат да ме арестуват, гражданин на нито една страна и свободен да отида навсякъде и да правя всичко, което не струва пари. Това ли е?

Неудобството на агента достави удоволствие на Хел.

— А-а... Аз само казвам, че въпросът за пари и поданство не е бил обсъждан.

— Ясно. — Хел стана. — Защо не се върнете пак, когато уточните подробностите на вашето предложение?

— Няма ли да ме попитате за задачата, която искаме да изпълните?

— Не. Предполагам, че ще е максимално трудна. Много опасна. Най-вероятно има замесено убийство. В противен случай нямаше да сте тук.

— О, не мисля, че бих го нарекъл убийство, мистър Хел. Не бих употребил тази дума. Това по-скоро е... като войник, който се бие за своята страна и убива един враг.

— Точно това казах и аз: убийство.

— Нека бъде вашето.

— Ще бъде. Приятен следобед.

Агентът започна да изпитва чувството, че го манипулират, независимо от това, че бе обучен сам да използва хората. Избра като защита отново добродушната маска.

— Добре, мистър Хел. Ще трябва да говоря с моите началници и да видя какво може да се направи за вас. Хей, знаете ли какво? Аз дори не ви се представих. Съжалявам.

— Не се притеснявайте. Не ме интересува кой сте.

— Добре. Но приемоте съвета ми, мистър Хел. Възползвайте се от този шанс. Подходящата възможност не чука по два пъти, нали знаете.

— Проницателно наблюдение. Сам ли сте съставил епиграмата?

— Ще се видим утре.

— Много добре. Ще помоля пазачът да почука два пъти на вратата. Не бих искал да го объркам с подходящата възможност.

В отдела на ЦРУ за Далечния изток обсъдиха исканията на Хел. Поданството беше нещо просто. Разбира се, не ставаше дума за американско. Тази висока привилегия беше запазена за руските танцьори емигранти. Но можеха да му уредят поданство в Панама, Никарагуа или Коста Рика — във всеки един от контролираните от ЦРУ райони. Щеше да им струва малко бакшиши на местна почва, но би могло да се направи.

Към въпроса със заплащането обаче се отнесоха по-неохотно. Не защото трябваше да правят икономии от доста разтегливия си бюджет, но просто смятаха, че парите щяха да бъдат хвърлени на вятъра, и

съжالياваха за загубата. А че загуба щеше да има, беше ясно, защото вероятността Хел да се измъкнеше жив, беше нищожна. Друг финансов проблем бяха разходите по пътуването на Хел до Съединените щати за пластична операция, защото той нямаше да има никакъв шанс в Пекин с това запомнящо се лице. Въпреки всичко, накрая решиха, че нямат избор. В резултат на проучването си имаха само една перфокарта с името на човека, който можеше да свърши работата.

Добре. Нека бъде с костариканско поданство и да му се дадат пари.

Следващ проблем...

Но когато на следващата сутрин се срещнаха в стаята за посетители, агентът на ЦРУ разбра, че Хел има още едно изискване. Щеше да приеме работата само ако ЦРУ му дадеше настоящите адреси на тримата мъже, които го бяха разпитвали: „лекарят“, сержантът от военната полиция и майор Даймънд.

— Не, почакайте една минута, мистър Хел. Не можем да се съгласим с подобно нещо. ЦРУ се грижи за своите. Не можем да ви ги поднесем на тепсия по този начин. Бъдете разумен. Било каквото било. Какво ще кажете?

Хел стана и помоли пазача да го заведе до килията му.

Младият американец с откровеното лице въздъхна и поклати глава.

— Добре. Нека се обадя в отдела за одобрение. Става ли?

ВАШИНГТОН

— ... И предполагам, че мистър Хел е завършил успешно ангажимента си — каза мистър Ейбъл. — Защото в противен случай нямаше сега да седим тук и да се занимаваме с него.

— Съвсем вярно — каза Даймънд. — Нямаме подробности, но около четири месеца след като бил вкаран в Китай през Хонконг, разбрахме, че е бил открит във Френския Индокитай от патрул на Чуждестранния легион. Беше в доста лоша форма... прекара няколко месеца в една болница в Сайгон... след което изчезна от нашето полезрение за известен период и се появи като свободно наеман контратерорист. Ние го свързваме с дълъг списък от удари срещу терористични групи и отделни личности, като обикновено заплащането се извършва от правителствата, посредством съответните разузнавателни служби. — Той се обърна към първия помощник. — Нека ги прегледаме на по-голяма скорост.

Бегли подробности на унищожителни акции една след друга преминаваха по повърхността на заседателната маса, докато Дебелака излагаше пред тях кариерата на Николай Хел от началото на петдесетте до средата на седемдесетте години. От време на време някой от присъстващите поискваше информацията да спре и питаше Даймънд за подробности.

— Боже Господи! — каза в един момент Дарил Стар. — Този приятел наистина е работил и на двете страни на улицата! В Щатите едновременно е ударил „Уедърмен“ и противниците им; в Ирландия е бил и на двете страни; изглежда, че е работил почти за всички, с изключение на арабите, гърците, испанците и аржентинците. И забелязахте ли оръжията, които е използвал? Освен приетите — като пистолети, тръби с нервнопаралитичен газ — имаше също така толкова необичайни оръжия като джобен гребен, сламка, нагънато парче хартия, ключ за врата, крушка за лампа... Ако не си внимателен, този тип може да те удуши със собствените ти ръце!

— Да — каза Даймънд. — Това е свързано с тренировките му в бойното изкуство „гол/убивам“. Установено е, че за Николай Хел една

средно обзаведена европейска стая съдържа около двеста смъртоносни оръжия.

Стар поклати глава и цъкна силно.

— Да се отървем от човек като него, ще бъде по-трудно, отколкото да отлепиш сопол от нокътя си.

Мистър Ейбъл пребледня при тази твърде земна аналогия.

Палестинецът поклати глава.

— Не мога да си обясня тези екстравагантни суми, които получава за услугите си. В моята страна можеш да си купиш човешки живот за колко... в долари ще е два долара и двадесет и пет цента.

Даймънд го погледна с отегчение.

— Това е нормална цена за някой от вашите сънародници. Основната причина, поради която правителствата са готови да плащат толкова много на Хел, е фактът, че тероризмът е най-икономичното средство за воюване. Представете си сумата, необходима за създаването на сила, която да може да защити всеки индивид от нападения на улицата, в дома му, в колата му. Само издирването на отвлечени от терористи струва милиони. Стотина хиляди долара за унищожаването на един терорист е една доста добра сделка за едно правителство. Да не говорим и за това, че така се избягва антиправителствена пропаганда, която неминуемо би се получила при едно открито съдебно дело. — Даймънд се обърна към първия помощник. — Какво е средното възнаграждение, което получава Хел?

Първият помощник въведе в Дебелака този елементарен въпрос.

— Малко над четвърт милион, сър. Това е в долари. Но изглежда, че от 1963 г. е започнал да отказва заплащане в долари.

Мистър Ейбъл се подсмихна.

— Ето един проникателен мъж. Дори и ако човек тича през целия път до банката, тяхната спадаща стойност ще му донесе загуби.

— Разбира се — продължи първият помощник, — тази средна стойност е ориентировъчна. Ще ви стане по-ясно, ако вземете осреднената стойност на възнаграждението му.

— Какво означава това? — попита заместник-пълномощникът, доволен, че може да каже нещо.

— Изглежда, че понякога приема ангажименти без заплащане.

— О-о? — каза Ейбъл. — Това е изненадващо. Като се има предвид опитът му при окупационните сили и желанието му да живее

в стил, отговарящ на неговите вкусове и произход, бих предположил, че предпочита да работи за този, който плаща най-добре.

— Не съвсем — поправи го Даймънд. — След 1967 г. е поемал поръчки без заплащане от различни еврейски бойни групировки — един вид извратено възхищение към борбата им срещу големите сили.

Мистър Ейбъл леко се усмихна.

— Да вземем друг случай — продължи Даймънд. — Извършвал е услуги без заплащане на ЕТА-6, баската националистична организация. В замяна те го пазят — него и замъка му — при това много ефективно. Известни са ни три случая на инциденти с хора, отишли в планината, за да потърсят известно възмездие за някои дейности на Хел. Във всичките тези случаи хората просто са изчезвали. Понякога Хел приема работа само поради отвращението, което храни към някоя терористическа група. Не много отдавна извърши подобна операция за германското правителство. Покажи го, Люелин.

Мъжете около масата проследиха подробностите около проникването на Хел в една общоизвестна германска градска терористична група, което беше довело до вкарване в затвора на мъжа, чието име носеше групата, и до смъртта на жената.

— Той е бил замесен в това? — попита Ейбъл с лека нотка на страхопочитание.

— Това беше доста добър номер — съгласи се и Стар.

— Да, но най-високо заплащане за единична акция е получил в Съединените щати — каза Даймънд. — И най-интересното е, че частно лице е дърпало конците. Нека да го видим, Люелин.

— Кое точно, сър?

— Лос Анжелис — май, седемдесет и четвърта.

Когато изображението се появи, Даймънд обясни.

— Не може да сте забравили този случай. Пет члена от една банда от вандали и крадци, които наричаха себе си „Симбиозна маоистка фаланга“, бяха отстранени след едночасов обстрел, в който триста и петдесет полицаи, хора на ФБР и съветници от ЦРУ изсипаха хиляди куршуми в къщата, където бяха обкръжени.

— Какво общо има Хел с това? — попита Стар.

— Той е бил нает от определено частно лице, за да открие горилите и да ги отстрани. Бил е изработен план, според който някой е

трябвало да уведоми полицията и ФБР, но всичко било така планирано във времето, че те да пристигнат след като мократа част е приключила, само за да оберат славата... и отговорността. За нещастие на Хел те пристигат половин час по-рано, и той все още се е намирал в сградата, когато те я обкръжават и откриват огън, като използват също запалителни и газови куршуми. Той е трябвало да пробие пода и да се свие в някаква дупка, докато всичко наоколо горяло. При бъркотията в последната минута той успял да се измъкне и да се смеси в тълпата от офицери. Очевидно е бил облечен като полицай.

— Но доколкото си спомням — каза мистър Ейбъл, — в доклада имаше информация за стрелба и от къщата.

— Това беше историята за външна консумация. За щастие никой не се замисли защо, след като в развалините бяха намерени две картечници и цял арсенал от пистолети и пушки, нито един от треста и петдесетте полицаи (и Господ знае още колко любопитни) не беше дори одраскан.

— Но струва ми се, че си спомням една тухлена стена с дупки от куршуми.

— Сигурно. Когато си обкръжил една сграда с треста и петдесет човека и откриеш огън, съвсем естествено част от куршумите ще минат през единия прозорец и ще излязат през другия.

Мистър Ейбъл се засмя.

— Искате да кажете, че полицаите, ФБР и ЦРУ, са се обстрелвали едни други?

Даймънд повдигна рамене.

— Не можеш да купиш гени за двадесет хиляди на година.

Заместник-пълномощникът почувства, че трябва да защити организацията си.

— Искам да ви напомня, че ЦРУ присъстваше там само като наблюдател. По закон ни е забранено да участваме в такива операции на домашна почва.

Всички мълчаливо го изгледаха, след което мистър Ейбъл наруши мълчанието:

— Защо тази особа си е направила труда и разходите да наеме мистър Хел да свърши това, след като полицията е щяла да свърши работата?

— Полицията е можела да вземе затворник. И този затворник е щял да свидетелства пред съда.

— О, ясно.

Даймънд се обърна към първия помощник.

— Вдигни скоростта и дай бегло сканиране на останалите операции на Хел.

В бърз хронологичен ред се занизаха акция след акция. Сан Себастьян, спонсор ЕТА-6; Берлин, спонсор германското правителство; Белфаст, спонсор ИРА; Белфаст, спонсор УДА; Белфаст, спонсор британското правителство — и т.н. След това записът изведнъж прекъсна.

— Преди две години той се оттегли — обясни Даймънд.

— Добре, след като се е оттеглил... — мистър Ейбъл повдигна дланите си с жест, който означаваше „за какво тогава се безпокоим“.

— За нещастие, Хел притежава прекалено развито чувство на лоялност към приятелите си. А Аса Щерн му е бил приятел.

— Кажете ми нещо. На няколко пъти видях думата „каскада“. Какво означава това?

— Това идва от начина, по който Хел оценява услугите си. Той нарича така акциите си и подобно на филмовите каскадьори ги оценява по два фактора: трудност на работата и опасност от провал. Например, ако един удар е трудно осъществим поради това, че измъкването виси на косъм или внедряването в съответната организация е трудно, цената ще е по-висока. Но ако последиците от акцията няма да са много сериозни, поради некомпетентността на организацията, срещу която е насочен ударът, цената е по-ниска (например в случаите с ИРА или ЦРУ). Или да вземем един обратен случай: последният удар на Хел преди да се оттегли. Имаше един мъж в Хонконг, който искаше да измъкне брат си от комунистически Китай. За човек като Хел това не би представлявало трудност, така че би могло да се предположи, че заплащането ще бъде скромно. Но цената на залавянето щеше да бъде смърт, така че се покачи и цената на акцията. Разбирате ли как става?

— Колко е получил за този конкретен номер?

— Колкото и да е странно, никакви пари. Мъжът, който му го е възложил, притежава школа за обучение на най-скъпите държанки в света. Той купува малки момиченца от целия Ориент и ги обучава на държане и такт. Едва половината от тях стават достатъчно красиви и

опитни, за да навлязат в този скъп бизнес. Останалите се занимават с разни полезни дейности и когато станат на осемнадесет години, ги освобождават. В действителност, всички момичета могат да си отидат, когато поискат, но тъй като получават петдесет процента от годишната си заработка — между сто и двеста хиляди долара — те обикновено продължават да работят за него за около десет или повече години, след което се оттеглят с петстотин хиляди или повече долара в банката. Този човек е притежавал една особено надарена ученичка, жена на около тридесет години, която е вървяла на пазара за около четвърт милион на година. В замяна на връщането на брата Хел е получил услугите ѝ за две години. Тя живее сега с него в замъка. Името ѝ е Хана — отчасти японка, отчасти негърка, отчасти европейка. Едно интересно странично сведение е, че тази школа може да мине за християнски приют. Момичетата носят тъмносини униформи, а жените, които ги обучават са облечени като монахини. Мястото се нарича „Приютът на страстта“.

Стар подсвирна продължително.

— Искате да кажете, че тази любовница на Хел получава четвърт милион на година? Чудя се колко ли струва едно ебане тогава?

— Във вашия случай, — каза Даймънд — около сто двадесет и пет хиляди.

Палестинският козар поклати глава.

— Този Николай Хел трябва да притежава доста пари?

— Не е толкова богат, колкото си мислите. На първо място, организирането на тези негови „каскади“ е доста скъпо. Това важи особено, когато му се налага да неутрализира правителството на страната, в която трябва да извърши своя номер. Той извършва това с помощта на услугите на един мъж, който до този момент не сме успели да открием — един мъж известен само като Гномът. Гномът събира компрометиращи факти за правителствата и политическите фигури. Хел купува тази информация и я използва като средство за изнудване срещу усилията на правителството да попречи на неговите действия. И тази информация е много скъпа. Освен това той харчи много пари за своите експедиции в пещерите на Белгия, Австрия и около замъка. Това е негово хоби, което е доста скъпо. И най-накрая съществува замъкът. През петнадесетте години, откакто го е купил, е похарчил над два милиона за реставрирането му в оригиналния му вид,

осигурявайки последните майстори каменоделци, дърводелци и други подобни, които е успял да намери. А самото обзавеждане струва още няколко милиона.

— Значи — каза мистър Ейбъл, — той живее доста разкошно, този ваш Хел.

— Разкош, предполагам. Но примитивен. Замъкът е възстановен напълно. Няма електричество, няма централно отопление, никакви модерни придобивки освен телефона, който го предупреждава за пристигането на непознати.

Мистър Ейбъл кимна.

— Следователно, един човек от осемнадесети век си е създал живот от осемнадесет век с прекрасно усамотение в планините. Много интересно. Изненадан съм, че не се е върнал в Япония, за да живее по начина, по който е отгледан.

— От това, което знам, той е решил да напусне, след като е излязъл от затвора и е видял доколко традиционният начин на живот и етични норми в Япония са се повлияли от американизма. Оттогава не се е връщал.

— Колко мъдро. За него в паметта му Япония винаги ще остане такава, каквато е била в по-благородните времена. Жалко, че е враг. Мисля, че бих харесал *вашия* мистър Хел.

— Защо го наричате *моя* мистър Хел?

Мистър Ейбъл се усмихна.

— Това дразни ли ви?

— Всякакви глупости ме дразнят. Но нека се върнем към нашия проблем. Не, Хел не е толкова богат, колкото си представяте. Най-вероятно той се нуждае от пари е това може да е шанс за нас. Той притежава няколко хиляди акра земя в Уайоминг, апартаменти в половин дузина столици, планинска хижа в Пиринеите, но има по-малко от половин милион в швейцарска банка. Той все още има разходи за замъка и експедициите си. Дори и ако продаде земите в Уайоминг и апартаментите, животът му в замъка по неговите стандарти няма да надхвърля средното ниво.

— Един живот на... каква беше думата? — попита мистър Ейбъл, усмихвайки се леко на себе си, съзнавайки, че дразни Даймънд.

— Не разбирам какво искате да кажете.

— Онази японска дума за нещата от живота?

— *Шибуми!*

— Ах, да. Така че дори и без да предприема повече „каскади“, вашият — искам да кажа — *нашият* мистър Хел би могъл да води живот, отдаден на *шибуми*.

— Не бих бил толкова сигурен — вметна Стар. — Не и с тази дама, която струва сто хиляди на сеанс.

— Бихте ли млъкнали, Стар! — каза Даймънд.

Не успявайки да следи разговора, палестинецът се надигна от заседателната маса и застана до прозореца, където започна да наблюдава как долу една линейка си пробиваше път през движението — както правеше всяка вечер по същото време. Цветистият речник на Стар беше привлякъл вниманието му и той търсеше някаква дума в своя джобен английско-арабски речник, когато изведнъж паметникът на Вашингтон и широкото авеню с коли изчезна и прозорецът се изпълни с ослепителна светлина.

Козарят изпищя и се хвърли на пода, покривайки глава с ръце в очакване на експлозия.

Всеки в стаята реагира по различен начин. Стар скочи и измъкна своя магнум. Мис Суивън се отпусна рязко на стола. Заместник-пълномощникът закри лицето си с един напечатан лист хартия. Даймънд затвори очи и поклати глава при мисълта за всичките тези магарета, от които беше заобиколен. Мистър Ейбъл задълбочено разглеждаше кожичките на ноктите си. А първият помощник, задълбочен в работата си с Дебелака, изобщо не беше забелязал какво се е случило.

— За бога, станете от пода — каза Даймънд. — Няма нищо. Филмът с уличната сцена се е скъсал, това е всичко.

— Да, но...

— Нима смятате, че гледаме от шестнадесетия етаж надолу?

— Не, но...

— Мис Суивън, загасете задния прожекционен апарат и си отбележете да бъде оправен. — Даймънд се обърна към мистър Ейбъл. — Трябваше да направя това, за да създам една по-приятна работна среда, за да не изглежда офисът като затворен в недрата на земята.

— И ви беше възможно да си го въобразявате?

Стар прибра пистолета в кобура си и погледна към прозореца като че ли искаше да каже, този път имаше щастие.

Със схватливост на преживно животно палестинецът тъпо се усмихна и се надигна.

— Това наистина беше добър номер! Май майтапът беше за моя сметка.

В другата зала мис Суивън завъртя един ключ и ослепителната светлина изчезна от прозореца, оставяйки един бял матов правоъгълник, който като че ли намали размерите на стаята и я запуши.

— Добре — каза Даймънд, — сега имате някаква представа за човека, с когото имаме работа. Бих искал да обсъдим някои стратегически особености и по тази причина ще трябва да напуснете. — Той посочи на Стар и палестинеца стаята за упражнения и слънчеви бани. — Изчакайте там докато ви повикам.

Опитвайки се да изглежда, че това не го е засегнало, Стар се отправи към стаята, последван от палестинеца, който продължаваше да обяснява, че шегата сигурно е била специално за него.

След като вратата се затвори зад тях, Даймънд се обърна към останалите двама около масата, говорейки така, като че ли заместник-пълномощникът не присъства, което до голяма степен беше вярно.

— Нека предложи какво трябва да направим. Първо...

— Един момент, мистър Даймънд — прекъсна го мистър Ейбъл. — Аз се безпокоя за едно нещо. Какви точно са вашите отношения с Хел.

— Какво имате предвид?

— О, хайде! Ясно е, че имате особен интерес към тази личност. Запознат сте с толкова много подробности, кои то ги няма в компютъра.

Даймънд повдигна рамене.

— Той все пак е с моравата карта и мое задължение е да съм в течение с...

— Извинете, че пак ще ви прекъсна, но се отклонявате. Вие признахте, че офицерът, който е отговарял за разпита на Николай Хел, е бил ваш брат.

Даймънд се загледа в човека от ОПЕК.

— Да, това е вярно. Майор Даймънд беше мой брат. Моят по-голям брат.

— Бяхте ли близки с вашия брат?

— След като родителите ни починаха, брат ми пое грижата за мене. Той ме издържаше, докато следваше, и след това когато започна кариерата си в различни организации и накрая в ЦРУ, той продължаваше да...

— Спестете ни тези домашни подробности. Мисля, че няма да сгреша, ако кажа, че сте били много близки с него?

Гласът на Даймънд беше напрегнат:

— Да, много близки.

— Добре. Имаше нещо в биографията на Хел, което вие много бързо прескочихте. Вие споменахте, че той е поискарал като част от заплащането му за акцията в Пекин настоящите адреси на тримата мъже, които са го разпитвали. Ще ми позволите ли да предположа, че не е поискарал адресите им, за да им изпрати картички за Коледа?

Мускулите около челюстта на Даймънд се свиха.

— Скъпи приятелю, ако тази работа е толкова сериозна, както вие явно мислите, и ако искате помощта ми, за да се оправи, тогава настоявам да се изясни всичко, което има нещо общо с въпроса.

Даймънд притисна дланите си и преплете пръсти под брадичката си. Той заговори с механичен и беззвучен глас:

— Приблизително една година след като Хел се появи в Индокитай, „лекарят“, който бе вкарвал лекарствата по време на разпита, беше намерен мъртъв в своята клиника за аборти в Манхатън. Докладът на офицера, разследвал случая, описваше смъртта като случаен инцидент — падане, в резултат на което една от епруветките, които е носил, се е счупила и е пронизала гърлото му. Два месеца по-късно сержантът от военната полиция, който беше извършил физическото насилие и който беше прехвърлен обратно в Съединените щати, направи автомобилна катастрофа. Изглежда е заспал на кормилото, колата е излязла извън пътя и се е преметнала от една скала. Точно три месеца по-късно майор Даймънд — беше командирован в Бавария. Той претърпя инцидент при каране на ски. — Даймънд направи пауза и потупа устните си с върха на пръстите.

— Предполагам, отново случаен инцидент? — вмъкна мистър Ейбъл.

— Точно така. Най-доброто, което можаха да кажат, беше, че е направил лош скок. Беше намерен прободен в гърдите от щеката си.

— Хъм — каза мистър Ейбъл след известна пауза. — Значи по този начин ЦРУ защитава своите? Сигурно с голямо задоволство управлявате сега организацията, която е дала вашия брат като част от възнаграждението?

Даймънд погледна към заместник-пълномощника.

— Да, с голямо задоволство. — Заместник-пълномощникът прочисти гърлото си. — В действителност, аз постъпих в компанията през пролетта на...

— Кажете ми нещо — каза мистър Ейбъл. — Защо не сте предприели никакви действия за възмездие?

— Направих го веднъж. И пак ще го направя. Имам време.

— Направили сте го веднъж? Кога е било? — Ах! Разбира се! Тези полицаи, които са заградили къщата в Лос Анжелис половин час преди предвиденото! Това е било ваша работа?

Кимването на Даймънд имаше значение и на аплодиране.

— Следователно във всичко това за вас има и мотив за отмъщение?

— Аз действам, защитавайки интересите на компанията-майка. Имам известие от Главния, че провал в тази работа не може да се допусне. Ако Хел трябва да се унищожи, за да се осигури успехът на отвличането на самолета от „Черния Септември“, ще изпитам и лично задоволство. Ще бъде живот за живот, не както в неговия случай — три убийства за един побой!

— Съмнявам се, че той ги възприема като убийства. По-скоро мисли за тях като за екзекуция. И ако правилно съм отгатнал, той не е отмъстил за болката, която е изпитал.

— Тогава за какво?

— За унижението. Това е нещо, което вие няма начин да разберете.

Даймънд се засмя рязко.

— Вие наистина ли мислите, че познавате Хел по-добре от мене?

— В някои отношения, да — независимо от годините, които сте прекарвали да изучавате него и действията му. Виждате ли, той и аз — като изключим разликите в културата — сме от една и съща каста. Никога не бихте могъл да разберете Хел поради неопределената, но непреодолима бариера на произхода, една огромна пропаст, както я наричат Корана и някои от другите книги. Но нека не се впускаме в

такива лични неща. Предполагам, че изпратихте тези двама плебеи извън стаята не само от желание да подобрите качеството на компанията.

Даймънд сковано мълчеше. После дълбоко пое въздух и каза:

— Смятам да направя едно посещение в дома на Хел в Баската страна.

— Това ще бъде първият случай, когато ще се срещнете лице в лице?

— Да.

— И предполагам сте предвидили вероятността, че да се излезе от тези планини може да се окаже много по-трудно, отколкото да се влезе?

— Да. Но вярвам, че ще мога да убедя мистър Хел в глупостта да се опита да помогне на мис Щерн. На първо място, няма логическа причина да приеме тази задача от едно заблудено момиче от средната класа, което той дори не познава. Хел изпитва отвращение към аматьорите от всякакъв вид, включително и терористи. Мис Щерн може да вижда себе си в ролята на благороден войник в служба на цялата правда по света, но съм сигурен, че Хел ще я възприеме като трън в очите.

Мистър Ейбъл поклати глава със съмнение.

— Дори и мистър Хел да възприема мис Щерн като досадна глупост, остава фактът, че Хел е бил приятел на покойния Аса Щерн, и както вие самият казахте, той изпитва силна лоялност към приятелите си.

— Вярно е. Но можем да окажем финансов натиск. Знаем, че се оттегли в момента, когато събра достатъчно пари, за да живее удобно. Да организира „каскада“ срещу Организацията за освобождение на Палестина ще му струва доста скъпо. Може би Хел ще разчита на евентуална продажба на земите в Уайоминг, за да осигури финансирането. Но само след два часа земята повече няма да му принадлежи. Всички документи по продажбата ще изчезнат и ще бъдат заменени с такива, които ще доказват, че земята принадлежи на компанията-майка. — Даймънд се усмихна. — За наше щастие, там се оказва, че има наличност на възлища, които могат да се добият доста изгодно. За да затвърдим финансовото му притеснение две телеграми

от Главния ще предизвикат изчезването на парите му от швейцарските банки.

— Предполагам, че парите ще се прибавят към активите на компанията-майка?

— Част от тях. Останалата ще бъде задържана от банките за извършване на прехвърлянето. Швейцарците са пестеливи. Известен е един калвинистичен принцип, че и входът към рая има цена, за да бъде предпазен от сганта. Възнамерявам да предприема тези наказателни акции независимо от факта дали Хел ще приеме или ще откаже на мис Щерн.

— Един жест в памет на брат ви.

— Ако предпочитате, можете да мислите и така. Но това ще подейства като възбрана върху Хел да бъде занапред заплаха за компанията-майка и страните, които вие представлявате.

— Какво ще се случи, ако този паричен натиск не се окаже достатъчен?

— Естествено, че съм предвидил и тази възможност, компанията-майка ще окаже натиск върху британското правителство да не пести усилия, за да защити членовете на „Черния Септември“. Тяхна задача ще бъде да осигурят безпрепятственото им качване на самолета от Монреал. Това няма да изисква големи усилия, защото откакто нефтените полета в Северно море действат, икономическите интереси на Англия са по-тясно свързани с тези на ОПЕК, отколкото със страните от Запада. Мистър Ейбъл се усмихна.

— Честно казано, не мога да си представя, че МИ-5 и МИ-6 ще бъдат ефективна пречка за мистър Хел. По-голямата част от техните усилия отиват в писането на въображаеми спомени за подвизите им по време на Втората световна война.

— Вярно е. Но намесата им ще има някакъв смисъл. Освен това, ще имаме и съдействието на френската полиция, която ще задържи Хел в страната. Ще действаме и на друг фронт. Немислимо е Хел да се опита да влезе в Англия за да отстрани „Черните септемврийци“, без да неутрализира първо британската полиция. Казах ви, че той прави това, като купува компрометираща информация от Гнома. Години наред Гномът е успявал да се измъкне от международните усилия да бъде неутрализиран. Благодарение на добрата работа на нейните подразделения, компанията-майка затяга кръга около този човек.

Знаем, че живее някъде близо до град Байон и се приближаваме към него. Ако стигнем до него преди Хел, ще попречим на изнудването на британската полиция.

Мистър Ейбъл се усмихна.

— Имате богато въображение, мистър Даймънд, щом като е замесено лично отмъщение. — Той внезапно се обърна към заместник-пълномощника. — Имате ли нещо против всичко това?

Стреснат, пълномощникът каза:

— Извинете. Какво?

— Няма значение. — Мистър Ейбъл погледна отново часовника си. — Нека приключим с това. Предполагам, че не сте ме повикали тук, за да парадирате пред мене с тактиката и намеренията си. Очевидно имате нужда от моята помощ, ако се окаже, че всичко, което сте планирали срещу Хел се провали и Хел успее да отстрани „Черните септемврийци“.

— Точно така. И тъй като въпросът е деликатен исках тези двамата да не присъстват, докато го обсъждаме. Приемам факта, че на страните, които представлявате, е поверена защитата на ООП, така както и на компанията-майка и на ЦРУ. Но нека бъдем честни помежду си. Всички ще бъдем по-щастливи, ако това палестинско образование — и палестинците заедно с него просто изчезне. Те са едно лошо, недисциплинирано, порочно множество, което благодарение на историята е станало символ на Арабската цялост. Ясно ли е дотук?

Мистър Ейбъл направи жест, че всичко това е очевидно.

— Много добре. Нека разгледаме нашето положение, ако всичко срещу Хел пропадне и той успее да ликвидира тези от „Черните Септемврийци“. Всичко, от което трябва да се интересуваме, е да убедим палестинците, че сме направили онова, което са ни позволявали силите. Като се има предвид варварската им същност, мисля, че те ще бъдат умилостивени, ако им предложим заради тях да унищожим всичко, което притежава Николай Хел.

Мистър Ейбъл остана известно време мълчалив. Беше свел очи и гъделичкаше горната си устна с показалеца.

— Да, вярвам, че можем да разчитаме в това отношение на манталитета на палестинците. Те ще възприемат едно действие за отмъщение — стига да е достатъчно ярко — като доказателство, че сме предани на техните интереси. — Той се усмихна на себе си. — И не

смятайте, че ми е убегнало, че една такава евентуалност ще ви позволи да убиете с един куршум два заека. С един удар ще разрешите належания проблем и ще отмъстите за брат си. Не е ли много вероятно, че на вас би ви се искало Николай Хел да успее, което ще ви позволи да го накажете максимално?

— Ще направя всичко възможно, за да предотвратя удара в зародиша му. Това би било най-доброто за компанията-майка, а нейните интереси са над моите лични чувства. — Даймънд погледна към първия помощник. Беше много възможно той директно да докладва на Главния за предаността на Даймънд към компанията.

— Тогава това е всичко — каза мистър Ейбъл надигайки се от заседателната маса. — Ако нямате повече нужда от мене, ще се върна към заниманията, които прекъснахте.

Заместник-пълномощникът също стана и прочисти гърлото си.

— Предполагам, че няма да имате нужда и от мене?

— Някога имал ли съм? Но очаквам да сте на разположение, за да дадете нареждания. Можете да вървите.

Даймънд даде инструкции на първия помощник да върне информацията за Николай Хел в началото и да я подава с по-малка скорост, съобразена с грамотността на Стар и на палестинеца, които излизаха в момента от другата стая. Арабинът разтъркваше възпалените си очи, като прибираше в джоба си своя английско-арабски речник.

— Господи, мистър Даймънд! Беше много трудно да се чете в онази стая. Светлината беше много ярка!

— Искам двамата да седнете тук и да научите всичко което можете, за Николай Хел. Не ме интересува, ако ще да ви отнеме цялата нощ. Решил съм да ви взема заедно с мене, когато посетя този човек — не защото можете да ми помогнете, но защото сте отговорни за този провал и съм твърдо решен да ви накарам да участвате до края.

— Това е много почтено от ваша страна — промърмори Стар.

Даймънд се обърна към мис Суивън, която излезе от асансьора.

— Отбележете си следното. Първо: земята в Уайоминг, унищожаване. Второ: швейцарските пари, унищожаване. Трето: Гномът, усилено търсене. Четвърто: МИ-5 и МИ-6, уведомени и инструктирани. Добре, Люелин, започвай предаването за нашите

глупави приятели тук. А вие двамата се молете Николай Хел да не е преминал вече в нелегалност.

ПЕЩЕРАТА ПОРТ-ДЕ-ЛАРУ

В същото време Николай Хел беше на 393 метра под земята, въртейки се бавно на края на въже, дебело един сантиметър. Седемдесет и пет метра под него, невидим в кадифената тъмнина на пещерата, се намираше краят на един огромен конус от натрошени камъни, колекция от хилядолетните остатъци на естествената шахта. В основата на конуса неговият партньор го чакаше да завърши единадесетото си спускане по шахтата, която се извиваше над него като огромен дървен винт, обърнат с главата надолу.

Двамата баски, които работеха с лебедката на ръба на пещерата, почти на четиристотин метра нагоре, бяха сложили двойно триеци скоби, които да държат здраво въжето, докато подменят употребения барабан на въжето с нов. Това беше най-потискащият момент в спускането — и най-неудобният. Потискащ, защото Хел сега изцяло зависеше от въжето, след като деветдесет минути беше контактувал с тясната, усукана шахта, с нейните стеснения като гърло на бутилка, с тесните тераси, с опасни образувания, през които трябваше да се промъква, без и за момент да забравя гравитацията, тъй като въжето висеше хлабаво, за да му даде свобода за маневриране. През цялото спускане трябваше непрекъснато да следи въжето да не се обърка или да се усуче с жицата на телефона, която минаваше до него. Но при всичките проблеми в шахтата — някои предизвикателни, други дразнещи — съществуваше успокоението от скалните стени, близки и видими под лъча на лампата върху каската, за които можеше да се прилепи, ако нещо станеше с въжето и лебедката.

Сега беше извън шахтата и висеше точно над тавана на първата голяма пещера, чиито стени се бяха отдалечили под светлината, хвърляна от лампата. Общата тежест тази на тялото му плюс четиристотин метра въже и водонепроницаемия контейнер за храна и инструменти се удържаше само от две триеци се скоби, намиращи се на четиристотин метра отгоре. Хел имаше пълна вяра на системата от скоби и лебедката. Той сам я беше конструирал и изработил в работилницата си. Беше просто устройство, задвижвано с педали от

мощните крака на баските планински момчета и движещо се с такава скорост, че спускането да става много бавно. Плъзгащите се защитни скоби бяха конструирани така, че да се захващат към въжето, ако то надминеше определената скорост за спускане. Опорната призма представляваше една триножка от алуминиеви тръби, оформена като отворена палатка точно над тясната входна дупка на пещерата. Хел вярваше на механичната система, която го предпазваше от падане върху купчината чакъл и каменни блокове, които запълваха почти половината от първата пещера, но въпреки това мърмореше проклетия докато момчетата горе действаха. Трябваше да диша с широко отворена уста, защото висеше в средата на водопад, предизвикан от изтичането на подземен поток на 370-я метър в шахтата. Последните деветдесет метра свободно спускане бяха през един леден душ, който се просмукваше в ръцете му, независимо от дебелите гумени пръстени върху китките. В този водопад лампата му беше безполезна и той я изгаси, като продължи да виси отпуснат сред грохота и съскането на водата. Товарът беше започнал да ожулва ребрата и чатала му. Имаше известно предимство в слепотата. Неминуемо по време на криволичещото спускане, въжето се усукваше и в началото на свободното спускане през тавана на първата пещера той започна да се върти, първо бавно, след което по-бързо, после пак бавно до спиране, след което се завъртя в обратната посока. Ако имаше възможност да вижда въртящия се около него наклон, щеше да почувства замайване, но в пълната тъмнина имаше само едно усещане като „раздуване“, когато скоростта на въртене разпъваше ръцете и краката му.

Хел усети, че го изтеглят малко нагоре, за да освободят прикрепящите скоби, след което стомахът му се сви, когато пропадна няколко сантиметра, докато прехвърляха тежестта от единия барабан на другия, и започна да се спуска през водопада, който скоро се превърна в гъста мъгла. Вече се виждаше светло петно долу, където го очакваше неговият партньор пещерняк, застанал на отдалечено място от линията на падане на скали, вода, и, да не дава Господ на самия Хел.

Стърженето на висящия контейнер с инструменти показва на Хел, че е достигнал до края на конуса с каменни остатъци, и той сви крака, така че първият му контакт със скалата да бъде в седнало положение, защото момчетата горе щяха да спрат при първия знак за отпускане на

въжето и щеше да бъде комично трудно да се освободи от товара изправен на пръсти върху някоя морена.

Льо Каго се промъкна към него и му помогна да смъкне тежестта от гърба, тъй като и ръцете, и краката на Хел бяха изтръпнали от липсата на кръвообращение във влагата и студа, а пръстите му бяха станали безчувствени.

— И така, Нико! — изгърмя Льо Каго с басовия си глас, отекващ в пещерата. — Най-накрая реши да се отбиеш на гости! Къде беше? В името на двете топки на Христос, мислех, че си се отказал и си се прибрал вкъщи! Хайде! Направил съм чай.

Льо Каго вдигна контейнера на рамо и тръгна по нестабилната повърхност, намирайки бързо пътя, който явно вече познаваше, и избягвайки неустойчивите камъни, които можеха да предизвикат лавина. Свивайки и разпускайки ръце, за да им възвърне притока на кръв, Хел следваше точно стъпките му, тъй като Льо Каго познаваше коварния и нестабилен конус по-добре от него. Старият баски поет беше прекарал долу вече два дни, приготвяйки базовия лагер в основата на конуса и предприемайки смели походи в малките пещери и галерии, които излизаха от главната камера. Повечето от тях завършваха с блокове и слепи стени или бяха прекалено тесни за проникване.

Льо Каго забърника в контейнера, който Хел беше спуснал със себе си.

— Какво е това? Обеща да донесеш бутилка „Изара“! Само не ми казвай, че си я изпил по пътя надолу! Ако си направил такова нещо, ще трябва да те нараня, което ще ми причини известна мъка, защото ти си добър мъж, независимо от лошия ти късмет при раждане. — Льо Каго беше убеден, че всеки, който е бил толкова некъсметлия да не се роди баск, страда от трагична генетична грешка.

— Там някъде е — каза Хел, докато лягаше на една плоска скала. Въздъхна с болезнено удоволствие, когато свитите му мускули започнаха да се отпускат.

През последните четиридесет часа, докато Льо Каго се занимаваше с базовия лагер и предприемаше леки периферни проучвания, Хел беше извършил единадесет спускания и качвания през шахтата на пещерата, донасяйки долу храна, оборудване, найлоново въже и сигнални ракети. Това, от което се нуждаеше най-

много в момента, бяха няколко часа сън, които можеше да си позволи по всяко време в постоянната тъмнина, царяща в пещерата, независимо, че навън се развиделяваше.

От шестнадесет години Николай Хел и Льо Каго работеха в един тим като пещерняци и през това време бяха изследвали заедно основната система в Европа, като понякога излизаха с новини за непознатия свят на спелеологията, с открития и нови данни за дълбочини и разстояния. По време на общата им работа разпределението на задачите се беше получило от само себе си. Льо Каго, една маса от сила и издръжливост, независимо от петдесетте си години винаги слизаше долу първи. Докато се извиваше, спускайки се бавно, той почистваше терасите и V-образните проходи от свободни скали и морени, които можеха да бъдат бутнати от въжето и да убият човека в шахтата. Той вземаше винаги долу със себе си телефона и установяваше нещо като базов лагер, далече от падащи камъни и вода. Тъй като Хел беше по-гъвкав и следователно по-сръчен, той пренасяше цялото оборудване, както беше в случая с тази нова дупка, където достъпът до шахтата беше криволичещ и усукан, и предавката не можеше да работи без помощта на човек, който да я насочва. Обикновено това включваше две или три спускания. Но този път бяха открили следи от голяма мрежа кухни и галерии, за чието проучване щеше да е необходимо голямо оборудване. По тази причина се наложи Хел да направи единадесет изтощителни спускания. И сега, когато работата беше свършена и тялото му не беше вече подложено на напрежение, умората го беше обзела и напрегнатите му мускули болезнено се отпуснаха.

— Знаеш ли какво, Нико? Напоследък занимавам моя проницателен мозък с един голям проблем. — Льо Каго си наля голяма глътка „Изара“ в металната капачка на една манерка. След двата дни прекарани в самота в тъмната пещера, личността му беше зажадняла за разговори, които от негова страна се състояха от монолози, изнесени пред възхитена публика. — Та ето какво си мисля, Нико. Реших, че всички пещерняци са луди, с изключение, разбира се, на баските, при които това, което е лудост за другите, е проява на смелост и жажда за приключения. Съгласен ли си?

Хел изръмжа, докато се унасяше в сън, подобен на кома, който караше камъка под него сякаш да омекне. — Но, ще възразиш ти,

честно ли е да се каже, че пещерникът е по-луд от алпиниста? Така е! И защо? Защото пещерникът е изправен пред по-опасни изтощавания. Алпинистът е изправен само пред изтощение на тялото и силата си. Но пещерникът е подложен на психически натоварвания и примитивни страхове. Първобитният звяр, който се крие във всеки човек, се ужасява от такива неща, които не би следвало да са чужди на разсъдъка и интелигентността. Ужасява се от тъмното. Страхува се да бъде под земята, място което смята, че е сборище на тъмни сили. Страхува се от самотата. Страхува се да попадне в капан. Страхува се от водата, от която е излязъл в древни времена, за да стане човек. Неговите най-ужасни кошмари включват пропадане в бездна или лутане сред непознат хаос. А пещерникът — какъвто си е луд — доброволно избира да се изправи пред всички тези кошмарни условия. Затова е по-луд от алпиниста, защото това, което рискува всеки момент е здравият си разсъдък. Това е, което си мислех, Нико... Нико? Нико? Нима спиш, докато ти говоря? Мързеливо копеле! Кълна се в коварните топки на Юда, че нито един човек на хиляда не може да спи, докато аз говоря! Ти обиждаш поета в мене! Това е все едно да затвориш очи за изгрева или да запушиш ушите си за някоя баска мелодия. Знаеш ли това. Нико? Нико? Мъртъв ли си? Отговори — да или не? Добре, за наказание ще изпия и твоя дял „Изара“.

Шахтата към пещерната система, която се готвеха да изследват, беше открита по случайност преди една година, но беше държана в тайна, защото част от коничната пещера над нея беше в Испания и съществуваше известен риск испанските власти да затворят входа ѝ, както бяха направили с пещерата Пиер-Сан-Мартин след трагичното падане и смъртта на Марсел Люнеб през 1952. През зимата екип от млади баски момчета бавно беше преместил граничните камъни, така че пещерата да остане във Франция. Бяха местили двадесетте маркера всеки път по малко, за да заблудят испанските граничари, които проверяваха границата периодично. Това изместване на границата им изглеждаше съвсем законно; нали си беше баска земя, а и не ги вълнуваха условните маркировки, установени от двете окупационни нации.

Имаше и друга причина за изместването на границата. Льо Каго и двете момчета на лебедката бяха известни активисти на ЕТА и едно

пристигане на испански граничари, докато те работеха в пещерата, можеше да завърши така, че да прекарат живота си в испански затвор.

Въпреки че пещерата Порт-де-Лару беше доста отдалечена от обширното поле с фуниеобразни падини, с които беше характерна областта около Пик д'Ани, спечелила си прозвището „френски Груер“, тя беше посещавана от време на време от ентузиазирани пещерняци, които разочаровани установяваха, че е „суха“, т.е. че шахтата ѝ е запълнена с морени и чакъл. След време сред сплотеното общество на пещерняците плъзна мълва, че не си заслужава да се катериш до пещерата Порт-де-Лару, след като има толкова по-добри възможности в областта над Св. Енграс, където планинските склонове и високите плата бяха осеяни с конични отвори на пещери.

Но преди една година-две овчарчета, пасящи стада във високо планинските ливади, седяха на ръба на пещерата Порт-де-Лару и обядваха прясно сирене, твърд хляб и *хоритсо*, подлютена червена наденица. Едно от момчетата случайно хвърли камък към входа на пещерата и беше изненадано от уплашения полет на две врани. Беше общоизвестно, че враните правят гнездата си само в шахти с по-голяма дълбочина, така че беше чудно, че тези две птици се бяха установили в плитката падина на пещерата. Изпълнени с любопитство, те пропълзяха отстрани на фунията и започнаха да пускат долу камъни. От ехото не можеше да се каже колко дълбока беше шахтата, но едно беше сигурно: вече не беше малка вдлъбнатина.

Вероятно голямото земетресение през 1962, което почти унищожи селото на Арет, беше разместило част от натрупаните камъни и чакъл.

Когато след два месеца търсенето на нови пасища доведе момчетата долу в селото, те информираха Бено Льо Каго за откритието си, знаейки, че напереният поет на баския сепаратизъм беше също така и ненаситен пещерняк. Той ги закле да пазят тайна и занесе новината на Николай Хел, при когото живееше на спокойствие, когато някоя акция правеше присъствието му в Испания нежелателно.

Нито Хел, нито Льо Каго си позволиха да се развълнуват. Ясно им беше, че възможността да намерят голяма пещерна система на дъното, ако стигнат до него, беше минимална. Най-вероятно земетресението беше разчистило само горната част на шахтата. Или, както често се случваше, щяха да открият, че многовековните

свличания бяха изградили конуса от чакъл надолу, докато стигне до покрива на пещерата, като върхът му най-вероятно е влязъл в шахтата, запушвайки я завинаги.

Независимо от тези съмнения, те решиха да направят веднага едно първоначално проучване — само за да подготвят пътя си за надолу и да хвърлят един поглед — нищо повече.

С есента в планините идваше лошото време, но това беше преимущество, защото щеше да сведе до минимум енергичното охраняване на границата от страна на испанците (французите по начало неохотно предприемаха такива усилия). Лошото време щеше да затрудни пренасянето на лебедката, макарите с въжетата, батериите на телефона, триножника и цялото оборудване и храна, които щяха да са им необходими за да оцелеят.

Льо Каго изсумтя с пренебрежение към тези задачи, напомняйки на Хел, че контрабандата през тези планини беше традиционно занимание за баските.

— Знаеш ли, че веднъж пренесохме едно пиано от Испания?

— Чувал съм нещо за това. Как го направихте?

— А-ха! Искат им се на плоските шапки да знаят! В действителност беше доста просто. Още един непреодолим проблем, който се раздоби пред лицето на баската изобретателност.

Хел кимна обречено. Нямаше вече начин да избегне историята, тъй като основна тема в разговорите на Лео Каго беше расовото превъзходство на баските.

— Тъй като, Нико, ти си нещо като почетен баск — независимо от ужасния ти акцент — аз ще ти кажа как прекарахме пианото. Но трябва да ми обещаеш, че ще пазиш тайната до гроб. Обещавах ли?

— Извинявай? — Хел се занимаваше с нещо друго.

— Приемам твоето обещание. Ето как го направихме. Пренесохме пианото нота по нота. Човекът, който носеше средно „си“ се спъна и го нащърби и до ден-днешен пианото има две „ла“ едно до друго. Това е истината. Кълна се в безпомощните топки на Свети Джуд! Защо ще лъжа?

Два дни и половина бяха прекарани в пренасяне на механизма до пещерата, един ден го инсталираха и проверяваха, и работата по проучването започна. Хел и Лео Каго влизаха на смени в шахтата, почиствайки чакъла от тесните тераси, отчупвайки острият издатъци,

които можеха да скъсат въжето, разчистваха заклинените морени, които препречваха шахтата. Всяка една от тях можеше да се окаже прекалено твърда, за да се разчупи или да се окаже върхът на задръстения с чакъл конус. И тяхната експедиция щеше да свърши безславно.

Оказа се, че шахтата не беше мъртво свличане. Беше по-скоро обърнат наопаки винт, който така усукваше въжето, че всеки път, когато започваше свободно падане, тяхната първа задача беше да използват тежестта на тялото си за да разсучат въжето. Освен да разчистват задръствания и да почистват тераси, често им се налагаше да разбиват майката скала, особено в места, тесни като гърло на бутилка, за да се получи една относително права линия за въжето, така че да може да се отпуска, без да се трие в ръбовете на скалата, което рано или късно щеше да доведе до отслабване на здравината му. Дебелината на въжето по начало беше минимална, но даваше стопроцентова сигурност, когато издържаше осемдесетте и два килограма на Льо Каго плюс контейнера. При конструирането на задвижваната с педали лебедка Хел беше избрал възможно най-лекото въже по две причини: подвижност и тегло. Не го вълнуваше толкова теглото на макарите с въжето, а теглото на самото спуснато въже.

Когато човек е на триста или четиристотин метра дълбочина, теглото на въжето в шахтата прави работата на хората при лебедката три пъти по-тежка.

В шахтата беше непрогледна тъмнина и понякога загубваха усещане за дневното време. Като излизаха, с изненада установяваха, че навън вече беше нощ. Всеки от тях работеше толкова дълго колкото му позволяваше силата на тялото му, за да намалят времето, което отнемаше издигането на единия и спускането на другия. Имаше вълнуващи моменти, когато някое натрупване се отпушваше и зад него се оказваха десет свободни метра от шахтата, и тогава духът им се повдигаше. В други моменти някое задръстване от начупени камъни понамаляваше, но само за да пропадне в следващата преграда, уголемявайки новата пречка.

Младите мъже, които работеха на лебедката, бяха нови и имаше един случай, когато бяха забравили да поставят триещите защитни скоби. Хел работеше долу, къртейки няколко камъка с кирка с къса дръжка. Въжето над него беше отпуснато. Той падна...

На около тридесет сантиметра надолу до следващото натрупване.

За части от секундата се почувства мъртъв. Присви се мълчаливо, защото избликът на адреналин накара стомаха му да се обърне. След това нагласи телефонната слушалка и със своя мек, затворнически глас даде бавни и ясни инструкции как да се използват скобите. И отново започна да работи.

Когато и двамата се чувстваха прекалено изтощени, прекалено издрани, прекалено схванати, за да могат да стиснат в ръка дръжката на кирката, те спяха в един овчарски заслон, който се използваше по време на лятната паша. Прекалено напрегнати, за да могат да заспят веднага, те разговаряха, докато вятърът свиреше по южния склон на връх Д'Орхи. Тогава за първи път Хел чу старинната пословица, че баските, където и да бродят по света, винаги изгарят от романтичната треска да се завърнат в Ескуал-хери.

Orhiko choria Orhin laket: птиците от Орхи са щастливи само на Орхи.

Най-лошите и почти отчайващи моменти прекараха на кота 365, където имаше голямо задръстване, а те трябваше да работят под непрекъснат дъжд от ледена, просмукваща се вода. Можеха да чуят бученето и съскането на подземната река, която някъде наблизко влизаше в шахтата. По звука можеше да се предположи, че след влизането в шахтата реката пада дълго време и съществуваха шансове водата да е попречила да се образуват скални натрупвания.

Когато след три часа работа с кирката Хел излезе, бе преbledнял и измръзнал до кости, устните му бяха посивели, а кожата на лицето и ръцете се беше набръчкала и се белеше от часовете, прекарани във вода. Льо Каго му се присмя и му каза да стои отстрани и само да гледа как скалите ще отстъпят пред силата на един баск. Но не мина много време и гласът му се чу, проклинащ камъните, студения дъжд, глупавата шахта, планината, хобито на пещерняка и всички създания в името на недействителните топки на Светия дух. След което настъпи тишина. Гласът му се чу отново, останал без дъх.

— Ще се плъзна. Вижте дали скобите са поставени сигурно. Ако падна и осакатя прекрасното си тяло, ще се върна и ще изрита достатъчно задници!

— Чакай! — извика Хел по телефона. Въжето беше отпуснато, за да осигури свобода на действията на Льо Каго.

Чу се ръмжене, като че ли нанесе последен удар, след което въжето се опъна. За известно време беше тихо, след което гласът му дойде напрегнат и металически:

— Това е всичко, мои приятели и почитатели. Ние успяхме. И аз вися над проклетия водопад. — Настъпи пауза. — Между другото, ръката ми е счупена.

Хел пое дълбоко въздух и си представи мислено схемата на шахтата. След което каза в слушалката със своя спокоен, мек глас:

— Ще можеш ли да се справиш с една ръка през тирбушона?

Отдолу нямаше отговор.

— Бено? Ще можеш ли да се справиш?

— Имайки предвид ситуацията, ще се наложи да се опитам.

— Ще те дърпаме бавно и леко.

— Това би било добре.

По инструкции на Хел момчето започна да върти педалите. Системата по начало беше с ниска предавка, така че не съществуваше проблем да се постигне бавна скорост и за първите двадесет метра нямаше трудности. След което Льо Каго навлезе в тирбушона, който продължаваше почти осемдесет метра. Не можеше да бъде издърпан през него. Нишите и процепите, които бяха издълбали, за да минава въжето, бяха само сантиметри широки. На Льо Каго щеше да му се наложи да се катери, понякога да се заклинни и да извика да отпуснат въжето, за да го прехвърли извън тесния процеп. И всичко това с една ръка.

Отначало гласът на Льо Каго се чуваше непрекъснато по линията, шегуващ се и тананикащ — демонстрация на кипящото му самохвалство. Имаше навика да приказва и тананика през цялото време, докато е под земята. Твърдеше, че като поет и еготист се опива от звученето на гласа си, обогатен от вибрирането и ехото в пещерата. Хел беше наясно, че бърборенето имаше една допълнителна цел — да запълни тишината и отблъсне тъмнината и самотата — но никога не го беше споменавал. Не след дълго шегите, пеенето и ругаенето, с които искаше да се покаже пред тези горе и да притъпи чувството за опасност, бяха заменени с пъхтене и затруднено дишане. От време на време се чуваше скърцане със зъби, когато движението засилваше болката в счупената му ръка.

Въжето се движеше нагоре-надолу. Няколко метра нагоре, след това го отпуснаха, за да дадат възможност на Льо Каго да го оправи. Ако действаше и с двете си ръце, той щеше да може да държи въжето и да се придвижва стабилно.

Първото момче на педалите се изтощи и поставиха защитните скоби, докато второто заеме мястото му. Да се въртят педалите сега беше по-лесно, защото половината от теглото на въжето беше вече върху макарите, но въпреки това напредването на Льо Каго беше бавно и неравномерно. Два метра нагоре; три метра отпускане, за да го разплита; обирание на хлабавото; един метър нагоре; два надолу; два и половина нагоре.

Хел не говореше на Льо Каго по телефона. Те бяха стари приятели и Хел не искаше да го засегне като го накараше да мисли, че има нужда от психическа подкрепа. Чувствайки се безсилен да помогне на Льо Каго, Хел беше застанал до макарата, на която се навиваше въжето, и слушаше по телефона тежкото му дишане. Въжето беше боядисано в червено на всеки десет метра, така че като ги наблюдаваше над скрипеца, Хел можеше да каже къде в момента се намира Льо Каго. В мисълта си той си представяше обстановката около Бено; онази малка тераса, където можеше да стъпи на пръсти; онова объркано V-образно място, където сто на сто въжето щеше да се заплете; онова тясно като гърло място, където счупената му ръка щеше отново да пострада.

Дишането на Льо Каго беше станало съвсем затруднено. Хел направи сметка по въжето; приятелят му беше в момента на най-трудното място на изкачването, едно двойно V на кота 44. Точно под двойното V имаше една тераса, която човек можеше да използва за опора за първото лястовиче промушване — достатъчно трудна маневра дори за човек с две здрави ръце. Налагаше се да се катери в комин, толкова тесен на места, че трябваше да използва и колене, и лакти. И през цялото време трябваше да пази въжето да не се оплете в стърчащите отгоре издатини.

— Стоп — каза Льо Каго с измъчен глас. Трябваше да е на терасата, повдигнал глава и гледащ към по-ниското от двете V-та. — Мисля да почина тук за малко.

„Да почива?“, помисли си Хел. „На тераса, широка шест сантиметра?“

Очевидно това беше краят. Лъо Каго се беше изтощил. Усилието и болката го бяха сломили, а най-трудната част все още му предстоеше. Веднъж преминал двойните V-та, щяха да го изтеглят нагоре като чувал с брашно. Но преди това трябваше да се справи сам.

Момчето на педалите погледна към Хел, очите му бяха станали кръгли от страх. Папа Каго беше нещо като национален герой за тези момчета. Нали с пътуванията си из университетите на Англия и Съединените щати той беше допринесъл за признаването на баската поезия по света? Нали беше накарал млади хора да аплодират революционния му дух и смълчани да слушат стихове, които никога нямаше да разберат? Не беше ли папа Каго, който отиде с този чужденец в Испания, за да спасят тринадесет души, които лежаха неосъдени в затвора?

Гласът на Лъо Каго се чу по жицата:

— Мисля да остана тук за малко. — Вече беше запъхтян, но имаше някаква спокойна решителност, чужда на експанзивната му натура. — Това място ми харесва.

Без да е много сигурен какво точно щеше да направи, Николай заговори с мекия си глас:

— Неандерталци. Да, те най-вероятно са неандерталци.

— За какво говориш? — поиска да узнае Лао Каго.

— Баските.

— Какво имаше предвид?

— Направил съм някои проучвания за произхода на баските. Ти сам знаеш фактите. Техният език е единственият доарийски език, който е оцелял. Има доказателства, че са раса, отделна от Европа. Кръвна група „0“ е открита само в четиридесет процента европейци, а сред баските — в шестдесет процента. А група „В“ е изобщо непозната. Всичко това предполага, че имаме една съвсем отделна раса, произлязла от различен първобитен прародител.

— Искам веднага да те предупредя, Нико. Този разговор взема посока, която не ми допада.

— ... Освен това съществува въпросът за черепа. Кръглата форма на баските е по-близо до тази на неандерталеца, отколкото до по-висшия кроманьонец, от който са произлезли останалите хора по света.

— Нико? В името на двете проклети топки на Джон Баптиста, усещам, че много ще ме ядосаш!

— Не казвам, че точно интелигентността разграничава баските от човека. Все пак са успели да научат доста под ботуша испанските си господари...

— Хмм!

— ... Не, това по-скоро е нещо физическо. Вярно е, че имат спазматични прояви на сила и кураж — добри за едно бързо чукане или бандитско нападение — но хич ги няма, когато нещата опрат до постоянна сила и издръжливост...

— Отпуснете малко въжето!

— Не че ги обвинявам. Човек е това, което е. Една игра на природата, една гънка на времето е запазила тази по-низша раса в планинския ъгъл, където е успяла да оцелее, защото, нека си го признаем, кой друг би пожелал тази празна загубена земя?

— Идвам, Нико! Наслаждавай се на слънчевата светлина! Това е твоят последен ден!

— Глупости, Бено. Дори и аз бих имал трудности на това място. А аз имам две добри ръце и не страдам от факта, че съм неандерталец.

Льо Каго не отговори. Тежкото му дишане се чуваше по жицата и от време на време изсумтяваше, когато удряше счупената си ръка.

Двадесет сантиметра, тридесет, момчето на лебедката обра хлабавината, вниманието му беше изцяло отдадено на отметките по въжето, преглъщайки мълчително от нечовешкото пълтене, което се чуваше в слушалките. Второто момче беше хванало въжето с ръка в ненужен жест за помощ.

Хел махна слушалките и седна на ръба на пещерата. Не можеше да направи нищо повече, а и не искаше да чуе когато Бено си отидеше, ако това се случеше. Той наведе очи и успокои чувствата си. Не излезе от медитацията, докато не чу вика на момчето на лебедката. Отметката за 40 метра се беше показала. Вече можеха да го изтеглят с въжето.

Хел застана до тясната цепнатина при отвора на пещерата. Можеше да чуе как отпуснатото тяло на Лео Каго се търкаше по стените на шахтата. Стъпка по стъпка момчетата го изтеглиха с изключително внимание, за да не го наранят. Слънчевата светлина проникваше само на един-два метра в тъмната дупка, така че само

секунди, след като коланът се показа, те вече го бяха освободили, в безсъзнание, с посивяло лице.

Когато дойде в съзнание, Льо Каго лежеше върху широко легло в овчарския заслон, а ръката му беше поставена в импровизирана шина. Докато момчетата палеха огън, Хел приседна на ръба на леглото, гледайки надолу към обруленото от времето лице на своя приятел, с хлътнали очи и набръчкана от слънцето кожа, все още сиво от шока под рошовата брада.

— Ще пийнеш ли малко вино?

— Папата девствен ли е? — Гласът на Льо Каго беше слаб и дрезгав. — Изстискай го вместо мене, Нико. Има две неща, които човек с една ръка не може да направи. И едното е да пие от *chako*.

Да се пие от този кози мех, беше въпрос на автоматична координация между ръка и уста. Николай се оказа несръчен и изцеди вино върху брадата на Бено.

Льо Каго се закашля и задави от неопитно подаденото вино.

— Ти си най-лошата медицинска сестра на света, Нико. Кълна се в името на погълнатите топки на Йон.

Хел се усмихна.

— Какво е другото нещо което не може да прави еднорък човек?

— Не мога да ти кажа, Нико. Не е прилично, а ти си много млад.

В действителност Николай Хел беше по-възрастен от Льо Каго, макар и да изглеждаше петнадесет години по-млад.

— Сега е нощ, Бено. Ще те пренесем в селото утре сутринта. Ще намеря ветеринар да оправи тази ръка. Лекарите се грижат само за Хомо сапиенс.

Тогава Льо Каго се сети.

— Надявам се, че не съм те наранил много, когато излязох на повърхността. Но си го търсеше.

— Ще го преживея.

— Добре. — Льо Каго се ухили. — Ти наистина си елементарен, приятелю. Нима мислиш, че не прозрях твоя детски заговор? Ти искаше да ме разяриш, за да ми дадеш сила да се измъкна. Но не стана, нали?

— Не, не стана. Съзнанието на баските е нещо неуловимо за мене.

— То е прекалено неуловимо за всеки друг освен за свети Петър, който между другото е бил баск, въпреки че малко хора го знаят. Така че, кажи ми, как изглежда нашата пещера?

— Не съм бил долу.

— Не си бил долу! Но аз не стигнах до дъното! Ние не сме я обявили за наша както трябва. Какво ще стане, ако някой испански задник се спъне в дупката и я обяви за своя?

— Добре, Щом се съмне, ще слеза долу.

— О'кей. Дай ми още малко вино. И този път го дръж здраво!

На другата сутрин Хел слезе долу. Целият път вече беше чист. Той мина покрай водопада до мястото, където шахтата се отваряше в голяма пещера. Докато висеше, въртящ се на въжето, което момчетата горе бяха закачили на скобите, му стана ясно, че наистина са намерили нещо. Кухината беше толкова голяма, че светлината от каската му не можеше да достигне до стените.

Скоро стигна до една купчина чакъл, където закачи колана с въжето на една морена, така че да може да го намери отново. След като се справи внимателно с купчината чакъл, където камъните бяха много деликатно балансирани, той се намери на пода на пещерата, на около двеста метра под върха на конуса. Запали една магнезиева сигнална ракета и я задържа далече зад себе си, за да не го заслепи. Пещерата беше обширна, по-голяма от вътрешността на катедрала, и неизброимо число ръкави и разклонения водеха в различни посоки. Но течението на подземната река беше по посока на Франция, така че това щеше да бъде главната посока, в която щяха да изследват, когато се върнеха. Въпреки че беше изпълнен с естественото любопитство на ветеран пещерняк, Хел не можеше да си позволи да изследва по-нататък без Льо Каго. Нямаше да бъде честно. Той се върна обратно по купчината чакъл и намери въжето.

Четиридесет минути по-късно се измъкна от пещерата в мъгливата утрин. След като си почина, помогна на момчетата да разглобят триножника от алуминиеви тръби и съединителните въжета на лебедката. Те изтъркаляха няколко тежки морени до входа, отчасти за да го прикрият от някой, който можеше да мине оттук, но също така и да предпазят овцете от падане.

Разпръснаха камъни и листа, за да прикрият следите от лебедката, но знаеха, че зимата ще заличи всичко.

Върнал се обратно в заслона, Хел докладва на Льо Каго, който много се ентусиазира, независимо от възпазената си ръка.

— Много добре, Нико. Ще дойдем следващото лято. Слушай. Обмислях нещо, докато беше в дупката. Трябва да дадем име на нашата пещера, нали? И искам да съм честен с наименуването ѝ. Все пак ти беше първият, който влезе в нея, въпреки че не трябва да забравяме, че моята смелост и сръчност премахнаха последната пречка. Така, имайки това предвид, аз избрах най-доброто име за пещерата.

— И то е?

— Пещерата на Льо Каго! Как звучи?

Хел се усмихна.

— Господ знае, че е честно.

Всичко това се случи преди една година. Когато снегът се стопи по планината, те се качиха и започнаха спускания за проучване и изготвяне на карти. И сега вече бяха готови да предприемат главното си проникване по течението на подземната река.

Хел спа върху каменната плоча повече от час, напълно облечен и обут, докато Льо Каго прекара времето говорейки, като през цялото време си посръбваше от бутилката „Изара“. Един път пиеше за себе си. Следващият път за здравето на Нико.

Когато накрая Хел започна да се размърдва, Льо Каго прекъсна монолога си, за да побутне своя приятел с ботуша си.

— Хей, Нико? Ще проспшиш живота си! Събуди се и виж какво си направил! Изпил си половин бутилка „Изара“, лакомо копеле!

Хел се надигна и се протегна. Неподвижното му лежане беше позволило на влагата да проникне чак до костите му. Той потърси бутилката и установи, че е празна.

— Аз изпих другата половина — призна Льо Каго. — Но ще ти направя малко чай. — Докато Бено се занимаваите с портативния котлон, Хел се измъкна от парашутния костюм, специално пригоден с еластични ленти около врата и китките, за да ги пазят от водата. Той съблече четирите тънки пуловера, които пазеха топлината на тялото му, и замени най-долния с една суха вълнена фланела с рехава плетка, след което облече отгоре три от мокрите пуловери. Те бяха направени от хубава баска вълна и топлеха дори и мокри. Всичко това беше извършено на светлината на едно устройство, което сам беше

конструирал, просто свързване на десетватова крушка към залят с восьък автомобилен акумулатор, което, макар и примитивно, успешно прогонваше тъмнината. Един нов акумулатор можеше да осигури непрекъснатата работа на крушката за четири дни и нощи и ако се наложеше можеше да бъде изпратен горе за презареждане от задвижвания с педали индуктор, който поддържаше акумулатора за телефона.

Хел събу гетите и ботушите си.

— Колко е часът?

Льо Каго му донесе метална чаша с чай.

— Не мога да ти кажа.

— Защо не?

— Защото ако си обърна китката, ще разлея чая ти. Ето. Вземи чашата. Сега вече мога да погледне часовника си. Времето на дъното на Пещерата на Льо Каго — и най-вероятно навсякъде по света — е точно шест и тридесет и седем, малко преди или малко след.

— Добре. — Хел потръпна от вкуса на запарката от билки, която Льо Каго вареше вместо чай. — Това ни дава пет или шест часа, за да се нахраним и да починем, преди да проследим течението на реката в този тунел. Пригответе ли е всичко?

— Дяволът мрази ли водата?

— Проверил ли си брунтоновия компас?

— Бебетата акат ли жълто?

— И си сигурен, че в скалата няма желязо?

— Мойсей ли е сложил началото на горските пожари?

— И си опаковал флуоресцентната боя?

— Франко задник ли е?

— Добре тогава. Смятам да се пъкна в един чувал и да поспя.

— Как можеш да спиш! Това е големият ден! Четири пъти сме били долу в тази дупка, мерейки, маркирайки и правейки карти. И всеки път устоявахме на голямото си желание да проследим течението, оставяйки го за най-накрая. И ето че времето за това дойде. Не може да спиш! Нико? Нико? Проклет да бъда. — Льо Каго повдигна рамене и въздъхна. — Не мога да ги разбера тези ориенталци.

Двамата щяха да вземат със себе си двадесет паунда флуоресцентна боя, която да хвърлят в подземната река, когато повече нямаше да могат да я проследят — било заради свличане, било защото

реката можеше да изчезне. Бяха преценили, че оттичането ѝ е в потока Холкарт, и през зимата, докато Льо Каго беше в Испания, за да върши патриотични пакости, Хел беше разучил дължината на това прекрасно дефиле, където буйният поток беше издълбал в скалата канал, дълбок двеста метра. Той беше намерил няколко оттичания на подземни реки, но само една от тях като че ли имаше скоростта и положението да бъде тяхната кандидатка. След няколко часа двама млади и ентузиазирани, баски пещерняци щяха да направят лагер при устието, наблюдавайки на смени потока. Когато забележеха първите следи от боя във водата, те щяха да засекаат времето с техния часовник, синхронизиран с този на Льо Каго. От това време и от записите им, докато изследваха пещерната система, Хел и Льо Каго щяха да преценят дали е осъществимо да проследят потока под вода с леководолазни костюми и да достигнат финала на цялостното проучване на пещерата с едно пътуване от вертикалната шахта към светлината в устието на реката.

След четири часа дълбок сън Хел се събуди, както винаги изведнъж и напълно, без да помръдва мускул или да отваря очи. Неговото силно развито чувство за присъствие му докладва веднага. Имаше само една личност в обхвата на аурата и вибрациите на тази личност бяха смесени, разфокусирани, уязвими. Човекът или мечтаеше, или медитираше, или спеше. След това той чу баритоновото похъркване на Льо Каго.

Льо Каго лежеше напълно облечен в спалния чувал, само рошавата му брада се виждаше на слабата светлина. Хел стана и запали портативния спиртен котлон. Докато чакаше водата да заври, той потърси в контейнерите с храна своя чай — силен чай — който вареше толкова дълго, че ставаше два пъти по-силен от кафе.

Льо Каго, който се отдаваше напълно на всякакъв вид активност, спеше много дълбоко. Дори не се помръдна, когато Хел измъкна ръката му от чувала, за да погледне колко е часът. Трябваше вече да тръгват. Хел ритна чувала му отстрани, но в отговор се чу само пъшкане и неразбираема ругатня. Той го ритна още веднъж и Льо Каго се обърна настрани и се сви на кълбо с надежда, че този мъчител ще се изпари. Когато водата завря Хел нанесе на своя приятел трети, доста силен ритник. Аурата промени дължината на вълните. Беше се събудил.

Без да се обръща Льо Каго изръмжа с дебел глас:

— Има една древна баска поговорка, която казва, че този, който рита спящ човек, неминуемо ще умре.

— Всички умират.

— Видя ли? Още едно потвърждение за нашата народна мъдрост.

— Хайде, ставай!

— Чакай малко. Дай ми възможност да подреда мислите в главата си.

— Аз свършвам с чая си и тръгвам. Ще ти разкажа за пещерата, когато се върна.

— Добре! — Льо Каго се измъкна сърдито от чувала и седна на каменната плоча до Хел, навеждайки се унило над чашата с чай. — Исусе, Мария, Йосифе и магарето! Що за чай е това?

— Планински чай.

— Има вкус на конска пикня.

— Ще трябва да приема мнението ти по въпроса. Липсва ми твоят кулинарен опит.

Хел изпи остатъка от чая си, след което претегли на ръка двата пакета и взе по-лекия. Взехе своето кълбо с еделдидово въже и дебелия карабинер, на който беше нанизан пръстен с по-малки карабинери. След това провери страничния джоб на пакета си, където трябваше да има различни видове питони — специфични клинове — за различните видове цепнатини и пролуки. Последното, което направи, преди да потегли, беше да смени батериите на лампата върху каската си с нови. И това устройство беше негова конструкция, основано на използването на експерименталната батерия на Герад-Симон — малък, но мощен цилиндър, от който осем броя се побираха между горната част и подплатата на каската. Едно от хобитата на Хел беше да измисля и да създава оборудвания в работилницата си. Въпреки че никога нямаше да патентова или да започне да произвежда някои от тях, много често даваше прототипите като подаръци на старите си приятели пещерняци.

Той погледна надолу към Льо Каго, който се взираше кисело в чая си.

— Ще ме намериш в края на системата. Лесно ще ме разпознаеш; аз ще съм този с победния израз на лицето. — И той се насочи към дългия коридор, по който се носеше реката.

— В името на каменните топки на свети Петър, ти имаш душа на робовладелец! Знаеш ли това? — извика Льо Каго след Хел, докато

вземаше бързо нещата си. — Кълна се, че в жилите ти тече римска кръв.

Скоро след като влезе в галерията, Хел спря, за да изчака Льо Каго. Увещаването и мърморенето бяха част от техните взаимоотношения. Хел беше водачът поради достойнствата си, умението да намира пътя и физическата ловкост на жилавото си тяло. Бикоподобната сила и издръжливост на Льо Каго го правеше най-добрия поддържащ. Още от самото начало бяха възприели определен начин, който позволяваше на Льо Каго да запази достойнството си. Той беше този, който разказваше историите, след като излезеха от пещерите. Льо Каго беше този, който ругаше, тормозеше и се оплакваше като лошо възпитано момче. Поетът в Льо Каго беше възприел ролята на клоун, но с една разлика — самохвалството му се базираше на списък от безкрайни прояви на безразсъдна смелост срещу фашиста, който потискаше неговите хора в Испания.

Когато Льо Каго настигна Хел, двамата започнаха да се придвижват по полегатия, бързо стесняващ се тунел, чиито стени и под бяха гладко излъскани от действието на подводния поток, разкривайки структурата на формирането на пещерата. Скалата отгоре беше варовик, но подът покрай реката беше от древна, разцепена на тънки листи шиста. В продължение на векове водата беше прониквала през порестия варовик до дълбочината на непромокаемата шиста. Леко киселинната вода бавно беше разтворила варовика точно над шистата, прокопавайки си корито. Камъните от своя страна бяха разядени и превърнати в чакъл, който действаше като абразив, носен от реката, прибавяйки и своя дял в подкопаването и причинявайки по-големи срутвания. И така, чрез геометрична прогресия, при която следствията бяха също и причини, в продължение на векове и хилядолетия се беше образувала пещерата. По-голямата част от работата беше свършена от тихото, но непрестанно триене и разтваряне и само от време на време това търпеливо действие беше прекъсвано от някоя геологична драма като голямо срутване. Повечето от срутванията бяха причинени от земетресения, добре познати в тази област, чийто пейзаж — огромни струпвания, цепнатини и пещери — й бяха спечелили известност сред пещерняците.

Повече от час те се спускаха бавно по коридора. Стените и тавана на тунела, в който вървяха, започнаха бавно да се снишават,

докато накрая трябваше да вървят по една тясна тераса покрай препускащия поток, чието корито беше не повече от два метра широко, но почти десет метра дълбоко. Таванът продължаваше да се снишава и скоро придвижването им се затрудни. Трябваше да се приведат на две, ръцете им драскаха в скалите отгоре. Льо Каго ругаеше болките в треперещите си колене от това приклекло ходене.

Тъй като шахтата продължаваше да се стеснява, една и съща мисъл мина през главите на двамата. Щеше да бъде голяма ирония на съдбата, ако след толкова приготовления всичко свършеше тук. А ако тази наклонена шахта стигаше до края на някакъв понор, където водата изчезваше?

Тунелът започна леко да завива наляво. Изведнъж тясната тераса беше преградена от един издатък, който стърчеше над буйния поток. Хел не можеше да погледна зад издатъка и не можеше да прегази реката; беше много дълбока в този тесен участък; но дори и да не беше, вероятността за съществуването на някой вертикален понор напред в тъмното беше достатъчна, за да го откаже. Имаше истории за пещерняци, пропаднали, докато прегазвали някоя подземна река. Смяташе се, че били засмуквани веднага право надолу, на сто-двеста метра през бучащия стълб вода, на дъното на който телата им попадали в нещо като гигантски котел, където били раздробявани на парчета. Месеци след това в потоците в долината били намирани части от оборудване и дрехи. Това, разбира се, бяха най-вече приказки около лагерния огън и повечето бяха лъжи и преувеличения. Но в тях имаше и известна доза истина и за повечето пещерняци мисълта да бъдат погълнати от водовъртеж беше по-ужасяваща от тази да паднат, докато лазят по стени, или от тази за лавини или да бъдат под земята по време на земетресение. Това, което ги ужасяваше, не беше възможността да се удавят, а мисълта, че ще бъдат раздробени на парчета в гигантския котел.

— Е? — попита Льо Каго отзад. Гласът му вибрираше в тесния тунел. — Какво виждаш?

— Нищо.

— Това е успокояващо. Там ли смяташ да останеш? Нямам намерение да клеча тук вечно.

— Помогни ми да сваля товара си.

В положението, в което бяха застанали, да се свали товарът на Хел не беше много лесно, но веднъж останал без него, той можеше да се изправи малко повече. Провлакът беше достатъчно тесен, за да прекрачи потока и да се отпусне към насрещната стена. След като направи това, той внимателно се обърна на гръб, раменете му — срещу едната страна на провлака, а вибрамските му ботуши — здраво стъпили върху терасата. Извивайки се настрани и използвайки раменете, дланите и ходилата си, той извърши едно обърнато катерене в комин, промъквайки се покрай издадената скала. Беше движение, изискващо усилие, и той издра дланите си, но успя да напредне.

Смехът на Льо Каго изпълни пещерата.

— Какво ще се случи, ако изведнъж стане по-широк, Нико? Може би трябва да се заклециш там и да ми позволиш да те използвам като мост. Така поне един от нас ще успее. — И той отново се засмя.

За щастие, не стана по-широк. След издатъка провлакът се стесняваше, а таванът се издигна на такава височина, че лампата на Хел не можеше да го освети. Той продължи да се промъква, извивайки се наляво. Сърцето му замря, когато видя на светлината на лампата, че тунелът, по който вървяха, изведнъж свършваше в едно срутване на морени, под които реката ромолеше и изчезваше.

Когато стигна до основата на срутването и се огледа, видя, че се намира на дъното на един голям клин, само няколко метра широк точно там, където сега стоеше, но разширяващ се нататък под светлината на лампата. Той се спря да почине за момент, след което започна да се изкачва. Места за хващане и стъпване имаше в изобилие, но скалата беше разрушена и се ронеше и всяка стъпка трябваше да се проверява много внимателно, всяко хващане — да се прецени внимателно. Когато много бавно и търпеливо изкатери около тридесет метра, той се промуши през една пролука между две заклени морени. След което се озова на плоска тераса, от която не можеше да види нищо пред себе си и встрани. Плесна веднъж с ръце и се заслуша. Ехото се бавеше и многократно заглъхваше. Беше пред отвора на голяма пещера.

Връщането му до издадената скала беше бързо. От своята страна на издатъка той повика Льо Каго, който се беше оттеглил назад до едно тясно място в тунела и се беше заклецил, за да облекчи напрежението в краката си от полуклекналата поза.

Льо Каго дойде обратно към издатъка.

— Е, може ли да се мине?

— Има една голяма дупка.

— Фантастично.

Пакетите бяха прехвърлени по въже около издатъка, след което Льо Каго повтори катеренето на Хел около тясната част, оплаквайки се горчиво през цялото време и проклинайки издатъка в името на топките на Джошуа и Пазача.

Хел беше оставил едно въже и беше изчистил по-голямата част от разрушената скала. Катеренето обратно по сипея не беше трудно. Когато и двамата застанаха на плоския камък, след като се бяха промъкнали през заклещените морени — място, което щеше да стане известно по-късно като Ключалката, Льо Каго запали една магнезиева ракета и за първи път от хилядолетното ѝ съществуване, някой видя хаоса на тази пещера.

Льо Каго със страхопочитание каза:

— Изкачваща се пещера.

Гледката беше едновременно грозна и грандиозна. Суровата красота на тази „изкачваща се“ пещера накара двете човешки насекоми, стоящи на плоската площадка, разположена на сто метра над пода на пещерата и на повече от сто метра под купола ѝ, да онемееят. Повечето пещери даваха усещане за вечност и ведрината, но изкачващите се бяха ужасни с първичния си хаос. Всичко беше назъбено и ново; подът се губеше под пластове от големи колкото къщи морени и чакъл, а таванът беше набразден от скорошни срутвания. Тази пещера беше все още в гърчове на раждането, млада, неудобна и ненадеждна, все още в процес на „изкачване“, подът ѝ се надигаше от срутвания и чакъл, докато таванът ѝ пропадеше. Тя може би щеше да продължи да се „изкачва“, докато достигнеше повърхността, образувайки при последното си срутване една назъбена фуния, подобна на класическите „сухи“ пещери. Естествено младостта и нестабилността на пещерата бяха относителни и трябваше да се съобразяват с геологичното време. Пресните следи по тавана можеха да бъдат на три години, а можеха и да бъдат на сто.

Ракетата изгоря и трябваше да мине известно време, преди очите им да свикнат със светлината на лампите на каските. В тъмнината Хел чу Льо Каго да казва:

— Кръщавам тази пещера. Тя ще се нарича Пещерата на Льо Каго!

От плющящия звук, който се чу, Хел разбра, че Льо Каго не хаби вода за кръщението.

— Няма ли да стане малко объркващо? — попита той.

— Какво искаш да кажеш?

— Първата пещера има същото име.

— Хм. Вярно. Е, добре, тогава ще нарека тази Хаоса на Льо Каго. Как звучи?

— Добре.

— Но не съм забравил твоя принос за откритието, Нико. Реших да наречем онази гадна издатина там отзад Издатъка на Хел.

— Не бих могъл да искам повече.

— Прав си. Ще продължаваме ли?

— Веднага след като нанесе данните. — Хел се приведе над бележника и компаса си и на светлината на лампата надраска предположения за разстояния и посоки, както беше правил на всеки сто метра откакто бяха напуснали базата. След като постави обратно всичко в непромокаемия пакет, той каза: — Добре. Да тръгваме.

Придвижвайки се внимателно от морена на морена, промъквайки се през цепнатини, подбирайки пътя си покрай масивни, срутени скали с размерите на хамбар, те започнаха да пресичат Хаоса. Реката, като нишката на Ариадна, се беше загубила между пластовете морени, просмуквайки се, виеща се, ту разделяйки се, ту сливайки се, за да се разпръсне отново на хиляди нишки далече долу по шистата на пода. Скорошните срутвания и липсата на ерозия от времето се комбинираха и създаваха една бъркотия от едва-едва балансиранни плочи и морени. Лудото им разположение като че ли противоречеше на всякакъв вид гравитация и създаваше един ефект, при който като че ли водата течеше нагоре по хълма и това, което трябваше да е равно изглеждаше силно наклонено. Балансът трябваше да се постига от краката, а не от очите, и те трябваше да се движат по компаса, защото чувството им за посока беше объркано от техния извиващ се път през замайващата лудост на Хаоса. Проблемът с намирането на пътя беше точно противоположен на движението сред безхарактерен лунен пейзаж. Тук съществуваха объркващо изобилие от особености, което претоварваше и блокираше паметта. А огромната черна празнина пред

тях потискаше подсъзнанието им, натоварено от този наранен, невидим, готов да се срути купол, една десетохилядна от който щеше да ги смаже като мравки.

Около два часа по-късно и след петстотин метра те бяха прекосили достатъчно от Хаоса, за да могат да видят далечния край на пещерата, където таванът се навеждаше надолу и се сливаше с едно скорошно срутване на камъни. През последния половин час неусетно се беше появил един звук, който доловиха, когато спряха, за да отбележат последния си напредък. Хилядите нишки на потока долу бяха започнали да се вплитат все по-здраво и шумът, който изпълваше кухнята, беше съставен от пълна гама ноти, като започнеше от тънко съскане на цимбал и стигаше до басовия звук от барабан. Това беше водопад — някъде там, зад това сливане на тавана с чакъла, което като че ли препречваше пещерата.

Повече от час те обикаляха напред-назад покрай стената от чакъл, промъквайки се през цепнатини и навеси, образувани от огромни плочи, но не успяха да намерят път през тази плетеница. В този нов край на Хаоса нямаше морени, само плоски камъни, някои от които бяха с големина на селски площад, някои изправени на ръба си, други лежащи, трети подпрени под невъзможни ъгли, някои протегнати над бездни, крепящи се от противовеса на други. И през цялото време силният звук на водопада ги подтикваше да намерят път.

— Нека да починем и обмислим! — надвика шума Льо Каго, седна на една малка плоча, порови из пакета си и извади храна — сухар, сирене и наденица. — Не си ли гладен?

Хел поклати глава. Той записваше бързо в бележника си, правейки смели предположения за посоката и за наклона, тъй като брунтоновия му компас беше безполезен сред Хаоса.

— Би ли могло устието да е зад стената? — попита Льо Каго.

— Не мисля така. Не сме минали повече от половината път до потока Холкарт и сигурно сме все още неколкостотин метра по-високо.

— И дори не можем да стигнем до водата, за да хвърлим боята. Каква глупост е тази стена! И още по-лошо, току-що ни се свърши сиренето. Къде отиваш?

Хел свали пакета си и започна да се катери по стената.

— Ще отида да хвърля един поглед от върха на купчината.

— Опитай малко по-наляво.

— Защо? Виждаш ли нещо там?

— Не. Но съм седнал точно на пътя на твоето падане, а ми е твърде удобно, за да се местя.

Те не смятаха да се катерят по стената, защото дори и да имаше път, той щеше да ги изведе точно над водопада и най-вероятно нямаше да могат да минат през водната каскада. Но основата и склоновете на струпването не им бяха предоставили никаква възможност, така че оставаше само върхът.

Половин час по-късно Льо Каго чу звук над себе си. Той повдигна глава, за да насочи лъча на лампата си към него. Хел се спускаше надолу. Когато достигна плочата, той се отпусна в седнало положение, след което легна на пакета, поставяйки едната си ръка над очите. Беше изтощен и дишаше тежко, а лещата на лампата му беше счупена от падане.

— Сигурен ли си, че не искаш нещо за ядене? — попита Льо Каго.

Със затворени очи, дишайки тежко, докато потта течеше по лицето му, независимо от влагата и студа в пещерата, Хел отговори на мрачното чувство за хумор на своя приятел, изпъна средния си пръст и му го показа. След което остави ръката си да падне и остана да лежи запъхтян. Преглъщането му беше болезнено. Льо Каго му подаде меха и той започна лакомо да пие, като насочи тънката струя вино направо в гърлото си. Пи толкова продължително, че Льо Каго започна да се безпокои за виното.

— Е? — попита неохотно той. — Намери ли път? Хел се ухили и кимна.

— Къде излезе?

— Точно над водопада.

— По дяволите!

— Не, струва ми се, че има път, като се заобиколи отдясно, отдолу през водата.

— Опитва ли?

Хел повдигна рамене и посочи счупената си лампа.

— Но не мога да се справя сам. Трябваш ми да ме крепиш отгоре. Има добро място където да се затегне въжетото.

— Не е трябвало да опитваш, Нико. Някой ден ще се пребиеш и ще съжаляваш.

Когато се промъкна през невъзможната мрежа от пукнатини и застана до Хел на тясната тераса точно над водопада, Льо Каго се изпълни с удивление. Беше дълъг водопад и мъглата се издигаше в неподвижния въздух около тях, като че ли се намираха в сауна. Всичко, което можеха да видят през мъглата, беше началото на водопада под тях и няколко метра хлъзгави камъни от двете им страни. Хел тръгна надясно, където терасата се стесняваше до няколко сантиметра, но продължаваше около отвора на пещерата. Беше изгладена, заоблена тераса, очевидно преди време водопадът беше минавал оттам. Какофонията от падащата вода налагаше да използват само знаци за комуникация. Хел посочи на Льо Каго доброто място за връзване на въжето, струпване на скали, където Льо Каго трябваше да се свие с усилие и да завърже осигурителното въже около кръста на Хел. Естественият път на спускане щеше да мине през мъглата, през стълба вода и зад него. Льо Каго негодуваше срещу „доброто“ място, докато заклещваше тялото си и забиваше един дублиращ клин във варовика над себе си, мърморейки, че клин, забит във варовик, е по-скоро психологична декорация.

Хел започна спускането си, спирайки всеки път когато намереше удобно място да стъпи или пукнатина в скалата, за да забие клин и да прекара въжето през карабинера. За щастие скалата беше добре назъбена и предлагаше места за пръстите на ръцете и за краката. Промяната на посоката на водопада явно беше скорошна и на водата не беше достигнало време да изглади всичко. Най-големият проблем беше с въжето. Когато се беше спуснал на двадесет метра и беше прекарал въжето през осем карабинера, му костваше опасно усилие да издърпа свободно въже през толкова много връзки. Усилието при дърпането на въжето направо повдигаше тялото му от местата, където закрепяше краката си. И обикновено това се получаваше в момента, когато Льо Каго отпускате отгоре и изобщо не можеше да го задържи, ако се подхлъзнеше.

Той се промъкна през мъглата и достигна сребристочерната стена на водопада. Там спря и се настрои за последния етап на спускането.

Първо трябваше да забие няколко клина, така че да може да работи независимо от Льо Каго, който можеше слепешката да опъне въжето и да спре Хел, докато е под водопада, заслепен от водните

струи, търсещ места за хващане. Щеше да поеме тежестта на падащата вода върху гърба и раменете си. Трябваше да си осигури достатъчно въже по цялото продължение на каскадата, защото докато не стигнеше зад нея, нямаше да може да диша. От друга страна, колкото повече въже си оставеше, толкова по-дълго щеше да бъде падането му, ако водата го събореше. Реши да си остави около три метра свободно въже. Искаше му се да остави повече, за да не се окаже, че въжето ще свърши, преди да е достигнал края на водния стълб, но здравият разум му подсказваше, че три метра щеше да е максималната дължина, която щеше да го залюлее обратно извън линията на водопада, ако случайно паднеше и се наранеше.

Хел се приближи до блестящата стена, докато застана на няколко инча от нея и скоро започна да изпитва едно замайващо усещане като че ли водата беше неподвижна, а неговото тяло се издигаше от мъглата и рева. Той протегна ръка във водата и потърси място за захващане. Пръстите му се свиха около малка, остра пукнатина, невидима под водата. Захватът беше по-ниско, отколкото му се искаше, защото знаеше, че тежестта на водата върху гърба му щеше да го приведе надолу, и най-добре щеше да бъде, ако се захванеше по-високо. Но това беше единственото място, което намери, и ръката му започваше да се уморява от струята вода, падаща отгоре ѝ. Той направи няколко дълбоки вдишвания, издишвайки напълно, защото знаеше, че не липсата на кислород, а въглеродният двуокис в дробовете кара човек да си поема въздух. Последното вдишване беше дълбоко, изпъвайки напълно диафрагмата му. След това изпусна една трета от него и се пъкна във водата.

Беше почти смешно и със сигурност разтоварващо.

Стената от падаща вода беше не повече от двадесет сантиметра широка и движението, с което влезе под каскадата, беше достатъчно, за да излезе от нея. Намираше се на една добра тераса, под която имаше ъгъл с чакъл, толкова лесен, че и дете можеше да слезе по него.

Беше така очевиден път, че Хел реши да не го проверява. Върна се обратно през водата и се изкатери до Льо Каго, където се наведе над ухото му и му обясни щастливата ситуация, крещейки. Решиха да оставят въжето на място, за да ги улесни при връщането, и тръгнаха един зад друг, за да преминат от другата страна на водопада.

Оказа се, че веднага щом оставиха зад себе си сребрилата водна стена, можеха да говорят с почти нормални гласове. Когато започнаха да слизат, водопадът намаля, тъй като голямо количество се разпръскваше в мъгла и водата на дъното на каскадата беше забележимо по-малко, отколкото в началото ѝ. Масата ѝ се беше разсеяла и да се мине през нея беше сякаш вървиш през пороен дъжд. Те внимателно напредваха в заслепяващия студен поток по хлъзгавия скален под, излъскан гладко от чакъла. След малко мъглата се разсея и се намериха сред чист въздух, шумът на водопада затихна зад тях. Те се спряха и се огледаха. Беше прекрасно — една удивителна пещера с много по-човешки размери, отколкото Хаоса на Льо Каго — туристическа пещера, но съвсем недостъпна за обикновения турист.

Въпреки че беше разхищение, любопитството им надделя и те запалиха още една магнезиева ракета.

Зашеметяващо красиво. Зад тях облаци мъгла се издигаха над падащата вода. Наоколо и над тях мокрите и капещи стени бяха осеяни с кристали, които проблясваха на светлината, докато Льо Каго я местеше напред-назад. Покрай северната стена един замръзнал водопад от камъни се беше свлякъл надолу, приличащ на втвърден карамел. На изток драпирани завеси от минерали, нежни и остри като бръснач изглеждаха като набрани от неуловим пещерен вятър. Близо до стените стройни кристални сталактити висяха надолу към ниски като пънове сталагмити, а тук-там можеше да се види дебел стълб, получен от сливането на тези търпеливи образувания.

Те стояха мълчаливо, докато светлината от магнезиевата ракета избледня и докато привикнаха отново към блещукането на собствените си лампи. Гласът на Льо Каго беше неестествено дрезгав, когато каза:

— Ще я наречем Зазпиак Бат.

Хел кимна. *Zazpiac bat*: „От седем нека бъде една“, мотото на тези, които искаха да обединят седемте баски провинции в една Транс-Пиринейска република. Една непрактична мечта, нито желана, нито вероятна, но полезен фокус на активността на тези мъже, които бяха избрали романтичната опасност пред отегчителната сигурност, мъже, които можеха да бъдат жестоки и глупави, но никога нищожни и страхливи. Беше напълно логично мечтата на баския народ да бъде представена от една приказна пещера, която беше всичко друго, но не и достъпна.

Той приклепна и направи грубо измерване с клиномера си на разстоянието от върха до дъното на водопада, след което направи няколко пресмятания наум.

— Почти сме на нивото на потока Холкарт. Устието би трябвало да е наблизно.

— Да, — каза Льо Каго, — но къде е реката? Какво си направил с нея?

Наистина реката беше изчезнала. Прекъснатата от водопада, тя се беше пръснала през пролуките и сигурно течеше някъде под тях. Имаше две възможности. Или щеше да се появи в пещерата някъде пред тях, или пукнатините покрай основата на водопада я бяха погълнали и тя щеше да се появи направо на повърхността. Последното щеше да бъде лош късмет за тях, защото щеше да им отнеме възможността да осъществят своята последна победа, достигайки повърхността чрез плуване. Освен това щеше да направи безсмислено дългото бдение на баските момчета до устието.

Льо Каго пое водачеството, когато започнаха да напредват през новооткритата пещера, както правеше винаги, когато придвижването беше относително лесно. И двамата знаеха, че Николай беше подобрият; не беше нужно Льо Каго да го признава, или Хел — да го подчертава. Водачеството автоматично се сменяше в зависимост от естеството на пещерните особености. Хел водеше през шахти, около корнизи, докато Льо Каго водеше, когато влизаха в пещери и драматични характерни особености, които той „откриваше“ и кръщаваше.

Докато водеше, Льо Каго упражняваше гласа си, пеейки една от онези извиващи се песни, които демонстрираха липсата на естетика у баските. Песента съдържаеше уникалното баско звукоподражание, което няма нищо общо с имитация на звуци или с имитация на емоции. В припева на песента на Льо Каго работата беше свършена небрежно (*kirrimarta*), от човек, който не бърза (*tarrapatakan*).

Той спря да пее, когато достигнаха края на диамантената пещера и застанаха пред една широка галерия с нисък таван, чийто отвор изглеждаше като беззъба усмивка. И наистина се оказа, че тя крие шега.

Льо Каго насочи лампата си надолу към пасажа. Наклонът леко се увеличаваше, но не беше повече от 15 градуса и имаше достатъчно

място за човек да стои изправен. Беше като авеню, един истински булевард! И най-интересното беше, че с него сигурно завършваше пещерната система. Той пристъпи напред... и падна сред звъна от оборудването.

Подът на пасажа беше дебело покрит с глинеста пръст, плъзгава и гадна, и Льо Каго се пързеляше надолу по наклона, с не много голяма скорост в началото, но без да може да се спре. Той проклинаше и се опитваше да сграбчи нещо да се задържи, но всичко беше покрито с тази плъзгава гадост и нямаше камъни, за които да се хване. Усилията му доведоха до това, че се завъртя около себе си и започна да се плъзга с гърба напред, полуседнал, безпомощен, побеснял и смешен. Започна да набира скорост. От началото на глинения проход Хел виждаше как светлината на каската му отслабва, въртейки се бавно като лъч на фар. Не можеше нищо да направи. Ситуацията общо взето, беше комична, но ако на края на пасажа имаше скала...

Нямаше скала на края на пасажа. Хел никога не беше виждал толкова дълбок глинен улей. На едно добро разстояние от него, може би на около шестдесет метра, светлината спря да се движи. Не се чу звук, нито вик за помощ. Хел се обезпокои да не би Льо Каго да се беше блъснал в стената на пасажа и сега да лежи някъде начупен.

След това се чу звук, гласът на Льо Каго, изпълнен с ярост, думите, неразбираеми поради вибрирането, но изпълнени с чувство на ранено достойнство. Една фраза, повторена от ехото, беше разбираема: „... В името на перфорираните топки на Свети Себастиан!“

Това означаваше, че на Льо Каго му нямаше нищо. Ситуацията щеше да бъде смешна, ако не беше фактът, че последното кълбо с въже беше отишло заедно с него и дори и той, с неговата сила, нямаше да може да го хвърли на шестдесет метра.

Хел въздъхна дълбоко. Трябваше да се върне обратно през пещерата Зазпиак Бат, покрай основата на водопада, през самия водопад и ледената мъгла до мястото, където бяха оставили въжето, за да улесни връщането им. Самата мисъл го караше да се чувства изтощен.

Но... Той свали пакета си. Нямаше смисъл да го носи със себе си. Провикна се надолу по глинения улей, правейки паузи между думите, така че да се разбират въпреки вибрирането.

— Отивам...

Светлото петно долу мръдна. Льо Каго се беше изправил.

— Защо... не... направиш... и... ти... това! — дойде обратно отговорът. Изведнъж светлината изчезна и се чу ехото на плясък, последван от лудешки рев, плискане, катерене и псуване. След което светлината се появи отново.

Смехът на Хел изпълни пасажа и пещерата. Най-вероятно Льо Каго беше паднал в реката, която сигурно се беше появила именно там. Що за аматьорски номер!

Гласът на Льо Каго се чу по улея:

— Сигурно... ще те... убия... когато... дойдеш... тук... долу!

Хел се засмя отново и пое обратно.

Четиридесет и пет минути по-късно беше отново в началото на глинения улей, където закачи здраво въжето за една скала.

Отначало се опита да се плъзне като по заледен склон, управляван от въжето, но не се получи. Глината беше прекалено хлъзгава. Почти веднага се намери на задните си части. Беше неприятна работа, подла пречка, но достатъчно затрудняваща, макар че й липсваше достойнството на останалите пещерни предизвикателства. Беше дребен проблем, но глупав и дразнещ, преодоляването на който не носеше слава. Глинените улеи бяха омразни за всички пещерняци, които се бяха сблъскали с тях.

Когато Хел се плъзна тихо до Льо Каго, той беше седнал на една гладка плоча, приключвайки с един сухар и парче наденица. Не обърна внимание на приближаването на Хел, все още намусен от своето недостойно спускане и мокър до кости от гмуркането си.

Хел се огледа. Без съмнение, това беше крайт на пещерната конфигурация. Залата имаше размерите на малка къща или на една от приемните в неговия замък. Очевидно понякога се запълваше с вода — стените бяха гладки, а по пода нямаше чакъл. Плочата, на която Льо Каго хапваше, заемаше две трети от пода и в най-отдалечения ъгъл имаше една кубична падина — типична „винарска изба“, представляваща най-ниската част на цялата пещерна система. Хел отиде до ръба ѝ и насочи надолу лъча си. Страните бяха гладки, но изглеждаше доста лесно за катерене и той се зачуди защо Льо Каго още не се беше спуснал долу, за да бъде първият човек, достигнал края на пещерата.

— Запазих го за тебе — обясни Льо Каго.

— Импулс за честна игра?

— Точно така.

Имаше нещо гнило тук. Баск до мозъка на костите си, Льо Каго беше получил образованието си във Франция, а принципът за честната игра е нещо съвсем чуждо за манталитета на французите — народ, който беше родил генерации аристократи, но нито един джентълмен. Култура, в която „законно“ заместваше „честно“; език, в който единствената дума за честна игра беше заимствана от английския.

Въпреки това нямаше смисъл да стои така и да остави девствен пода на тази „винарска изба“. Хел погледна надолу, търсейки най-доброто място за хващане.

... Момент! Онзи плясък! Льо Каго беше паднал във вода. Къде беше тя?

Хел внимателно наведе ботуша си във Винарската изба. Няколко сантиметра по-долу се докосна до повърхността на езеро — толкова чисто, че изглеждаше като въздух. Скалата долу се виждаше така ясно, че никой не можеше да заподозре, че е под вода.

— Ах ти, копеле — прошепна Хел. След което се засмя. — И ти се спусна право долу, нали?

В момента, в който отдръпна ботуша си, кръговете във водата изчезнаха, изсмукани от силен водовъртеж отдолу. Хел приклепна до ръба на дупката и започна да я изучава с удивление. Повърхността въобще не беше спокойна; тя се поддържаше така гладка от мощно течение. В действителност беше леко наклонена и когато потоци пръста си, усети силно подръпване. Можеше да види един триъгълен отвор долу на дъното, който сигурно беше устието на реката. Беше срещал и други такива езера като това, езера, в които водата влизаше без мехури, които да показват течението ѝ, а самата тя пречистена от минералите и микроорганизмите.

Хел разучи стените на камерата, за да види пътя на водата. Очевидно, изтичането през онази триъгълна тръба долу трябваше да бъде почти постоянно, тъй като количеството на подземната река зависеше от дъждовете и просмукването. Цялата камера и глиненият улей отзад играеха ролята на нещо като цистерна, която уеднаквяваше разликата между втичащата и изтичащата вода. Това явно беше причината за наличието на глина толкова надолу под земята. Без

съмнения имаше моменти, когато това помещение, в което седяха сега се напълваше с вода, която се връщаше по дългия улей назад. Това обясняваше пъноподобната форма на сталагмитите в онази пещера. Ако бяха пристигнали по някое друго време, например седмица след силни дъждове, сигурно пътешествието им щеше да завърши в пещерата Зазпиак. Бяха планирали едно проучване с леководолазни екипи под водата до устието на реката, стига резултатите от опита с боята да се окажеха приемливи. Но ако бяха намерили едно плитко езеро в по-горната пещера, много малко вероятно беше Хел да успееше да намери този глинен улей под водата, да го преплува, да локализира Винарската изба, да мине през триъгълния отвор и да се пребори с мощното течение на потока. Бяха имали късмет, че направиха спускането си след продължителен сух период.

— Е? — каза Лъо Каго, поглеждайки часовника си. — Да пускаме ли боята?

— Колко е часът?

— Малко преди единадесет.

— Нека почакаме да стане точно. Ще улесни пресмятанията. — Хел погледна надолу през невидимата вода. Беше трудно да се повярва, че там, на дъното, течеше и всмукваше едно течение с голяма сила. — Искане ми се да знам две неща — каза той.

— Само две?

— Искане ми се да знам колко бързо се движи водата. И също така ми се иска да знам дали тази триъгълна тръба е чиста.

— Нека да предположим, че получим добро време — да кажем десет минути — ще се опиташ ли да го преплуваш, когато дойдем следващия път?

— Разбира се. Дори и при петнадесет минути.

Лъо Каго поклати глава.

— Това е много дълго въже, Нико. Петнадесет минути през тръба като тази изисква много дълго въже за мене, за да мога да те издърпам срещу течението, ако изпаднеш в беда. Не, не съм съгласен. Максимум десет минути. Ако е повече от това, ще го зарежем. Не е чак толкова лошо да оставиш някои от загадките на природата девствени.

Лъо Каго беше прав, разбира се.

— Имаш ли някакъв хляб в пакета си?

— Какво искаш да правиш?

— Да го пусна върху водата.

Льо Каго му подхвърли едно парче вафла. Хел внимателно го постави върху повърхността на водата и започна да наблюдава движението му. То потъна бавно; изглеждаше сякаш с бавни движения пада в чист въздух. Беше нереална и зловеща гледка и двамата мъже наблюдаваха омагьосани. След това, изведнъж, като по чудо парчето изчезна. Беше стигнало до течението долу и беше всмукнато в тръбата по-бързо, отколкото окото можеше да долови.

Льо Каго тихо подсвирна.

— Не знам, Нико, но това не ми харесва.

Но Хел вече правеше предварителен план на действията си. Трябваше да влезе с краката напред в тръбата.

Щеше да бъде чисто самоубийство да се спусне в нея с главата напред, в случай че срещнеш някой камък, който да я препречва. Освен това, ако не можеше да се мине, щеше да е по-добре, ако се върнеш с главата напред. Така щеше да помогне на Льо Каго при тегленето, ритайки с крака.

— Не ми харесва, Нико. Онази малка дупка там може да те убие като нищо и още по-лошо — да намали почитателите ми с един. И не забравяй, умирането е нещо сериозно. Ако човек умре с грехове на душата, отива в Испания.

— Имаме няколко седмици, за да решим. След като излезем, ще говорим за това и ще преценим дали си заслужава да влачим леководолазния екип чак дотук. Пробата с боята ще ни покаже дали тръбата е много дълга. Колко е часът?

— Ще стане точно.

— Нека тогава да хвърлим боята.

Флуоресцентната боя, която носеха, беше в пакети по два килограма. Хел ги измъкна, Льо Каго ги отрязва отгоре и ги нареди покрай ръба на дупката. Когато малката стрелка застана точно на единадесет, те ги бутнаха вътре. Светлозелен дим се измъкна от отворите, докато торбите падаха надолу. Две от тях изчезнаха веднага през триъгълната тръба, но другите две останаха на дъното. От тях почти хоризонтално излизаше цветният поток, който се устреми към тръбата. Накрая, полупразни, торбите бяха отнесени от течението. Три секунди по-късно водата беше отново чиста и спокойна както преди това.

— Нико? Реших да нарека това малко езеро Душата на Льо Каго.

— О-о?

— Да. Защото е ясно, чисто и прозрачно.

— И коварно и опасно?

— Знаеш ли, Нико, започвам да подозирам, че си прозаичен човек. Това е твой недостатък.

— Никой не е идеален.

— Говори само за себе си.

Връщането им до базовия лагер беше относително лесно. Новооткритата пещера беше, въпреки всичко, лесна, без дълго лазене през тесни пасажи, без ями, с които да се съобразяват, защото подземната река течеше в корито от твърда шиста.

Баските момчета, дремеци до лебедката, бяха изненадани да чуят гласовете им по телефона.

— Имаме изненада за вас — каза едното от тях.

— Каква е тя? — попита Льо Каго.

— Почакай, докато излезеш, и ще я видиш сам.

Дългото теглене от върха на чакъления конус до първия тирбушон беше изтощително и за двамата. Напрежението в диафрагмата и гръдния кош от висенето в парашутните костюми беше много голямо, а бяха известни подобни случаи на задушаване. Точно тази конструкция на човешкото тяло беше причинила и смъртта на Христос на кръста — един факт, чиято уместност Льо Каго не пропусна да отбележи.

За да намалят мъката от висенето и борбата за въздух, момчетата героично въртяха педалите, докато мъжът долу можеше да намери опора вътре в тирбушона и да си почине малко, възстановявайки кислорода в кръвта си.

Хел излезе последен, оставяйки по-голямата част от оборудването им долу за по-нататъшни експедиции. След като се справи с двойното V-образно място, му остана едно кратко вдигане нагоре до отвора на пещерата и той се измъкна от абсолютната чернота, за да попадне в ослепителна белота.

Докато бяха долу, в планината беше настанала необичайна промяна във времето. Един от най-опасните феномени на природата: бяла мъгла.

От няколко дни Хел и неговите приятели планинари виждаха, че условията предразполагат за появяването ѝ. Като повечето баски, те подсъзнателно бяха в съзвучие с особеностите на времето, които можеха да се забележат по красноречивото баско небе. Първо *Ipharra*, северният вятър, беше изчистил небето от облаци и му бе придал зелено-синьо сияние, оцветявайки и замъглявайки далечните планини. *Ipharra* си отива бързо, защото много скоро вятърът става източен и се превръща в студения *Iduzki-haizea*, „слънчевия вятър“, който се появява всяка сутрин и изчезва със залеза, довеждайки до парадокса на студените следобеди с топли вечери. Атмосферата е едновременно влажна и ясна, което придава изостреност на контурите, особено когато слънцето е ниско. Но влагата замъглява контурите на далечните планини, омекотявайки формите им, заличавайки границата между планина и небе. След което една сутрин човек поглежда навън и вижда, че въздухът е станал кристален, далечните планини са загубили неясните си контури и формите им рязко се очертават в яркото синьо на небето. Това е времето на *Hego-churia*, „белият югоизточен вятър“. През есента *Hego-churia* понякога определя времето цели седмици и това е най-великият сезон за баските. Като по някаква справедливост на съдбата *Hego-churia* е последвано от яростта на *Haize-hegoa*, изсушаващия до кости южен вятър, който реве около склоновете на планините, чупи жалюзите в селата, откъсва керемиди от покривите, чупи слабите дръвчета, вдига заслепяващи вихрушки от прах по земята. Типично по баски, където не може без парадокси, опасният южен вятър е топъл като кадифе. Докато той вилнее из долините, звездите на небето продължават ярко да светят и изглеждат съвсем близки. Това е един капризен вятър, който изведнъж може да замре и тогава настава тишина като след пистолетен изстрел, след което се завръща с пълна сила, унищожавайки създаденото от човека, проверявайки и оформяйки нещата, сътворени от Бога, опъвайки нервите до крайност от постоянното свирене около ъглите и воя в комините. Тъй като *Haize-hegoa* е капризен и опасен, прекрасен и безжалостен, късащ нервите и страстен, на баски той често се използва за синоним на „жена“. Изтощен, накрая южният вятър се обръща в западен, донасяйки дъжд и тежки облаци със сиви кореми и сребристи краища. Има — както винаги в баската земя — една стара пословица, която описва феномена: *Negoak, hegala urean du* — „Южният вятър

лети с едното крило във водата“. Дъждът на югозападния вятър пада тежко и право надолу и е добър за земята. Но той отново променя посоката си и донася *Haize-belza*, „черния вятър“, с неговия писък, носещ дъжда хоризонтално, правейки чадърите безполезни, дори опасни. След което в някоя вечер съвсем неочаквано небето светва, надземният вятър изчезва, въпреки че на голяма височина продължават да се носят пластове облаци.

Тази красота продължава само една вечер. Следващата сутрин донася зеленикавата светлина на *Ipharra*. Северният вятър се завръща. Цикълът започва отново. Въпреки че този цикъл е доста редовен, не би могло да се каже, че баското време може да се предскаже. В някои години има по три или четири такива цикъла, а в други само един. Понякога през нощта се появява определеният вятър, а на сутринта се разбира, че не е точно той. Освен това, понякога има баланс между два вятъра, когато нито един от тях не е достатъчно силен, за да доминира над другия. В такива моменти планинските баски казват: „Днес няма време“.

И когато няма време, няма движение на вятъра в планините, тогава понякога се появява прекрасният убиец: бялата мъгла. Появяват се плътни чаршафи от мъгла, заслепяващи, защото отгоре са осветени от слънцето. Непоносими за очите, толкова гъсти и блестящи, че протегнатата ръка едва се забелязва, а краката като че ли се губят в млечнобял блясък. Това е по-опасно от една обикновена слепота, защото предизвиква замайване и объркване на сетивата. Човек може да намери пътя в тъмна нощ. Неговата слепота засилва действието на другите му сетива; движението на вятъра по бузите му подсказва, че приближава пречка; слабият звук на падащи листа му дава представа за разстоянието до земята. Освен това, чернотата не е винаги пълна; винаги има някакво сияние от небето, което силно разширените очи улавят. Но при бялата мъгла никое от тези компенсирани възприятия не действа. Притъпените нерви на очите, препълнени със светлина, настояват да съобщят на централната нервна система, че могат да виждат, а осезанието и слухът спят. И всеки звук, въпреки че се чува отдалече, изглежда като че ли идва от всички посоки едновременно, като звук под водата.

И точно в такава бяла мъгла се озова Хел, след като излезе от пещерата. Докато се освобождаваше от парашутното оборудване,

гласът на Льо Каго прозвуча някъде над отвора на пещерата.

— Това е изненадата, за която ни казаха.

— Колко мило. — Когато Хел заобиколи от другата страна, той можа да различи пет фигури, събрани около лебедката. Трябваше да се приближи на около метър, за да познае в другите две момчетата, които бяха лагерували при потока Холкарт, където бяха чакали появата на оцветената вода от подземната река.

— Вие сте се катерили през това? — попита Хел.

— Точно беше започнала да се образува. Съвсем за малко да не успеем.

— Как изглежда на по-ниското?

Те всички бяха планинари и разбираха какво пита Хел.

— По-сива е.

— Много?

— Много.

Ако мъглата бе по-сива долу, да се мине през нея щеше да е безумство в тази подобна на швейцарско сирене област, изпъстрена с опасни пукнатини и стръмни пещери. Трябваше да вървят пред нея и да се надяват да ѝ се отскубнат, преди да слязат от планината. Това беше най-правилното в такива случаи.

Ако беше сам, Хел щеше да слезе от планината независимо от заслепяващата мъгла, ползвайки своите способности. Щеше да разчита на комбинация от възприемането за присъствие и на доброто познаване на планинския терен. Но не можеше да поеме отговорност за Льо Каго и другите момчета.

Те се завързаха с въжета, тъй като беше невъзможно да се вижда ясно на повече от метър и изобщо да се вижда на повече от три метра. Хел бавно и внимателно ги поведе, избирайки по-дългия, но по-лесен път, заобикаляйки натрупвания на скали, сипеи и отвори на дълбоки пещери. Мъглата не ставаше по-гъста, но беше започнала да става още по-ослепително светла, след като бяха започнали да се изкачват към слънцето. След четиридесет и пет минути Хел изведнъж излезе на слънчева светлина под опънато синьо небе. Гледката, която го поздрави, беше прекрасна и ужасяваща. В абсолютната неподвижност на пластовете мъгла, движенията на неговото тяло нагоре през нея бяха създали големи вълни, които мързеливо се издигаха нагоре-надолу. Очите му бяха почти на едно ниво с равната повърхност от гъста бяла

мъгла, която се простираше на стотици километри, запълвайки всички долини, като че ли бе навалил голям сняг. През тази пелена от мъгла, върховете на баските Пиринеи се извисяваха ясни и остро очертани, като мраморни мозаечни парчета върху мазилка. А над всичко беше тъмносиньото небе, необичайно за баската страна. Тишината беше толкова абсолютна, че можеше да се чуе туптенето на кръвта в слепоочията.

След което Хел чу звук, гласа на Льо Каго.

— Завинаги ли смяташ да останеш тук? В името на плачещите топки на Йеремая, трябваше да се облекчиш, преди да тръгнем! — А след като се появи от мъглата, той каза: — О, виждам. Възхищаваш се на баския спектакъл сам, докато ние висим долу като плъхове на въже! Ти си егоист, Нико.

Слънцето беше започнало да залязва и те тръгнаха по-бързо, за да стигнат до най-високия овчарски заслон преди да се мръкне. Когато пристигнаха там, той вече беше зает от двама възрастни овчари, дошли от другата страна също подгонени от мъглата. Тежкият им багаж ги издаваше като дребни контрабандисти. Баските се чувстват много по-добре, когато се занимават с контрабанда вместо с търговия, с браконьерство вместо с лов. Социално насочената дейност не ги привлича.

Разменени бяха поздравления и вино. Льо Каго започна да изказва възмущението си към всички чужденци, дефилиращи из планината: туристите, ловците и особено скиорите, които донасяха отворителните машини в планината, защото бяха прекалено изнежени, за да се изкачват нагоре, и които строяха грозни хижи и шумни места за забавления. Тези мръсни лайна! Само заради тези шумни скиори и техните кискащи се зайчета на осмия ден Господ е казал: нека има и пистолети!

Един от възрастните овчари кимна сурово и се съгласи, че туристите са универсално зло. „Atzerri; otzerri“. Следвайки ритуала при среща на чужденци Хел отвърна на тази древна пословица с „Но аз мисля, че chori bakhoitzari eder bere ohantzea“.

— Вярно — каза Льо Каго. — Zahar hitzak, zuhar hitzak.

Хел се усмихна. Това бяха първите думи на баски, които беше научил преди много години в килията си в затвора Сугамо.

— С изключение на тази — каза Хел.

Те мълчаливо седяха, ядейки и пиейки бавно докато слънцето залязваше, оцветявайки облаците в златисто. Един от младите пещерняци протегна краката си и заяви, че това е истинският живот. Хел се усмихна на себе си, знаейки, че не това щеше да бъде животът на този младеж, докоснат вече от телевизията и радиото. Както повечето баски младежи, и той щеше да свърши привлечен от фабриките на големите градове, където жена му щеше да има хладилник, а той щеше да пие кока-кола върху пластмасовите маси в кафенето — хубавият живот, който беше продукт на френското икономическо чудо.

— Това наистина е хубав живот — каза Льо Каго. — Аз съм пътувал и съм обръщал целия свят върху дланта си като камък с красиви жилки и открих следното: човек е най-щастлив когато има равновесие между нуждите му и това, което притежава. Въпросът е как да постигне това равновесие. Човек може да се опита, като увеличава наличното, съобразно с апетита си, но това ще бъде глупаво. Това ще наложи да извършва неестествени неща — да се пазари, да се ограничава, да работи. Ерго? Ерго, умният човек постига равновесието, като намалява нуждите си до нивото на това, което притежава. И най-добрият начин за това е да се научи да цени свободните неща в живота: планините, смеха, поезията, вино, предложено от приятел, по-възрастни и дебели жени. Ето аз? Аз съм абсолютно щастлив с това, което притежавам. Проблемът е да имаш достатъчно от него.

— Льо Каго, — каза единият от възрастните контрабандисти, като се настани удобно в ъгъла на заслона, — разкажи ни една история преди сън.

— Да — каза неговият приятел. — Нека бъде нещо от старите времена.

Истински народен поет, предпочитайщ да разкаже една история, вместо да я напише, Льо Каго започна да ниже легенди, докато другите слушаха или дремеха. Историите бяха известни на всеки, но удоволствието беше в изкуството да ги разкажеш. А баският език е много по-подходящ за разказване на приказки отколкото за обмяна на информация. Никой не можеше да се научи да говори правилно баски; като цвета на очите, и това беше нещо, с което човек трябваше да е роден. Езикът беше неясен, със свободни правила, със заобиколен

начин на подреждане на думите, с неясни отклонения, с двойни сливания, едновременно синтетични и перифразни, със своите стари форми смесени със съвременни глаголни форми. Баският език е една песен и независимо, че чужденците могат да научат думите, никога не могат да уцелят мелодията.

Льо Каго разказа за *Basa-andere*, Дивата жена, която убива мъже по най-прекрасен начин. Общозвестно е, че *Basa-andere* е прекрасна и с чудесно тяло, и че русата коса, с която е покрито цялото ѝ тяло, е странно привлекателна. Ако някой мъж има нещастieto да попадне на нея в гората (знае се, че винаги може да бъде намерена коленичила до поток, решейки косата си със златен гребен), тя ще се обърне към него и ще го погледне с усмивка, след което ще легне по гръб и ще повдигне колене, предлагайки тялото си. Всеки знае, че удоволствието от нея е толкова силно, че мъжът умира по време на кулминацията, но въпреки това някои умират с желание, докато гърбовете им са извити в агонията на неописуемо удоволствие.

Единият от възрастните контрабандисти заяви, че веднъж намерил един мъж, умрял по същия начин, а в изцъклените му очи се четяла ужасна смесица от страх и удоволствие.

Най-тихият от младежите се помоли на Господ да му даде сили да устои, ако някога попаднеше на *Basa-andere* със златния гребен.

— Та казваш, че цялата е покрита със златна коса, Льо Каго? Не мога да си представя гърди, покрити с коса. А зърната виждат ли се?

Льо Каго изсумтя и се изтегна на земята.

— Не мога да кажа от собствен опит, дете. Тези очи никога не са виждали *Basa-andere*. И аз съм щастлив, защото, ако се бяхме срещнали, бедната жена щеше в този момент да е умряла от удоволствие.

Възрастният мъж се засмя и хвърли бучка пръст към поета.

— Наистина, Льо Каго, ти си толкова пълен с лайна, колкото Господ с милосърдие.

— Вярно е, — съгласи се Льо Каго. — Съвсем вярно. Чували ли сте ме някога да разказвам историята за...

На разсъмване бялата мъгла беше изчезнала, отнесена от нощния вятър. Преди да се разделят, Хел плати на момчетата за помощта им и им каза да разглобят лебедката и триножника и да ги занесат в един хамбар в Лару на съхранение. Те вече планираха следващото

проучване на пещерата с леководолазни костюми, тъй като момчетата, които бяха при устието, бяха засекали осем минути от началния час до появяването на боята. Въпреки че осем минути не е много дълго време, то можеше да показва значително разстояние, като се вземеше предвид скоростта на водата през триъгълната тръба на дъното на Винарската изба. Но ако тръбата не беше пълна с препятствия и не беше прекалено тясна за да мине човек, те може би щяха да имат удоволствието да изследват пещерата си от входната шахта до устието, преди да споделят тайната си с пещерняческото братство.

Хел и Льо Каго се спуснаха по склона на планината към тесния път където бяха паркирали волвото на Хел. Той ритна вратата, което беше негов навик, и след като разгледаха доволни вдлъбнатината, те влязоха в колата и потеглиха към Лару, където спряха, за да закусят с хляб, сирене и кафе, след като бяха измили и изстъргали повечето от мръсотията, с която бяха покрити.

Тяхната домакиня беше една здрава вдовица със силно, пищно тяло и неприличен смях, която използваше две стаи от къщата си за кафене, ресторант и магазин за цигари. Тя и Льо Каго имаха връзка от много години, тъй като, когато нещата ставаха прекалено горещи за него в Испания, той често идваше във Франция през гората Ирари, която граничеше със селото. От незапомнени времена гората Ирари беше убежище и път на контрабандисти и бандити, пресичащи баските провинции под испанско господство. По стара традиция се смяташе за много невъзпитано — и опасно — да разпознаеш някой срещнат в тази гора.

Когато влязоха в кафенето, все още мокри от помпата в задния двор, бяха разпитани от половин дузина възрастни мъже, които поглъщаха сутрешното си вино. Как беше минало в пещерата? Имаше ли нещо под дупката?

Льо Каго поръчваше закуска с ръка, поставена собственически на бедрото на стопанката. Той автоматично използва баския характерен начин да отговаряш на директни въпроси с подвеждаща неяснота, която не е точно лъжа.

— Не всички дупки водят до пещери, приятели.

Очите на домакинята заблестяха от това, което възприе с двоен смисъл. Тя отблъсна ръката му с кокетство.

— А срещнахте ли испански патрул? — попита един възрастен мъж.

— Не, не ми беше позволено да натоваря ада с още една фашистка душа. Това доставя ли ти удоволствие, отче? — Льо Каго адресира последното към един мрачен свещеник, седящ в най-тъмния ъгъл на кафенето, който беше извърнал лицето си настрани при влизането на Льо Каго и Хел. Отец Ксавиер хранеше тлееща омраза към Льо Каго и пламтяща към Хел. Въпреки че никога не се беше сблъсквал лично с опасност, той ходеше от село в село покрай границата проповядвайки революция и опитвайки се да обедини целите на баската независимост с тези на църквата.

Омразата на свещеника към Льо Каго (която той наричаше „праведен гняв“) беше основана на факта, че възхвалата и преклонението, което по право принадлежи на ръкоположените водачи, се отнемаше от този богохулстващ и скандален човек, прекарал част от живота си в Страната на вълците, извън баската земя. Но поне беше баск. А Хел беше нещо друго. Той беше чужденец, който никога не ходеше на църква и живееше с азиатка. Свещеникът много се дразнеше, че младите баски момчета, които трябваше да изберат идолите си от свещеническото братство, разказваха истории за неговите пещерни изследвания и за времето, когато двамата с Льо Каго бяха преминали в Испания, бяха проникнали във военния затвор в Билбао и бяха освободили затворници, членове на ЕТА. И това беше човекът, който можеше да опорочи революцията, да отклони енергията за установяването на баска теокрация — последната крепост на фундаменталния католицизъм в една страна, където християнската практика беше примитивна и дълбока и където ключът за вратите на рая беше силно оръжие.

Скоро след като купи къщата си в Етчбар, Хел започна да получава анонимни заплашителни писма. Имаше два случая на „спонтанни“ среднощни набези срещу замъка. Живи котки, обвити в горяща слама бяха хвърлени през стените. Въпреки че опитът го беше научил да се отвращава от тези фанатизирани свещеници от Третия свят, той най-вероятно нямаше да обърне внимание на това безпокоене. Но тъй като възнамеряваше да направи баската страна свой постоянен дом, трябваше да сложи край на тези обиди. Анонимните писма и изблиците на безумие бяха проява на страхливост, а Хел, който беше

интелигент, се страхуваше от страхливците. Те винаги са по-опасни от смелите мъже, когато ви превъзхождат или имат възможност да ви ударят в гръб. Винаги се стараят да нанесат максимална вреда, защото се страхуват от последиците, ако оцелеете.

Чрез контактите на Льо Каго Хел разбра кой е авторът на тези долни действия, и няколко месеца по-късно случайно попадна на свещеника в задната стая на едно кафене в Сент Енграс. Той ядеше мълчаливо безплатна храна и поглеждаше от време на време към Хел, който пиеше червено вино заедно с няколко мъже от селото — мъже, които малко преди това бяха седели на масата на свещеника, слушайки неговата мъдрост и лицемерие.

Когато мъжете се върнаха обратно на работа, Хел се присъедини към свещеника на масата му. Свещеникът започна да се надига от стола, но Хел го хвана за ръката и го върна обратно.

— Ти си добър човек, отче — каза той със затворническия си шепот. — Свят човек. Фактически, в този момент ти си по-близо до небесата, отколкото си мислиш. Свърши с храната си и слушай добре. Няма да има повече анонимни писма, няма да има повече глупости. Разбираш ли?

— Страхувам се, че не...

— Яж.

— Какво?

— Яж!

Отец Ксавиер пъкна една пълна вилица в устата си и задъвка мрачно.

— Яж по-бързо, отче. Напълни устата си с храна, която не си спечелил.

Очите на свещеника се бяха навлажнили от ярост и страх, но той пъкна вилица след вилица в устата и гълташе колкото може по-бързо.

— Ако си решил да останеш в този край на света, отче, ако още не си готов да се съединиш с твоя Господ, тогава това е което трябва да направиш. Всеки път, когато се срещнем в някое село, ти ще го напуснеш веднага. Всеки път, когато се срещнем по пътя, ти ще стъпиш извън пътя и ще се обърнеш с гръб към мене. Можеш да ядеш по-бързо от това!

Свещеникът се задави с храната и Хел го остави кашлящ и давец се. Същата вечер разказа историята на Льо Каго с инструкции да

направи така, че да се разпространи. Хел беше решил, че публичното унижение щеше да е от полза за този страхливец.

— Хей, защо не ми отговаряш, отче Естека?^[1] — попита Льо Каго.

Свещеникът стана и напусна кафенето, докато Льо Каго викаше след него.

— Хола, няма ли да си доядеш яденето?

Тъй като бяха католици, старите мъже в кафенето не се разсмяха, но понеже бяха баски — се ухилиха.

Льо Каго потупа задните части на стопанката и я изпрати за храната им.

— Не мисля, че спечелихме голям приятел, Нико. А той е човек от когото трябва да се страхуваш. — Льо Каго се разсмях. — Все пак баща му беше французин и много активен в Съпротивата.

Хел се усмихна.

— Да си срещал някой, който да не е бил?

— Вярно е. Направо е изумително, че германците успяха да задържат Франция с толкова малко дивизии, като се има предвид, че всеки, който не изсмукваше германските източници с умната маневра да оцелее и да накара нацистите да го хранят, беше смело ангажиран в Съпротивата. Има ли село без Площад на Съпротивата? Но човек трябва да бъде честен; човек трябва да разбере галското понятие за съпротива. Всеки хотелиер, който вземаше по-висока цена на германски войник, беше от Съпротивата. Всеки, който потупаше германски войник по гърба, беше борец за свобода. Всички, които злобно изпълняваха, без да казват тяхното весело *bonjours*, бяха герои на освобождението.

Хел се засмя.

— Съдиш французите малко сурово.

— Историята ги осъди сурово. Имам предвид истинската история, не тази която учат в училищата. Истината е, че се възхищавам от французите много повече, отколкото от другите чужденци. Те от векове живеят до баските и са възприели някои добродетели — разбиране, философско виждане и чувство за хумор — което ги е направило по-добри от другите. Но дори и аз съм принуден да приема, че са нелепи хора, също както англичаните са несръчни, италианците некомпетентни, американците невротизирани, германците романтично

свирепи, арабите зли, руснаците варвари, а датчаните правят сирене. Французите могат да разреждат бургундското си за повече печалба и в същото време да дават милиони франкове за радиоактивното замърсяване на Тихия океан, като се надяват, че по този начин ще се изравнят технологично с американците. Те се виждат като Давид срещу ненаситния Голиат. Жалко за техния имидж в чужбина. Останалата част от света гледа на тях като на мравка, която лази по крака на крава и я убеждава, че ще бъде нежна с нея.

Льо Каго погледна замислено покривката на масата.

— В момента не мога да се сетя нещо повече за французите.

Вдовицата се присъедини към тях на масата и седна близо до Лео Каго, притискайки крак в неговия.

— Хей, имаш посетител в Етчехелия — каза тя на Хел, използвайки баското име за замъка. — Момиче. Чужденка. Пристигна вчера вечерта.

Хел не беше изненадан, че новините бяха достигнали вече Лару, през три планини и на петнадесет километра от дома му. Без съмнение са станали общо достойние часове след появата на посетителя.

— Какво знаеш за нея? — попита Хел.

Вдовицата повдигна рамене и присви устни, като искаше да покаже, че знае само някои факти.

— Пила е кафе и е нямала пари да плати. Вървяла е пеш от Тардет до Етчбар и е била видяна от хълмовете няколко пъти. Тя е млада, но не прекалено млада за раждане. Носила е къси шорти, които показвали краката ѝ, и казаха, че имала едър бюст. Твоята жена я е приела и е платила сметката за кафето. Има английски акцент. Старите клюкарки в твоето село казват, че е курва, която са изгонили от стопанството, защото е спала с мъжа на сестра си. Както виждаш, знам много малко.

— Казваш, че е млада с голям бюст? — попита Лео Каго. — Без съмнение търси мене.

Вдовицата го оципа по бедрото. Хел стана от масата.

— Мисля да се прибера, да взема един душ и да поспя. Идваш ли?

Лео Каго погледна вдовицата с края на окото си.

— Как смяташ? Да отида ли?

— Не ме интересува какво ще правиш, стари човече. Но когато започна да се надига, тя го дръпна обратно за колана.

— Може би ще поостана за малко, Нико. Ще се върна тази вечер и ще хвърля един поглед на твоето момиче с голите крака и големите цици. Ако ми хареса, може да те ощастливя, като удължа посещението си. Оу!

Хел плати и отиде при волвото си, като ритна задния калник, преди да го подкара към дома си.

[1] *Esteka* на баски означава сексуална недостатъчност. — Б.пр. ↑

ЗАМЪКЪТ ЕТЧБАР

След като паркира на площада на Етчбар (той не разрешаваше на автомобили да влизат в неговата собственост) и удари с юмрук на прощаване покрива на колата, Хел тръгна по частния път към замъка чувствайки — както винаги, когато се връщаше вкъщи — една бащинска привързаност към тази прекрасна сграда от седемнадесети век, в която беше вложил години преданост и милиони швейцарски франкове. Това беше нещото, което обичаше най-много на този свят, физическа и емоционална крепост срещу двадесетия век. Той спря по пътя към тежките порти, за да потупа земята около един новопосаден храст. Докато правеше това, усети приближаването на една неясна и разпръсната аура, което можеше да бъде само Пиер, неговият градинар.

— *Bonjour, M'sieur* — поздрави Пиер по своя пеещ начин, когато разпозна Хел със замъгления си поглед, дължащ се на редовно поеманите още от зазоряване чаши червено вино.

Хел му кимна.

— Чух, че имаме гост, Пиер.

— Така е. Едно момиче. То още спи. Жените ми казаха, че е курва от...

— Знам. Госпожата будна ли е?

— Сто на сто. Информираха я за вашето пристигане преди двадесет минути. — Пиер погледна към небето и кимна мъдро. — Ах, ах — каза той, клатейки глава. Хел разбра, че се готви да направи предсказване за времето, както се случваше всеки път, когато се срещнеха в градината. Всички баски в тази страна вярваха, че притежават специална дарба за метеорологични прогнози, базираща се на планинския им произход и множеството народни мъдрости, отнасящи се до особеностите на времето. Предсказанията на Пиер, поднесени със спокойна убеденост, която никога не се разколебаваше въпреки постоянната неточност, съставляваше темата на разговора му с Хел от петнадесет години — от момента, в който селският пияница

беше повишен в ранг градинар и официален негов застъпник срещу селските клюки.

— Ах, мосю, ще падне дъжд преди края на деня — каза монотонно Пиер, кимайки на себе си с твърда убеденост. — Така че няма никакъв смисъл да аранжирам тези цветя днес.

— Наистина ли, Пиер? — Колко ли стотици пъти бяха провеждали този разговор?

— Да, така е. Снощи, при залез, облаците близо до планината бяха оцветени в червено и златисто. Това е сигурен знак.

— О-о? Но поговорката не казва ли друго? Не е ли *arrats gorriak eguraldi?*

— Така казва поговорката, мосю. Обаче... — Очите на Пиер заблестяха конспиративно, докато потупваше дългия си нос. — ... Всичко зависи от фазата на луната.

— О-о?

Пиер затвори очи и бавно кимна, усмихвайки се благосклонно на невежеството на чужденците.

— Когато луната расте, правилото е така, както вие го казахте, но когато луната намалява, е по другия начин.

— Разбирам. Тогава, когато луната намалява, то е: *Goiz, dorriak dakarke uri?*

Пиер се намръщи, поставен в неудобното положение да направи точна прогноза. Той се замисли за момент, преди да отговори.

— Зависи, мосю.

— Сигурен съм, че зависи.

— И... има и едно допълнително усложнение.

— Ти ще ми кажеш за него.

Пиер се огледа притеснено и премина на френски, за да не рискува да обиди земните духове, които, естествено, разбират само баски.

— *Vous voyes, M'sieur, de temps en temps, la lune se trompe.*^[1]

Хел пое дълбоко въздух и поклати глава.

— Приятна сутрин, Пиер.

— Приятна сутрин, мосю. — Пиер заприпка надолу по пътя, за да види дали нещо друго не се нуждае от неговото внимание.

Със затворени очи и отпуснато съзнание, Хел седеше потопен до шия в японската дървена вана, напълнена с толкова гореща вода, че

влизането в нея беше комбинация от болка и удоволствие. Веднага след като бяха чули, че мистър Хел е тръгнал от Лару за дома си, слугите бяха запалили бойлера. В момента, когато той беше свалил мръсотията и беше взел един леденостуден душ, неговата японска вана беше напълнена, а малката баня — потънала в гъста пара.

Хана дремеше срещу него, седнала върху една по-висока скамейка, която ѝ позволяваше също да е потопена до шията. Както винаги, когато се къпеха заедно, краката им бяха преплетени в небрежна ласка.

— Искаш ли да ти разкажа за нашия гост, Нико?

Той бавно поклати глава, не желаейки да прекъсне абсолютното отпускане.

— По-късно — промълви той.

След четвърт час водата изстина достатъчно, за да може да се раздвижи. Отвори очи и се усмихна сънено на Хана.

— Човек остарява, приятелко. След няколко дни в планината ваната става повече медицинска необходимост, отколкото удоволствие.

Хана се усмихна и притисна крака му между своите.

— Пещерата добра ли беше?

Той кимна.

— В действителност беше лесна. Пещера, в която можеше да се ходи, нямаше лазене, без сифони. Беше точно работа, с която моето тяло може да се справи.

Излезе от ваната и плъзна подплатения панел, който разделяше банята от малката японска градина. Усвършенстваше я през последните петнадесет години и смяташе, че ще бъде приемлива поне още петнадесет. Покрай него в студения въздух се издигна пара на вълни. Беше разбрал, че една гореща вана, двадесет минути лека медитация, един час любов и един бърз душ възстановяваха тялото и духа по-добре от една нощ сън. Тази рутина беше нещо обичайно за него след връщане от пещерен поход или, преди време, от контратерористичен удар.

Хана излезе от ваната и облече върху мокрото си тяло едно леко, подплатено кимоно. Помогна му да облече своето кимоно за след баня и излязоха в градината, където той спря за момент да нагласи един „пеещ“ камък в потока, водещ към малко езеро, тъй като звукът не беше достатъчно чист, за да му хареса. Банята, със стени от дебели

талпи, беше наполовина скрита от бамбукови подпори, които ограждаха градината от три страни. Срещу нея имаше една ниска постройка от тъмно дърво, с хартиени плъзгащи се врати, където беше неговата японска стая, в която учеше и медитираше, и „оръжейната стая“, където държеше необходимите пособия за дейността, от която наскоро се беше оттеглил. Четвъртата страна на градината беше запушена от гърба на замъка, така че двете японски постройки бяха отделени и не разваляха съвършенството на мраморната фасада. Беше работил едно цяло лято, за да ги построи. За целта беше довел двама майстори от Киушу, достатъчно възрастни, за да си спомнят как се работи с дърво и клинове.

Коленичили пред ниска, лакирана маса, с лице към японската градина, те закусиха леко с топки от пъпеш (топли, за да се подчертае аромата на мускус), тръпчиви сливи (синьо-зелени, ледени и сочни), оризови кексчета и по половин чаша вино.

Приключила с храната, Хана стана от масата.

— Да затворя ли плъзгащите се врати?

— Остави една притворена, за да можем да виждаме градината.

Хана се усмихна. Николай и неговата градина... като баща и нежно, но възискателно дете. Градината беше най-важното от всичко, което притежаваше, и често след пътуване се връщаше, без да се обади вкъщи, сменяше дрехите си и работеше в градината дълги часове, преди някой от дома да разбере, че се е върнал. За него градината беше конкретна изява на *шибуми*, но най-вероятно старостта щеше да му попречи да доживее до пълната ѝ изява.

Тя остави кимоното да падне от тялото ѝ.

— Ще се обзалагаме ли?

Хел се засмя.

— Добре. Победителят получава... да видим. Какво ще кажеш за половин час Удоволствието на бръснача?

— Чудесно. Сигурна съм, че ще ми достави голямо удоволствие.

— Толкова ли си сигурна в себе си?

— Добри ми приятелю, ти беше в планината три дни. Тялото ти е произвеждало любов, но е нямало къде да я излее. Ти си в неизгодно положение при облога.

— Ще видим.

За Хана и Николай предварителната игра беше колкото физическа, толкова и духовна. Бяха любовници от IV стадий, тя — в резултат на отличното обучение, той — поради самоконтрола, на който се беше научил на младини и поради своето „шесто чувство“, което му позволяваше да улови съвсем точно преживяванията на партньора си. Играта беше насочена да предизвика другия да достигне пръв до кулминация и в техниката нямаше задръжки и ограничения. Победителят получаваше Удоволствието на бръснача — един дълбоко отпускащ, възбуждащ масаж, при който кожата на ръцете, краката, гърдите, гърба, стомаха и половите органи леко се докосват с добре наточен бръснач. Горещото удоволствие и страхът от порязване допринасят масажираният да се отпусне напълно като единствена алтернатива за непоносимото удоволствие и напрежение. Характерно за Удоволствието на бръснача е, че започва с крайности, изпращащи вълни от възбуда, когато бръсначът приближава ерогенните зони, пламващи от удоволствие и страх. Съществуват допълнителни техники, когато бръсначът е в близост до тези зони, които е опасно да се описват.

Удоволствието на бръснача завършва с орална любов.

Който от тях спечелеше облога, докарвайки другия до кулминация, щеше да получи Удоволствието на бръснача и те си имаха свой собствен начин на игра. Познаваха се достатъчно добре, за да се доведат бързо на прага на връхната точка и там започваха играта на ръба между удоволствие и контрол.

Чак след излизането си от затвора Сугамо, след като започна новия си живот на Запад, Хел усъвършенства сексуалния си опит. Преди това беше аматьор. Отношенията му с Марико по същество не бяха физически; това беше една младежка привързаност и несръчните им полови преживявания не бяха нищо друго, освен добавка към нежните им и несигурни чувства.

Със сестрите Танака Хел навлезе в I стадий на правене на любов — здрав и опростен стадий на полова любознателност, при който силни, млади животни, преливащи от импулса да продължат рода си, се упражняват един с друг в телата си. Въпреки че стадий I е монотонен и плебейски, той е цялостен и честен, и Хел се наслаждаваше на времето, прекарано по този начин. Той съжаляваше само, че толкова много хора бяха осакатени сетивно от собствените си

култури и можеха да възприемат силното, изпотпяващо любене в стадий I само когато беше свързано с любов, романтика, чувства или самоизява. В объркването си те изграждаха взаимоотношенията си върху пясъчни кули от страст. Хел смяташе за много жалко това, че хората така отблизо контактуват с романтичната литература, която създава очаквания под възможностите за задоволяване и допринася за брачните изневери, силно характерни за западните хора.

По време на краткото си пребиваване в стадий II — използването на секса като психологичен аспириин, като наркоза, като кръвопускане за намаляване на треската и високото кръвно — Хел започна да добива представа за четвъртото ниво на сексуалните преживявания. Тъй като му беше ясно, че половата активност щеше да заема значително място в живота му и тъй като мразеше аматьорството във всичките му форми, той се зае да се подготви. Получи професионално обучение в Цейлон и в изключителните бордеи на Мадагаскар, където живя четири месеца, учейки се от жени от всякаква раса и култура.

Стадий III е най-висшата степен, която може да бъде достигната от западните хора и от повечето азиатци. Хел премина този стадий мързеливо и с голям апетит, защото беше млад, тялото му беше силно, а въображението му богато. Нямахше опасност да затъне в изкуственото стимулиране, с което изнежените интелектуалци и хората от филмовия свят търсеха компенсация и възбуждане.

Още докато беше в стадий III, Хел започна да експериментира някои изтънчени тактики — като колебаене на ръба на кулминацията и мислено полово сношение. Струваше му се занимателно да прави аналогия между сексуални техники и терминология от Го. Някои от тях лесно възбуждаха съзнанието, други можеха да се прилагат само със свободно използване на метафора.

Когато беше на тридесет, сексуалните интереси и възможности съвсем естествено доведоха Хел до стадий IV, последната „фаза на играта“, при която възбудата и кулминацията са нормално следствие от дейност, която изисква цялата умствена сила и съдържаност на един шампионат по Го, тренировката на една цейлонска проститутка и подвижността и смелостта на един алпинист. Играта, която предпочиташе, беше измислил сам. Тя можеше да се играе само с друг любовник от стадий IV и само ако и двамата се чувстваха достатъчно силни. Играеше се в малка стая, около шест татамита. Двамата играчи,

облечени в официални кимона, коленичеха един срещу друг, облежнати на стената. От всеки се изискваше да достигне мислено точката на кулминация и да се колебае там. Не беше допустим допир, само концентрация и жестове, които могат да правят с една ръка.

Предметът на играта беше да предизвикаш кулминация преди сам да си я достигнал, и се играеше най-добре, докато вали дъжд.

След време той изостави тази игра, тъй като беше много затормозителна и защото беше самотна и егоистична. Липсваха ѝ привързаността и милувките след края, които бяха най-добрата украса в любенето.

Очите на Хана се присвиха от усилие, устните ѝ бяха опънати върху зъбите. Тя се опита да се измъкне от нежеланата поза, в която я държеше, но той не я пусна.

— Мисля, че се разбрахме, че не ти е разрешено да правиш това!
— помоли се тя.

— Не съм се съгласявал с нищо.

— О-о, Нико... не мога!... Не мога да се въздържа! Проклет да си!

Тя огъна гърба си в последно усилие да се сдържи.

Нейното удоволствие подежда на Хел, който освободи контрола си и си позволи да достигне връхната точка точно след нея. След което изведнъж шестото му чувство изпрати предупреждение. Тя се преструваше! Аурата ѝ не танцуваше, както би трябвало в този случай. Той се опита да се спре, но беше много късно. Беше минал извън границата на контрола.

— Ти, дявол такъв! — извика той.

Тя се смееше, след като свърши няколко секунди след него.

Тя лежеше по гръб, тананикайки сънено, докато той бавно прокарваше бръснача по дупето ѝ, чудесен обект, получен от смесването на японската с негърската кръв. Той нежно го целуна и продължи с Удоволствието.

— След два месеца изтича срокът на службата ти при мене, Хана.

— Хм, хм. — Тя не искаше да прекъсне унесеността си с говорене.

— Обмисли ли предложението ми да останеш при мене?

— Хм, хм.

— И?

Проточен звук през отпуснати устни, означаващ: „Не ме карай да говоря.“

Той се засмя и я обърна по гръб, продължавайки с възбуждащия масаж, с подробности и съответни техники. Хана беше в чудесно състояние. Тя беше в средата на тридесетте и все още притежаваше способностите на голяма любовница. Благодарение на големите грижи, които полагаше за тялото си, и в резултат от смесването на кръвта между три раси — азиатска, черна и бяла, което спомагаше да не проличат следите от времето, тя щеше да бъде на висота поне още петнадесет години. Беше удоволствие да я наблюдаваш и да работиш върху нея. Най-голямото й качество беше в способността й да приема удоволствието цялостно и с благодарност.

Когато Удоволствието на бръснача беше близо до върха си, той приключи събитието с класическия му край. За известно време те останаха да лежат заедно в типичната усукана прегръдка на любовници.

— Обмислях оставането си, Нико — каза тя. Гласът й вибрираше до гърдите му. — Има много причини, които да ме накарат да го направя. Това е най-прекрасното място на света. Винаги ще съм ти благодарна, че ми показа този кът от баската земя. И ти си успял да създадеш един живот на *шибуми*, който е много привлекателен. И освен това тук си ти, толкова спокоен и непреклонен, когато взаимодействаш с външния свят, толкова момчешки в любенето си. Не ти липсва известен чар.

— Благодаря ти.

— И освен това, трябва да призная, че много по-трудно се намира добре трениран мъж, отколкото една завършена жена. Но... тук ми е самотно. Знам, че съм свободна да отида до Байон или Париж — и прекарвам добре, когато съм там — но ден след ден, независимо от твоето внимание и удоволствието от разговорите, и независимо от енергията на нашия приятел Льо Каго, тук е самотно за една жена, чиито интереси и апетити са така изострени като моите.

— Разбирам това.

— За теб е по-различно, Нико. Ти си саможив по натура. Ти се отвърщаваш от външния свят и нямаш нужда от него. Аз също намирам, че повечето от хората навън или ме отегчават или ме дразнят.

Но не съм саможива по натура и притежавам силна любознателност. Освен това... има и друг проблем.

— Да?

— Как бих могла да го обясня? Личности като твоята и моята са предназначени да доминират. Всеки от нас би трябвало да се разгръща в едно голямо общество, придавайки му вкус. Двамата с теб на едно място сме като разхищение на концентрирани подправки в сладниково ядене. Разбираш ли какво имам предвид?

— Това означава ли, че си решила да напуснеш, след като изтече срокът?

Тя въздъхна дълбоко.

— Означава, че още не съм решила. — Тя помълча за известно време, след което каза: — Мисля, че бих предпочела да имам най-доброто и от двата свята, да прекарвам половината от всяка година тук, почивайки и учейки с тебе, а другата половина там, навън, зашеметявайки моята публика.

— Не виждам нищо лошо в това.

Тя се засмя.

— Това ще означава, че ще трябва да се справяш за шест месеца всяка година с почернелите, дългокраки, безмозъчни нимфи на баската страна. Актриси, модели и други такива. Ще можеш ли да го направиш?

— Точно толкова лесно, колкото и ти с момчетата, притежаващи изключителни мускули и честни, празни очи. За нас двамата това ще бъде като живеене само с ордьоври. Но защо не? Има нещо забавно в ордьоврите. Те насищат, без да са хранителни.

— Нека си помисля за това, Нико. Идеята е привлекателна. — Тя се надигна на лакът и погледна надолу към притворените му очи. — Освен това, свободата е съблазнителна. Може би няма да вземам никакви решения.

— Това също е решение.

Те се облякоха и слязоха да си вземат душ под перфорираната медна бъчва, която беше конструирал за целта първият образован собственик на замъка почти преди триста години.

Чак след като изпиха чая си в бежовозлатистия източен салон, Хел попита за посетителката.

— Тя още спи. Когато пристигна вчера, беше много отчаяна. Беше дошла от селото, след като беше пътувала със самолет от Рим до Пау и оттам на стоп до Тардет. Въпреки че се опита да говори любезности, още от самото начало разбрах, че е много объркана. Започна да плаче, докато пиеше чая си. Плачеше, без да знае, че го прави. Дадох ѝ нещо за успокоение и я сложих да спи. Но през нощта се събуди от кошмари и аз седях на края на леглото, милвах косата ѝ и ѝ тананиках, докато се успокои и заспи отново.

— Какъв е проблемът ѝ?

— Разказа ми, докато галех косата ѝ. Случило се е нещо ужасно на летището в Рим. Двама от нейните приятели са били застреляни, убити.

— Застреляни от кого?

— Не каза. Може би не знае.

— Защо са били застреляни?

— Нямам представа.

— Каза ли ти защо е дошла в нашия дом?

— Изглежда и тримата са били на път за насам. Тя нямала пари, само билета за самолет.

— Каза ли как се казва?

— Да. Ханна Щерн. Каза, че нейният чичо бил твой приятел.

Хел остави чашата си и издиша през носа.

— Аса Щерн ми беше приятел. Той е мъртъв. Длъжник съм му. Имаше един момент, когато без неговата помощ щях да съм мъртъв.

— А това задължение отнася ли се и до момичето?

— Ще видим. Каза, че онзи удар на международното летище в Рим е станал вчера следобед?

— Или сутринта. Не съм сигурна кога.

— Тогава ще е в новините на обед. Когато момичето се събуди накарай я да дойде да ме види. Аз ще съм в градината. О, мисля, че Льо Каго ще дойде на вечеря — ако свърши с работата си в Лару навреме.

Хел работи в градината час и половина, подкастрирайки, насочвайки и стремейки се към един среден и неуловим ефект. Не беше художник, но беше чувствителен; на градината му — неговата основна изява на импулса му да създава — липсваше *саби*, но притежаваше черти на *шибуи*, които разграничаваха японското

изкуство от механичната динамика на западното и претрупаната хипербола на китайското. Имаше онази сладка меланхолия, онази опрощаваща тъга, които характеризираха красотата на японското мислене. Имаше нарочна неточност и органична простота, които създаваха задоволено естетическо напрежение, действащо като баланс.

Точно преди пладне един слуга донесе транзистор. Хел се заслуша в предаването на „Би Би Си“ в дванадесет часа. Новините бяха четени от познатата му жена. Нейният характерен глас беше източник на шеги сред международното англофилско общество от години. Към особеното произношение, характерно за „Би Би Си“, тя прибавяше един полусподавен звук, за който публиката правеше най-различни предположения и обзалагания.

Скрито между баналности за провалящи се правителства, падането на долара, бомби в Белфаст, беше и описанието на ужаса на международното летище в Рим. Двама японци, вследствие идентифицирани от документите им като членове на „Червената Армия“, действащи за „Черния Септември“, открили огън, убивайки двама млади израелци, чиято самоличност беше премълчана. Самите убийци били застреляни при престрелка с италианската полиция и специалните агенти, при което загинали и няколко от присъстващите. „А сега по-леките новини...“

— Мистър Хел?

Той изключи радиото и кимна на младата жена, която стоеше на вратата на оръжейната стая. Тя носеше къси панталони цвят каки и блузка с къси ръкави, чиито първи три копчета бяха разкопчани. Беше обещаваща за ордъвър: дълги, силни крака, тънка талия, агресивен бюст, червеникава коса, бухнала от скорошното миене. Повече субретка, отколкото героиня, тя се намираше в онзи кратък желан момент между жребче и кобила. Лицето ѝ беше меко, без бръчки от преживяното, но напрежението, в което се намираше, му придаваше раздражително изражение.

— Мистър Хел? — каза тя отново с несигурен тон.

— Елате и седнете, мис Щерн.

Тя седна на един стол под полица с метални устройства, за които очевидно не предположи, че може да са оръжия, и се усмихна слабо.

— Не знам защо, но си мислех, че сте по-възрастен. Чичо Аса говореше за вас като за приятел, мъж на неговата възраст.

— Ние сме на една възраст; живяхме в един и същи век. Не че това има някакво значение. — Той я изгледа безизразно, преценявайки я. И я намери желана.

Чувствайки се неудобно под втренчения поглед на бутилковозелените му очи, тя потърси спасение в лек разговор.

— Вашата жена — Хана, е... беше много любезна с мене. Тя седя при мене миналата нощ и...

Той я прекъсна с жест.

— Започнете, като ми разкажете за вашия чичо и защо ви е говорил за мен. След това ми дайте подробностите за събитията на международното летище в Рим. След това ми кажете какви са ви плановете и какво общо имат с мене.

Изненадана от служебния му тон, тя си пое дълбоко въздух и, напълно типично започна историята със себе си. Разказа му, че е израснала в Скопие, че е посещавала Северозападния университет, като активно се е интересувала от политика и обществени теми и решила преди дипломирането си да посети чичо си в Израел — да потърси корените си, да открие своя еврейски произход.

Клепачите на Хел леко се свиха, като чу последното. Въздъхна кратко. С един жест я подкани да продължи.

— Вие знаете, разбира се, че чичо Аса беше поел изпълнението на наказанието над тези, които извършиха мюнхенските убийства.

— Това разбрах по тайния съобщителен канал. Ние никога не споделяхме такива неща в писмата си. Когато за първи път чух това, си помислих, че чичо ви е изглупял, за да реши да се опита да извърши нещо такова при положение че старите му приятели и контакти или са си отишли от този свят, или са се забили в политиката. Можех само да предположа, че това е било едно отчаяно действие на човек, знаещ, че краят му приближава.

— Но той организира нашето ядро преди година и половина, а се разболя едва преди няколко месеца.

— Това не е вярно. Вашият чичо беше болен от няколко години. Имаше две кратки възстановявания. По времето, за което твърдите, че е организирал вашето ядро, той се бореше с болката, използвайки опиати. Това може и да е била причината за замъглената му мисъл.

Ханна Щерн се намръщи и погледна встрани.

— Вие като че ли не уважавате много чичо ми.

— Напротив. Аз много го харесвах. Той беше брилянтен мислител и мъж с щедра душевност — един човек с шибуми.

— Човек с... какво?

— Няма значение. Вашият чичо не беше създаден за терорист. Беше емоционално неподготвен за такова нещо — което разбира се, говори само в негова полза. В по-щастливи времена би живял спокойния живот на учен или учител. Но той страстно защитаваше чувството си за справедливост и не само собствения си народ. Начинът, по който стояха нещата преди двадесет и пет години, не е същият, както е сега в Израел, и страстните и щедри хора, които не бяха страхливци, имаха малко възможности за избор.

Ханна не беше свикнала с мекия, почти шепнещ глас на Хел и се наведе напред, за да чува думите му.

— Грешите, като казвате, че не оказвам дължимата почит на вашия чичо. Преди шестнадесет години в Кайро той рискува сигурността си, може би и живота си, за да ми помогне. Което е още по-важно, той рискува успеха на проекта, на който се беше отдал. Бях прострелян. Не можех да потърся медицинска помощ и хотел. Бях се скитал два дни из крайните улици с прогизнала от кръв кърпа, притисната под ризата, когато го срещнах. Бях замаян от треска. Не, аз много го уважавам. И съм му задължен. — Хел каза всичко това монотонно, без театралничене. Каза ѝ го, защото смяташе, че заради чичо си тя трябваше да знае докъде се простира чувството му за дълг. — След онази история в Кайро чичо ви и аз никога повече не се срещнахме. Нашето приятелство се задълбочи през годините, когато разменяхме писма, в които споделяхме идеи, възгледи за прочетени книги, оплаквахме се от живота и съдбата. Бяхме освободени от неудобството, което изпитва човек, говорейки с непознат. Бяхме много близки непознати. — Хел се зачуди дали тази млада жена би могла да разбере такъв вид приятелство. Решавайки, че едва ли може, той се върна на належащото. — Добре, значи след като синът му е убит в Мюнхен, вашият чичо създава едно ядро, което да му помогне в отмъстителната мисия. Колко човека и къде са те сега?

— Аз съм единственият останал.

— *Вие* сте били в ядрото?

— Да. Защо? Нима това изглежда...

— Няма значение. — Хел вече беше убеден, че Аса Щерн е действал със замъглено от отчаяние съзнание, след като бе въвел тази либералка в действащо ядро. — Колко голямо беше ядрото?

— Бяхме пет. Нарекохме се „Петимата от Мюнхен“.

Клепачите му отново се сведоха.

— Колко театрално. Значи петима? Вашият чичо, вие, двамата убити в Рим и кой беше петият член?

— Петият човек беше убит при избухването на бомба в едно кафене в Йерусалим. Той и аз, ние бяхме... ние бяхме...

— Сигурен съм, че сте били. Това е вариант на романс през лятната ваканция. Добре, кажете ми докъде бяхте стигнали, преди Аса да умре.

Ханна беше смутена и обидена. Това изобщо не приличаше на човека, който беше описвал чичо ѝ — един нежен, културен мъж, който плащаше дълговете си и отказваше да работи за злите международни сили. Как можеше чичо ѝ да бъде привързан към човек, който не показваше и най-малка човещина? На когото изобщо липсваше разбиране?

Хел естествено разбираше прекалено добре. Доста пъти му се беше налагало да почиства след такива отдадени на делото аматьори. Знаеше, че когато избухне бурята, те от страх или бягат, или започват безразборно да стрелят.

Ханна беше изненадана, че сълзите ѝ пресъхнаха от студеното придържане към факти и информация, което наложи Хел. Тя подсмръкна и каза:

— Чичо Аса имаше източници на информация в Англия. Той научи, че последните двама от мюнхенските убийци са с групата на „Черния Септември“ и планират отвличане на самолет, тръгващ от Хийтроу.

— Колко голяма бе групата?

— Пет или шест човека. Не бяхме сигурни.

— Бяхте ли разбрали точно кои са били участниците в Мюнхен?

— Не.

— Значи сте имали намерение да убиете всичките пет?

Тя кимна.

— Ясно. А контактите ви в Англия? Какъв е техният характер и какво ще направят за вас?

— Те са градски терористи, борещи се за освобождението на Северна Ирландия от английското господство.

— Господи!

— Трябва да знаете, че съществува нещо като братство между всички, които се борят за свобода. Тактиките ни може да са различни, но крайната ни цел е една и съща. Ние всички очакваме деня, когато...

— Моля ви — прекъсна я той. — А сега, какво щяха да направят тези от ИРА за вас?

— Е-е... те щяха да наблюдават септемврийците. Щяха да ни приютят, когато пристигнехме в Лондон. И щяха да ни осигурят оръжие.

— „Ние“ навярно означава вие и двамата от Рим.

— Да.

— Ясно. Добре, кажете ми сега какво се случи в Рим. „Би Би Си“ определи убийците като японци от „Червената армия“, действащи за Организацията за освобождение на Палестина.

— Не знам.

— Не бяхте ли там?

— Да! Бях там! — Тя се овладя. — Но в объркването... хората умиращи... стрелба навсякъде около мене... — Разстроена, тя стана и се обърна с гръб към този мъж, който нарочно я измъчваше, изпитвайки я. Каза си, че не трябва да плаче, но сълзите въпреки това потекоха. Нервна, изпитваща нужда да прави нещо с ръцете си, тя посегна да вземе от рафта зад нея една проста метална тръба.

— Не пипайте това!

Тя отдръпна ръката си, стресната от гласа му — за първи път повишен. Заля я вълна от справедлив гняв.

— Няма да повредя играчките ви!

— Те могат да ви повредят. — Гласът му отново беше тих и модулиран. — Това е тръба с нервнопаралитичен газ. Ако бяхте завъртели долната половина, щяхте досега да сте мъртва. И което е по-важно — и аз също.

Тя направи гримаса и се оттегли от рафта с оръжията. Запъти се към плъзгащата се врата, която водеше в градината, и се облегна на прага, опитвайки се да събере мислите си.

— Госпожице, имам намерение да ви помогна, ако това е възможно. Признавам, че може и да не е възможно. Вашата малка

аматьорска група е допуснала всички възможни грешки и не на последно място от тях е свързането ви с тези мумии от ИРА. Въпреки това, заради вашия чичо ще ви изслушам. Може би ще мога да ви защитя и да ви върна обратно в буржоазния комфорт на вашия дом, където можете да се борите срещу безпорядъка в националните паркове. Но ако реша да ви помогна, трябва да знам разположението на камъните върху дъската. Затова искам от вас да запазите чувствата и артистичността за мемоарите си и да отговорите на въпросите ми възможно най-кратко и ясно. Ако не сте готова да направите това сега, можем да говорим по-късно. Но вероятно трябва да действам бързо. Типично в случай като този, след предотвратен набег — а сигурно този номер на международното летище в Рим е бил точно това — времето работи за другите. Сега ли ще говорим, или ще отидем да обядваме?

Ханна се плъзна на пода върху татамито и облегна гърба си на прага. Профилът ѝ се очерта на фона на огрятата от слънце градина. След известно време каза:

— Съжалявам. Много ми се насъбра.

— Не се и съмнявам. Сега ми разкажете за удара в Рим. Факти и впечатления. Не емоции.

Тя погледна надолу и започна да очертава с нокът малки кръгчета върху почернялото си бедро, след което сви колене и ги придърпа към себе си.

— Добре. Аврим и Чаим минаха през паспортната проверка преди мене. Мене ме забави италианският офицер, който се опитваше да флиртува и оглеждаше влюбено гърдите ми. Предполагам, че е трябвало да нося блузата си закопчана догоре. Най-накрая той подпечата паспорта ми и аз тръгнах към терминала. Тогава започнаха изстрелите. Видях Аврим да бяга... и да пада... едната страна на главата му цялата... цялата. Почакайте малко. — Тя подсмръкна и пое няколко пъти дълбоко въздух. — Аз също започнах да бягам... всички бягаха и крещяха... един възрастен човек с бяла брада беше ранен... едно дете... една дебела жена. След това се чуха изстрели, идващи от другата страна на терминала и от надвисналия мецанин, и азиатците бяха застреляни. След това изведнъж стрелбата престана, имаше само писъци и ранени хора. Видях Чаим да лежи до шкафчетата за багаж, краката му бяха неестествено изкривени. Беше улучен в лицето. А аз... аз просто продължих. Не знаех какво правя, къде отивам. Тогава чух

повикването за полета до Пау. Продължих да вървя направо, докато стигнах до изхода за пътниците. И... и това е всичко.

— Дотук добре. Сега ми кажете вие бяхте ли цел?

— Какво?

— Някой стреляше ли специално по вас?

— Не знам. Как бих могла да зная?

— Японците автомати ли използваха?

— Какво?

— Какъв звук издаваха — „рат-рат“ или „банг-банг“?

Тя остро го изглежда.

— Знам какво е автоматично оръжие. Упражнявахме се с тях в планината.

— „Рат-рат“ или „банг-банг“?

— Бяха автомати.

— А някой, стоящ наблизо до вас, беше ли улучен? Тя се замисли, притискайки колене до устните си.

— Не. Никой близо до мене не падна.

— След като професионалисти, използващи автомати, не са свалили никой близо до вас, значи не сте била цел. Вероятно не са решили, че сте заедно. Особено след като сте напуснала проверката известно време след тях. Добре. Сега ще ви помоля да си припомните изстрелите от мецанина, които са свалили японците. Какво можете да ми кажете за тях?

Тя поклати глава.

— Нищо. Нищо не си спомням. Но не бяха автомати. — Тя погледна лукаво към Хел. — Правеха „банг-банг“.

Той се усмихна.

— Ето това е начинът. Хуморът и гневът в момента са по-полезни от съзливите емоции. В съобщението по радиото се казваше нещо за „специални агенти“, които били заедно с италианската полиция. Можете ли да ми кажете нещо за тях?

— Не. Изобщо не видях хората, които стреляха от мецанина.

Хел кимна и наведе глава, събрал дланите си и леко докосвайки с върха на пръстите си устните.

— Дайте ми минутка да подредя всичко това. — Той фокусира поглед в тъканите шарки на татамито, но когато започна да обмисля чутото, очите му се разфокусираха.

Ханна остана седнала на пода. Загледа се към градината, където слънчевата светлина се отразяваше в малкия поток, проблясващ между бамбуковите листа. Типично за нейната култура и класа, вътрешните ресурси ѝ липсваха, за да изпита човек насладата от тишината, и много скоро се почувства неудобно.

— Защо няма никакви цветя във вашата...

Без да я погледне, той вдигна ръка, за да я накара да замълчи.

Четири минути по-късно повдигна глава.

— Какво?

— Извинете?

— Нещо за цветя?

— О-о, нищо важно. Просто се чудех защо нямате никакви цветя в градината.

— Има три цветя.

— Три вида?

— Не. Три цветя. Всяко от тях показва сезона на цъфтенето. Сега сме между сезоните. Добре, нека да видим с какво разполагаме и какво можем да предположим. Съвсем очевидно е, че нападението в Рим е било организирано или от палестинците, или от „септемврийците“ и че те са научили за намеренията ви — вероятно от вашите приятели от ИРА в Лондон, които биха продали собствените си майки в турски харем, ако цената си заслужава — и ако някой уважаващ себе си турчин може да ги използва за нещо. Появата на фанатици от японската „Червена Армия“ би трябвало да сочи към „Черния Септември“, които често използват други за опасната работа, тъй като не обичат много да рискуват. Но тук нещата малко се усложняват. Наемните убийци са ликвидирани за секунди и то от хора, разположени на мецанина. Най-вероятно не са били от италианската полиция, защото нещата са извършени съвсем ефикасно. Най-доброто предположение е, че тези, на които е била предадена информацията за вас, също са били предадени. Защо? Единствената причина, за която се досещам веднага, е, че някой не желае японците да останат живи. А защо? Най-вероятно те не са били стрелци от „Червената Армия“. А това естествено ни довежда до ЦРУ. Или до компанията-майка, която контролира ЦРУ и всички останали в правителството на САЩ, ако това има някакво значение.

— Какво представлява компанията-майка? Никога не съм чувала за нея.

— Малко от американците са чували. Това е една управляваща организация, в която влизат главните петролни и енергийни международни компании. Те отдавна спят в едно легло с арабите, използвайки тези невежи копелета като залог за своите комбинации при предизвикване на кризи и спекулации. Компанията-майка е сериозен противник и не може да бъде притисната лесно. Въпреки че се стараят да се представят в средствата за информация като лоялни американски — или британски, или германски, или датски — компании, в действителност те са международни подправителствени институции, чийто единствен патриотизъм е печалбата. Много вероятно е и вашият баща да притежава акции при тях, както и повечето посивели дами в страната ви.

Ханна поклати глава.

— Не мога да си представя ЦРУ да има нещо общо с „Черния Септември“. Съединените щати подкрепят Израел, те са съюзници.

— Подценявате разтегливата същност на съвестта на вашата страна. Те направиха една осезаема стъпка след петролното ембарго. Американската преданост към честта е обратнопропорционална на загрижеността им към централното управление. Типично за американците е, че могат да бъдат смели и самопожертвователни за много кратко време. По тези причини са по-добри във война отколкото при носещ отговорности мир. Могат да посрещнат опасността, но не и неудобствата. Те отравят въздуха си, за да убиват комарите. Изтощават енергийните си източници, за да управляват електрически ножове за дърворезба. Никога не трябва да забравяме, че винаги имаше кока-кола за войниците във Виетнам.

Ханна се засегна като патриот.

— Смятате ли, че е честно да се правят такива обобщения за хората?

— Да. Обобщаването е погрешен начин на мислене само когато се отнася за отделни индивиди. Това е най-точният начин да се опише масата, пачките с банкноти. А вашето е демокрация, диктатура на парите.

— Отказвам да повярвам, че американци са участвали в този ужас на летището. Невинни деца и възрастни хора...

— Говори ли ви нещо шести август?

— Шести август? Не, защо? — Тя притисна коленете си по-силно.

— Няма значение. — Хел стана. — Трябва малко да обмисля всичко това. Ще говорим пак този следобед.

— Възнамерявате ли да ми помогнете?

— Вероятно. Но сигурно не по начина, който си представяте. Между другото, мога ли да ви дам един доброжелателен съвет?

— Какъв?

— Лош стил е за една така щедро окосмена млада дама да носи толкова къси шорти и да седи така, че да го показва. Освен, разбира се, ако не искате да докажете, че червената ви коса е естествена.

Обедът беше поднесен върху малка кръгла маса в западната приемна с изглед към преливащите зелени тонове на градината и алеята, която водеше към централната врата. Големите плъзгащите прозорци бяха отворени и дългите завеси мързеливо се издуваха от ухаещия на кедър ветреца. Хана се беше преоблякла в дълга сивкавосиня копринена рокля. Тя донареждаше поставения в средата букет и се обърна с усмивка към Хел и Ханна, които влизаха в момента.

— Идвате съвсем навреме. Току-що сервираха обед. — В действителност тя ги чакаше вече от десет минути, но едно от нейните качества беше умението ѝ да накара другите да се чувстват добре. Един поглед към лицето на Ханна ѝ показва, че разговорът с Хел е бил доста разстройващ, и тя се зае със задачата да поддържа лек, светски разговор по време на обед.

Докато разгъваше колосаната ленена салфетка, Ханна забеляза, че не са ѝ сервирали същото като на Хел и Хана. Пред нея имаше парче агнешко, изстудени аспержи в майонеза и пилаф от ориз, докато пред тях — пресни и леко запържени зеленчуци и обикновен кафяв ориз.

Хана се усмихна и обясни.

— Възрастта ни и предишното ни неблагоприятно налагат да се храним по-внимателно, мила. Но не искаме да налагаме нашия спартански режим и на гостите си. Всъщност, когато съм извън къщи, в Париж например, си позволявам да си похапна добре. Храненето за мене е управляем порок. Порок, който твърде трудно може да се

контролира, когато живеете в Париж, където в зависимост от гледната точка, храната е или втората по качество в света, или най-лошата в света.

— Какво искате да кажете? — попита Ханна.

— Според изтънчените, френската е втора след китайската кухня. Но е обработена така, полята със сос, подлютена, накълцана, напълнена и подправена, че се получава един питателен кошмар. Затова никой в Западния свят не изпитва такова голямо удоволствие от яденето, както французите, и никой друг няма толкова много проблеми с черния си дроб.

— А какво мислите за американската храна? — попита Ханна с кисела физиономия. Беше от тези американци, които — за да се покажат интелигентни, когато са в чужбина — са склонни да оплюят всичко американско.

— Не бих могла да кажа. Никога не съм била в Америка. Но Николай е живял там известно време и ми е казвал, че има някои райони в Америка, където храната е отлична.

— О-о? — каза Ханна, поглеждайки студено към Хел. — Изненадана съм да чуя, че мистър Хел може да каже нещо хубаво за Америка или за американците.

— Не, американците ме дразнят, американизмът: социалната болест на слединдустриалния свят, която трябва неминуемо да зарази всички нации една след друга и която се нарича „американско“ само защото вашата нация е в най-напреднал стадий на заболяването. По същия начин човек говори за испански грип или за японски енцефалит тип-В. Симптомите са изчезване на етиката към работата, намаляване на вътрешните човешки ресурси и една постоянна нужда от външно стимулиране, последвани от духовна разруха и морално опиянение. Можете да разпознаете жертвата по нейните постоянни усилия да влезе във връзка със себе си и по това, че приема своята духовна посредственост за интересна психологична извратеност; по това, че обяснява своето бягство от действителността, търсейки и намирайки доказателството, че тя и нейния живот са отворени за нов експеримент. В последния стадий жертвата вече може да търси най-баналната от човешките дейности: забавлението. А колкото до вашата храна, никой не може да отрече, че Америка се е специализирала отлично в едно: закуските. И смятам, че в това има нещо символично.

Хана не одобри неприятния тон на Хел и пое контрол над разговора, като взе чинията на Ханна, за да я напълни отново.

— Моят английски е доста неточен. Тук има повече от една аспержа, но множественото число на думата звучи доста странно — *asparaguses*. Това да не би да е едно от онези латински множествени числа, Николай? Може би трябва да се казва *asperagae*, или нещо подобно?

— Някой може и да го каже по този начин, но само ако е от онези недообразовани типове, които посещават концерт за цигулка и след това си поръчват чаша капучино. Или, ако е в Америка, желе от ягоди.

— *Arretes un peé et sois sage*^[2] — каза Хана с леко поклащане на главата. Тя се усмихна на Ханна. — Не е ли голям досадник, като стане дума за американци? Това е недостатък на характера му. Единственият, както сам ме уверява. Отдавна искам да ви попитам, Ханна, какво четяхте в университета?

— Какво съм четяла?

— В какво сте се специализирала — поясни Хел.

— О-о. Социология.

Трябваше да отгатне. Социология, тази описателна псевдонаука, която маскира несигурността си със статистически мъгли, като се възползва от тясната пропаст между психология и антропология. Една специализация, която много американци използват за да оправдаят своята четиригодишна интелектуална ваканция и да продължат юношеството си.

— Какво сте учили в училище? — попита Ханна своята домакиня, без да се замисли.

Хана се усмихна на себе си.

— О-о... неофициално психология, анатомия, естетика — такива неща.

Ханна се зае с аспержите и неочаквано попита:

— Вие двамата не сте женени, нали? Искам да кажа... вие се пошегувахте миналата вечер, като казахте, че сте държанка на мистър Хел.

Очите на Хана се разшириха от изумление. Тя не беше свикнала с такава любознателна нетактичност, която англосаксонците смятат за приятелска откровеност. Хел повдигна длан към Хана, давайки й знак да отговори, докато очите му се изпълниха с дяволита невинност.

— Е... — каза Хана, — мистър Хел и аз не сме женени. И в действителност аз съм негова държанка. Ще вземете ли сега десерт? Току-що получихме първата доставка от разкошни череши, с които баските с право се гордеят.

Хел знаеше, че Хана нямаше да се отърве толкова лесно и ѝ се ухили, когато мис Щерн настоя.

— Не мисля, че искате да кажете „държанка“. На английски „държанка“ означава някой, който е нает за... е, за сексуални услуги. Мисля, че имахте предвид „любовница“. И дори любовница звучи някак старомодно. Сега хората казват, че просто живеят заедно.

Хана погледна към Хел за помощ. Той се засмя и се застъпи за нея:

— Английският на Хана е наистина много добър. Само се шегуваше за аспержите. Тя знае разликата между държанка, любовница и съпруга. Любовницата не е сигурна във възнаграждението си, съпругата не получава никакво, а и двете са аматьорки. Сега си вземете от черешите.

Хел седеше на една каменна скамейка в средата на градината, затворил очи и повдигнал лице към небето. Въпреки че планинският вятър беше хладен, слънчевите лъчи проникваха през дрехата му и го затопляха до желание да заспи. Той се колебаеше на приятната граница между дрямка и будно състояние, когато усети приближаващата се аура на някой, който беше обезпокоен и напрегнат.

— Седнете, мис Щерн — каза той, без да отваря очи. — Трябва да ви поздравя за начина, по който се държахте по време на обяда. Не споменахте нито веднъж проблемите си. Изглежда сте забелязали, че в тази къща не обичаме да обсъждаме сериозни неща на масата. Да си призная, не очаквах от вас такава добра форма на държание. Повечето хора на вашата възраст и от вашата класа са така отдадени на себе си — така загрижени с това, което преживяват — та дори не забелязват, че стилът и формата са всичко, а заместителите само отминаващ мит. — Той отвори очи и се усмихна, докато правеше блед опит да имитира американско произношение: — Истината не е в това какво правиш, а как го правиш.

Ханна се настани върху мраморната балюстрада пред него. Беше боса и не беше взела под внимание съвета му да смени дрехите си.

— Казахте, че трябва да поговорим още малко.

— Хмм. Да. Но първо ми позволете да ви се извиня за нецивилизования тон по време на малкия ни разговор по обед. Бях ядосан и раздразнен. Оттеглил съм се от повече от две години, мис Щерн. Вече не съм в бранша; отдал съм се на градинарство, пещернячество, слушам как расте тревата и търся дълбокото спокойствие, което загубих преди много години — загубих го поради обстоятелства, които ме изпълниха с омраза и ярост. И ето че се появявате вие с едно напълно законно искане да ви помогна заради дълга си към чичо ви, и аз се виждам заплашен от принудата да се върна към една професия, изпълнена със страх и насилие. Страхът изигра най-голяма роля в раздразнението, което изпитах към вас. В моята работа до известна степен съществува антишанс. Няма значение колко добре си трениран, колко си внимателен, колко си хладнокръвен, шансовете се изравняват с годините и идва моментът, когато късметът и антишансът натежават срещу тебе. Не че съм бил късметлия през цялото време — не се доверявам на късмета — но и никога не съм бил спъван от много лош късмет. Хвърлял съм монетата много пъти и винаги падаше ези. Има повече от двадесет години, които чакат да си го върнат с тура. Така! Това, което исках да обясня, беше причината, поради която бях нелюбезен с вас. Дължеше се преди всичко на страх. И на известно раздразнение. Имах достатъчно време да размисля. Мисля, че знам какво трябва да направя. За щастие най-правилното действие е и най-сигурното.

— Това означава ли, че нямате намерение да ми помогнете?

— Точно обратното. Ще ви помогна, като ви изпратя у дома. Моят дълг към чичо ви се простира и над вас, но не до никакви абстрактни намерения за отмъщение или до някаква организация, с която сте в съюз.

Тя се намръщи и погледна настрани към планината.

— Виждането ви за дълга към чичо ми е най-удобното за вас.

— Така изглежда.

— Но... моят чичо отдаде последните години от живота си, за да проследи тези убийци, и всичко ще изглежда съвсем безсмислено, ако не се опитам да направя нещо.

— Няма нещо, което да можете да направите. Липсва ви подготовка, умение, организация. Дори нямате план или онова, което би могло да се нарече така.

— Имахме.

Той се усмихна.

— Добре. Нека хвърлим един поглед на плана ви. Казахте, че „Черните септемврийци“ възнамеряват да отвлекат самолет от Хийтроу. Да предположим, че вашата група щеше да ги нападне в този момент. Къде смятахте да го направите — на самолета или преди да се качат?

— Не знам.

— Не знаете?

— След като чичо Аса почина, Аврим беше водачът. Той не ни казваше повече, отколкото смяташе, че трябва да знаем, в случай че някой от нас бъде заловен или нещо подобно. Но не вярвам, че сме щели да ги посрещнем в самолета. Мисля, че щяхме да ги екзекутираме на терминала.

— И кога трябваше да стане това?

— Сутринта на седемнайсети.

— Това е след шест дни. Защо бяхте тръгнали толкова рано за Лондон? Защо щяхте да се излагате на опасност толкова време?

— Не отивахме в Лондон. Щяхме да дойдем тук. Чичо Аса знаеше, че без него нямахме голям шанс за успех. Беше се надявал, че ще бъде достатъчно силен, за да ни придружи и да ни насочва. Краят дойде твърде бързо за него.

— Значи той ви изпрати тук. Не мога да повярвам.

— Не може да се каже, че той ни изпрати тук. Той ви беше споменавал няколко пъти. Казваше, че ако изпаднем в беда, трябвало да дойдем при вас и вие сте щели да ни помогнете.

— Сигурен съм, че той е имал предвид да ви помогна да се измъкнете след събитията.

Тя повдигна рамене. Той въздъхна.

— Значи вие тримата щяхте да отидете в Лондон, да вземете оръжието от вашата връзка от ИРА, щяхте да се размотавате шест дена в града, да вземете такси, да се разходите по летището, да откриете вашите цели в чакалнята и да ги застреляте. Такъв ли беше планът?

Тя стисна зъби и погледна встрани. Казано така, наистина звучеше глупаво.

— И така, мис Щерн, без да забравяме вашето отвращение и ужас от случилото се на международното летище в Рим, излиза, че сте планирали да поемете отговорността за едно подобно действие —

стрелба от права позиция в претъпкана чакалня. Деца, възрастни, тичащи насам-натам, докато посветените на делото млади революционери с блеснали очи и развети коси пробиват със стрелба своя път в историята. Това ли имахте предвид?

— Ако искате да кажете, че не сме по-различни от тези, които убиха младите атлети в Мюнхен и които застреляха приятелите ми в Рим...

— Разликата е съвсем очевидна! Те бяха добре организирани и професионалисти! — Той рязко се прекъсна. — Съжалявам. Кажете ми, какви бяха вашите средства?

— Средства?

— Да. Като забравим вашите контакти с ИРА — а мисля, че спокойно можем да ги забравим — на какви средства разчитахте? Момчетата, които загинаха в Рим, бяха ли добре подготвени?

— Аврим беше. Не мисля, че Чаим е участвал преди това в нещо подобно.

— А пари?

— Пари? Е, ние се надявахме да получим малко от вас. Нямахме да имаме нужда от много. Надявахме се да останем тук за няколко дни — да поговорим с вас, да ни дадете някакви инструкции и съвети. След което да отлетим направо за Лондон, пристигайки един ден преди операцията. Всичко, от което щяхме да имаме нужда, беше пари за самолетните билети и още малко.

Хел затвори очи.

— Мое скъпо, глупаво, фатално момиче. Ако се заемех с това, което сте мислели, то щеше да струва сто, сто и петдесет хиляди долара. Не говоря за възнаграждението си. Това щяха да са само парите за уреждането на всичко. Много пари струва да се прехвърлиш, а още повече — да се измъкнеш. Вашият чичо знаеше това. — Той погледна към хоризонта, където небето се допираше до планините. — Започвам да разбирам, че това, което е планирал, е било едно самоубийствено нападение.

— Не мога да повярвам! Той никога не би ни накарал да участваме в такова нещо, без да ни каже!

— Вероятно не е имал намерение да сте на предна линия. Възможно е да е планирал да му осигури тила, надявайки се да

свърши останалото сам, а вие да се измъкнете в общото объркване. Освен това...

— Освен това, какво?

— Не трябва да забравяме, че от дълго време е използвал опиати, за да потисне болката. Кой може да каже какво си е мислел? Кой може да знае с каква част от мозъка си е разсъждавал към края?

Тя притегли коленете си и ги притисна към гърдите си. Притисна устни към коленете си и погледна към градината.

— Не знам какво да правя.

Хел я погледна през полуотворените си очи. Бедното, объркано създание, търсецо цел и вълнения в живота, докато в същото време културата и произходът ѝ я осъждаха на съвкупление с търговци и рекламни агенти. Тя беше изплашена и объркана и още не беше готова да се откаже от тази афера, изпълнена с опасност и значимост, за да се върне към нормалния си живот.

— Наистина, нямате голям избор. Ще трябва да си отидете вкъщи. За мене ще е удоволствие да заплатя вашия път.

— Не мога да направя това.

— Нямате какво друго да направите.

За момент тя леко засмука коленете си.

— Мистър Хел, мога ли да ви наричам Николай?

— В никакъв случай.

— Мистър Хел. Вие ми казвате, че нямате намерение да ми помогнете, нали?

— Помагам ви, като ви казвам, че трябва да си отидете вкъщи.

— А ако откажа? Какво ще стане, ако продължа на своя глава?

— Ще се провалите и най-вероятно ще умрете.

— Знам това. Въпросът е, ще ме оставите ли да опитам сама? Ще допусне ли чувството ви за дълг към моя чичо да ми го позволите?

— Блъфирате.

— А ако не блъфирам?

Той погледна настрана. Беше съвсем възможно тази буржоазна издънка да го въвлече в това или поне да го накара да провери докъде се простират лоялността и честта. Той се готвеше да изпита нея и себе си, когато почувства приближаването на Пиер и се извърна да погледне към градинаря, който тътреше крака към тях.

— Добър ден, господине, госпожице. Сигурно е приятно да се мързелува на слънцето. — Той извади нагънато парче хартия от джоба на сините си работни дрехи и го подаде на Хел с голяма тържественост, след което обясни, че не може да остане, защото имат да се вършат хиляди неща, и се отправи към градината и своята къщичка. Беше време за нова чаша червено.

Хел прочете бележката.

После я сгъна и почука с нея устните си.

— Изглежда, мис Щерн, че не разполагаме със свободата да решаваме, както мислехме досега. Трима чужденци са пристигнали в Тардет и са задавали въпроси за мене и, което е по-важно, за вас. Описани са като англичани или американци — хората от селото не биха могли да разграничат произношението. Придружавани са от специални части на френската полиция, които били много услужливи.

— Но как са узнали, че съм тук?

— По хиляди начини. Вашите приятели — тези, които бяха убити в Рим — имаха ли самолетни билети в себе си?

— Предполагам. Всъщност, да. Всеки от нас носеше билета си. Но те не бяха дотук, а до Пау.

— Достатъчно близко. Не съм съвсем неизвестен. — Хел поклати глава на това ново доказателство за тяхното аматьорство. Професионалистите винаги си купуват билет до места, отдалечени от истинската им цел, защото резервациите се записват в компютри, след което са достъпни на правителствените организации или на компанията-майка.

— Кой според вас са тези хора?

— Не знам.

— Какво ще направите?

Той повдигна рамене.

— Да ги поканя на вечеря.

След като остави Ханна, Хел постоя половин час в градината, наблюдавайки как около планините се струпват буреносни облаци и преценявайки разположението на камъните върху дъската. Достигна едновременно до две заключения. Тази вечер щеше да вали, а най-умното нещо беше да подтикне врага към бързане.

Телефонира в хотел „Дабади“ от оръжейната стая. Уговориха се. Семейство Дабади щеше да изпрати американците на вечеря горе в

замъка. Но оставаше проблемът с вечерята, която вече бяха приготвили за гостите. В края на краищата, хотелът печелеше от храната, не от стаите. Хел ги убеди, че най-честният и правилен начин е да включат неизядената вечеря в сметката. И Господ е свидетел, че Дабади не биха били виновни, ако чужденците решат в последния момент да вечерят с Хел. Бизнесът си е бизнес. И като се има предвид, че разхищението на храна не е угодно Богу, може би най-доброто решение щеше да бъде те сами да изядат вечерята, като поканят и абата.

Хана четеше в библиотеката с огромни квадратни очила. Тя погледна над тях, когато той влезе.

— Гости за вечеря?

Той погали бузата и с длан.

— Да. Трима. Американци.

— Колко мило. С Ханна и Льо Каго ще се получи добра компания.

— Точно така.

Тя отбеляза докъде беше стигнала и затвори книгата.

— Неприятности ли има, Нико?

— Да.

— Нещо свързано с Ханна и нейните проблеми?

Той кимна.

Тя леко се засмя.

— А тази сутрин ме покани да стоя тук през половината от всяка година, като се опитваше да ме примамиш с тишината и усамотеността на твоя дом.

— Скоро ще бъде отново спокоен. Все пак, аз съм се оттеглил.

— А може ли някой като тебе напълно да се оттегли? Е, добре, щом ще имаме гости, трябва да изпратя някой долу в селото. Ханна има нужда от някакви дрехи. Не може да се яви на вечеря с тези шорти.

Поздрав още от алеята, блъскане на стъклената врата на салона, от което стъклото се раздрънча, шумно търсене на Хана в библиотеката, мोगъща прегръдка, дълга, мляскаща целувка по бузата, вик за малко гостоприемство във вид на чаша вино — и цялото домакинство вече знаеше, че Льо Каго се беше завърнал от задълженията си в Лару.

— А сега, къде е това младо момиче с едрия бюст, за което говорят в цялата долина? Доведи я тук! Нека срещне съдбата си!

Хана му каза, че младата жена почива, а Николай работи в японската градина.

— Не искам да го виждам. Достатъчна ми беше компанията му цели три дни. Разказа ли ти за моята пещера? Направо трябваше да го мъкна през нея. Тъжно е да се признае, но той остарява, Хана. Време е да се замислиш за бъдещето си и да се огледаш за някой мъж без възраст, например един як баски поет...

Хана се засмя и му каза, че банята ще бъде готова след половин час.

— След което, ако решиш, можеш да се облечеш по-официално. Ще имаме гости за вечеря.

— Ах, публика. Добре. Много добре, ще отида за малко вино в кухнята. Все още ли работи при вас онова португалско момиче?

— Те са няколко.

— Значи ще мога да си избира. И почакай да ме видиш, като се облека! Преди няколко месеца си купих едни дрехи и все още не съм имал възможността да се покажа в тях. Един поглед към мене и ще се разтопиш, в името на топките...

Хана му хвърли кос поглед и той веднага облагороди езика си.

— ... В името на екстаза на света Тереза. Е добре, изчезвам в кухнята. — И той замарширува през къщата, блъскайки врати и крещейки за вино.

Хана се усмихна след него. Още от самото начало я беше харесал и неговият груб начин да показва одобрението си беше проявата му на галантност. От своя страна, тя харесваше неговия честен, груб стил, и беше доволна, че Николай има толкова лоялен и забавен приятел като този легендарен баск. Тя мислеше за него като за митична фигура, поет, който беше създал един необичаен, романтичен образ и който през останалото време играеше ролята, която беше създал. Тя веднъж попита Хел какво беше накарало поета да се скрие зад тази бутафорна авантюристична фасада. Хел не можеше да й разкаже подробностите. Ако беше направил това, щеше да предаде доверието, с което, без Льо Каго да знае, го беше облякъл една нощ, когато поетът, много пиян, беше пречупен от мъка и носталгия. Преди много години чувствителният млад поет, който накрая беше приел образа на Льо

Каго, беше преподавател по баска литература и работеше в университета в Билбао. Беше женен за едно красиво и мило испано-баско момиче и двамата имаха дете. Една нощ, по неясни причини, той се присъединил към студентска демонстрация срещу потискането на баската култура. Жена му също била с него, въпреки че самата тя не се интересувала от политика. Федералната полиция разпръснала демонстрантите със стрелба. Жената била убита. Лъо Каго бил арестуван и прекарал следващите три години в затвора. Когато се измъкнал, научил, че детето е умряло. Младият поет започнал доста да пие и да участва в безсмислено жестоки антиправителствени акции. Повторно бил арестуван и когато се измъкнал отново, младият поет вече бил изчезнал. На негово място бил Лъо Каго, една безчувствена карикатура, която станала народна легенда заради патриотичните си стихове, участието си в баските сепаратистки действия и значителната си личност, благодарение на която го канели да чете лекции в целия Западен свят. Името на тази нова персона заимствал от каготите, древна раса от недосегаеми парии, които упражнявали един вариант на християнството, донесъл им ненавистта и омразата на техните съседи-баски. Каготите потърсили спасение от това преследване с молба до папа Лъв X през 1514 година и го получили по принцип, но безчестията и ограниченията продължили до деветнадесети век, когато каготите престанали да съществуват като отделна раса. Преследванията имали различни форми. Били принудени да носят върху дрехите си отличителен знак във формата на следа от гъши крак. Не можели да носят оръжие. Не можели да ходят боси. Не можели да посещават публични места и дори когато отивали на църква, ползвали една странична, ниска врата, създадена специално за тази цел. Тази врата може да се види и до днес в много селски църкви. По време на службата не можели да седят близо до другите и да целуват кръста. Можели да наемат земя и да отглеждат храна, но не можели да продават стоката си. Под заплахата от смърт не можели да се женят или да имат някакви отношения извън своята раса.

Това, което останало за каготите, били занаятите. От незапомнени времена те били единствените дърворезбари и дърводелци. По-късно те дали началото на баските строители и тъкачи. Тъй като безформените им тела били считани за смешни, те станали

пътуващи музиканти и смешници и по-голямата част от това, което сега се нарича баски фолклор, бил създаден от презрените каготи.

Историята казва, че на каготите и тяхното потомство липсвала долната месеста част на ухото. Затова и до ден-днешен в повечето баски села момичетата между пет и шест години си пробиват ушите и носят обеци. Без да знаят източника на тази традиция, майките продължават древната практика, доказваща, че техните момичета имат долна част на ухото, на която да носят обеци.

Днес каготите са изчезнали — или умрели, или смесили се бавно с баската народност (въпреки че подобно твърдение не бива да се прави в някой баски бар), а името им, излязло от употреба, е станало нарицателно само за приведени, стари жени.

Младият поет, чиято чувствителност беше притъпена от събитията, избра името Льо Каго като псевдоним, за да привлече вниманието към несигурното положение на съвременната баска култура, която беше застрашена от изчезване също както потисканите бардове и жонгльори от старите времена.

Малко преди шест Пиер заприпка надолу по площада на Етчбар. Благодарение на натрупания ефект от погълнатото вино той като че ли беше освободен от теглото си и от гравитацията и се придвижи до волвото, едва докосвайки земята. Бяха го изпратили да вземе два тоалета, които Хана беше поръчала по телефона, след като се беше информирала за мерките на Ханна и ги беше превела в европейския стандарт. След дрехите Пиер трябваше да вземе тримата гости от хотел „Дабади“. Не успявайки на два пъти да хване дръжката на вратата, Пиер дръпна надолу периферията на баретата си и се концентрира в немаловажната задача да влезе в колата, с която успя накрая да се справи, но след това се сети за нещо и се удари по главата. Успя да се измъкне и ритна задния калник, имитирайки мистър Хел, след което отново се добра до седалката на шофьора. С типичното баско недоверие към всичко механично, Пиер се ограничаваше да кара само на задна или на най-ниска предавка с отворен дросел, използвайки целия път от край до край. Такива неща като овце, крави, хора или клатушкаци се мотопеди, които се появяваха изведнъж пред бронята му, успяваше да избегне с рязко завъртане на кормилото, след което налучкваше пътя по чувство. Избягваше крачната спирачка, а ръчната използваше само при паркиране. Тъй като винаги спираше без да

натисне амбреажа, не му се налагаше да изключва двигателя, тъй като колата обикновено се раздрусваше и загасваше, когато той достигаше целта си. Спираше, като издърпваше ръчката на спирачката. За щастие на жителите на селата между замъка и Тардет, звукът на освободеното купе на волвото, дрънкащо и тракащо, и ревът на двигателя, използван на първа скорост с пълна газ, изпреварваше Пиер с половин километър и те имаха възможност да се скрият зад дървета или каменни стени. Пиер заслужено се гордееше с шофьорските си възможности, тъй като никога не беше имал произшествие. И това беше нещо значително, като се имаха предвид недисциплинираните шофьори около него, които той често наблюдаваше да се отклоняват в канавките или да се качват на тротоарите, или да се сблъскват, когато той профучаваше покрай сигналите за стоп или влизаше в еднопосочни улици. Несръчното безразсъдие на другите шофьори не безпокоеше толкова Пиер. Безпокоеше го тяхната просташка грубост, защото понякога те му крещяха вулгарни неща и безброй пъти беше виждал през огледалото за задно гледане как му показваха пръст или юмрук.

Пиер успя да докара кашлящото и подскачащо волво в центъра на площада и излезе навън. След като удари големия пръст на крака си във вратата, той се зае с поръчките, първата от които беше да сподели една чаша вино със старите си приятели.

На никой не му се струваше странно, че Пиер нанася удари на колата всеки път като влиза или излиза от нея, тъй като удрянето на волвото беше станало постоянна практика в Югозападна Франция. В действителност, разнасяно от туристите по целия свят, удрянето на волвото се беше превърнало в нещо като култ и Николай Хел беше много доволен, тъй като именно той го беше въвел.

Преди няколко години, търсейки кола за всякакъв вид дейност за замъка, Хел беше послушал съвета на един приятел и беше купил волво, като смяташе, че една толкова скъпа кола, на която липсваха красота, комфорт, бързина и икономия на гориво, трябва да притежава нещо друго. Увериха го, че това е нейната трайност и обслужване. Борбата му с ръждата започна на третия ден, а малките грешки в конструкцията и дизайна (небалансиран колела, които изтъкваха гумите още на пет хиляди километра; чистачки, които изтънено избягваха контакта със стъклата; ключалка на багажника, за която бяха необходими и двете ръце, за да се затвори) го принудиха да върне

колата на търговеца още след 150-я километър. Търговецът смяташе, че това са грешки на производителя, а производителят смяташе, че това са грешки на търговеца, и след няколко месеца, през които получаваше любезни, но неясни писма, изпълнени с незаинтересовано съчувствие, Хел реши да се предаде и да използва колата най-жестоко за превозване на овце и екипировка по стръмните планински пътища, надявайки се, че много скоро тя ще се разпадне на части и ще оправдае купуването на ново превозно средство. За нещастие, въпреки че се беше убедил, че доброто обслужване беше само мит, устойчивостта на колата се оказа истина и макар и да се движеше зле, тя винаги се движеше. При други обстоятелства Хел би счел трайността ѝ за положително качество, но намираще слаба утеха в заплахата проблемът му да не се реши години наред.

Забелязвайки качествата на Пиер като шофьор, Хел реши да съкрати мъката си, като разреши на Пиер да кара колата, когато пожелае. За съжаление и този заговор пропадна, тъй като по ирония на съдбата Пиер не претърпяваше произшествия. Така че Хел прие волвото като едно от комичните теглила в живота, но си позволяваше да дава отдушник на яда си, като риташе и удряше колата всеки път, когато влизаше или излизаше от нея.

Не след дълго и неговите приятели пещерняци придобиха навика да удрят колата му, когато минаваха покрай нея. Скоро младите хора, с които пътуваха, започнаха да удрят всяко волво, покрай което минаваха. Следвайки нелогичния път на прищевките, удрянето на волвото се разпространи като на места приемаше антиконституционен тон, на места беше младежки изблик или израз на антиматериализъм.

Дори и собствениците на волво започнаха да възприемат тази мода. Имаше случаи, когато тайно удряха колите си, за да придобият репутация на космополити. Носеха се настойчиви, макар и апокрифни слухове, че компанията щеше да представи един изпоудрян модел, с което да покаже как той е готов на всякакви жертви за сигурността на пасажерите си, и преди всичко да апелира към богатите егоисти, които вярваха, че продължителността на живота им е от съществено значение за съдбата на човека.

След като взе душ, Хел се облече в черния си сукнен костюм, създаден да накара гостите, облечени в обикновени костюми, и тези, облечени във вечерно облекло да се чувстват еднакво удобно. Когато

срещна Хана на края на главното стълбище, тя беше в дълга рокля в китайски стил, създадена със същото двусмислено предназначение.

— Къде е Льо Каго? — попита той когато слязоха в малкия салон. — Почувствах присъствието му няколко пъти през деня, но не съм го виждал или чувал.

— Предполагам, че се облича в стаята си. — Хана леко се засмя. — Каза ми, че така ще бъда зашеметена от новите му дрехи, че ще се хвърля влюбено в обятията му.

— О, господи. — Вкусът на Льо Каго към дрехите клонеше малко към оперните костюми. — А мис Щерн?

— Тя прекара по-голямата част от следобедата в стаята си. Изглежда, че доста си я разстроил по време на вашия разговор.

— Хм.

— Тя ще слезе скоро след като Пиер се върне с дрехите, поръчани за нея. Искаш ли да чуеш какво ще бъде менюто?

— Не, сигурен съм, че ще бъде идеално.

— Не чак, но приемливо. Тези гости ни дават възможност да се отървем от сръндака, който ни даде старият мистър Ибар. Виси тук повече от седмица, сигурно вече е готов. Трябва ли да знам нещо по-специално за гостите?

— Непознати са за мене. Предполагам, врагове.

— Как да се отнасям с тях?

— Както към гостите в тази къща. С този особен твой чар, с който караш всеки мъж да се чувства интересен и важен. Искам тези хора да бъдат изкарани от равновесие и да не се чувстват сигурни в себе си. Те са американци. Точно както ти или аз бихме се чувствали несигурни на барбекю, те пък страдат от светско замайване на една истинска вечеря.

— Какво, по дяволите, е „барбекю“?

— Примитивен племенен ритуал, включващ картонени чинии, летящи насекоми, препечено месо и бира.

Те седяха в притъмнелия салон, леко докосвайки се с пръсти. Слънцето се беше скрило зад планините и през отворените стъклени врати можеше да се види сребристото сияние, което като че ли извираше от земята в парка; неговата слаба светлина запълваше пространството под тъмнозелените борове — един непостоянен ефект, причинен от приближаващата буря.

— Колко време си живял в Америка, Нико?

— Около три години веднага след като напуснах Япония. Всъщност, все още притежавам апартамент в Ню Йорк.

— Винаги съм искала да посетя Ню Йорк.

— Ще се разочароваш. Това е плашещ град, в който всеки се надпреварва за пари; банкерите, мошениците, бизнесмените, проститутките. Като вървиш по улиците и наблюдаваш очите им, ще видиш две неща: страх и ярост. Те са унищожени хора, криещи се зад врати с тройни ключалки. Борят се с мъже, които не мразят, и правят любов с жени, които не обичат. Хибридно общество, което взема на заем начина си на живот от другите култури. Кир^[3] е популярно питие за тези, които искат да са вътре в нещата. Те превъзнасят перие^[4], въпреки че имат една от най-добрите минерални води. Най-добрите им френски ресторанти предлагат това, което ние смятаме за тридесетфранкова храна, десет пъти по-скъпо, а сервирането им е характерно с нетърпима сополивост на по-голямата част от келнерите, обикновено некомпетентни селяни, които едва ли могат да разчетат менюто. Но американците обичат да бъдат малтретирани от келнерите. Това е единственият им начин да оценят качеството на храната. От друга страна, ако трябва да живееш в градовете на Америка, тогава най-добре е да живееш в истинския Ню Йорк, а не в провинцията. Там има и някои хубави неща. Харлем например. Общинската библиотека е доста сносна. Има един мъж на име Джими Фокс, който е най-добрият барман в цяла Северна Америка. Два пъти дори проведох разговор за естеството на *шибуи* — не шибуми, разбира се. С възможностите на меркантилното мислене по-скоро може да се говори за особеностите на прекрасното, а не за естеството на красотата.

Тя драсна клечка кибрит и запали една лампа на масата до тях.

— Но аз си спомням, че веднъж спомена, че домът ти в Америка ти харесва.

— О-о, но това не беше в Ню Йорк. Притежавам няколко хиляди хектара земя в Уайоминг, в планините.

— Уа-йо-минг. Звучи романтично. Красиво ли е?

— Бих казал грандиозно. Прекалено раздробено и сурово за да бъде прекрасно. В сравнение с пиринейската страна е като скица пред завършена рисунка. По-голямата част от откритата земя в Америка е

привлекателна. За съжаление е населена с американци. Но човек може да каже същото за Гърция или Ирландия.

— Знам какво имаш предвид. Била съм в Гърция. Работих там една година. Бях наета от един корабен магнат.

— О-о? Никога не си споменавала това.

— Нямало е защо. Беше много богат и много вулгарен, търсеше да си купи класа и положение, обикновено под формата на представителни жени. Докато ме беше наел, се постарях да го заобиколя със спокоен комфорт. Нямахте други изисквания към мене, а и да искаше, не можеше да има.

— Разбирам. А-а — ето че идва Льо Каго.

Хана не беше чула нищо, защото Льо Каго се промъкваше тихо по стълбите, за да ги изненада с шивашкото си великолепие. Хел се усмихна на себе си. Аурата на Льо Каго имаше качеството на момчешка дяволитост и свръхзакачливо удоволствие.

Той се появи на вратата, масата му запълваше наполовина рамката, разперил ръце, за да демонстрира новите си дрехи.

— Погледнете! Погледни, Нико, и изгори от завист!

Очевидно вечерните дрехи идваха от театрален гардероб. Беше подбрана сбирщина, въпреки че преобладаваше *fin-de-siecle*^[5], с бяла коприна, увита около врата вместо вратовръзка и богато бродирана жилетка с два реда копчета от фалшиви диаманти.

Черното сако с лястовичи опашки беше с дълги ревери, облечени в сива коприна. С мократа си коса, разделена по средата на път, с рошавата брада, покриваща по-голяма част от вратовръзката, той приличаше на Толстой на средна възраст, облечен като картоиграч от Мисисипи. Голямата жълта роза, която беше забол на ревера си, беше странно на място, в хармония с лошия му вкус. Разхождаше се напред-назад, размахвайки дългата *makila* като бастун. Тя се предаваше през поколения на семейството и по нея имаше резки и вдлъбнатини, а от мраморната дръжка липсваше едно малко парченце, доказателство за използването ѝ като отбранително оръжие от дядовци и прадыдовци. Дръжката ѝ се развиваше, откривайки двадесетсантиметрово острие, пръчката в лявата ръка служеше да парира удари, а мраморната топка беше добра за бой с тояги. Сега макилата служеше повече за декорация и церемонии, въпреки че едно време заемаше важно място в сигурността на всеки баск, замръкнал сам нощем по пътищата.

— Чудесен костюм — каза Хана с прекалена искреност.

— Нали? Нали?

— Как се сдоби с него?

— Беше ми подарен.

— В резултат на загубен облог?

— Съвсем не. Беше ми даден от една жена като признание за... ах, но да се впускам в подробности не би било галантно. Къде са тези ваши гости?

— Точно сега се приближават по алеята — каза Хел, ставайки и насочвайки се към централната зала.

Льо Каго надникна през прозореца, но не можа да види нищо тъй като вечерта и бурята бяха скрили всякаква светлина. Но беше свикнал с шестото чувство на Хел, така че прие, че там има някой.

Точно когато Пиер посягаше към дръжката на звънеца, Хел отвори вратата. Свещниците в хола бяха зад него и той можеше да види лицата на тримата гости, докато неговото оставаше в сянка. Единият от тях очевидно беше водачът; вторият приличаше на агент на ЦРУ от 50-те; третият беше арабин с неясна принадлежност. И тримата показваха следи от скорошно емоционално преживяване в резултат на пътуването им през планината без светлини и с изключителните способности на Пиер като шофьор.

— Заповядайте — каза Хел, отдръпвайки се от вратата и позволявайки им да минат пред него в приемната, където бяха посрещнати от Хана, която се усмихна при приближаването им.

— Беше любезно от ваша страна да приемете поканата ни. Аз съм Хана. Това е Николай Хел. А тук е и нашия приятел Льо Каго. — Тя протегна ръката си.

Водачът възвърна самоувереността си.

— Добър вечер. Това е мистър Стар. Мистър... Хаман. А аз съм мистър Даймънд. — Първата гръмотевица на бурята подчерта последната дума.

Хел високо се разсмя.

— Това е малко притеснително. Природата като че ли е в мелодраматично настроение.

[1] „Виждате ли, господине, от време на време луната заблуждава.“ (фр.). — Б.пр. ↑

- [2] Спри за малко и бъди разумен (фр.). — Б.пр. ↑
- [3] Вид ракия. — Б.пр. ↑
- [4] Френска минерална вода. — Б.пр. ↑
- [5] Краят на века (фр.). — Б.пр. ↑

ЧАСТ ТРЕТА
СЕКИ — НЕУТРАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ПРИ
КОЕТО НИКОЙ НЯМА ПРЕДИМСТВО.
„МЕКСИКАНСКО ИЗЧАКВАНЕ“

ЗАМЪКЪТ ЕТЧБАР

В резултат на преживяването от шофирането на Пиер тримата гости не можаха да дойдат съвсем на себе си до края на вечерта. Даймънд очакваше, че веднага ще премине към случая с Хел, но не му се отдаде. Докато Хана поведе компанията към салона в синьо и златисто за чаша вино преди вечеря, Даймънд изостана и каза на Хел:

— Предполагам, че се чудите защо...

— След вечеря.

Даймънд се скова едва забележимо, след което направи един полупоклон — жест, за който веднага съжали. Тази проклета гръмотевица!

Хана напълни отново чашите и поднесе мезета, водейки разговора по такъв начин, че скоро Дарил Стар започна да се обръща към нея с „Ма’ам“^[1], усещайки как интересът ѝ към Тексас и всичко тексаско го обвиваше с неуловимо очарование, а специализантът от ООП се хилеше и кимаше всеки път когато се интересуваха дали се чувства удобно. Дори и Даймънд скоро установи, че започна да разказва за впечатленията си от баската страна, чувствайки се блестящ и проникателен. И петимата станаха, когато Хана се извини, обяснявайки, че трябва да се погрижи за младата дама, която ще вечеря с тях.

След като ги напусна, настъпи осезаема тишина и Хел нарочно остави лекото неудобство да продължи, наблюдавайки гостите си леко развеселен.

Дарил Стар беше този, който успя да направи една уместна забележка, за да запълни празнината.

— Хубаво място имате тук.

— Искате ли да разгледате къщата? — попита Хел.

— Е-е, не... не си правете труда заради мене. Хел каза няколко думи на Лъо Каго, който се запъти към Стар и с грубовато добродушие го издърпа от стола за ръката и му предложи да го разведе из градината и да му покаже оръжейната стая. Стар обясни, че се чувства удобно

там, където е в момента, но Лъо Каго придружи усмивката си с осезаем натиск върху горната част на ръката на Стар.

— Задоволи моята прищявка, добри ми приятелю — каза той.

Стар се престори, че му е безразлично и тръгна с него.

Даймънд беше обезпокоен, разкъсан между желанието да поеме контрол над ситуацията и един импулс, който му се струваше детински — да покаже, че салонните му маниери са толкова изискани, колкото тези на Хел. Ясно му беше, че и той, и положението бяха под чужд контрол, и това го дразнеше. За да каже нещо, той отбеляза:

— Виждам, че не пиете нищо преди вечеря, мистър Хел.

— Да, вярно е.

Хел не възнамеряваше да облекчи положението на Даймънд, като му помогне в разговора. Просто щеше да остави инициативата у него. Даймънд се подсмихна и каза:

— Мисля, че имате странен шофьор.

— О-о?

— Да. Паркира колата отвън, на площада, и трябваше да извървим остатъка от пътя. Бях сигурен, че бурята ще ни хване.

— Не разрешавам леки коли на моя земя.

— Да, но след като паркира колата, той ритна предната врата и съм сигурен, че е останала вдлъбнатина.

Хел се намръщи и каза:

— Колко странно. Ще поговоря с него. В този момент Хана и мис Щерн се присъединиха към мъжете. Младата жена изглеждаше изтънчена и съблазнителна в лятната рокля, която Хана ѝ беше поръчала. Хел внимателно я наблюдаваше, докато я представяха на двамата мъже, възхищавайки се неохотно на самоконтрола ѝ и лекотата, с която се изправи срещу хората, които бяха организирали убийството на приятелите ѝ. Хана ѝ посочи да седне до нея и успя да привлече вниманието върху нейната младост и красота, насочвайки я по такъв начин, че само Хел забеляза замайването, което чувстваше момичето. В един момент той улови погледа ѝ и ѝ кимна с одобрение и разбиране. Имаше все пак нещо в това момиче. Може би ако прекараше четири или пет години в компания на жена като Хана... кой знае?

От хола се чу дрезгав смях и Лъо Каго се появи, праметнал ръка върху раменете на Стар. Тексасецът изглеждаше малко смутен и косата

му беше разбъркана, но Лъо Каго беше изпълнил мисията си; кобурът под лявата мишница на Стар беше празен.

— Не знам за вас, приятели — каза Лъо Каго на своя английски с подчертано „р“, — но аз съм изгладнял! Направо бих ял за четирима!

Вечерята, сервирана на светлината на два големи свещника върху масата и на други по стените, не беше пищна, но беше добра. Пъстърва от местния поток, сръндак със сос от череша, градински зеленчуци, приготвени по японски маниер, и накрая зелена салата преди десерта от плодове и сирене. Съответни вина съпровождаха всяко ястие и подправка. С известно неудобство Даймънд забеляза, че на Хана и Хел в началото на вечерята бяха сервирани само ориз и зеленчуци, но те се присъединиха към другите при салатата. Освен това, въпреки че домакинята пиеше вино наравно с тях, чашата на Хел едва се намокряше от всяка бутилка, така че общо той сигурно не беше изпил повече от една чаша.

— Не пиете ли, мистър Хел? — попита той.

— Пия както виждате. Просто не намирам, че две глътки вино са по-вкусни от една.

Повечето американци, които пътуваха по света, в това число и Даймънд, се смятаха за експерти по вината. Той сръбна и повъртя из устата си розето, което придружаваше сръндака, след което каза:

— Ах, има тавел и тавел^[2].

Хел леко се намръщи.

— А, да... предполагам, че е така.

— Но това е тавел, нали?

Когато Хел повдигна рамене и дипломатично промени разговора, вратът на Даймънд почервения от смущение. Беше толкова сигурен, че е тавел.

По време на вечерята Хел се придържаше към дистанцирано мълчание, очите му рядко изпускаха Даймънд, въпреки че изглеждаха фокусирани малко зад него. Без усилие Хана предизвикваше другите да разказват смешки и истории и нейното удоволствие и удивление беше такова, че караше всеки да се чувства, че е надминал себе си от интелигентност и очарование. Дори и Стар, който се беше вкиснал след грубата обработка в ръцете на Лъо Каго, много скоро започна да разказва на Хана за момчешките си години във Флетрок, Тексас, и за приключенията си в Корея.

В началото Лъо Каго се беше отдал на задачата да се натъпче с ядене. Скоро краищата на вратовръзката му провиснаха, а сакото с лястовичите опашки беше захвърлено настрана. Когато дойде време да вземе думата и да започне да забавлява компанията със своите понякога мръсни истории, той беше останал по впечатляващата си жилетка с копчетата от фалшиви диаманти. Седеше до Ханна и по едно време протегна ръка, постави я на бедрото ѝ и го стисна приятелски.

— Кажи ми нещо, но честно, красиво момиче. Бориш ли се с желанието, което изпитваш към мене? Или вече си се предала? Питам те само за да знам как да постъпя. А сега яж, яж! Ще ти трябва сила. И така! Вие, господа, сте от Америка, така ли? Аз, аз съм бил в Америка три пъти. Затова и английският ми е толкова добър. Бих могъл да мина за американец, а? Имам предвид произношението.

— О, без съмнение — каза Даймънд. Беше му станало ясно колко важен за хора като Хел и Лъо Каго беше истинският стил, дори и когато са лице в лице с врага. Така че реши да играе тяхната игра.

— Но разбира се, когато хората забележат истината, грееща в очите ми, и чуят музиката на моите мисли, веднага ще разберат, че не съм американец.

Хел прикри леката усмивка зад пръстите си.

— Строг сте към американците — каза Даймънд.

— Може би — съгласи се Лъо Каго. — И може би не съм прав. Ние тук всъщност виждаме само утайката, търговци във ваканция с безсрамните си жени, военни, млади хора, търсеци себе си, и най-лошото от всичко — научни работници, които се опитват да убедят застрахователните агенции, че светът ще стане по-добър, ако те се застраховат в Европа. Понякога си мисля, че основният продукт, който изнасят американците, са объркани професори на почивка. Вярно ли е, че в Америка всеки над двадесет и пет години има научна степен? — Лъо Каго беше вече набрал скорост и започна да разказва една от своите истории, основаваща се както обикновено на истински случай, но украсена с такива подробности, че скучната истина почти се загуби. Сигурен, че Лъо Каго ще ги забавлява дълго време, Хел замрази една любезна усмивка на устните си, докато обмисляше постъпките си след вечерята.

Лъо Каго се беше обърнал към Даймънд.

— Ще ви осветля по някои исторически въпроси, американски гости на моя приятел. Всеки знае, че баските и фашистите са били врагове още преди зараждането на историята. Но само някои знаят истинския източник за тази антипатия. Това беше преди всичко наша грешка, признавам. Преди много години престанахме да ходим по голяма нужда край пътя и по този начин лишихме фалангата от основния ѝ източник за препитаване. И това е истината, кълна се в името на набръчканите...

— Бено? — прекъсна го Хана, посочвайки с кимване към момичето.

— ... В името на набръчканата вежда на Матусалем. Какво ти става? — попита той Хана с овлажнели от обида очи. — Да не мислиш, че съм забравил добрите си обноски?

Хел бутна назад стола си и стана.

— Мистър Даймънд и аз имаме да свършим малко работа. Предлагам ви да изпиете коняка си на терасата. Мисля, че ще успеете преди дъжда.

Когато излязоха от главната зала и влязоха в японската градина, Хел хвана Даймънд за ръката.

— Позволете ми да ви вода. Не се сетих да взема фенер.

— О-о? Известно ми е тайнственото ви чувство за присъствие, но не знаех, че можете да виждате и на тъмно.

— Не мога. Но сме на моя земя. Не би било зле да не го забравяте...

Той запали две лампи в оръжейната стая и покани Даймънд на една ниска маса, върху която имаше бутилка и чаши.

— Налейте си. Аз ще дойда ей сега. — Той занесе едната лампа до шкаф с чекмеджета, пълни с около двеста хиляди картона с данни. — Да смятам ли, че Даймънд е истинското ви име?

— Да.

Хел потърси картона, който съдържаше всички препратки, отнасящи се до Даймънд.

— А вашите инициали?

— Джак О. — Даймънд се усмихна на себе си, като сравни картоните на Хел със своята информационна система — Дебелака.

— Не сметнах за нужно да използвам някакви псевдоними, тъй като предположих, че ще откриете семейна прилика с брат ми.

— Вашият брат?

— Не си ли го спомняте?

— В момента не мога. — Хел си мърмореше докато прелистваше картоните. Тъй като информацията беше на шест езика, те бяха подредени фонетично. — Д. Д-А, Д-АИ дифтона, Д-АИМ... а-а, ето ги. Даймънд, Джак О. Налейте си питие, мистър Даймънд. Системата ми е малко обременителна, но не ми се е налагало да я използвам, откакто съм се оттеглил.

Даймънд беше изненадан, че Хел дори не си спомня за неговия брат. За да прикрие моментното си смущение, той вдигна бутилката и я разгледа.

— Арманяк?

— Хм-м-м. — Хел запомни препращащите индекси и потърси картоните. — Близо сме до родината на арманяка. Ще намерите много добър и много отлежал. Значи сте служител на компанията-майка, нали? Следователно мога да предположа, че сте получили от компютъра си достатъчно информация за мене. Дайте ми малко време, за да се изравним.

Даймънд взе чашата си и започна да се разхожда из стаята, разглеждайки необичайните оръжия по рафтовете. Разпозна някои: тръбата с нервнопаралитичен газ, пистолети със сух лед и други подобни. Но имаше и съвсем чужди за него: прости метални дискове, устройство от две пръчки от американско твърдо дърво, свързани с метал, един конус, който можеше да се надене на пръста. На масата до бутилката с арманяк намери малък пистолет, френско производство.

— Доста обикновено оръжие сред тази екзотика — каза той.

Хел вдигна поглед от картона, който четеше.

— О-о, да, забелязах го, когато влязохме. В действителност не е мое. Принадлежи на вашия човек, онзи селски тип от Тексас. Мислех, че ще се отпусне повече без него.

— Грижливият домакин.

— Благодаря ви. — Хел остави настрана картона, който четеше, и отвори друго чекмедже. — Пистолетът ни казва доста. Очевидно сте решили да не пътувате въоръжени, за да избегнете усложнения на границата. Така че вашето момче е получило пистолета, след като сте дошли тук. Направата му показва, че е получил пистолета от френската полиция. Което означава, че ги въртите на пръста си.

Даймънд повдигна рамене.

— И французите имат нужда от петрол също както и всяка друга промишлена страна.

— Ici on n'a pas d'huile, mais on a des idées.^[3]

— Което значи?

— Всъщност нищо. Лозунг от френската пропаганда в страната. Тук виждам, че майор Даймънд от Токио е бил ваш брат. Това е интересно — но не чак толкова. — Сега, като се замисли, Хел намери прилика между двамата — тясното лице, напрегнатите черни очи, разположени доста близо едно до друго, извитият нос, тясната горна устна и тежката безцветна долна, напрегнатостта в маниерите.

— Помислих, че ще се сетите, като чуете името ми.

— Да си призная, отдавна съм го забравил. В края на краищата, сметките ни бяха уредени. Значи така, вие сте започнали да работите в компанията-майка по програмата за ранно пенсиониране, нали? Това наистина съответства с кариерата на брат ви.

Преди няколко години компанията-майка установи, че служителите, навършили петдесет, стават забележимо по-непродуктивни точно по времето, когато компанията започва да им плаща най-много. Проблемът беше предоставен на Дебелака, който предложи да се образува Отдел за ранно пенсиониране, който да организира случайни инциденти с малък процент от такива хора обикновено докато са на почивка и обикновено във вид на сърдечни атаки. Резултатите бяха значителни. Даймънд беше повишен до ръководител на този отдел, преди повишението му да контролира ЦРУ и НСС.

— ... Изглежда, че и двамата с брат ви сте намерили начин да съчетаете естествения си садизъм с умерената печалба, работейки в големия бизнес, той — за армията и ЦРУ, вие — за петролните магнати. И двете са продукти на американската мечта. Млади умни мъже, вървящи напред.

— Но поне никой от нас не стана наемен убиец.

— Глупости. Всеки, който работи в компания, която замърсява, открива мини, отравя въздуха и водата, е убиец. Фактът, че вие и вашият брат, убит от засада с патриотични намерения, не смятате, че сте убийци, може само да означава, че сте страхливци.

— Смятате ли, че един страхливец щеше да дойде във вашата бърлога така, както аз го направих?

— Определен вид страхливец, да. Страхливец, който се страхува от собствената си страхливост.

Даймънд тънко се засмя.

— Вие наистина ме мразите, нали?

— Ни най-малко. Вие не сте личност, вие сте представител на организация. Човек не може да ви мрази като индивид. И във всеки случай, не сте от този тип, който да предизвика такива силни емоции като омраза. Отвращение би било по-близко до истината.

— Въпреки това, независимо от вашето презрение дължащо се на произхода и обучението ви, хората като нас — които вие с насмешка наричате меркантилна класа — сме тези, които ви наемат и ви изпращат да вършите мръсната им работа.

Хел вдигна рамене.

— Винаги е било така. През цялата история търговците са се крили страхливо зад стените на своите градове, докато рицарите са се биели за да ги защитят. В отговор търговците са се кланяли, подмилквали и подлизурствали. Човек не може да ги обвини. Те не са родени със смелост. И още повече, не можеш да си сложиш смелост в банката. — Хел прегледа бързо последния картон и го хвърли в купчината при другите, за да ги погледне отново по-късно. — Добре, Даймънд. Сега знам кой сте и какъв сте. Поне знам за вас толкова, колкото ми е нужно.

— Предполагам, че информацията ви идва от Гнома?

— Повечето от нея идва от човека, който вие наричате Гном.

— Много бихме дали, за да научим как този човек получава информация.

— Не се и съмнявам. Разбира се, аз не бих ви казал дори и да знаех. Но в действителност нямам и най-малка представа.

— Но знаете кой е той и къде се намира.

Хел се засмя.

— Разбира се, че знам. Но господинът и аз сме стари приятели.

— Той не е нищо повече от един изнудвач.

— Глупости. Той е майстор в събирането на информация. Никога не е вземал пари от човек, в замяна на прикриване на факти, които събира от целия свят.

— Не, но осигурява на хора като вас информация, която ви защитава от правителствено наказание и от това прави много пари.

— Защитата струва много пари. Но за да се успокоите, ще ви кажа, че човекът, когото наричате Гном, е много болен. Съмнително е, че ще доживее до края на годината.

— Значи скоро ще останете без защита?

— Ще ми липсва като човек. Но въпросът със защитата почти не ме вълнува. Както Дебелака трябва да ви е информирал, аз съм се оттеглил напълно. А сега... какво ще кажете, ако преминем към нашата малка работа?

— Преди да започнем, искам да ви задам един въпрос.

— Аз също имам въпроси към вас, но нека оставим това за по-късно. За да не губим време със запознаване, позволете да обрисувам картината с няколко изречения, а вие можете да ме коригирате, ако се отклонявам. — Хел се облегна на стената, лицето му бе скрито в сянката, мекият му затворнически глас бе безизразен. — Започваме с „черните септемврийци“, убили лекоатлетите в Мюнхен. Сред убитите е синът на Аса Щерн. Аса Щерн се заклева да отмъсти. За тази цел организира едно жалко, аматьорско ядро — не мислете лошо за мистър Щерн, той беше добър човек, но болен и под влияние на наркотици. Арабското разузнаване разбира за тези намерения. Арабите, вероятно чрез представителя на ОПЕК, помолват компанията-майка да ги освободи от този досадник. Компанията-майка прехвърля задачата на вас, очаквайки, че ще използвате бойните момчета от ЦРУ да свършат работата. Вие научавате, че отмъстителите — мисля, че са се нарекли „Петимата от Мюнхен“ — са на път за Лондон, за да отстранят последните оцелели убийци от Мюнхен. За да предотврати, това ЦРУ организира нападение на международното летище в Рим. Между другото, предполагам, че онези двама глупаци в къщата са участвали в акцията?

— Да.

— И вие ги наказвате, като ги карате да почистят след себе си.

— Нещо такова.

— Рискувате, мистър Даймънд. Един глупав сътрудник е по-опасен от един умен противник.

— Това е моя грижа.

— Сигурен съм. Добре, вашите хора оплитат конците в Рим. Всъщност трябва да сте благодарен, че са свършили и това. С тази комбинация между арабско разузнаване и ЦРУ сте късметлия, че не са отишли на друго летище. Но това, както сам казахте, си е ваша грижа. По някакъв начин, след като сте направили оценка на акцията във Вашингтон, вие сте разбрал, че израелските момчета не са отивали в Лондон. Те са имали самолетни билети до Пау. Също така сте открил, че един от членовете на ядрото, мис Щерн, с която току-що вечеряхме, е била пропусната от убийците. Компютърът ви ме е свързал с Аса Щерн, а направлението Пау е затвърдило всичко. Така ли е?

— Грубо казано, да.

— Добре. Дотук се изяснихме. Топката е у вас.

Даймънд все още не беше решил как да изложи случая, каква комбинация от заплаха и обещание да използва, за да неутрализира Николай Хел. За да спечели време, той посочи към чифт странно изглеждащи пистолети с инкрустирани дръжки като едновременни оръжия за дуелиране и с двойни деветинчови цеви, леко плоски накрая.

— Какво представлява това?

— Нещо като ловджийска пушка.

— Ловджийска пушка?

— Да. Един датски фабрикант ги изработи за мене. Подарък в отговор на една твърде рискована акция, включваща сина му, който беше задържан като заложник от терористи в един влак. Както сте забелязали, всяка пушка има два предпазителя, които се освобождават едновременно. Всички оръжия в тази стая са създадени за определена ситуация. Тези са за близка работа на тъмно или за неутрализиране на стая, пълна с мъже в момент на нахлуване. — Бутилковозелените очи на Хел се спряха на Даймънд. — Да не възнамерявате да прекараме вечерта, говорейки си за оръжия?

— Не. Предполагам, че мис Щерн ви е помолила да ѝ помогнете да убие „черните септемврийци“ в Лондон.

— Изказа подобно желание.

— И какво възнамерявате да правите?

— Възнамерявам да изслушам вашето предложение.

— Моето предложение?

— Не постъпват ли така търговците? Не правят ли предложения?

— Не бих го нарекъл точно предложение.

— А как бихте го нарекли?

— Бих го нарекъл проява на разубеждаващи мерки, някои от тях вече задействани, а други — в очакване да бъдат задействани. В случай че бъдете достатъчно глупав да се намесите.

Очите на Хел се присвиха в усмивка, която не достигна до устните му. Той направи подканящ жест към Даймънд да продължи.

— Трябва да ви призная, че при други условия нито компанията-майка, нито интересите на арабите, с които сме в съюз, щяха да бъдат засегнати по един или друг начин от това какво ще се случи с тези убийствени манази от ООП. Но в момента нещата в арабското общество са по-различни, ООП стана нещо като обединяващ флаг, въпрос повече на обществени взаимоотношения, отколкото на личен вкус. По тези причини компанията-майка се е ангажирала с тяхната защита. Което означава, че на вас няма да ви бъде позволено да се намесите и да попречите на тези, които смятат да отвлечат самолета в Лондон.

— Как ще ми се попречи?

— Дали си спомняте, че притежавахте няколко хиляди акра в Уайоминг?

— Предполагам, че миналото време, което използвахте, не е граматична грешка?

— Правилно. Част от земята беше в района Бойл, а останалата в Къстър. Ако се свържете с общината в тези два района, ще откриете, че не съществуват документи за закупуването на земята от вас. В действителност, книгите ще покажат, че в момента, а и от много години тази земя е била собственост на филиали на компанията-майка. Има известни въглищни залежи под земята и тя е предвидена за разработване на открити мини.

— Трябва ли да разбирам, че ако ви сътруднича, ще си получа земята обратно?

— Изобщо не става дума за това. Тази земя, представляваща по-голямата част от това, което сте си отделили за пенсия, е взета от вас като наказание, че смееете да се намесвате в делата на компанията-майка.

— Трябва ли да разбирам, че вие сте предложили това наказание?

Даймънд кимна.

— Доставих си това удоволствие.

— Вие сте злобно дребно копеле, нали? Бихте ли ми казали дали ако се оттегля от тази афера, ще спестите разработването на мините?

Даймънд издаде напред долната си устна.

— О-о, опасявам се, че не мога да поема такъв ангажимент. Америка се нуждае от своите естествени енергийни запаси, за да бъде независима от чужди източници. — Той се усмихна, като повтори изтъркания партиен лозунг. — Освен това не можете да сложите на влог красота. — Той явно се забавляваше.

— Не мога да разбера какво правите, Даймънд. Ако имате намерение да вземете земята и да я унищожите, независимо от това какво ще направя, тогава какви средства ще използвате, за да ме спрете?

— Както вече казах, отнемането на земята е нещо като предупредителен изстрел. И наказание.

— Ах, разбирам. Лично наказание. От вас. Заради вашия брат ли?

— Точно така.

— Той заслужаваше смърт. Бях измъчван в продължение на три дни. Дори и сега, след толкова операции, лицето ми не е изцяло подвижно.

— Той беше мой брат. А сега, нека минем към санкциите и глобите, които ще си навлечете в случай че не ни съдействате. В група с ключ KL443, с номер на кода 45-389-75 вие сте имал приблизително половин милион долара в златни кюлчета във Федералната банка в Цюрих. Това представлява почти целият остатък от сумата, с която сте смятал да живеете. Отбележете отново миналото време.

Хел остана за известно време мълчалив.

— И швейцарците също имат нужда от петрол.

— И швейцарците също имат нужда от петрол — повтори като ехо Даймънд. — Тези пари ще се появят обратно във вашата сметка седем дни след успешното завършване на акцията на „септемврийците“. В действителност, вместо да се опитвате да убиете някой от тях, вие дори ще бъдете облагодетелстван ако им помогнете да успеят.

— И най-вероятно тези пари служат също и за вашата собствена защита.

— Съвсем вярно. Ако нещо се случи с мене или с моите приятели, докато сме ваши гости, тези пари ще изчезнат — жертва на счетоводна грешка.

Вниманието на Хел беше привлечено от плъзгащите се врати, водещи към японската градина. Дъждът беше започнал, шумолейки върху дребния чакъл и поклащайки върховете на листата.

— И това е всичко?

— Не съвсем. Сигурни сме, че имате тук-там около сто хиляди долара, предвидени за аварийни ситуации. Психологичният портрет, който ви направи Дебелака, ни показва, че има, макар и малка, вероятност да поставите лоялността и дълга към мъртвия приятел и племенницата му пред вашето благополучие. Всичко това — в резултат на селективния ви произход и обучението в японско разбиране на честта, нали знаете. Пригответе се и за тази глупава вероятност. На първо място, британските служби са уведомени да ви следят и ще ви арестуват в момента, когато стъпите на тяхна земя. За да им помогнат в тази дейност, френските служби за вътрешна сигурност ще се постараят да не напускате точно тази част на страната. Вашето описание е раздадено. Ако ви открият в някое друго селище различно от вашето собствено, ще ви застрелят на място. Запознат съм с историята на вашите постижения при справяне с невероятни задачи и разбирам, че тези ограничения могат само да ви се сторят глупости, а не нещо, което да ви възпре. Но независимо от това ние ще предприемем тези действия. Компанията-майка трябва да бъде видяна, че взема всички мерки, за да защити в Лондон „септемврийците“. Ако защитата се провали — а аз почти се надявам това да стане — тогава компанията-майка трябва да бъде видяна да изпълни наказание — едно такова наказание, което да задоволи нашите арабски приятели. А вие знаете какво представляват тези хора. За да задоволим вкуса им за отмъщение, ще бъдем принудени да извършим нещо много цялостно и с много... въображение.

Хел известно време остана мълчалив.

— В началото на този разговор казах, че имам един въпрос към вас, търговецо. Ето го. Защо дойдохте тук?

— Това трябва да е очевидно.

— Може би не поставих правилно ударението. Защо *вие* дойдохте тук? Защо не изпратихте някой, който да ме извести? Защо показахте лицето си и си навлякохте риска да ви запомня?

Даймънд се втренчи за момент в Хел.

— Ще бъда честен с вас...

— Не нарушавайте навиците си заради мене.

— Исках лично да ви съобщя за загубата на земята в Уайоминг. Исках лично да ви запозная с многото наказания, които съм измислил, ако не послушате компанията-майка. Дължах го на брат си.

Безизразните очи на Хел се спряха върху Даймънд, който седеше напрегнат; овлажнелите му очи издаваха страха, който изпитваше. Беше предприел опасна стъпка. Беше изоставил защитата на закони и системи, зад които се криеха корпоративните мъже и от които идваше силата им, и беше поел риска да покаже лицето си на Николай Александрович Хел. Подсъзнателно Даймънд знаеше, че зависи от анонимността си, от своята роля на обществено насекомо, драскащо в неистовите гнезда от печалба и успех. Както повечето от неговата каста и той намираше духовно утешение в каубойския мит. В този момент Даймънд се виждаше като мъжествена личност, разхождаща се смело по прашните улици на Холивуд, ръката му — колебаеща се на един инч над компютъра в кобура. Доста излагащ за американската култура е фактът, че прототипът им за герой е каубоят: един необразован, дебелашки, викториански, емигрирал селскостопански работник. В основата си ролята на Даймънд беше нелепа: той притежаваше най-развитата в света компютърна система; Хел имаше няколко картотеки. Даймънд имаше в джоба си всички правителства на индустриалния Запад; Хел имаше няколко баски приятели. Даймънд представляваше атомната енергия, световните нефтени запаси, военнопромишлената симбиоза, корумпираните правителствени институции, създадени, за да го защитават; Хел представляваше *шибуми*, един избледнял възглед за упорита красота. И въпреки всичко беше очевидно, че Хел имаше значително предимство във всяка една битка, която можеше да се допусне.

Хел извърна лицето си и поклати глава.

— Това сигурно ви кара да се чувствате неудобно.

По време на мълчанието Даймънд беше забил ноктите си в дланите. Той се прокашля.

— Каквото и да мислите за мене, аз не мога да повярвам, че ще пожертвате годините, които ви остават, заради един жест, който ще бъде оценен само от онази дунда, която срещнах на вечеря. Мисля, че знам какво ще направите, мистър Хел. Ще обмислите въпроса и накрая ще разберете, че една шепа садистични араби не си струват тази къща и живота, който сте създали за себе си. Ще разберете, че честта не ви обвързва с отчаяните надежди на един болен, замаян от наркотици мъж. И накрая ще решите да се отдръпнете. Една от причините, които ще ви накарат да направите това, ще бъде мисълта, че би било под достойнството ви да направите един празен жест на смелост само за да ме впечатлите — мене, един човек, когото презирате. Не очаквам да ми кажете, че се отказвате веднага. Това ще бъде прекалено унижително, ще навреди на скъпоценното ви достойнство. Но именно това ще направите накрая. Ще бъде жалко да се види как наказанията, които измислих за вас, ще останат неизползвани. За ваше щастие председателя на компанията-майка е непреклонен в желанието си „септемврийците“ да бъдат оставени на мира. Уреждаме нещо, което може да се нарече „мирни преговори в Кемп Дейвид“, в резултат на които Израел ще бъде принуден да оголи южните и източните си граници. Като допълнителен ефект от тези разговори ООП ще излезе от играта в Средния изток. Те изиграха своята дразнеща роля. Но председателят иска да държим палестинците спокойни, докато този заговор се осъществи. Виждате, мистър Хел, че плувате в дълбоки течения, в които са замесени сили, малко под възможностите на пистолетен изстрел и хубавички градини.

Хел се загледа за известно време в Даймънд, мълчейки. След което се обърна към градината.

— Този разговор е приключен.

— Разбирам. — Даймънд извади една визитна картичка от джоба си. — Можете да се свържете с мене на този номер. След десет часа ще съм обратно в офиса си. Когато ми кажете, че сте решили да не се намесвате в тази работа, аз ще наредя освобождаването на вашите швейцарски фондове.

Тъй като Хел очевидно не се интересуваше повече от присъствието му, той остави картичката на масата.

— Няма повече какво да обсъждаме, така че аз си тръгвам.

— Какво? О, да. Сигурен съм, че можете да се върнете сам, Даймънд. Хана ще ви сервира кафе, преди да ви изпрати обратно в селото. Без съмнение, Пиер се е подсилвал с вино през последните няколко часа и ще е в добра форма, за да запомните пътуването.

— Много добре. Но първо... имах един въпрос, който исках да ви задам.

— Е-е?

— Това розе, което пихме на вечеря. Каква марка беше?

— Тавел, разбира се.

— Знаех си!

— Не, не знаехте. Почти знаехте.

Частта от градината, която достигаше японската постройка, беше създадена, за да се слуша падащият дъжд. Всеки дъждовен сезон Хел работеше седмици наред, бос, с подгизнали шорти, пренареждайки градината. Канали и улици се пробиваха и оформяха, растения се преместваха, разхвърляше се чакъл, пеещите камъни се нареждаха в потока, докато сопрановият звук от шумоленето на дъжда върху чакъла, басовият звук на капките върху широките листа, острият резонанс на потрепващите бамбукови листа — всички те така се балансираха по сила на звука, че ако човек седнеше точно в средата на стаята с татамита, трябваше да долови, че нито един звук не доминираше. Концентрираният слушател би могъл да извлече един тон или пак да го върне към хармонията на цялото само като изместваше фокуса на своето внимание. Усилието, необходимо за да се контролира инструментът на една добре настроена градина, може да потисне ежедневните безпокойства и вълнения, но тези успокояващи постижения не са главната цел на градинаря, който трябва да е отдаден на създаването на една градина, а не на използването ѝ.

Хел седеше в оръжейната стая, чувайки дъжда, но без да има достатъчно душевно спокойствие, за да може да го слуша. Нещо в този случай не беше наред. Заплашваше, го лично. Хел беше свикнал да играе срещу разположението на дъската, а не срещу противоречиви противници от плът и кръв. В тази работа щяха да се предприемат действия по нелогични причини; щеше да има човешки филтър между причината и ефекта. Цялата работа смърдеше на страст и пот.

Той въздъхна продължително, изпусвайки тънка струя въздух.

— Е? — попита той. — Какво ще кажете за всичко това?

Нямаше отговор. Той усети как аурата ѝ се разтупка като на заек, разкъсвана от желанието да побегне или да не помръдне. Хел дръпна плъзгащата се врата на стаята за чай и я повика с пръст.

Ханна Щерн застана на вратата с мокра от дъжда коса и полепнали по тялото и краката ѝ мокри дрехи. Чувстваше се неудобно, че са я заловили да подслушва, но нямаше никакво желание да се извини. По нейно разбиране важността на належащите неща беше по-голяма от доброто държание. Хел можеше да ѝ каже, че за един по-продължителен период „дребните“ достойнства са това, което има значение. Можеше да се разчита повече на любезността, отколкото на добродетели като съчувствие, благотворителност и искреност; също както честната игра е за предпочитане пред абстрактното правосъдие. Основните добродетели имат свойството да изчезват под натиска на обстоятелствата. Но доброто възпитание е добро възпитание, то остава непроменено при всякаква буря.

Хел можеше да ѝ каже всичко това, но не беше заинтересован от духовното ѝ образование. Освен това, тя най-вероятно щеше да разбере само думите, без да вникне в смисъла.

— Е-е? — попита отново той. — Какво ще кажете за всичко това?

Тя поклати глава.

— Нямах представа, че са така... организирани; така... хладнокръвни. Причиних ви големи неприятности, нали?

— Не ви държа отговорна за нищо, което се е случило до този момент. Отдавна знам, че имам дълг към съдбата. Като се има предвид, че моята работа директно пресича структурата на обществените организации, би трябвало да се очаква известна доза лош късмет. До този момент не съм имал лош късмет, така че бях длъжник. Вие се оказахте средството за получаване на баланс със съдбата, но не ви смятам за причина. Разбирате ли нещо от това?

Тя повдигна рамене.

— Какво смятате да правите?

Бурята отминаваше и вятърът, който подухна от градината, накара Ханна да потрепери.

— Има подплатени кимона в този скрин. Съблечете тези дрехи.

— Добре съм.

— Направете както ви казвам. Трагичната героиня с течащ нос е една твърде нелепа гледка.

Съвсем в съответствие с прекалено късите шорти, разкопчаната блуза и начина, по който Ханна възприемаше интереса на мъжете към нея, тя първо се съблече, а след това потърси кимоното в скрина. Никога не признаваше пред себе си, че се възползва от съблазнителното си тяло, което изглеждаше леснодостъпно. Можеше да нарече този свой автоматичен екхибиционизъм просто живеене в съгласие с тялото си.

— Какво смятате да правите? — попита тя отново, докато се загръщаше в топлото кимоно.

— Правилният въпрос е какво смятате да правите вие? Все още ли смятате да продължите с тази работа? Да се хвърлите от кея с надеждата, че аз ще скоча след вас?

— Ще го направите ли? Ще скочите ли след мене?

— Не знам.

Ханна се загледа в тъмната градина и притисна удобното кимоно към себе си.

— Не знам... Не знам. Всичко изглеждаше толкова ясно вчера. Знаех какво трябва да направя, кое беше най-правилното и справедливо.

— А сега...?

Тя повдигна рамене и поклати глава.

— Вие ще предпочетете да си отида вкъщи и да забравя всичко, нали?

— Да. И това може да не се окаже толкова лесно, колкото си мислите. Даймънд знае за вас. Да ви отведем благополучно вкъщи, ще изисква известно усилие.

— А какво ще стане със „септемврийците“, които убиха нашите атлети в Мюнхен?

— О, те ще умрат. Всички неизбежно умират.

— Но... ако аз просто си отида вкъщи, тогава смъртта на Аврим и Чаим ще бъде безсмислена.

— Вярно е. Това беше безсмислена смърт и не можете да промените нищо.

Ханна се приближи плътно до Хел и го погледна, лицето ѝ беше изпълнено с объркване и съмнение. Искаше да я прегърнат, да я

успокоят, да ѝ кажат, че всичко ще бъде наред.

— Ще трябва доста бързо да решите какво смятате да правите. Нека се върнем обратно в къщата. Ще обмислите нещата през нощта.

Намериха Хана и Лъо Каго навън на мократа тераса. Един порив на вятъра беше последвал бурята и сега въздухът беше свеж и измит. Хана стана при тяхното приближаване и с несъзнателен мил жест взе ръката на Ханна в своята.

Лъо Каго се беше прострял на каменната пейка със затворени очи, тежкото му дишане беше прекъсвано от време на време от леко похъркване.

— Заспа точно по средата на една история — обясни Хана.

— Хана — каза Хел, — мис Щерн няма да остане с нас утре. Ще се погрижиш ли нещата ѝ да са прибрани на сутринта? Ще я отведе горе в хижата. — Той се обърна към Ханна. — Имам едно планинско място. Можете да останете там, далече от опасности, докато реша как да ви върна благополучно на вашите родители.

— Не съм решила, че *искам* да се върна вкъщи.

Вместо да ѝ отговори, Хел ритна подметката на ботуша на Лъо Каго. Едрият баск се стресна и премлясна няколко пъти с уста.

— Къде бях? Ах... разказвах за онези монахини от Байон. Е, добре, срещнах ги...

— Не, няма да го разкажеш в присъствието на дами.

— О-о? Е, добре! Виждаш ли, малко момиче, една такава история би разпалила страстта ти. А когато дойдеш при мене, искам да бъде по твое собствено желание, а не водена от сляпа похотливост. Какво стана с нашите гости?

— Отидоха си. Най-вероятно — обратно в Съединените щати.

— Искам да ти кажа нещо, Нико, но съвсем честно. Не ми харесаха тези мъже. В очите им имаше страхливост и това ги прави опасни. Или трябва да започнеш да каниш гости от по-висока класа, или рискуваш да загубиш покровителството ми. Хана, прекрасна и желана жена, не искаш ли да дойдеш в леглото заедно с мене?

Тя се усмихна.

— Не, благодаря ти, Бено.

— Възхищавам се на самообладанието ти. А ти, малко момиче?

— Тя е изморена — каза Хана.

— Ах, може би така е по-добре. Леглото ми щеше да стане малко пренаселено с пълничката португалка от кухнята. И така, не ми е приятно, че ще ви лиша от очарованието на моето присъствие, но изключителната машина, която представлява моето тяло има нужда от изпразване, а след това от сън. Лека нощ, мои приятели.

Той се завъртя на пети, за да напусне и тогава забеляза кимоното на Ханна.

— Какво е това? Какво е станало с дрехите ти? О, Нико, Нико. Ненаситността е порок. Е, добре... лека нощ.

Хана нежно го разтриваше, премахвайки напрежението от гърба и раменете му, докато той лежеше по корем. После задърпа леко косата му, докато Хел започна да се унася в сън. Тя намести тялото си над неговото, ръцете и краката ѝ върху неговите, нейната топла тежест като че ли го защитаваше, утешаваше, принуждаваше го да се отпусне.

— Това са неприятности, нали? — прошепна тя.

Той изхъмка в знак на потвърждение.

— Какво смяташ да правиш?

— Не знам — въздъхна той. — Първо, да махна момичето оттук. Те може би мислят, че смъртта ѝ ще анулира дълга ми към нейния чичо.

— И си сигурен, че няма да я намерят? Знаеш, че тук, в долината, няма тайни.

— Само хората от планината ще знаят къде е. Те са мои хора и не разговарят с полицията по навик или по традиция.

— А след това?

— Не знам. Ще помисля.

— Искаш ли да ти доставя удоволствие?

— Не. Прекалено съм напрегнат. Позволи ми да бъда егоист. Нека аз да ти доставя удоволствие.

[1] Съкратено от Madam. — Б.пр. ↑

[2] Вид френско вино. — Б.пр. ↑

[3] Тук масло няма, но има идеи. (фр.) — Б.пр. ↑

ЛАРУН

Хел се събуди на разсъмване и отдели два часа за работа в градината преди да закуси с Хана в стаята с татамитата.

— След време, Хана, това ще бъде една приемлива градина. Надявам се да бъдеш тук, за да ѝ се наслаждаваш заедно с мен.

— Размислям по този въпрос, Нико. Идеята не е съвсем непривлекателна. Беше много замислен миналата нощ.

— Бях напрегнат. Това беше едно преимущество.

— Ако бях егоистка, щях да искам по-често да си така напрегнат. Той се усмихна.

— О-о, би ли телефонирала в селото, за да запазиш място на мис Щерн за следващия полет до Съединените щати? Нека бъде Пау-Париж, Париж-Ню Йорк, Ню Йорк-Чикаго.

— Тръгва ли си?

— Не точно сега. Не искам да е на открито. Но резервацията ще влезе в компютъра на летището и ще бъде на разположение на Дебелака. Ще ги отклони от следата.

— А кой е Дебелака?

— Един компютър. Крайният враг. Въръзвава глупави мъже с информация.

— Изглеждаш огорчен тази сутрин.

— Огорчен съм. Дори се самосъжалявам.

— Нарочно не употребих този израз, но мисля, че е по-подходящ. А не отива на човек като тебе.

— Знам. — Той се усмихна. — Никой на този свят не би посмял да ми каже това. Ти си съкровище, Хана.

— Ролята ми е такава — да бъда съкровище.

— Вярно е. Между другото, къде е Льо Каго? Не съм го чул да боботи тази сутрин.

— Излезе преди час с мис Щерн. Щеше да ѝ покаже някои от изоставените села. Тя ми се стори в добро настроение.

— Повърхностните хора бързо се възстановяват. Не можеш да нараниш възглавница. Кога ще се върнат?

— Сигурно към обед. Обещах на Бено печен овнешки бут. Ти каза, че ще заведеш Ханна в хижата. Кога ще тръгнете?

— След като се мръкне. Следят ме.

— Смяташ да прекараш нощта там, с нея?

— Хм-м. Предполагам. Не бих искал да се връщам по тези пътища в тъмното.

— Знам, че Ханна не ти харесва, но...

— Не ми допада нейният тип — авантюристи, търсещи приключения в революции и терор. Съществуването ѝ ми коства прекалено много.

— Имаш ли намерение да я накажеш, докато сте там?

— Не съм мислил за това.

— Недей да бързаш. Тя е добро дете.

— Тя е на двадесет и четири години. Няма право да бъде дете на тази възраст. И не е добра. По-скоро е сладка.

Той знаеше какво има предвид Хана. Използвайки уменията и опита си, понякога си беше отмъщавал на млади жени, които му бяха досаждали с желанието си да правят любов с него, докарвайки ги до такова преживяване, което не биха могли да постигнат пак и което щяха напразно да търсят в следващите си връзки.

Хана не изпитваше ревност към Ханна; това би било смешно. През двете години откакто живееха заедно, двамата с Хел бяха свободни да извършват малки сексуални отклонения, упражнения, които поддържаха апетита им на ниво и правеха по-ценно това, което притежаваха. Веднъж тя му се скара на шега, оплаквайки се, че той има по-добрата страна от сделката, защото един добре трениран мъж би могъл да постигне задоволителни резултати със старателен партньор-аматьор, докато и най-надарената и опитна жена би имала трудности с недодялания инструмент на някой непохватен мъж. Въпреки това понякога тя се забавляваше с някой мускулист млад мъж от Париж или Лазурния бряг — най-вече като обект на мъжка красота.

Пътуваха в падналия здрач по изпъстрения със завой път. Планините, които се издигаха от лявата им страна, бяха започнали да губят очертанията си, докато тези от дясната им страна бяха оцветени в розово и кехлибарено от хоризонталните лъчи на залязващото слънце. Когато тръгнаха от Етчбар, Ханна не спираше да бърбори за изключително приятното време, което беше прекарала този следобед с

Льо Каго, обикаляйки изоставените села, където беше забелязала, че преди да си тръгнат, селяните бяха махнали стрелките на църковните часовници. Льо Каго ѝ беше обяснил, че това се прави, защото няма да има никой в селото, за да ги сверява, а човек не може да допусне часовникът на Господ да бъде неточен. Суровият тон на примитивния баски католицизъм можеше да се усети в надписа *memento mori*^[1] върху кулата на една от изоставените църкви: „Всички часове нараняват, последният убива“.

Сега тя се беше умълчала, завладяна от странната красота на планините, които като че ли бяха надвиснали над тях. На два пъти Хел се намръщи и я погледна, забелязвайки на устните ѝ спокойна, нежна усмивка. Беше привлечен и изненадан от алфа насищането на аурата ѝ, нещо необичайно и неочаквано от страна на личност, която беше отхвърлил като незаслужаваща внимание. Показваше спокойствие и вътрешен мир. Тъкмо щеше да я попита за решението ѝ относно „септемврийците“, когато вниманието му беше привлечено от приближаването на кола, караща само на ограничителни светлини. Мина му през ума, че Даймънд или неговите лакеи от френската полиция може да са разбрали, че я отвежда на безопасно място. Той стисна здраво волана и си припомни особеностите на пътя, решавайки къде ще принуди колата да го задмине, за да я бутне в дефилето, което се простираше успоредно на пътя отляво. Беше изкарал изтощителни курсове по нахално шофиране.

Пътят нямаше прави участъци, непрекъснато се извиваше, следвайки дефилето на реката. Нямаше място за спокойно изпреварване, но това не би разколебало един френски шофьор, чийто младежки импулс да изпреварва, е известен в цял свят. Колата отзад продължаваше да скъсява разстоянието, докато се озова на един метър от задната му броня. Тя примига с фарове и наду клаксона точно когато се намираха в един тесен сляп завой.

Хел се отпусна, намали и позволи на колата да ги задмине. Клаксонът и фаровете му показаха, че това не беше опит за убийство. Никой професионалист не би показал така явно намеренията си. Беше просто друг налудничав френски шофьор.

Той поклати бащински глава, докато маломощното пежо форсираше двигателя си, за да го задмине — младият му шофьор беше

стиснал с побелели юмруци волана, а очите му бяха почти изскочили от напрежението да следи пътя.

От своя опит Хел беше установил, че само по-възрастните американци владееха колите си до съвършенство. Инфантилната безразсъдност на френските шофьори често го дразнеше, но не толкова, колкото типичният италиански шофьор, който използваше колата като продължение на пениса си, или английският шофьор, който пък я използваше като негов заместител.

Вече половин час, след като бяха напуснали пътя през долината, те се изкачваха в планината по един лош път, който се виеше като змия в предсмъртна агония. Пълзяха на първа скорост стръмно нагоре. Когато завиха на запад, залязващото слънце ту ги заслепяваше с блясъка си, ту се скриваше зад струпани скали и настъпваше тъмнина.

Накрая и този примитивен път свърши и продължиха да се изкачват по слаби бразди, оставени в обрастите със стърнища поляни. Залязващото слънце беше станало червено и огромно, долната му част беше като че ли приплескана от хоризонта. Снежните петна по върховете блестяха на фона на черното небе, първо в розово, после в лилаво, след това в яркочервено. На изток заблестяха първите звезди, докато на запад небето беше все още синьо около червения кръг на залязващото слънце.

Хел спря колата до едно струпване на гранитни скали и издърпа ръчната спирачка.

— Оттук ще трябва да вървим. Има около два километра и половина.

— Нагоре? — попита Ханна.

— Повечето е нагоре.

— Господи, тази ваша хижа наистина е отдалечена.

— Такава е целта.

Те слязоха и разтовариха багажа ѝ от колата. Бяха изминали около двадесет метра, когато си спомни, че не беше извършил ритуала. Вместо да се върне назад, той вдигна един камък и го хвърли. Успешен удар, който уцели задното стъкло, по което се образуваха пукнатини, подобни на паяжина.

— За какво беше това? — попита Ханна.

— Просто един жест. Човекът срещу системата. Хайде да вървим. Стой близо до мене. Познавам добре пътя.

— Колко време ще прекарам там горе сама?

— Докато реша какво да правя с теб.

— Ще останете ли тази вечер?

— Да.

Повървяха известно време, преди тя да каже:

— Доволна съм.

Той ходеше бързо, тъй като беше започнало да се мръква. Тя беше силна и млада и можеше да го следва, вървейки мълчаливо, пленена от неуловимите промени на цветовете по планината. Отново, също както долу в долината, той прие изненадващ алфа-тон от нейната аура — един бърз сигнал със средна сила, който свързваше с медитация и покой на душата и който нямаше нищо общо с характерните сигнали, излъчвани от младите хора от Запад.

Когато прекосяваха последната алпийска ливада, преди да тръгнат по тясното дефиле, водещо към хижата, тя изведнъж спря.

— Какво има?

— Вижте. Тези цветя. Никога досега не съм виждала такива. — Тя се наведе ниско към златистите камбанки върху жилави стебла, които едва се виждаха в мрака.

Той кимна.

— Те са уникални и са характерни само за тази поляна и още една там, горе. — Той посочи на запад към Масата на тримата крале, която вече не се виждаше. — Тук сме малко над хиляда и двеста метра. Местните ги наричат Окото на есента и повечето хора никога не са ги виждали, защото цъфтят само три или четири дни.

— Прекрасни са. Вече е тъмно, а те все още са отворени.

— Никога не се затварят. Казват, че тъй като живеят толкова кратко време, не смеят да се затворят.

— Тъжно е.

Той повдигна рамене.

Седяха един срещу друг на малка маса, привършвайки вечерята си, и наблюдаваха стръмния, тесен процеп, който беше единственият достъп до хижата. При нормални условия Хел щеше да се чувства неудобно, седейки пред стъклена стена с осветени от газената лампа форми, докато навън беше съвсем тъмно. Но знаеше, че двойното стъкло беше устойчиво срещу куршуми.

Каменната хижа беше с елементарна конструкция. Голяма спалня. Когато пристигнаха, той запозна Ханна с особеностите ѝ. Поток, който се поддържаше от топенето на снега, минаваше под хижата и човек можеше да вземе вода, без да излиза навън. Четиристотинлитров резервоар с нафта беше издълбан направо в скалата и беше недосегаем за стрелба отвън. От него се поддържаха печката и отоплението. Имаше и бойлер. Килерът за храна беше издълбан в гранитната стена, която заемаше едната страна на хижата. Той съдържаше храна за тридесет дни. В устойчивата срещу куршуми стъклена стена имаше малък квадрат, който позволяваше стрелба към процепа, по който щеше да мине всеки, тръгнал към хижата. Стените на дефилето бяха гладки и всички камъни бяха разчистени.

— Господи, тук можете да удържите цяла войска завинаги! — възкликна тя.

— Не цяла войска и не завинаги, но е позиция, за която ще трябва доста усилия, за да се превземе. — Той взе една полуавтоматична пушка с телескопичен мерник и ѝ я подаде. — Можеш ли да използваш това оръжие?

— Е... мисля, че мога.

— Ясно. Важното е да стреляш по всеки, който се приближава и не носи *xahako*. Няма значение дали ще го уцелиш или не. Звукът от изстрела ще се разнесе в планината и след половин час тук ще дойде помощ.

— Какво е...

— *Xahako* е кожен мех за вино като този тук. Овчарите и контрабандистите по тези места знаят, че си тук. Те са мои приятели. И всички носят такива мехове. А чужденците не носят.

— Наистина ли съм в такава голяма опасност?

— Не знам.

— Но защо искат да ме убият?

— Не съм сигурен, че искат. Но е възможно. Могат да смятат, че моето вмешателство ще се прекрати с твоята смърт и няма да има нужда да се отплащам на чичо ти. Това би било много глупаво, защото ако те убият, докато си под моя защита, ще бъда принуден да им отговоря. Но тук имаме работа с търговци и военен манталитет, а глупостта е тяхна интелектуална собственост. А сега да видим можеш ли да се справиш с всичко.

Той я накара да се упражни в паленето на печката и отоплението, във ваденето на вода от потока и в зареждане на пушката.

— Освен това, не забравяй да вземаш по едно от тези хапчета с минерали всеки ден. Водата под хижата е от разтопен сняг. Не съдържа никакви минерали.

— Господи, колко дълго ще бъда тук?

— Не съм сигурен. Една седмица. Може би две. След като тези „септемврийци“ отвлекат самолета, натискът ще отпадне.

Докато той приготвяше вечерята от консерви, извадени от килера, тя обикаляше из хижата, докосвайки предметите и мислейки си нещо свое.

А сега седяха около кръглата маса и светлината на свещите хвърляше сенки върху младото ѝ лице, незасегнато още от бръчки. Мълчеше по време на вечерята и беше изпила повече вино, отколкото трябваше. Очите ѝ бяха влажни и замъглени.

— Трябва да ви кажа, че няма защо да се безпокоите повече за мене. Знам какво да направя. Рано тази сутрин реших да се върна къщи и да се опитам да забравя гнева и... грозотата. Това не ме привлича. Освен това разбрах, че всичко това сега — не знам как да го кажа — просто не е важно. — Тя разсеяно си играеше с пламъка на свещта, прекарвайки пръста си през него достатъчно бързо, за да не се изгори. — Миналата нощ ми се случи нещо странно. Но беше прекрасно. През целия ден усещах въздействието му.

Хел си спомни за алфа тоновете, които беше приел.

— Не можах да спя. Станах и започнах да обикалям вашата къща в тъмното. След което излязох в градината. Въздухът беше студен и нямаше никакъв вятър. Докато седях при потока, можех да виждам как проблясва водата. Бях се втренчила в нея, но не мислех за нищо специално, когато изведнъж... се почувствах така, както когато бях дете. Изведнъж цялото напрежение, объркване и страхове, всичко беше изчезнало. Почувствах се лека. Като че ли бях пренесена на място, където никога не съм била, но което познавах добре. Беше слънчево и тихо и около мен имаше трева. Струваше ми се, че разбирам всичко. Почти като че ли бях... не знам. Почти като че ли бях — ох! — Тя бързо отдръпна ръката си и лапна изгорения си пръст.

Той се засмя и поклати глава. Тя също се засмя.

— Беше глупаво да го правя — каза тя.

— Вярно е. Мисля, че искаше да кажеш, че е било почти като че ли ти, слънцето и тревата сте било едно цяло.

Тя се втренчи в него, пръстът ѝ все още бе в устата.

— Откъде знаете?

— Това се е случвало и на други. Каза, че си спомняш подобно нещо и в детството?

— Не, не точно, че си спомням. Не, изобщо не си спомням. Просто когато бях там имах чувството, че това не е нещо ново и непознато. Беше нещо което съм правила и преди — но не мога да си спомня в действителност дали съм го правила. Разбирате ли какво искам да кажа?

— Мисля, че да. Може би си участвала в атаквистични...

— Ще ви кажа какво! Извинете, не исках да ви прекъсвам. Но ще ви кажа на какво приличаше. Същото е, когато си пушил трева и си на върха, и си в прекрасно настроение, и всичко изглежда чудесно. Познато ли ви е?

— Не.

— Никога ли не сте използвали трева или нещо подобно?

— Не. Никога не съм имал нужда. Вътрешните ми източници са незасегнати.

— Е, беше нещо подобно.

— Ясно. Как е пръстът ти?

— О, добре е. Въпросът е, че след това преживяване миналата нощ, аз се намерих седнала във вашата градина, отпочинала и със спокоен ум. И вече не бях объркана. Знаех, че няма смисъл да се опитвам да наказвам „септемврийците“. Жестокостта не води до никъде. Неуместна е. Мисля, че вече само искам да си отида вкъщи. Да прекарам малко време сама със себе си. След това, може би... не знам. Да се огледам какво става около мен, може би. Да се оправя. — Тя си наля още една чаша вино и я изпи, след което постави ръката си върху неговата. — Сигурна съм, че ви създадох големи неприятности.

— Мисля, че американският израз е „трън в задника“.

— Искам да ви се отплатя по някакъв начин.

Той ѝ се усмихна накриво.

Тя си наля още една чаша вино и попита:

— Мислите ли, че Хана има нещо против, че сте тук?

— Защо би трябвало?

— Е, искам да кажа... мислите ли, че ще има нещо против да прекараме заедно нощта?

— Какъв смисъл влагате в тази фраза?

— Какво? Е... че ще спим заедно.

— Ще спим заедно?

— Имам предвид на едно и също място. Знаете какво искам да кажа.

Хел я погледна, без да отговори. Нейното преживяване в мистичното прехвърляне, въпреки че беше предизвикано по-скоро от напрежение и отчаяние, а не от душевен мир, я беше издигнало в очите му. Той дори изпитваше малко завист, че това отнесено създание бе успяло да достигне състоянието, което той беше загубил преди години може би завинаги. Съзнаваше, че на неговата възраст завистта не му подходеше, но не можеше да потисне това чувство.

Тя гледаше намръщено пламъка на свещта, опитвайки се да подреди чувствата си.

— Трябва да ви кажа нещо.

— Трябва ли?

— Искам да съм честна с вас.

— Не се притеснявайте.

— Не, искам. Дори и преди да ви срещна, често мислех за вас. Мечтаех си или нещо подобно. Всички тези истории, които чичо ми беше разказал за вас. Бях наистина изненадана, когато ви видях — колко сте млад и колко добре изглеждате. И ето ви вас, голямата легенда на живо. Бях уплашена и смутена и вие ме защитихте.

Мога да разбере всички психологични импулси, които ме карат да се чувствам привлечена от вас. А вие?

— Помисляла ли си, че си една здрава, буйна, млада жена с неприкрито желание за секс? Или това не се връзва психологично?

Тя го погледна и кимна.

— Със сигурност умеете да поставите всеки на място, нали? Не оставяте човек да се прикрие.

— Вярно е. И може би не е много любезно от моя страна. Мисля, че с теб става следното. Искат ти се да бъдеш прегръщана и утешавана. Не знаеш как да помолиш за това, защото си продукт на западната култура. Затова започваш преговори, предлагайки секс срещу гушкане. Това не е нещо необичайно за западната жена. Тя е свикнала да

взаимодействия със западния мъж, който иска срещу парите си честен секс. Мис Щерн, ако искате, можете да спите с мене тази нощ. Аз ще ви прегърна и ще ви утеша, ако искате това.

Очите ѝ се изпълниха с влага.

— Бих искала, да.

Но невинаги добрите намерения се изпълняват. Когато започна да обръща внимание на милувките ѝ и усети излъчваните от нея вълни, характерни за сексуална възбуда, неговият отговор не беше изцяло продиктуван от желанието му да я защити.

Тя беше изключително опитна и лесна, всичките ѝ нерви бяха близо до повърхността и отчайващо чувствителни. Тъй като беше млада, се оказа малко трудно да я държи овлажняла, но като се изключеше тази механична подробност, той я доведе до кулминация без много усилия.

Очите ѝ се извъртяха и тя се помоли.

— Не... моля... Не мога пак! Ще умра, ако го направя пак! — Но неконтролируемите ѝ спазми следваха една след друга и тя се задъхваше при четвъртия си оргазъм, който той продължи така, че ноктите ѝ се забиваха безпомощно в постелката.

Той си спомни предупреждението на Хана да не разваля бъдещите преживявания на Ханна със сравнения и тъй като нямаше желание сам да достигне до края, бавно я охлади, галейки стомаха и бедрата ѝ, които потреперваха от умора след повтарящите се оргазми. Тя остана да лежи тихо на възглавниците, усещайки как плътта ѝ се разтапя.

Той се изми в студената вода и легна на балкона.

След известно време я усети, че се приближава тихо. Той ѝ направи място до себе си и я приюти между ръцете си. Преди да се унесе, тя каза сънливо:

— Николай?

— Моля те, не ме наричай с малкото ми име — промърмори той.

Тя замълча.

— Мистър Хел? Не се плашете. Това е нещо преходно. Но в този момент мисля, че съм влюбена във вас.

— Не бъди глупава.

— Знаеш ли какво ми се иска?

Той не отговори.

— Иска ми се да е сутрин и да мога да ти набера един букет
цветя — от онези Очи на есента, които видяхме.
Той се засмя и я прегърна.
— Лека нощ, мис Щерн.

[1] „Помни, че ще умреш.“ (лат.) — Б.пр. ↑

ЕТЧБАР

Минаваше десет часа сутринта, когато Хана чу плясък на хвърлен в потока камък и излезе от замъка. Намери Хел с навити крачоли и ръце, потопени в потока, да пренарежда пеещите камъни.

— Дали някога ще стане както трябва, Хана?

Тя поклати глава.

— Ти единствен можеш да кажеш, Нико. Ханна добре ли е горе в хижата?

— Да. Мисля, че момичетата са успели да затоплят водата. Искаш ли да вземеш една вана с мен?

— Разбира се.

Седяха един срещу друг, краката им бяха преплетени в обичайната ласка, очите им бяха затворени, а телата им — безтегловни.

— Надявам се, че си бил мил с нея — промълви сънено Хана.

— Бях.

— А ти? Как беше за тебе?

— За мене? — Той отвори очи. — Мадам, имате ли да правите нещо много належащо в момента?

— Ще трябва да проверя своето *carnet de bal*^[1], но мисля, че ще имам възможност да ви вместя в програмата си.

Малко след пладне, когато смяташе, че телефонните връзки са по-добри, Хел поиска международен разговор с номера, който му беше оставил Даймънд. Беше решил да съобщи на компанията-майка, че Ханна Щерн е решила да се върне вкъщи, оставяйки „септемврийците“ на спокойствие, Даймънд сигурно щеше да се зарадва, че е успял да уплаши Николай Хел, но това малко го засягаше.

Щеше да мине повече от час, докато грохналата френска телефонна система осъществеше телефонния разговор, и той реши да оползотвори това време, като направи инспекция на земите си. Чувстваше се с леко сърце, в добро разположение на духа, наслаждавайки се на еуфорията, която обикновено се появява след силни преживявания. Куп неясни причини го караха да се опасява от

възможността да се набърка в работа, която щеше да бъде спъвана от личности и страсти.

Той се разхождаше из източните ливади, където се натъкна на Пиер. Той както винаги беше в обичайното си настроение — доволен от съдбата. Градинарят погледна нагоре към небето и посочи.

— Ах, мосю. Много скоро ще има буря. Всички знаци говорят за това.

— О-о?

— О, да. Няма съмнение. Сутринта малките облаци се бяха скупчили около склоновете на планината. Сагарата извърна листата си по вятъра. Това са сигурни знаци. Бурята е неизбежна.

— Много лошо. Имахме нужда от дъжд.

— Вярно е, мосю. Я вижте. Ето, идва мосю Льо Каго. Вижте колко хубаво е облечен.

Льо Каго идваше към тях през ливадата, все още облечен в измачкания театрален костюм от преди две вечери. Докато той се приближаваше, Пиер се отдалечи, обяснявайки, че има стотици хиляди неща, за които трябвало да се погрижи.

Хел поздрави Льо Каго.

— Не съм те виждал от известно време, Бено. Къде беше?

— Ох. Бях в Лару, при вдовицата. Помагах ѝ да загаси огъня си. — Льо Каго беше неспокоен, шегата му прозвуча механично и плоско.

— Един ден, Бено, ще паднеш в капана на тази вдовица и ти ще бъдеш... Какво има? Какво не е наред?

Льо Каго постави ръцете си върху раменете на Хел.

— Имам лоши новини за тебе, приятелю. Случило се е нещо ужасно. Онова момиче с едрия бюст? Твоята гостенка...

Хел затвори очи и обърна главата си настрани. След известно време тихо каза:

— Мъртва?

— Страхувам се, че е така. Един контрабандист чул изстрелите. Докато стигнал до колибата ти, тя била мъртва. Били стреляли по нея... много, много пъти.

Хел пое бавно и дълбоко въздух, задържа го за момент, след което издиша напълно. По този начин не позволи на мозъка си да се замъгли от ярост. Опитвайки се да не мисли за нищо, той тръгна назад

към замъка. Лъо Каго го последва мълчаливо на известно разстояние, уважавайки чувствата му.

От десет минути Хел седеше на прага на стаята с татамитата, когато Лъо Каго дойде и се отпусна тежко до него. Той разфокусира погледа си и попита с монотонен глас:

— Е, добре. Как са влезли в хижата?

— Не им се е наложило. Била е намерена на поляната под дефилето. В ръката ѝ имало един голям букет.

— Глупаво момиче — каза Хел с тон, в който можеше да се усети обич. — Знаем ли кой я е застрелял?

— Да. Рано тази сутрин долу в селото Лескун са били видени двама чужденци. Описанието им съвпада с това на американеца от Тексас, когото срещнах тук, и на онзи арабски сопол.

— Но как са разбрали къде е? Само нашите хора знаеха това.

— Има само един начин. Някой ги е информирал.

— Един от *нашите* хора?

— Знам. Знам! — Лъо Каго проговори през зъби. — Разпитах наоколо. Рано или късно ще разбере кой е бил. И когато го разбере, кълна се в пророческите топки на Йозеф от Египет, острието на моята *макила* ще продупчи черното му сърце! — Лъо Каго беше засрамен, беше бесен, че един от неговите собствени баски от планината беше опозорил нацията по този начин. — Какво ще кажеш, Нико? Да ги хванем ли — американеца и арабина?

Хел поклати глава.

— Сигурно вече са на самолета за Съединените щати. Ще дойде и тяхното време.

Лъо Каго удари един в друг юмруците си и разрани кожата върху кокалчетата си.

— Но *защо*, Нико? Защо ще убиват това парче? Какво можеше да им стори, бедната?

— О, искаха да ме спрат да не извърша нещо. Мислеха, че могат да заличат дълга ми към чичото, убивайки племенницата.

— Те, разбира се, са сбъркали.

— Разбира се. — Хел се изправи. Мозъкът му започна да функционира в друга посока. — Ще ми помогнеш ли, Бено?

— Дали ще ти помогна?!

— В цялата околност има сили на френското контраразузнаване, които имат нареждане да ме отстранят, ако направя опит да напусна района.

— Пфу! Единственият чар на френското разузнаване е пълната му некомпетентност.

— Въпреки това ще бъдат пречка. А може да имат и късмет. Ще трябва да ги неутрализираме. Спомняш ли си Морис де Ланде?

— Човекът, когото наричат Гнома? Да, разбира се.

— Трябва да се свържа с него. Ще ми е необходима неговата помощ, за да мога да стигна до Англия безпрепятствено. Тази нощ ще минем през планината в Испания, в Сан Себастиан. Ще ми трябва една рибарска лодка, за да ме отведе до брега на Сент Жан де Луз. Можеш ли да го уредиш?

— Естествено.

— Вдругиден ще летя от Биариц за Лондон. Те наблюдават летищата. Но са се разпръснали. И в това е нашето предимство. Започвайки от днес следобед, искам до властите да пристигат сведения, че са ме видели едновременно в Олорон, Пау, Байон, Билбао, Мулеон, Бордо, Сент Жан Пие де Порт. Искам кръстосаните им сведения да се объркат, така че съобщението от Биариц да бъде просто капка в потока информация. Може ли да се уреди?

— Дали може да се уреди? Дали... в момента не мога да измисля да кажа нещо подходящо. Да, може да се уреди. Също както в старите времена, ей?

— Страхувам се, че е така.

— Ти, разбира се, ще ме вземеш със себе си.

— Не. Не е от твоята специалност.

— Хола! Недей да позволяваш да те заблуждава посивялата ми брада. В това тяло живее едно момче! Едно много подло момче!

— Не е за това. Ако беше да влезем в затвор или да вдигнем някой пост във въздуха, не бих предпочел никой друг пред тебе. Но тук няма нужда от смелост. Тук ще бъде нужна хитрост и ловкост.

Льо Каго имаше навика, когато се намира на открито, да се облекчава и сега, правейки това, обърнат настрани, той продължи да говори:

— Нима смяташ, че не съм способен на хитрост? Аз съм изтъкан от проникателност. Като хамелеона сменям цвета си съобразно фона.

Хел не можа да се въздържи и се усмихна. Тази самосъздадена народна легенда, стояща пред него, блестяща в измачканите вечерни дрехи от *fin de siecle*, копчетата от изкуствени камъни, лъщящи върху брокатената жилетка, с нахлупена ниско над слънчевите очила барета, с разрошена посивяла брада, разпръснатата върху копринената вратовръзка, очуканата стара *макила* под едната мишница, докато държеше пениса си с другата ръка, разпръсквайки урина напред-назад като ученик... И твърдеше, че бил хитър и незабележим.

— Не, не искам да идваш с мене, Бено. Много повече ще ми помогнеш, като организираш нещата, за които те помолих.

— А след това? Какво ще правя аз, докато ти се забавляваш? Да се моля и да въртя палци?

— Ще ти кажа какво. Докато ме няма, наблегни на подготовката за експедицията в твоята пещера. Занеси останалото оборудване, от което ще имаме нужда долу в дупката. Костюмите за гмуркане. Резервоари с въздух. Когато се върна, ще я изследваме от начало до край. Какво ще кажеш?

— По-добре е от нищо. Но не е много.

Една прислужница дойде от замъка и му каза, че го търсят.

Той намери Хана до телефона, сложила дланта си върху слушалката.

— Мистър Даймънд отговаря на твоето повикване. Хел погледна към телефона, след това към пода.

— Кажи му, че скоро ще се свържа с него.

Бяха привършили с вечерята си в стаята с татамитата и седяха и гледаха играта на вечерните сенки в градината. Беше ѝ казал, че ще отсъства около седмица.

— Това свързано ли е с Ханна?

— Да. — Не смяташе за необходимо да ѝ казва, че момичето е мъртво.

След известно време тя каза:

— Когато се върнеш, ще е приближил крайт на моя престой с теб.

— Знам. Дотогава ще трябва да си решила дали си заинтересована да продължим нашия съвместен живот.

— Знам. — Тя сведе очи и за първи път, откакто я познаваше, бузите ѝ се зачервиха. — Нико? Много смешна ли е мисълта да се оженим?

— Да се оженим?

— Няма значение. Една глупава мисъл, която ми мина през ума. Не мисля, че го искам. — Мисълта я беше привлякла, но веднага я отхвърли, като видя първата му реакция.

Той дълбоко се замисли.

— Не, не е толкова глупава. Ако решиш да ми отдадеш години от твоя живот, разбира се, ще трябва да направим нещо за твоето финансово осигуряване. Нека поговорим за това, когато се върна.

— Не бих го споменала пак.

— Разбирам това, Хана. Но аз сигурно ще го направя.

[1] Тефтерче, в което по време на бал са се записвали кавалерите на дамите за танци, (фр.) — Б.пр. ↑

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА
УТЕГАЕ — ЖЕРТВАНЕ, ГАМБИТ

СЕНТ ЖАН ДЕ ЛУЗ-БИАРИЦ

Откритата рибарска лодка браздеше сребърната лунна пътека в морето. Дизеловият двигател се давеше астматично и изхърка, когато го загасиха. Носът на лодката се наклони, забивайки се в брега. Хел се плъзна от едната страна и понесъл войнишката си торба на рамо, нагази до колене в надигащия се прилив. Помаха с ръка в отговор на неясното движение откъм лодката и се запъти към пустия бряг. Брезентовите му панталони подгизнаха, а еспадрилите му с въжени подметки се напълниха с пясък. Моторът се закашля и започна ритмично да боботи. Лодката зави и се насочи към Испания покрай чернеещия се бряг.

От ръба на една дюна можеше да види светлините на кафенетата и баровете покрай малкото пристанище на Сент Жан де Луз, където върху мазната вода сънливо се поклащаха рибарските лодки. Премести на другото си рамо тежката торба и се запъти към кафенето на Вейл, за да потвърди поръчката за вечеря, която беше изпратил телеграфически. Преди да се завърне в родните места, собственикът на кафенето беше главен готвач в Париж. Доставяше му удоволствие да демонстрира от време на време своите способности, особено когато мистър Хел му поръчваше менюто и поемаше разходите. Вечерята трябваше да се приготви и сервира в дома на мосю Де Ланде. „Малкият фин джентълмен“ живееше в една стара къща долу до брега и никога не можеше да бъде видян по улиците на Сент Жан де Луз заради физиономията си, която щеше да предизвика глупави приказки от страна на невъзпитаните деца. Мосю Де Ланде беше джудже, висок не повече от метър, въпреки че беше над шестдесетгодишен.

Почукването на Хел на задната врата накара мадмоазел Пинард да надникне предпазливо през пердето. На лицето ѝ се появи усмивка и тя широко отвори вратата.

— Ах, мосю Хел! Добре дошли. Толкова отдавна не съм ви виждала! Заповядайте, заповядайте! Мосю Де Ланде очаква с нетърпение вашата вечеря.

— Не искам да накапя пода ви, мадмоазел Пинард. Мога ли да събуя панталоните си?

Мадмоазел Пинард се изчерви и го плесна по рамото.

— О, мосю Хел! Бива ли така да приказвате? Ах, вие, мъже! — В съгласие с тяхната установена рутина на невинен флирт тя се чувстваше едновременно смутена и доволна. Мадмоазел Пинард беше около петдесетте, висока и суха, с нервни ръце и неграциозни движения. Лицето ѝ беше прекалено дълго за малките ѝ очи и тънки устни, така че по-голямата част от него беше отделена за челото и брадичката. Ако лицето ѝ показваше характер, тя щеше да бъде грозна, а така беше просто обикновена. Мадмоазел Пинард беше калъпът, по който се правеха девствениците, и нейните вдъхващи уважение добродетели изобщо не намаляваха от факта, че през последните тридесет години тя беше компаньонка, медицинска сестра и любовница на Морис де Ланде. Тя беше от тези жени, които извикваха „*Ma foil*“^[1], когато бяха най-ядосани.

Докато го придружаваше до стаята, която беше заемал винаги когато им гостуваше, тя му каза с нисък глас:

— Знаете ли, мосю Де Ланде никак не е добре. Много се радвам, че ще му правите компания тази вечер, но трябва да сте внимателен. Той е близо до Господ. Лекарят ми каза, че му остават седмици, може би месец.

— Ще бъда внимателен, скъпа. Ето че стигнахме. Искате ли да влезете, докато се преобличам?

— О, мосю!

Той повдигна рамене.

— Е, добре. Но един ден вашите бариери ще паднат, мадмоазел Пинард. И тогава... ах, тогава...

— Мосю! А мосю Де Ланде е ваш добър приятел. Мъже!

— Ние сме жертви на желанията си, мадмоазел. Безпомощни жертви. Кажете ми, готова ли е вечерята?

— Главният готвач и помощниците му прекараха цял ден в кухнята. Всичко е готово.

— Тогава ще ви видя на вечеря и заедно ще задоволим апетитите си.

— О, мосю!

Вечеряха в най-голямата стая на къщата, чиито стени бяха покрити с полици, затрупани с купища книги, явно доказателство за страстта на Де Ланде към науката. Тъй като смяташе възмутителна идеята да чете и яде едновременно — да разводнява едната страст с другата — той беше превърнал библиотеката в трапезария, като дългата маса изпълняваше и двете функции. Те седяха в единия край на тази трапеза — Морис де Ланде начело, Хел от дясната му страна, а мадмоазел Пинард — от лявата. Както повечето от мебелите и масата и столовете бяха скъсени, но въпреки това изглеждаха големи за Де Ланде и малки за редките му гости. Както веднъж беше казал на Хел, такава беше същността на компромиса — едно условие, което не задоволяваше никого, но оставяше всеки с успокояващото чувство, че и другият е в същото положение.

Вечерята беше почти приключила и те си почиваха между отделните ястия, говорейки. Имаше черен хайвер от Нева поднесен с блини, Сент Жермен Роял (Де Ланде отбеляза, че джодженът е с една идея повече), Сюприм де сол о шато Икуем, пъдпъдък, приготвен на пепел (Де Ланде спомена, че орехът би бил по-подходящ за огъня, но можеше да възприеме вкуса, който е придала пепелта от дъб), ребра от младо агне (Де Ланде съжали, че не е достатъчно студено), ориз по гръцки (малко по-голямото количество червен пипер Де Ланде отдаде на родното място на главния готвач), гъби (повечето лимонов сок Де Ланде приписа на личността на готвача), грудки от флорентински артишок (голямото несъответствие между груер и пармезана в соса Де Ланде отдаде на перверзността на главния готвач) и салата Даничеш (която Де Ланде намери за идеална, за свое леко разочарование).

От всички тези ястия Де Ланде взе по една хапка, което му позволи да усети вкуса им в устата си. Сърцето, черният му дроб и храносмилателната му система бяха в такова състояние, че лекарят му беше забранил всякакви деликатеси. Хел, благодарение на диетичните си навици, ядеше също много малко. Апетитът на мадмоазел Пинард беше добър, но това, което тя смяташе за добри маниери, я караше да се храни с малки хапки, които дъвчеше продължително със заешки движения и често докосване на устните със салфетката. Една от причините, поради които шефът на Кафе Вейл с голямо удоволствие организираше тези случайни вечери за Хел, беше голямата фиеста, на

която се наслаждаваха семейството и приятелите му по-късно същата вечер.

— Възмутително е колко малко ядем, Николай — каза Де Ланде с изненадващо дълбокия си глас. — Ти, с твоето монашеско отношение към храната, и аз — с моята конструкция. Да пощипвам отгук-оттам по този начин, ме кара да се чувствам като богато десетгодишно момче в луксозна сладкарница. А тези капки вино! — продължи да се оплаква Де Ланде. — Ах, как можах да стигна дотук! Човек, който благодарение на познанията и парите си превръщаше задоволяването до насита в изкуство! Съдбата е или ирония, или справедливост, не знам кое от двете. Само ме погледни! Да ям като безкръвна монахиня, покаяваща се за мечтите си към младото кюре!

Салфетката скри изчервяването на мадмоазел Пинард.

— Колко си болен, стари приятелю? — попита Хел.

Честността беше нещо обичайно между тях.

— Смъртно болен съм. Това мое сърце е по-скоро гъба, отколкото помпа. Оттеглих се вече, и от колко време? Ще станат пет години? И четири от тях съм без никаква полза за скъпата мадмоазел Пинард — освен като наблюдател, разбира се.

Отново салфетката.

Вечерята завърши с различни захаросани видове плодове — без коняк — и мадмоазел Пинард се оттегли, оставяйки мъжете да поговорят. Де Ланде се смъкна от стола и се запъти към огнището, спирайки на два пъти да поеме въздух. Там той седна на един нисък стол, от който краката му висяха.

— Всички столове са като шезлонги за мене, приятелю. — Той се засмя. — Е, добре, какво мога да направя за тебе?

— Имам нужда от помощ.

— Разбира се. Въпреки че сме добри приятели, ти едва ли би дошъл с лодка през нощта само за да унижиш една такава вечеря, едва опитвайки я. Знаеш, че съм излязъл от информационния бизнес вече от няколко години, но имам тук-там нещо останало от стари дни и ще ти помогна, ако мога.

— Трябва да ти кажа, че са взели парите ми и няма да мога да ти платя веднага.

Де Ланде махна пренебрежително с ръка.

— Ще ти изпратя сметката от ада. Ще я познаеш по обгорените краища. За човек ли се отнася, или за правителство?

— Правителство. Трябва да отида в Англия. Очакват ме. Работата е сериозна, така че компроматите, с които трябва да разполагам, трябва да са силни.

Де Ланде въздъхна.

— Жалко. Само ако беше Америка. Разполагам с такова нещо за Америка, което ще накара Статуята на свободата да легне по гръб и да разтвори крака. Но Англия? Почти нищо. Фрагменти и драскотини. Някои със сигурност достатъчно лоши, но нищо по-голямо.

— Какви неща имаш?

— О, обичайните. Хомосексуалност в Министерството на външните работи...

— Това не е ново.

— В случая е интересно. Имам и снимки. Има някои много нелепи пози, особено ако мъжът, който ги изпълнява, не е в първа младост. Какво друго имам? Някои буйни прояви на кралското семейство. Обичайните политически дребни прегрешения и заплащания. Пълно разследване на инцидента със самолета, който костваше живота на... ти си спомняш. — Де Ланде погледна към тавана, за да си припомни какво друго имаше във файловете му. — О, има доказателства, че прегръдката между арабските петролни интереси и Ситито е по-интимна, отколкото официално е известно. Има много индивидуални неща за хора от правителството — главно финансови и сексуални. Абсолютно ли си сигурен, че няма нищо общо със Съединените щати? Това, което имам, е направо камбанка. Мъчно може да се продаде. Прекалено е голямо за употреба. Все едно да счупиш яйце със секира.

— Не, трябва да бъде за Англия. Нямам време да организирам косвен натиск на Лондон през Вашингтон.

— Хм-м. Знаеш ли какво? Защо не вземеш всичко? Ще уредиш да бъде публикувано едно след друго. Скандал след скандал ще подкопаят сградата — ти знаеш как да го направиш. Нито една стрела не е достатъчно силна сама, но като залп — кой може да каже? Това е най-доброто, което мога да ти предлага.

— Тогава това и ще бъде. Ще го направим по обичайния начин? Аз ще взема с мене фотокопия. Ще организираме система за

задействане „бутон натиснат“, като първите получатели ще бъдат списания в Германия.

— Досега винаги е успявала. Наистина ли си сигурен, че не искаш бронзовата девствена ципа на Статуята на свободата?

— Не мога да измисля за какво да я използвам.

— Е, добре. Какво да се прави. Е-е... ще можеш ли да прекараш с нас нощта?

— Не знам. Ще взема утре следобед самолета от Биариц и ще трябва да се крия. Местните са обявили награда за мене.

— Жалко. Би трябвало да те защитават като последния оцелял от твоя вид. Знаеш ли, напоследък си мислех за тебе, Николай Александрович. Със сигурност не много често, но интензивно. Не много често, защото като удари последният гонг на живота, не ти остава много време да съзерцаваш по-второстепенните образи от собствената си комедия. А едно от трудните неща, които трябва да приеме един егоцентрик, е фактът, че той е второстепенен герой във всяка друга биография, освен в собствената си. Изиграл съм известна роля в твоя живот; ти в моя. Познаваме се от повече от двадесет години, но като изключим работата — човек винаги трябва да изключва работата — сигурно не сме прекарали повече от дванадесет часа в лични разговори, в опознаване на мислите и чувствата един на друг. Познавал съм те за половин ден. В действителност, това не е чак толкова лошо. Повечето добри приятели и омъжени двойки (това рядко е едно и също) едва ли могат да се похвалят с дванадесет часа безкористен интерес след цял живот споделяне на пространство, дразнене, териториално отстояване и караници. И така... аз съм те познавал половин ден, приятелю мой, и съм те обикнал. Гордея се с това постижение, защото теб трудно човек може да те обикне. Да ти се възхищава? Да, разбира се. Да те уважава? Ако страхът е част от уважението, тогава — разбира се. Но обич? Е, това е нещо съвсем различно. Защото в обичта има желание за прошка, а на теб човек трудно може да ти прости. Полусветец-аскет, полувандал-мародер, трудно ставаш достъпен за прошка. В едно отношение си над опрощаването, в друго си под него. И винаги си злопамятен. Човек има чувството, че ти никога не би простил на някой, че ти е простил. Това може би не изглежда много смислено, но звучи добре произнесено, а една песен, освен думи, трябва да има и мелодия. И след дванадесетте

часа, през които съм те опознал, мога да те сведа до една дефиниция — като те нарека средновековен антигерой.

Хел се усмихна.

— Средновековен антигерой. Какво, по дяволите означава това?

— Кой има думата сега — ти или аз? Нека отдадем малко мълчаливо уважение на умирация. Това е твоята японска част — точно японската култура, която си усвоил. Само в Япония класическото и средновековното можаха да съществуват едновременно. На Запад философията, изкуството, политиката и общественият идеал се идентифицират с периоди преди или след средновековието, но с едно изключение — тези величествени мостове към Бога, катедралите. Само в Япония по време на феодализма имаше философия. Ние на Запад се чувстваме добре с образа на война свещеник или на война учен, дори и на война индустриалец. Но воин философ? Не, тази идея дразни чувството ни за уместност. Ние говорим за „смърт и насилие“, като че ли това са два израза за едно и също нещо. В действителност, смъртта е нещо съвсем противоположно на насилието, което винаги е свързано с борбата за живот. Нашата философия е насочена към живота; вашата към смъртта. Ние търсим разбиране; вие търсите достойнство. Ние се учим как да сграбчваме; вие се учите как да пускате. Дори етикетът „философ“ е заблуждаващ, тъй като нашите философи винаги са били вдъхновявани от необходимостта да споделят своето прозрение; докато вашите са доволни, (може би егоистично) да постигнат своя собствен мир. Току-що завърнали се от битката, вие навличате меки роби и се разхождате из вашите градини и с възхищение и съжаление наблюдавате падащите листенца на вишневите цветове; вие гледате на нежността и на смелостта като израз на мъжественост. На нас това ни изглежда най-малкото непостоянно, а дори бих казал лицемерно. Между другото, какво става с твоята градина?

— Става.

— Което означава?

— Всяка година става все по-проста.

— Ето! Виждаш ли? Тази проклета наклонност на японците към парадокси, която се превръща в силогизъм! Погледни себе си! Воин градинар! Ти наистина си средновековен японец, както ти казах. А също така си и антигерой — не в смисъла, в който критици и учени,

тръпнещи за букви след името си, използват (или злоупотребяват с) този термин. Това, което те наричат антигерои, обикновено не са истински герои или привлекателни злодеи. Истинският антигерои е вариант на героя — не клоун с главна роля, нито зрител, на когото е позволено да развихри фантазията си. Също като класическия герой и антигероят води масите към избавление. Имаше един период в комедията на човешкото развитие, когато избавлението водеше единствено към ред и организация и най-големите западни герои организираха и водеха последователите си срещу най-големия враг — хаоса. Сега започваме да научаваме, че крайният враг не е хаосът, а организираността; не отклонението, а еднаквостта; не примитивизмът, а прогресът. И новият герой — антигероят — е този, който смее да атакува организираността, да унищожава системите. Сега разбираме, че избавлението на нациите се намира в тази нихилистична посока, но все още не знаем колко е далече. — Де Ланде спря, за да поеме въздух, след което изглеждаше готов да продължи. Но погледът му случайно се срещна с този на Хел и той се разсмя. — Е, добре. Достатъчно. И без това не говорех на тебе.

— И на мене ми се струваше така.

— В западните трагедии задължително преди смъртта на умиращия се дава думата за една дълга реч. Веднъж попаднал в лапите на неизбежната съдба, която ще го отнесе към крайната развръзка, нищо, което би могъл да каже, не може да промени ситуацията. Но на него му е позволено да се защити, да се оплаче от боговете — дори и в стихотворна форма.

— Дори и ако с това наруши развитието на разказа?

— По дяволите разказа! Добре. Кажете ми, правителството спомня ли си още „Гнома“? И все още ли лаят по земята, опитвайки се да открият бърлогата му? Все още ли скърцат със зъби в безсилна ярост?

— Те наистина го правят. Само преди няколко дена у дома беше една американска мижитурка, която питаше за теб. Беше готов да заложи половите си органи само и само да разбере как намираш информацията си.

— Наистина ли би го направил? Като американец не би рискувал много. И какво му каза?

— Казах му всичко, което знам.

— Означавайки нищо. Добре. Откровеността е добродетел. Знаеш ли, аз наистина нямам никакви неясни и сложни източници на информация. Всъщност, компанията-майка и аз се изхранваме от едни и същи източници. Имам достъп до Дебелака благодарение на купените услуги на един от техните главни компютърни специалисти, мъж на име Люелин. Моята дарба се състои в това, че мога да събера две и две по-добре от тях. Или по-точно, аз съм способен да събера едно и половина с едно и две трети по такъв начин, че да получа десет. Не съм по-добре информиран от тях, аз просто съм по-интелигентен.

Хел се засмя.

— Те биха дали почти всичко, за да те открият и да те накарат да замлъкнеш. Ти си трън под ноктите им от дълго време.

— Ха, това ще подслади последните ми дни, Николай. Това, че съм бил пречка на правителствените слуги, ме кара да смятам, че не съм живял напразно. А съществуването ми беше доста несигурно. Когато търгуваш с информация, разполагаш със стока, която може да има много кратък живот. За разлика от коняка информацията поевтинява с времето. Няма нищо по-тъпо от вчерашни грехове. А понякога съм доставял скъпи парчета, които ставаха на нищо поради изтичане на информация. Спомням си как купих нещо много горещо от Съединените щати: това, което по-късно стана известно като „случая Уотъргейт“. И докато държах стоката на рафта, очаквайки ти или някой друг да я купи и използва срещу американското правителство, двама амбициозни журналисти видяха в това възможност да осигурят бъдещето си — и *voila!*^[2] За една нощ материалът стана непотребен за мене. След време всеки от престъпниците написа книга или направи телевизионна програма, описваща собственото си участие в нарушаването на американските граждански права, и беше щедро възнаграден от глупавата американска публика, която явно изпитва удоволствие да й натрият носа в собствените ѝ лайна. Не ти ли се струва нечестно, че загубих неколкостотин хиляди от развалена стока на рафта, докато дори и най-главният злодей натрупа богатство, правейки телевизионно шоу с онзи английски кръвопиец, който показва, че може да се сдуши за пари с всеки — дори и с Иди Амин. Не се ли занимавам наистина със странна търговия?

— Цял живот ли си бил търговец на информация?

— С изключение на времето, когато съм бил професионален баскетболист.

— Стар глупак!

— Слушай, нека бъдем сериозни за момент. Ти описа тази твоя работа като трудна. Не мисля да те съветвам, но замислял ли си се над факта, че от известно време си пенсионер? Как си с умствената дейност?

— Задоволително. Занимавам се доста с пещернячество, така че страхът не може да помрачи разума ми. И за щастие ще се разправам с англичани.

— Това със сигурност е предимство. Момчетата от МИ-5 и МИ-6 са известни с това, че са толкова хитри, че провалите им остават незабелязани. И въпреки това... Има нещо гнило в тази работа, Николай Александрович. Има нещо в тона ти, което ме безпокои. Не е колебание, но някакъв опасен фатализъм. Да не би да си решил, че ще се провалиш?

Хел остана мълчалив известно време.

— Ти си много проникателен, Морис.

— *C'est mon metier.*^[3]

— Знам. Има нещо лошо, нещо нередно във всичко това. Ясно ми е, че по този начин предизвиквам съдбата. Мисля, че тази работа ще ме постави на място. Не задачата, с която трябва да се справя. Предполагам, че сравнително лесно ще освободя тези „септемврийци“ от теглото на живота. Усложненията и опасността са нещо, с което съм се справял и преди. Но след това всичко става лепкаво. Ще направят усилие да ме накажат. Аз мога да приема наказанието или да не го приема. Ако не го приема, ще трябва отново да се върна на бойното поле. Усещам някаква — той повдигна рамене, — някаква емоционална умора. Не точно фаталистично оттегляне, а опасно безразличие. Възможно е, ако се натрупат много унижения, да не виждам повече смисъл да живея.

Де Ланде кимна. Беше усетил нещо такова.

— Разбирам. Позволи ми да ти предложа нещо, стари приятелю. Ти ми каза, че правителството ми оказва честта все още да жадува за моята смърт. Те ще дадат много да разберат кой съм и къде съм. Ако се окажеш притиснат, имаш моето позволение да използваш тази информация.

— Морис!

— Не, не! Не страдам от пристъп на донкихотовска смелост. Твърде съм стар, за да прихвана такава детска болест. Това ще бъде нашата последна шега с тях. Виждаш ли, ти ще им дадеш една празна торба. Когато те дойдат тук, аз вече ще съм се оттеглил.

— Благодаря ти, но не мога да направя това. Не заради тебе, а заради мене. — Хел стана. — Е, мисля, че трябва малко да поспя. Следващите двадесет и четири часа ще бъдат трудни. Повечето ще бъде умствена работа, без освежителната струя на физическата опасност. Ще си тръгна преди разсъмване.

— Много добре. Аз ще поседя още няколко часа и ще си припомням удоволствията на дяволския живот.

— Добре. *Au revoir*^[4], стари приятелю.

— Не *au revoir*, Николай.

— Толкова ли е близо?

Де Ланде кимна.

Хел се наведе и целуна приятеля си по двете бузи.

— *Adieu*^[5], Морис.

Хел беше спрял до вратата от думите:

— О, Николай, би ли направил нещо за мене?

— Всичко.

— Естел беше чудесна с мене през тези последни години. Знаеше ли, че името ѝ е Естел?

— Не, не знаех.

— Е, добре, искам да направя нещо специално за нея — нещо като прощален подарък. Ще минеш ли през нейната стая? Втората от началото на стълбите. Кажй ѝ след това, че това е било подарък от мене.

Хел кимна.

— За мен ще бъде удоволствие, Морис.

Де Ланде се беше загледал в загасващия огън.

— За нея също, да се надяваме — промълви той.

Хел пресметна времето си за пристигане на летището в Биариц така, че да намали до минимум престоя си на открито. Никога не беше харесвал Биариц, който беше баски само по географско разположение; германците, британците и други умници го бяха превърнали в нещо като Брайтън на Бискай.

Не беше прекарал повече от пет минути на терминала, когато шестото му чувство улови директното, усилено наблюдение, което беше очаквал, знаейки, че ще го търсят на всички възможни места за пътуване. Той се облегна на касата на бара, където пиеше *jus d'ananas*^[6], и леко започна да оглежда публиката. Веднага забеляза един млад офицер от френските специални служби, облечен в цивилни дрехи и със слънчеви очила. Отдръпвайки се от бара, той се запъти директно към мъжа, усещайки как с приближаването му напрежението и объркването на младежа нарастваха.

— Извинете ме, сър — каза Хел на френски с подсилен немски акцент. — Току-що пристигнах и не мога да разбера как да направя връзка с Лурд. Бихте ли могъл да ми помогнете?

Младият полицаи разгледа несигурно лицето на Хел. Този човек отговаряше на основното описание, с изключение на очите, които бяха тъмнокафяви. (Хел носеше кафяви контактни лещи без диоптри.) Но в описанието нямаше нищо за това, че е германец.

Освен това се предполагаше, че ще напуска страната, а няма да пристига. С няколко кратки думи полицейският агент насочи Хел към гишето за информация.

Докато се отдалечаваше, Хел усещаше погледа на агента върху себе си, но концентрацията му беше примесена с объркване. Той, разбира се, щеше да докладва, че го е забелязал, но без абсолютна сигурност. А в същото време в централното управление щяха да се получават доклади за появяването на Хел в дузина други градове по същото време. Льо Каго се беше погрижил за това.

Докато Хел прекосяваше чакалнята, едно русо момче изтича в краката му. Хел хвана детето, за да го предпази от падане.

— Родни! О, съжалявам, сър. — Добре изглеждащата млада жена, която се беше появила почти веднага на сцената, едновременно се извиняваше на Хел и поучаваше момчето. Тя беше англичанка, облечена в лека лятна рокля, създадена така, че да показва не само слънчевия ѝ тен, но и местата, където нямаше тен. На един ужасно неправилен френски, типичен за британците, които смятаха само собствения си език за истински, младата жена успя да спомене, че момчето ѝ беше племенник, че се връщаше заедно с него от кратка почивка, че щеше да пътува със следващия полет за Англия, че не беше омъжена, и че името ѝ беше Алис Браун, с „е“ накрая.

— Моето име е Николай Хелм.

— Радвам се да се запозная с вас, мистър Хел.

Ясно. Не беше чула „м“-то, защото беше готова за това.

Беше британски агент, помагача на французите.

Хел каза, че се надява да седят един до друг в самолета, и тя му се усмихна прелъстително. Той предложи да купи за нея и за племенника ѝ плодов сок и тя прие, като не пропусна да отбележи, че обикновено не приема предложения от непознати мъже, но това било изключение. Та те буквално били налетели един на друг. (Кикот.)

Докато тя беше заета да изтрива сока от яката на Родни, наведена напред така, че да се види, че е без сутиен, Хел се извини за момент.

От магазинчето с най-различни дреболии купи евтин спомен от Биариц, една кутия, за да го сложи, малко обикновена бяла лигнинена опаковъчна хартия и скъпо метално фолио. Отнесе всичко това в мъжката тоалетна, където бързо опакова подаръка, който занесе на бара и подаде на Родни. Той скимтеше и се дърпаше от ръцете на мис Браун.

— Нещо съвсем малко, за да му напомня Биариц. Надявам се, че нямате нищо против?

— Е, би трябвало да имам. Но тъй като е за момчето... Викаха два пъти за нашия полет. Не трябва ли да се качваме?

Той обясни, че досадните французи обикновено викат много по-рано за полета, така че няма за какво да бързат. Той обърна разговора към възможността да излязат заедно в Лондон. На вечеря или нещо друго?

Явиха се на мястото за предаване на багажа в последния момент, като Хел застана на опашката преди мис Браун и малкия Родни. Неговата малка торба мина през рентгеновата проверка безпрепятствено. Докато вървеше бързо към самолета, който се подготвяше за излитане, той чу протестите на мис Браун и ядосаните думи на човека от охраната. Когато самолетът излетя, Хел се оказа лишен от компанията на прелъстителната мис Браун и малкия Родни.

[1] Боже мой! (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Ето! (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Такъв ми е занаятът, (фр.) — Б.пр. ↑

[4] Довиждане (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Сбогом (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Сок от ананас (фр.). — Б.пр. ↑

ХИЙТРОУ

Пътниците, преминаващи през митницата, бяха насочвани към съответните опашки от надписи: „Англичани“, „Жители на Обединеното кралство“, „Граждани от страните от Общия пазар“ и „Други“. Тъй като беше пътувал с костариканския си паспорт. Хел очевидно спадаше към „други“, но така и не получи възможност да премине оттам, защото веднага беше приближен от двама млади, усмихнати мъже с яко телосложение и месести, безизразни лица под мустаците и слънчевите очила. Както правеше винаги, когато срещнеше млади, изтупани мъже, Хел мислено ги обръсна и разсъблече, за да е наясно с кого си има работа.

— Ще ни придружите, мистър Хел — каза единият и взе торбата от ръката му. Те плътно се приближиха до него и го ескортираха до една врата без дръжка в края на зоната за пристигане.

Две почуквания и вратата беше отворена от униформен офицер, който се отдръпна, докато влизаха. Те минаха мълчаливо по един дълъг коридор без прозорци, боядисан в зелено, и стигнаха до края му, където почукаха. Вратата беше отворена от млад мъж, излязъл от същия калъп като пазачите, а отвътре се чу познат глас.

— Влизай, Николай. Имаме време за по чашка и малко да си побъбрим, преди да хванеш обратния самолет за Франция. Остави тук багажа. А вие тримата можете да почакате навън.

Хел седна на един стол до ниската маса за кафе и махна с ръка на предложението коняк.

— Мислех, че са те разжалвали вече, Фред.

Сър Уилфред Пайлс изцърка малко сода в коняка си.

— И аз имах подобна идея за тебе. Но ето ни тук, двама от старите герои, седящи на противоположни страни също както в старите времена. Сигурен ли си, че не искаш малко? Не? Е, добре, на здраве.

— Как е жена ти?

— По-добре от всякога.

— Предай й моята обич, когато я видиш.

— Да се надяваме, че няма да е скоро. Тя почина миналата година.

— Съжалявам да го чуя.

— Недей. Да приключваме ли с любезностите?

— Мисля, че е време.

— Добре. Те ме измъкнаха от нафталина, за да се оправям с тебе, когато нашите петролни господари им се обадили, че си на път за насам. Както предполагам, решили са, че аз ще мога да се справя с теб най-добре, като се има предвид колко дълго сме играли тази игра заедно. Получих указания да те приема тук, да разбере какво те води на нашия мъглив остров, след което да те изпроводя благополучно до самолета, който да те отведе там, откъдето си дошъл.

— Те са си мислели, че ще бъде толкова просто, така ли?

Сър Уилфред разклати чашата си.

— Е, знаеш какво представляват тези нови момчета. Всичко по книга и без усложнения.

— А ти какво мислиш, Фред?

— О, аз предполагам, че няма да бъде толкова лесно. Предполагам, че си дошъл с някои гадни неща, получени от твоя приятел Гнома. Не бих се учудил, ако фотокопията са в багажа ти.

— Точно най-отгоре. По-добре им хвърли едно око.

— Ще го направя, ако нямаш нищо против — каза сър Уилфред, отваряйки ципа на чантата и изваждайки една кафява папка. — Нещо друго тук, за което би трябвало да знам? Наркотици? Порнографска литература?

Хел се усмихна.

— Не? Страхувах се, че е така. — Сър Уилфред отвори папката и започна да преглежда информацията страница по страница, като побелелите му гъсти вежди се движеха нагоре-надолу при всяка неудобна информация. — Между другото — попита той между страниците, — какво, по дяволите, направи с мис Браун?

— Мис Браун? Не мисля, че познавам...

— О, хайде. Няма нужда от скромност между стари врагове. Разбрахме, че в този момент тя е в ареста, докато тези джентълмени с жабарски наклонности преравят багажа ѝ. Докладът, който получихме, беше доста подробен, включително разбрахме, че онова малко момче, което ѝ служеше за прикритие, се е подмокрило и сега консулският

отдел ще влезе в разходи за ново бельо. Хел не можа да се въздържи и се разсмя.

— Хайде. Само между нас. Какво, по дяволите, си направил?

— Тя се появи изневиделица и аз я неутрализирах. Не ги обучавате както в старите дни. Глупавата досадница прие подарък.

— Какъв подарък?

— О, един евтин спомен от Биариц. Беше завит в лигнинена хартия. Но изрязвах от метално фолио форма на пистолет и я пъгнах между пластове на лигнина.

Сър Уилфред избухна в смях.

— Така че рентгеновият апарат хваща пистолет всеки път, когато пакетът мине през него, а горките служители не могат да намерят нищо! Направо прекрасно: мисля, че трябва да пийна по този случай. — Той си наля и се върна към задачата да се запознае със съдържанието на папката. От време на време си позволяваше някои коментари като: — Това вярно ли е? Не бих си го помислил за него. Ах, това го знаем от известно време. Въпреки това не е желателно да се чуе по радиото. О, господи. Ето това е гадничко. Как, по дяволите, го е открил?

След като свърши с четенето сър Уилфред изравни краищата на листата, преди да ги върне обратно в папката.

— Тук няма нищо, което да ни изнуди.

— Съзнавам това, Фред. Но всичко заедно? По едно парче, изнасяно всеки ден в немската преса?

— Хм-м. Така да. Би имало доста нежелателен ефект върху доверието към правителството точно сега, когато приближават избори. Предполагам, че ще освобождавате информацията по метода „бутон натиснат“.

— Разбира се.

— От това се и опасявах.

Да държиш информацията в режим „бутон натиснат“, означаваше, че тя се подава на пресата веднага, ако не се получи определено съобщение до следобед на всеки ден. Хел носеше със себе си един лист с тринадесет адреса, на които трябваше да изпраща телеграми всяка сутрин. Дванадесет от тях бяха фалшиви, само един беше във връзка с Де Ланде и когато получи съобщението, щеше да се обади на друг, който щеше да телефонира на Де Ланде. Кодът, който

използваха Хел и Де Ланде беше прост, базиран на една мрачна поема на Баро, но на младите момчета от разузнаването щеше да отнеме малко повече от двайсет и четири часа, за да открият буквата в една от думите на съобщението, която беше активирация сигнал. Терминът „бутон натиснат“ идваше от един вид бомба, направена така, че устройството не избухваше, докато човекът държи бутона натиснат. Но всеки опит да се борят с него или да го застрелят би довело до освобождаване на бутона.

Сър Уилфред обмисли за известно време ситуацията.

— Вярно е, че тази твоя информация може да нанесе вреда. Но ние имаме много сериозно нареждане от компанията-майка да защитим тези паразити от „Черния септември“ и нямаме голямо желание да навлечем на главите си гнева на Компанията. Така че ще се наложи да избираме между две злини.

— Очевидно.

Сър Уилфред издаде долната си устна и хвърли преценяващ поглед към Хел.

— Заел си се с една много открита и опасна работа, Николай — за да попаднеш направо в ръцете ни. Сигурно парите не са били никак малко, за да се откажеш от оттеглянето си.

— В действителност, няма да получа пари за това.

— Хм-м. Това, разбира се, беше второто ми предположение. — Той въздъхна дълбоко. — Сантименталността е убиец, Николай. Но на тебе това ти е известно. Добре, знаеш ли какво? Ще занеса твоето съобщение на господарите. Ще видим какво ще кажат. Междувременно, предполагам, че ще трябва да те скрия някъде. Как ти се нрави да прекараш един-два дни в провинцията? Ще проведе един-два телефонни разговора, за да накарам момчетата от правителството да се замислят, и ще те закарам с моята таратайка.

СРЕДЕН БИМЛИ

Безукорният ролс, модел 1931-ва, на сър Уилфред захрущя по едрия пясък на частната алея и спря пред двойната врата на една къща, чийто най-голям чар се криеше в естетичното безредие, получено от безплановото ѝ строене в резултат на много архитектурни импулси.

Пресичайки ливадата, за да ги поздрави, към тях вървеше жилеста жена на неопределена възраст заедно с две момичета в средата на двадесетте.

— Мисля, че ще се забавляваш тук, Николай — каза сър Уилфред. — Нашият домакин е магаре, но него го няма. Жена му е малко смахната, но дъщерите са изключително услужливи. В действителност, дори са си спечелили известна слава с тази репутация. Какво мислиш за къщата?

— Като взема предвид английската ви склонност към самохвалство чрез очерняне на нещата — нещо от сорта на това, което те кара да наричаш твоя ролс таратайка — изненадан съм, че не описва къщата като някоя от тридесет и седма година.

— Ах, лейди Джесика! — обърна се сър Уилфред към по-възрастната жена, която се приближи, облечена в лятна рокля с неопределен цвят. Ето гостенинът, за когото ви телефонирах. Николай Хел.

Тя притисна влажната си ръка в неговата.

— Толкова се радвам, че ще бъдете тук. Тоест да се запозная с вас. Това е дъщеря ми Бродерик.

Хел се здрависа с едно свръх слабо момиче, чиито очи изглеждаха огромни на измършавялото ѝ лице.

— Знам, че името е необичайно за момиче — продължи лейди Джесика, — но мъжът ми беше така убеден, че ще имаме момче — искам да кажа, че той искаше да има момче, в смисъл на баща да се грижи за син. Но вместо това получи Бродерик — тоест ние я получихме.

Хел се опита да се освободи от здрависването на момичето.

— Бродерик е модел — обясни майка ѝ.

Беше се досетил. Имаше някаква пустота в израза ѝ и позите, които заемаше — бяха типични за моделите, лансирани в момента.

— Нищо особено — каза Бродерик, опитвайки се да се изчерви под щедро положения грим. — Случайна работа за някои списания.

Майката потупа ръката на дъщеря си.

— Недей да казваш, че вършиш случайна работа. Какво ще си помисли мистър Хел.

Едно прокашляне от страна на втората дъщеря принуди лейди Джесика да каже:

— Ах, да. А това тук е Мелпомена. Възможно е някой ден да стане артистка.

Мелпомена беше по-нормална, с едър кокал, плътен задник, розови бузи и чисти очи. Хокейният стик би ѝ отивал. Ръкостискането ѝ беше твърдо и кратко.

— Наричайте ме просто Пом. Всички ме наричат така.

— А-а... дали ще можем да се освежим? — предложи сър Уилфред.

— О, разбира се! Момичетата ще ви покажат всичко — искам да кажа, къде се намират стаите ви и всичко. Какво ли ще си помислите?

Докато Хел вадеше нещата от торбата си, сър Уилфред почука и влезе.

— Е, какво ще кажеш за мястото? Ще ни бъде уютно тук за няколко дни, докато господарите обмислят неизбежното, нали? Свързах се с тях и казаха, че до утре сутринта ще стигнат до решение.

— Кажи ми, Фред, вашите момчета държат ли под око „септемврийците“?

— Твоята цел? Разбира се.

— Ако предположим, че правителството се съгласи с моето предложение, бих искал да получа всички материали, които имате.

— Не съм и очаквал друго. Всъщност, убедих господарите, че ти така можеш да изработиш нещата — ако решението им е в тази посока — че да няма и следа от намеса или каквато и да е отговорност от наша страна. Ще стане ли така?

— Не съвсем. Но мога да го направя така, че каквото и да подозира компанията-майка да не докаже вашата намеса.

— Не е чак толкова зле, предполагам.

— За щастие, хванахте ме, преди да мина паспортната проверка, така че пристигането ми не е отразено във вашите компютри, а следователно — и в техните.

— Не бих разчитал много на това. Компанията-майка има хиляди очи и уши.

— Вярно е. Абсолютно ли си сигурен, че къщата е благонадеждна?

— О, да! Дамите не могат да се нарекат много проникателни, но притежават едно много съществено качество — невежи са. Няма и най-малка представа какво правим тук. Дори не знаят аз с какво се занимавам. А мъжът на къщата, ако изобщо може да се нарече така, не би могъл да нанесе вреда. Рядко го допускаме в страната.

Сър Уилфред продължи да обяснява, че лорд Бифен живее в Дордон и е водач на ято старци, избягали от данъците, които опустошават тази част на Франция за недоволствие на местните селяни. Семейство Бифен бяха нещо типично: ирландски перове, които всяко поколение заздравяваха своите западащи финанси с малко американска кръв. Джентълменът беше надминал себе си в желанието си да избегне данъците и се беше забъркал в съмнителни афери в няколко пристанища на Бахамите. Те го бяха предали на правителството, както и неговите английски фондове, и той беше станал много сговорчив, оставайки във Франция, както му бяха наредили, където се правеше на умен бизнесмен, мамейки местните жени с антични мебели и автомобили. Винаги пресрещаше пощата от жена си, за да се предпази от разкрития на прегрешенията си.

— Стар, глупав фукльо! Познат ти е този тип. Чуждестранни вратовръзки, шорти, обувки и чорапи до глезените. Но жена му и дъщерите му заедно с имението са ни полезни понякога. Какво мислиш за старата дама?

— Малко е странна.

— Хм-м. Знам какво имаш предвид. Но ако си прекарал двадесет и пет години само с това, което ти е предлагал старият господин, предполагам, че и ти щеше да си малко луд. Е какво, да се присъединим ли към тях?

На следващата сутрин, след закуска, сър Уилфред отпрати дамите и се настани с последната си чаша кафе.

— Свързах се с господарите тази сутрин. Решили са да изпълнят исканията ти — с някои условия, разбира се.

— Добре би било да не са много.

— Първо, искат уверения, че тази информация никога няма да бъде използвана отново срещу тях.

— Ти би трябвало да можеш да ги убедиш в това. Знаеш, че човекът, когото наричате Гномът, винаги унищожава оригиналите, след като сделката е сключена. На това дължи репутацията си.

— Да, така е. И се наемам да ги убедя в това. Второто условие е да им докладвам, след като обмисля внимателно твоя план, за който вярвам, че е непроницаем и за който съм абсолютно сигурен, че няма да намеси директно правителството.

— Нищо в този бизнес не е непроницаемо.

— Добре. Непроницаемостта тогава отпада. Но се опасявам, че ще трябва да ми се довериш — да ме запознаеш в подробности с подлите машинации и с всичко друго.

— Някои подробности не мога да ти ги кажа, докато не прегледам докладите ви от наблюденията над „септемврийците“. Но мога да ти нахвърлям идеята.

След около час се бяха разбрали за предложението на Хел, въпреки че сър Уилфред имаше някои резерви относно загубата на самолета, тъй като беше „Конкорд“.

— А ние и бездруго имаме трудности, опитвайки се да накараме хората да преглътнат това проклето искане.

— Не е моя вината, че въпросният самолет е толкова неикономично, замърсяващо въздуха чудовище.

— Прав си, прав си.

— Та това е, Фред. Ако твоите хора изпълнят своята част добре, номерът ще мине, без компанията-майка да има каквото и да е доказателство за вашето участие. Това е най-добрият план, който можах да измисля, като се има предвид, че имах само няколко дни на разположение. Какво ще кажеш?

— Не смея да запознавам господарите с подробностите. Те са политици — на тях изобщо не може да се разчита. Но ще им докладвам, че планът заслужава нашето съдействие.

— Добре. Кога ще получа докладите от наблюденията над „септемврийците“?

— Ще бъдат донесени от куриер този следобед. Знаеш ли, сетих се нещо, Николай. Като се има предвид твоят план, дори самият ти можеш да не участваш. В състояние сме да отстраним арабите сами, а ти да се върнеш веднага във Франция.

Хел гледа сър Уилфред неподвижно десет секунди. След което и двамата се разсмяха едновременно.

— Е, добре — каза сър Уилфред, махайки с ръка, — не можеш да ме обвиниш, че не съм се опитал. Хайде да похапнем. А сигурно ще имаме време и за кратка дрямка, преди да пристигнат докладите.

— Не смея да отида в стаята си.

— О-о? И тебе ли те посетиха миналата нощ?

— О, да, и аз ги изгоних.

— Не губиш, когато не искаш.

Сър Уилфред дремеше на един стол на терасата, затоплен от залязващото слънце. От другата страна на бялата метална маса Хел преглеждаше докладите за заниманията на палестинците.

— Ето го — каза той накрая.

— Какво? Хм-м. Какво ето го?

— Търсих нещо в списъка на контактите и познанствата, които са установили от пристигането си насам.

— И?

— В два от случаите са прекарали известно време с човека, когото сте идентифицирали като „Пилигрим Y“. Той работи на мястото където приготвят храната за самолетите.

— Така ли? Не съм запознат с докладите. Бях въввлечен и трябва да спомена — против желанието ми — когато ти се намеси. Та какво казваш за храната?

— Очевидно, „септемврийците“ няма да се опитат да промъкнат оръжията си през устройствата за проверка. Те не знаят, че имат пасивното сътрудничество на вашето правителство. Трябваше да разбере откъде ще вземат оръжията си на борда на самолета. Решили са да използват добре разработен метод. Оръжията ще се появят на борда заедно с приготвената храна. Контейнерите за храна обикновено се проверяват съвсем през пръсти. Можеш да пренесеш с тях каквото си искаш.

— Така, сега знаеш къде ще бъдат оръжията им. И какво?

— Знам откъде ще минат, за да ги вземат. И точно там ще бъдат.

— А ти? Как ще качиш твоите оръжия на борда, без да оставиш следи за нашето участие в това?

— Ще пренеса оръжията си директно през проверката.

— О, да. Забравих за този момент. „Гол/Убивам“ и всичко това. Да заколиш човек със сламка. Колко проблеми ни създаде с това нещо преди години.

Хел затвори доклада.

— Имаме два дни преди излитането на самолета. Как ще запълним времето?

— Ще висим тук, предполагам. Ще те пазим на скришно място.

— Ще се обличаш ли официално за вечеря?

— Не, мисля да не вечерям днес. Трябваше да последвам твоя пример и да пропусна следобедната си дрямка. Наложих се да се справям и с двете девойки. Сигурно цял живот ще куцам.

ХИЙТРОУ

Самолетът беше почти пълен; всичките пътници бяха възрастни — от този тип хора, които могат да си позволят допълнителните разходи за пътуване с „Конкорд“. Някои двойки разговаряха; стюарди и стюардеси се надвесваха над седалките, гукайки като опитни бавачки; бизнесмени се питаха един друг какво продават; непознати бърбреха нищо незначещи неща относно пътуването си до Монреал; очевидно заетите си бяха пъхнали носовете в бележки и доклади или се занимаваха с джобните си магнетофони; изплашените бърбореха колко обичат да летят и се опитваха незабележимо да прочетат информацията за аварийните изходи и действията в случай на опасност.

Мускулест млад арабин и добре облечена арабка седяха заедно близо до задната част на самолета. От помещението за персонала, където се съхраняваха напитките и храната, ги делеше завеса. До нея стоеше обслужващият полета, който се усмихна на арабската двойка с разсеяни бутилковозелени очи.

Други двама млади араби, изглеждащи като богати студенти, влязоха в самолета и седнаха някъде в средата. Точно преди да затворят вратите, пети арабин, облечен като бизнесмен, притича по подвижната стълба, обяснявайки на стюарда, че едва бил успял, защото работата го задържала до последния момент. Той отиде в дъното и седна срещу арабската двойка, на която кимна приятелски.

С невероятен шум двигателите изтеглиха самолета от рампата за товарене и скоро огромната птица със силно наведен клюн беше във въздуха.

Когато сигналът за затягане на коланите загасна, хубавата арабка разкопча колана си и стана.

— Оттук ли се минава за дамската тоалетна? — попита тя зеленоокия служител, усмихвайки се срамежливо.

Той държеше едната си ръка зад завесата. Докато ѝ се усмихваше, натисна бутона, на който беше пръстът му, и в залата на пасажерите се разнесоха два меки гонга. При този звук всичките 136

пътници, с изключение на арабите, наведоха глави и се втренчиха в задните облегалки на седалките пред себе си.

— Можете да използвате която искате, мадам — каза Хел, държейки завесата настрани, за да може тя да мине.

В този момент арабският бизнесмен зададе някакъв неясен въпрос, с който искаше да отвлече вниманието на Хел, докато момичето вземе оръжията от контейнерите с храна.

— Разбира се, сър — каза Хел, правейки се на неразбрал. — Ще ви донеса.

Измъквайки един гребен от джоба си, той се обърна и последва жената, като дръпна рязко завесата след себе си.

— Ама почакайте! — каза арабският бизнесмен, но Хел беше изчезнал.

Три секунди по-късно се върна с едно списание в ръка.

— Съжалявам, сър, но нямаме екземпляр на Пари Мач. Това ще свърши ли работа?

— Глупак! — промърмори бизнесменът, гледайки объркано дръпнатата завеса. Дали този хилещ се идиот беше видял жената? Дали беше тръгнала да излиза, докато той беше вътре? Къде беше тя?

Мина една минута. Четиримата араби бяха така обсебени от мисълта за жената, която не излизаше иззад завесата с автомат в ръка, че изобщо не забелязваха, че всички други на борда на самолета седяха с наведени глави, втренчени в седалките пред себе си.

Без да могат повече да се контролират, двамата студенти, които седяха към средата на самолета, станаха и тръгнаха по пътеката към задната част. Когато приближиха до усмихнатия, замечтан служител със зелени очи, те хвърлиха разтревожен поглед към по-възрастния бизнесмен и към мускулестия млад мъж, който придружаваше жената. По-възрастният им посочи с глава да минат зад завесата.

— Мога ли да ви помогна? — попита Хел, навивайки списанието в стегнат цилиндър.

— Баня? — промърмори единият, а другият каза: — Да пия вода.

— Ще ви донеса, сър — каза Хел. — Не банята, разбира се — пошегува се той с по-високия.

Те минаха покрай него и той ги последва зад завесата. След секунди се появи с обезпокоено изражение на лицето си.

— Сър — каза той доверително на по-възрастния бизнесмен, — дали случайно не сте лекар?

— Лекар? Не. Защо?

— О-о, нищо. Не се безпокойте. Джентълменът претърпя малка злополука.

— Злополука?

— Не се притеснявайте. Ще повикам на помощ член от екипажа. Нищо сериозно. Сигурен съм. — Хел държеше в ръката си смачкана пластмасова чашка с ръб по средата.

Бизнесменът се надигна и стъпи на пътеката.

— Ако можете да останете с него, сър, докато повикам някой... — каза Хел, следвайки бизнесмена в обслужващата част.

Две секунди по-късно беше заел отново мястото си, гледайки над пътниците с онова неопределено изражение на съчувствие, което имат въздушните стюарди. Когато погледът му падна върху мускулестия млад мъж до него, той му намигна и каза:

— Нямаше нищо обезпокоително. Замайване, предполагам. За първи път е в свръхзвуков самолет, може би. Другият джентълмен му помага. За съжаление, не говоря арабски.

Мина една минута. После друга. Напрежението на мускулестия младеж растеше, докато този безмозъчен стюард седеше пред него и тихо си тананикаше с разсеян поглед, играейки си със забодената на ревера си табелка с име.

Мина още една минута.

Мускулестият младеж не можа да се стърпи. Скочи и дръпна завесата настрана. На пода, с отпуснати крайници като кукли, лежаха неговите четирима приятели. Той дори не усети ръба на табелката. Беше мъртъв преди тялото му да достигне пода.

С изключение на шума от двигателите, на самолета цареше тишина. Всички пътници гледаха право напред. Екипажът стоеше с лице към предницата на самолета, очите им бяха втренчени в панела пред тях.

Хел вдигна от поставката слушалката на вътрешния телефон. Мекият му глас прозвуча металически по системата.

— Отпуснете се. Не поглеждайте назад. Ще се приземим след петнадесет минути. — Постави обратно слушалката и завъртя в пилотската кабина. — Изпратете съобщението точно както са ви

инструктирали. След като направите това, отворете плика в джоба си и изпълнете инструкциите за приземяване.

Отново навел птеродактилския си клюн „Конкорд“-ът се приземи с рев на едно освободено временно военно летище в Северна Шотландия. Когато спря и двигателите му затихнаха, вторият изход се отвори и Хел слезе по подвижните стълби. Влезе в ролса, модел 1931-ва, който беше догонил самолета по пистата, и отпътуваха.

Точно преди да стигнат до контролната кула, Хел погледна назад и видя пътниците да слизат и да се нареждат в редици до самолета под ръководството на човека, който беше играл ролята на главен стюард. Пет военни автобуса вече се бяха насочили към тях, за да ги приберат.

Сър Уилфред седеше на издрасканата скамейка в контролната кула, посрбъвайки уиски, докато Хел се преобличаше, сменяйки дрехите на самолетен служител със собствените си.

— Съобщението добре ли звучеше? — попита Хел.

— Изключително драматично. Много убедително. Пилотът събщи по радиото, че самолетът е бил завзет от терористи и точно в средата на съобщението прекъсна, не оставяйки в ефира нищо друго, освен мъртва тишина и съскане от статичното електричество.

— А беше ли на чист канал, така че да има независими потвърждения на доклада ви?

— Сигурно са го чули половин дузина радиостанции из целия северен Атлантис.

— Добре. Значи утре разузнавателните самолети ще се върнат и ще докладват, че са намерили плаващи останки, нали така?

— Без съмнение.

— Останките ще бъдат прибрани и по „Би Би Си“ ще бъде съобщено, че има доказателства за експлозия, както и предположения, че експлозивното устройство на арабите случайно се е задействало, унищожавайки самолета.

— Точно така.

— Какви са плановете ви за самолета, Фред? Без съмнение, застрахователните компании ще бъдат любопитни.

— Остави това на нас. Дори в Империята да не остане друго, ние ще си запазим склонността към двуличие.

Хел се разсмя.

— Добре. Сигурно е било доста трудно да съберете толкова агенти от цяла Европа и да ги накарате да се правят на пътници.

— Беше наистина. А пилотите и екипажът бяха от Кралските военновъздушни сили, които имаха много малко време да се запознаят с „Конкорда“. Кажи ми сега, това нямаше ли да те притесни малко, а стари приятелю?

— Съжалявам, че вече имаш сто и петдесет човека, запознати с тайната. Но това беше единственият начин, по който можех да го направя и правителството ти да остане незасегнато от отмъщението на компанията-майка. Но в края на краищата, всички бяха ваши хора.

— Вярно е. Но на тях не може да се разчита за по-продължителен период. Все пак успях да уредя проблема.

— О-о? И как?

— Къде мислиш, че отидоха онези автобуси?

Хел нагласи връзката си и затвори щипка на сака.

— Всичките сто и петдесет?

— Няма друг сигурен начин, старо момче. А след два дни ще трябва да се погрижим и за екипа на унищожителите. Но ако се замислиш, това също има добри страни. Имаме известен проблем с безработицата и сега ще дадем възможност в секретните служби да влязат млади и умни мъже и жени. Хел поклати глава.

— Ти наистина си от камък, нали, Фред?

— След време дори и душата се втвърдява. Сигурен ли си, че не искаш едно питие на сбогуване?

ЧАСТ ПЕТА
ШИЧО — БЪРЗА АТАКА

ЗАМЪКЪТ ЕТЧБАР

С отпуснати от парещата вода мускули, с тяло почти в безтегловност, Хел дремеше, преплел крака с тези на Хана. Беше сравнително студен ден за сезона и гъстата пара се виеше, запълвайки малката баня.

— Беше много уморен, когато се върна миналата нощ — каза Хана след минути на сънлива тишина.

— Това критика ли е? — промълви той, почти без да мърда устни.

Тя, леко се засмя.

— Напротив. Умората е предимство при нашите игри.

— Вярно.

— Беше ли пътуването ти... успешно?

Той кимна.

Тя никога не разпитваше за работата му; нейното обучение ѝ забраняваше, но то също я беше научило да му дава възможност да говори за работата си, ако той иска.

— Тази работа? Беше ли подобна на това, което вършеше в Китай, когато се срещнахме?

— Нещо подобно.

— А тези неприятни мъже, които ни посетиха, бяха ли замесени?

— Не бяха на същото място, но те са врагът. — Тонът му се промени. — Слушай, Хана. Искам да вземеш малко почивка. Отиди до Париж или до Средиземноморието за няколко седмици.

— Върнал си се от няколко часа и вече се опитваш да се отървеш от мене?

— Очаквам някои усложнения от онези „неприятни мъже“. И искам да си на сигурно място, далеч оттук. Освен това — той се усмихна, — ти най-вероятно имаш нужда от малко разнообразие с някой момък.

— А ти?

— О-о, аз ще бъда извън обхвата на врага. Ще отида в планината и ще поработя в онази пещера, която открихме с Бено. Малко вероятно

е да ме намерят там.

— Кога искаш да тръгна, Нико?

— Днес. Колкото можеш по-бързо.

— Не мислиш ли, че ще бъда на сигурно място тук с нашите приятели от планината, които ще ме защитят?

— Тази верига е прекъсната. Нещо се случи с мис Щерн. Някой е информирал.

— Ясно. — Тя притисна крака му между своите. — Бъди внимателен, Нико.

Водата беше изстинала достатъчно, за да позволява движения, и Хел раздвижи пръстите на ръцете си, изпращайки топли вълни към корема си.

— Хана? Каза ми, че няма повече да повдигаш въпроса за женитбата, но аз обещах, че ще го направя. Правя го в момента.

Тя се усмихна и поклати глава.

— Мислих за това през последните няколко дни, Нико. Не, не и женитба. Това би било глупаво между хора като теб и мен.

— Искаш ли да си тръгнеш отгук?

— Не.

— Тогава какво?

— Нека да не правим планове. Нека останем заедно за един месец. Може би завинаги — но всеки път по един месец. Съгласен ли си?

Хел се усмихна и намести крака си между нейните.

— Изпитвам голяма обич към теб, Хана.

— И аз към теб, Николай.

— В името на скептичните топки на Томас! Какво става тук? — Лъо Каго дръпна вратата на банята, отвори я и влезе, донасяйки студен въздух със себе си. — Вие двамата собствена мъгла ли си правите? Радвам се, че те виждам пак, Нико! Сигурно си се чувствал самотен без мен. — Той се облегна на дървената вана, подпрял брадата си на ръба ѝ. — Радвам се да те видя и тебе, Хана! Знаеш ли, това е първият път, когато те виждам цялата. Ще ти кажа истината — ти си една прелестна жена. И това е оценката на най-желания мъж в света, така че носи я със здраве.

— Излизай отгук! — изръмжа Хел, не защото се чувстваше неудобно от голотата, а защото закачките на Лъо Каго щяха да загубят

смисъла си, ако не им отговореше.

— Той крещи, за да прикрие удоволствието си, че отново ме вижда, Хана. Това е стар номер. Света Майко, имаш хубави зърна! Сигурна ли си, че в тази твоя генетична бъркотия няма малко и баска кръв? Хей, Нико, кога ще видим има ли светлина и въздух в другия край на Пещерата на Льо Каго? Всичко е готово. Резервоарът с въздух е долу, костюмите също. Всичко.

— Готов съм да тръгнем днес.

— Кога днес?

— След няколко часа. А сега изчезвай!

— Добре. Това ще ми даде възможност да посетя португалската ви слугиня. Добре де, изчезвам. Ще трябва да се примирите с липсата на моята компания. — Той блъсна след себе си вратата, образувайки вихрушка от останалата пара.

След като се бяха любили и закусили, Хана започна да приготвя багажа си. Беше решила да отиде в Париж, тъй като в края на август градът щеше да бъде относително спокоен.

Хел се повъртя малко из градината си. Като че ли беше позагрубяла в негово отсъствие. Там го намери Пиер.

— О, мосю, знаците за времето са съвсем объркани.

— Нима?

— Да, така е. Валя два дни, а сега нито източният вятър, нито северният доминират и вие знаете какво означава това.

— Сигурен съм, че ти ще ми кажеш.

— Ще бъде опасно в планината, мосю. Сега е времето на бялата мъгла.

— Сигурен ли си в това?

Пиер потупа върха на румения си пиянски нос, показвайки, че има някои неща, които само баските знаят със сигурност, и че времето е едно от тях.

Хел получи известно утешение от сигурността на Пиер. Поне нямаше да имат проблеми с бялата мъгла.

Волвото зави на селския площад в Лару, откъдето щяха да вземат момчетата, които управляваха лебедката. Спряха близо до бара на вдовицата и едно от играещите до стената на църквата деца изтича и направи услуга на Хел, като удари покрива на колата с пръчка, както

беше виждало често да прави мъжът. Хел му благодари и последва Льо Каго в бара.

— Защо си взел със себе си макилата си, Бено? — Не беше забелязал досега, че Льо Каго носеше старинния меч-бастун под мишница.

— Обещах пред себе си, че ще я нося, докато не открия кой от моите хора е информирал за онова бедно момиче. След това, в името на убиващите топки на Херод, ще промуша гърдите му с нея. Ела, нека пийнем по една малка чаша с вдовицата. Ще ѝ доставя удоволствието да поставя ръката си на нейния задник.

Баските момчета, които ги чакаха от сутринта, се присъединиха към тях за по чаша вино, говорейки нетърпеливо за възможността мистър Хел да преплува подводната река и да излезе на повърхността. След като се направеше това обхождане от входа до изхода, пещерната система можеше да бъде открита официално и щяха да могат да се спуснат сами в дупката, и — което беше още по-важно — щяха да могат да говорят за нея.

Вдовицата бутна на два пъти ръката на Льо Каго и след като беше демонстрирала добродетелта си, му позволи да я остави на закръгления ѝ хълбок, докато стоеше до масата, поддържайки пълна чашата му.

Вратата на тоалетната в задната част се отвори и отец Ксавиер влезе в бара, очите му блестяха от изпитото вино и от фанатичен екстаз.

— Така значи? — каза той на младите баски момчета. — Сега седите с този чужденец и с неговия развратен приятел? Пийейки тяхното вино и слушайки лъжите им?

— Изглежда, че доста си пийнал от Неговата кръв тази сутрин, отче Естека! — каза Льо Каго. — Глътнал си и малко кураж.

Отец Ксавиер изръмжа нещо през зъби и се тръсна на най-отдалечената маса.

— Хола — продължи Льо Каго. — Ако куражът ти е толкова голям, защо не дойдеш заедно с нас в планината? Ние ще се спуснем в бездънна дупка, от която няма изход. Ще можеш да опиташ вкуса на ада — да привикнеш с него!

— Зарежи го — промълви Хел. — Хайде да тръгваме. Да оставим глупавото копеле да се задави в собствената си омраза.

— Очите на Господа са навсякъде! — излая свещеникът, гледайки към Хел. — От неговия гняв няма избавление!

— Затваряй устата си, манастирска девойко — каза Льо Каго, — или ще я запуша с тази макила.

Хел сложи възпираща длан върху ръката на Льо Каго. Довършиха виното си и излязоха.

ПЕЩЕРАТА ПОРТ-ДЕ-ЛАРУ

Хел клечеше на плоския камък, където беше базовият им лагер, близо до конуса от чакъл. Беше загасил лампата върху каската си, за да пести батерията, и слушаше по телефона Льо Каго, който изливаше потоци от бърборене, ругатни и песни, докато висеше на въжето, като непрекъснато се заяждаше и забавляваше момчетата, които работеха горе с педалите. Льо Каго правеше почивка, закрепен на дъното на тирбушона, преди да бъде спуснат до отвора на Пещерата на Льо Каго, където трябваше да виси, въртейки се на въжето, докато момчетата сменят барабаните.

След като им нареди да побързат и да не го оставят да виси там, поклащайки се като Христос на кръстното дърво, в противен случай ще го накарат да се върне обратно и да им нанесе сериозни телесни повреди, той каза:

— Добре, Нико, идвам долу!

— Това е единственият начин, по който действа гравитацията — изкоментира Хел, като погледна нагоре, за да наблюдава първия проблясък на лампата на Льо Каго, измъкващ се от мъглата на водопада.

Няколко метра по-надолу, пред отвора на главната пещера, спускането спря и момчетата съобщиха по телефона, че започват смяната на барабаните.

— Хайде свършвайте с това! — нареди Льо Каго. — Този студен душ злоупотребява с моята мъжественост!

Хел обмисляше задачата по пренасянето на резервоара с въздух по целия този път до края на системата. Почувства се щастлив, че можеше да разчита на биволската сила на Льо Каго. Внезапно по телефона се чу приглушен изстрел. След което остро повторение. Първата му реакция бе, че нещо се беше случило. Въжето? Триножникът? Тялото му инстинктивно се присви от съчувствие към Льо Каго. Чу още два пъти същия звук. Пистолетна стрелба!

След това настана тишина.

Хел можеше да види светлината от лампата на Льо Каго, замъглена от водната мъгла, проблясваща, докато той бавно се въртеше на края на въжето.

— Какво по дяволите става? — попита Льо Каго по телефона.

— Не знам.

От слушалката се чу един тънък, далечен глас.

— Предупредих ви да стоите далеч от това, мистър Хел.

— Даймънд? — възкликна Хел.

— Съвсем правилно. Търговецът. Този, който не смее да ви срещне лице в лице.

— Наричаш това „лице в лице“?

— Доста е близо.

Чу се гласът на Льо Каго, напрегнат от натиска върху гръдния му кош и диафрагмата, предизвикан от висенето на каиши.

— Какво става?

— Даймънд? — Хел се насилваше да звучи спокойно. — Какво стана с момчетата на лебедката?

— Мъртви са.

— Ясно. Слушай. Искаш мен, а аз съм на дъното на шахтата. Не вися на въжето. Там е мой приятел. Мога да ви инструктирам как да го свалите.

— Защо по дяволите да направя това?

Хел чу гласа на Дарил Стар, който казваше:

— Това е онзи кучи син, който взе пистолета ми. Оставете го да виси там и да се върти бавно на вятъра!

Чу се нещо като детско хилене — беше оня струпей от ООП, когото наричаха Хаман.

— Какво ви кара да мислите, че съм се намесил във вашата работа? — попита Хел с разговорен тон, докато се молеше за още време, за да помисли.

— Компанията-майка държи свои източници близо до нашите приятели в Англия — само за потвърждение на тяхната преданост. Вярвам, че сте се запознали с мис Бифен, младия модел?

— Аз ще изляза оттук, Даймънд...

— Запази дъха си, Хел. Случайно зная, че това е една бездънна дупка, от която няма изход.

Хел бавно пое дъх. Това бяха думите на Льо Каго в бара на вдовицата този следобед.

— Предупредих те — продължи Даймънд, — че ще предприемем такива контраакции, които да задоволят порочния вкус на нашите арабски приятели. Ще умираш бавно и това ще им достави удоволствие. Освен това съм уредил един по-видим паметник за твоето наказание. Онзи твой замък? Престана да съществува преди час и половина.

— Даймънд... — Хел нямаше какво да каже, но искаше да задържи Даймънд на другия край на линията. — Льо Каго не означава нищо за тебе. Защо ще го оставиш да виси там?

— Това е една подробност, която сигурно ще развесели арабските ни приятели.

— Слушай, Даймънд. Тук ще дойдат мъже, за да сменят тези момчета. Те ще ни намерят и ще ни извадят.

— Това не е вярно. В действителност е една много неубедителна лъжа. Но за да избегнем възможността някой случайно да се препъне в това място, смятам да изпратя тук хора, които да погребат твоите баски приятели, да демонтират всички дрънкулки и да изтъркалят камъни в дупката за да запушат отвора. Казвам ти това в израз на любезност — за да не се пилееш в безплодни надежди.

Хел не отговори.

— Спомняш ли си как изглеждаше брат ми, Хел?

— Смътно.

— Добре. Не го забравяй.

Чу се някакво трополене, като че ли слушалките бяха свалени и хвърлени настрани.

— Даймънд? Даймънд?

Хел стисна с ръка телефонния кабел. Единственият звук, който чуваше по телефона, беше затрудненото дишане на Льо Каго.

Хел включи лампата на шлема си и десетватовата крушка, свързана към акумулатора, за да може Льо Каго да вижда нещо под себе си и да не се чувства изоставен.

— Е, какво ще кажеш за това, стари приятелю? — чу се приглушеният глас на Льо Каго по телефона. — Не е точно развързката, която бих избрал за този знаменит образ, който бях създал за себе си.

В един отчаян момент Хел обмисли варианта да се опита с катерене по стените на пещерата да стигне над Льо Каго и да спусне въжето долу.

Невъзможно. Щеше да му отнеме часове работа с дрелката и допълнителните болтове, за да го премести; много преди това Льо Каго щеше да бъде мъртъв, задушен от коланите, които го опасваха, а вече дори изтикваха въздуха от гърдите му.

Дали Льо Каго нямаше да може да се измъкне от коланите и по въжето да стигне до началото на тирбушона? Оттам имаше някаква вероятност да успее със свободно катерене да стигне до повърхността.

Той предложи това на Бено по телефона.

Гласът на Льо Каго беше дрезгав и отслабнал.

— Не мога... ребрата ми... натежало е от... вода...

— Бено!

— Какво, в името на Бога?

Хел се беше сетил за една последна възможност. Телефонният кабел. Той не беше свързан здраво и вероятността да издържи човешко тегло беше малка, но имаше някаква слаба вероятност да се е оплел някъде горе, може би заедно с въжето за спускане.

— Бено? Можеш ли да стигнеш до телефонния кабел? Можеш ли да срежеш и да се освободиш от коланите?

Льо Каго нямаше достатъчно въздух, за да отговори, но от вибрациите на телефонния кабел Хел разбра, че той се опитва да изпълни инструкциите. Мина една минута. Втора. Замъглената от водните капчици лампа танцуваше бясно близо до покрива на пещерата. Льо Каго се беше вкопчил в телефонния кабел, използвайки последните си сили, за да среже каишите, преди да изпадне в безсъзнание.

Той сграбчи мокрия телефонен кабел с цялата си сила и сръза последния каиш. Теглото му дръпна кабела, освобождавайки го.

— Господи! — извика той.

Светлината на лампата му се спусна бързо надолу към Хел. За части от секундата телефонният кабел се събра в краката на Хел. С плясък тялото на Льо Каго се удари във върха на конуса от чакъл, подскочи и се преобърна с трополене, съпроводено от скали и отломки, след което се приземи надолу с главата на десет метра от Хел.

— Бено!

Хел изтича към него. Не беше мъртъв. Гръдният му кош беше смазан; надигаше се в конвулсивни движения, при които от устните му избликваше кървава пяна. Каската беше поела началния удар, но беше паднала по време на търкалянето надолу по чакъла. Кървеше от носа и ушите. С висяща назад глава, Льо Каго се давеше в собствената си кръв.

Възможно най-внимателно Хел повдигна тялото му и го постави по-удобно. Вредата, която можеше да му нанесе с преместването, не беше от значение; човекът умираше. В действителност, Хел съжаляваше за мощната баска конструкция, която не беше позволила на приятеля му да умре веднага.

Дишането на Льо Каго беше бързо и пресечено. Очите му бавно се разширяваха. Той се закашля и движението му причини пронизваща болка.

Хел милваше брадясалата му буза, лепкава от кръвта.

— Как... — Льо Каго се задави на думата.

— Почивай, Бено. Не говори.

— Как... изглеждам?

— Изглеждаш добре.

— Не са ми наранили лицето?

— Красив като бог.

— Добре. — Льо Каго стисна зъби от болка. Долните се бяха счупили при падането. — Свещеникът...

— Отпусни се, приятелю. Не се бори. Нека те вземе.

— Свещеникът! — Кървавата пяна в ъглите на устата му беше започнала да става лепкава.

— Знам. — Даймънд беше цитирал Льо Каго, който беше описал пещерата като бездънна дупка. Единственият човек, който можеше да го е чул, беше фанатикът, отец Ксавиер. И най-вероятно той беше издал мястото, където беше скрита Ханна. Изповедалнята беше неговият източник на информация, неговият Дебелак.

През едни безкрайни три минути гъргорецето хриптене на Льо Каго беше единственият звук. Кръвта, която изтичаше на тласъци от ушите му започна да се сгъстява.

— Нико?

— Почивай. Спи.

— Как изглеждам?

— Прекрасно, Бено.

Изведнъж тялото на Льо Каго се изпъгна и от гърлото му излезе стенание.

— Господи!

— Болка? — попита Хел глупаво, без да знае какво да каже.

Кризата отмина и тялото на Льо Каго като че ли се сви. Той преглътна кръв и попита:

— Какво каза?

— Болка? — повтори Хел.

— Не... благодаря... имам всичко необходимо.

— Глупак — каза нежно Хел.

— Като последна реплика не е зле.

— Да, не е зле.

— Хващам се на бас, че няма да намериш толкова добра, когато си отиваш.

Хел стисна здраво очи, изтласквайки сълзите си, докато милваше бузата на приятеля си.

Дишането на Льо Каго спря. Краката му затрепериха в спазми. Дишането му се възобнови, едно бързо хриптене в началото на гърлото му. Начупеното му тяло се сви в последен спазъм и той извика:

— Ах! В името на четирите топки на Христос, Мария и Йосиф...

Розова кръв бликна от белите му дробове и той умря.

Хел изръмжа от облекчение, когато свали каишите на резервоара за въздух и го закрепил под ъгъл между две скали, които бяха паднали от тавана на изкачващата се пещера. Той тежко седна, с брадичка отпусната на гърдите. Поемаше въздух на големи глътки, с треперещо вдишване и издишване, което го караше да кашля. От косата му се стичаше пот независимо от студената влага в пещерата. Кръстоса ръце над гръдния си кош и опипа лентите по раменете си, където каишите на резервоара бяха свалили кожата му дори и през трите пуловера и парашутния костюм. Да носиш резервоар за въздух, катерейки се и промъквайки се през тесни процепи, не е лесна работа. Ако го носиш плътно до себе си, той пречи на движенията и ръцете и пръстите изтръпват; ако е хлабав, ожулва кожата и с люлеенето си нарушава равновесието.

Когато дишането му се успокои, той отпи от кожения мех една дълга глътка от виното, примесено с вода, и се отпусна на една равна

скала, без дори да свали каската си. Носеше възможно най-малкото; резервоара, цялото въже, което можеше да вземе, минимално оборудване, две магнезиеви ракети, меха с вино, маската за гмуркане в гумена торбичка заедно с едно водонепроницаемо фенерче и един пълен джоб кубчета глюкоза за подсилване. Дори и с тези, сведени до минимум най-необходими неща, тежестта беше прекалено голяма. Беше свикнал да се движи из пещерите свободно, носейки минимална тежест, докато мощният Льо Каго се натоварваше с всичко останало. Липсваше му силата на приятеля му; липсваше му емоционалната подкрепа на неговия непрекъснат поток от духовитости, ругатни и песни.

Но сега беше сам. Последните му сили бяха изчерпани; ръцете му — разранени и вкочанени. Мисълта за сън беше прекрасна, примамлива... смъртоносна. Знаеше, че ако заспи, студът щеше да проникне в него — прекрасният, опиващ студ. Не трябва да спи. Сънят е смърт. Почивай, но не затваряй очите си! Затвори очите си, но не заспивай! Не. Не трябва да затварям очи! Веждите го заболяха от усилието да държи клепачите си отворени. Не трябва да спи! Само да почине за един момент. Да не спи. Само затвори за момент очи! Само затвори... очи...

Хел беше оставил Льо Каго отстрани на купчината чакъл, където и беше умрял. Нямаше начин да го погребее. Сега, след като бяха затиснали отвора с камъни, самата пещера се беше превърнала в огромен мавзолей. Льо Каго завинаги щеше да остане да лежи в недрата на баските планини.

След като накрая кръвта спря да изтича, Хел нежно изтри лицето му, преди да покрие тялото му с един спален чувал.

След това остана клекнал до него, опитвайки се с медитация да проясни ума си и да успокои емоциите си. Успя да постигне само мимолетно успокоение, но когато обърна съзнанието си към действителността, беше вече способен да прецени ситуацията. Решението беше просто. Нямаше никакви възможности. Вероятността да се справи сам така натоварен по тежкия път надолу по шахтата, край Издатъка на Хел, през хаоса на изкачващата се пещера, след това надолу по глинения улей до Винарската изба — шансовете да преодолее тези пречки без помощта и опората на Льо Каго, изглеждаха нищожни. Нищожни или не, всичките му надежди бяха в усилието да

опита. Нямах да си мисли за задачата да преплува през канала на дъното на Винарската изба. Щеше да се справя с проблемите един по един.

Заобикалянето на Издагъка на Хел почти щеше да сложи край на проблемите му. Беше завързал едно въже към резервоара и го беше закрепил на тясната тераса покрай бързия поток. След това премина издагъка с изнурително катерене с пети и рамене, опирайки се назад почти с цялата си дължина. Краката му се разтрепериха от напрежението. След като премина пречката, той се зае със задачата да изтегли резервоара. Нямах го Льо Каго да го осигури с въжето. Не му оставаше нищо друго, освен да спусне резервоара във водата и бързо да обере отпуснатото въже. Но не беше достатъчно бърз в издърпването на въжето; резервоарът го задмина, въжето подскочаше и се теглеше. Нямах кой да го задържи, когато отпуснатото въже се опъна и го издърпа от тясната тераса. Не можеше да го остави. Да загуби резервоара, означаваше да загуби всичко. Той прекрачи тясната шахта. Единият му крак беше на терасата, другият — на отсрещната гладка стена, където нямах никаква опора. Цялата сила на краката си употреби в тази поза, жилите на чатала му се опънаха до крайност. Въжето бързо минаваше през ръцете му. Той стисна зъби и здраво го омота около юмруците си. Усети пронизваща болка в ръцете си. Вода и кръв течаха между пръстите му. За да превъзмогне болката, той изрева. Никой не чу повторения от ехото вик.

Резервоарът беше спрял.

Хел го издърпа срещу течението, усещайки въжето като разтопено желязо върху дланите си, жилите на чатала му пулсираха и трепереха. Когато ръката му докосна каишите на резервоара, той го издърпа и го закачи на врата си. С тази тежест, поклащаща се на гърдите му, връщането на терасата беше доста рисковано. Два пъти се отблъсна от гладката стена и два пъти залитна и падна обратно, задържайки се отново с крайчеца на подметката си. На третия път успя да го направи и остана запъхтян, облегал до стената, като само петите му бяха стъпили на терасата, докато пръстите на краката му бяха над потока.

Измина последното кратко разстояние до сипея, който запречваше пътя към изкачващата се пещера, и се отпусна изтощен,

като стигна до него. Резервоарът висеше на гърдите му, а дланите му пулсираха от болка.

Не трябваше да стои дълго така. Ръцете му щяха да се вкочанят и нямаше да може да ги използва.

Отново нагласи възетата на резервоара на гърба си и провери уплътненията и стъклото на маската. Ако бяха повредени, всичко свършваше дотук. Маската по чудо беше оцеляла след удрянето по резервоара. Той започна да се изкачва бавно по ъгъла между страната на шахтата и стената от камъни, под която изчезваше реката. Както и преди, имаше много места за стъпване и хващане, но всичките бяха от ронлива скала, парчета от която оставаха в ръцете му, като се забиваха в останалите му без кожа длани. Сърцето му биеше конвулсивно в гърдите и слепоочията му пулсираха. Когато накрая стигна до плоската тераса между двата огромни камъка, която беше входът на изкачващата се пещера, той легна по корем и си отдъхна. От устата му върху скалата се стичаше слюнка.

Наруга се, че беше почивал прекалено дълго. Дланите му лепнеха от течността, която се събираше по раните, а ръцете му висяха неестествено покрай тялото му като щипки на рак. Изправи се на крака и започна да ги свива и разгъва, преодолявайки болката, докато движенията им се нормализираха.

Струваше му се, че се движи безкрайно дълго в изкачващата се пещера. Намираще пътя по усет, заобикаляйки огромни като къщи камъни; промъкваше се между закрепени една о друга плочи, наскоро паднали от тавана, някъде високо над светлината, която хвърляше лампата на каската му. Промъкваше се между несигурно закрепени скали, които отдавна трябваше да са поддали на гравитацията, ако бяха подложени на ерозията от атмосферното влияние на повърхността. Реката вече не му беше водач. Беше се изгубила под безредието от паднали камъни, разкъсана на хиляди нишки, които си бяха прокарали път през шистата върху пода на пещерата. На три пъти, вследствие на умората и напрежението, загуби пътя, а пък мисълта, че губи ценна енергия, препъвайки се слепешката, го довеждаше до ужас. На всяка стъпка с усилие се принуждаваше да спре и да се успокои, след което, използвайки чувството си за присъствие, успяваше да намери пътя към открито място.

Накрая се появи звук, който да го води. Докато се приближаваше към края на изкачващата се пещера, нишките на реката долу се бяха събрали и бавно до слуха му започна да достига ревът на големия водопад, който водеше към кристалната пещера. Отпред покривът ѝ се скосяваше и се съединяваше с едно скорошно свличане на скали. Да се справи с тази стена през безкрайната мрежа от пукнатини и комини и да се спусне от другата страна през ревящия водопад без осигуряването на Льо Каго, щеше да бъде най-трудната и опасна част от прехода. Преди това трябваше да почине.

Точно там Хел се беше спрял, беше махнал каишите на резервоара от гърба си и беше седнал тежко на една скала, с отпусната върху гърдите брадичка и струяща от челото му пот.

Беше отпил дълга глътка от кожения мех и после се беше излегнал, без дори да махне каската си.

Тялото му плачеше за почивка. Но не трябва да спи. Сънят е смърт. Само да почине за момент. Без да спи. Само да затвори за малко очи. Само... да затвори... очи...

— А-а-х! — Стреснат, той се събуди от повърхностния, измъчен сън, виждайки отново светлината от каската на Льо Каго да се спуска към него от покрива на пещерата. Седна треперещ и изпотен. Краткият сън не го беше отморил. Умората в тялото му като че ли се беше увеличила, ръцете му бяха като две вдървени лопати, раменете му бяха на възли, а от непрекъснатите адреналинови шокове му се гадеше.

Седеше там, тежко отпуснат, без да го е грижа дали ще продължи или не. И тогава, за първи път, зашеметяващият смисъл на това, което му беше казал по телефона Даймънд, избухна в съзнанието му. Неговият замък вече не съществува? Какво са направили? Успяла ли е Хана да избяга?

Тревогата му за нея и необходимостта да отмъсти за Льо Каго направиха за тялото му това, което щяха да сторят храната и почивката. Той измъкна от джоба си останалите кубчета глюкоза и ги съдъвка, преглъщайки ги с последните остатъци от виното, примесено с вода. На захарта щяха да са необходими няколко минути за да достигне до кръвообращението му. Междувременно стисна зъби и се зае със задачата да раздвижи ръцете си, разкъсвайки пресните корички по раните и изтърпявайки силната болка.

Когато можеше отново да ги използва, той пак взе резервоара и започна трудното изкачване по свлачището, което запречваше входа на кристалната пещера. Припомни си как Льо Каго го накара да тръгне по-наляво, защото бил седнал точно под него и се бил настанил прекалено удобно, за да се измества.

На два пъти му се наложи да махне резервоара от гърба си, закрепен несигурно, а и защото процепът, през който трябваше да мине, беше прекалено тесен. Всеки път вземаше мерки за закрепването му, защото едно падане щеше да предизвика или повреда, или експлозия и щеше да го остави без въздух за последния преход през подводната река, когато всичките му усилия дотук щяха да станат безполезни.

Щом достигна тънката тераса точно над бучащия водопад, той насочи светлината на лампата си към водната стена, над която мъглата се издигаше на големи вълни. Спря само за да успокои дишането и сърцебиенето си. Оттук нататък нямаше да има дълги почивки, нямаше да има повече възможност тялото и ръцете му да се схванат, а мислите му да намалят решителността му.

Оглушителният шум на падащата вода не позволяваше на съзнанието му да се отклони от мисълта за належащата задача. Той се приближи до края на хлъзгавата гладка тераса, която преди време е била част от водопада, и стигна до издадената скала, от която Льо Каго беше държал въжето, с което беше вързан при първото си спускане. Този път нямаше да има осигурително въже. Докато се промъкваше надолу, той намери първия клин, който беше поставил по-рано, захвана за него един карабинер и прекара въжето двойно. По този начин промуши въжето и през следващите клинове, за да съкрати пътя на падането си, ако се стигнеше дотам. Също както преди, не след дълго търкането на въжето през толкова много звена направи трудно и опасно изтеглянето и закрепването му, тъй като усилието на Хел намаляваше устойчивостта му.

Водата и въжето разраниха съвсем дланите му. Когато стигна мястото, от което трябваше да премине през водната стена, той установи, че не може повече да изтегли свободно въже. Тежестта на водата върху въжето, броят на карабинерите, през които беше прокарано, и слабостта му правеха тази задача невъзможна. Трябваше да изостави въжето и оттук нататък да се катери свободно. Както и

преди, той протегна ръка през плътната блестяща маса. Опипа и намери малката остра пукнатина, невидима зад водата, в която беше захванал преди пръстите си. Този път гмурването му през водопада щеше да бъде по-трудно. Резервоарът създаваше допълнителна повърхност, върху която водата щеше да натежи, пръстите му бяха изранени и схванати, а силите му се бяха изчерпали. Едно плавно движение. Просто премини! Зад водопада има една добра тераса и един ъгъл с натрупан чакъл, който позволява лесно спускане. Той пое три пъти дълбоко въздух и влезе под водата.

Последните дъждове бяха направили водопада два пъти по-широк и два пъти по-тежък. Тежестта му наблягаше върху каската и раменете му и се опитваше да откъсне резервоара от гърба му. Схванатите му пръсти се изхлузиха от пукнатината, той падна.

Първото, което забеляза, когато дойде на себе си, беше относителната тишина. Второто беше водата. Той беше зад водопада, на края на един сипей, седнал със залети от водата бедра. Сигурно беше изпаднал за известно време в безсъзнание, но нямаше спомен за това. Събитията се бяха слели в съзнанието му: ударите на водата върху гърба му и резервоара, болката в пръстите, останали без кожа, когато бяха измъкнати от мястото, където се държаха, тропот, шум, болка, шок, докато се търкаляше по купчината чакъл надолу — след това относителната тишина и водата, която стигаше до кръста му там, където преди имаше само мокра скала. Тишината не беше проблем, не беше оглушал. И предния път беше забелязал как зад водопада шумът от падащата вода почти не се чуваше. Но водата? Дали това не означаваше, че последните дъждове бяха проникнали и бяха превърнали дъното на кристалната пещера в езеро?

Дали беше ранен? Той размърда крака. Бяха добре. Също и ръцете му. Дясното му рамо беше наранено. Можеше да го повдига, но в ставата имаше една скърцаща болка. Болезнено, но не омаломощаващо. Точно беше решил, че по чудо е останал невредим при падането, когато установи нещо особено. Захапката му не беше правилна. Зъбите му се докосваха връх с връх. При най-малкия опит да отвори устата си, го прониза такава болка, че почти изгуби съзнание. Челюстта му беше счупена.

Маската? Дали беше издържала падането? Той я измъкна от торбичката и я прегледа на светлината на лампата, която започваше да

става жълта, тъй като батериите се бяха изтозили. Стъклото беше пукнато.

Беше една пукнатина като косъм. Може би щеше да издържи, ако не се повредяха гумените уплътнения. А какъв щеше да бъде шансът за това, като го понесеше течението? Не беше много голям.

Когато се изправи, водата му беше до колене. Той нагази и започна да се отдалечава от водопада. Колкото мъглата от водната пара изтъняваше толкова по-дълбока ставаше водата. Едната от двете магнезиеви ракети се беше счупила при падането. Мазният прах беше покрил другата и той трябваше внимателно да я избърше, за да не тръгне пламъкът отстрани и да го изгори. Запали ракетата. Тя зацвърча и пламна в ослепителна бяла светлина, която освети отдалечените стени, покрити с блестящи кристали, и разкри красотата на варовиковите драперии на стройните сталактити. Никъде не се виждаха подобните на пънове сталагмити. Дъното на пещерата представляваше плитко езеро, което покриваше техните форми. Първите му страхове се оправдаха. Дъждовете бяха напълнили този по-нисък край на пещерната система. Целият дълъг глинен улей в края беше под вода.

Първият импулс на Хел беше да се предаде. Да намери място, където можеше да седне и да изпадне в медитация. Изглеждаше прекалено трудно. Математическите вероятности бяха нищожни. В началото беше смятал, че тази последна, неправдоподобна задача — да преплува през Винарската изба към светлината и въздуха — щеше да бъде най-лесно осъществима от психологическа гледна точка. Отхвърлил всички възможности, оставил цялата пещера зад себе си, това последно плуване щеше да има силата на отчаянието. Дори мислеше, че шансовете му да се справи щяха да бъдат по-големи, отколкото ако Льо Каго го осигуряваше с въже, защото в този случай щеше да използва само половината от издръжливостта си, запазвайки останалата за връщането назад, ако срещнеше пречка. Сега смяташе, че шансовете му са двойно по-големи, тъй като връщане назад нямаше.

Но... кристалната пещера беше наводнена и плуването му трябваше да се удължи два пъти. Предимството, което щеше да му даде отчаянието, беше загубено.

Не беше ли по-добре да седне и да посрещне смъртта с достойнство, отколкото да се бори със съдбата като паникьосано

животно? Какви шансове имаше? И най-малкото движение на челюстта му предизвикваше агонизираща болка, рамото му беше схванато и всяко движение беше болезнено, дланите му бяха одрани, а и проклетата маска можеше да не издържи дори на течението на подземната река. Беше като да играеш хазарт срещу съдбата, която държи и ези, и тура. Хел можеше да спечели само ако монетата паднеше на ръба си.

Той тежко прегази през водата към страничната стена на пещерата, където камъните приличаха на замръзнал карамел. Щеше да седне тук и да изчака края.

Ракетата изсъска и всемирната пещерна тъмнина като че ли обхвана съзнанието му. За момент петна от светлина проблеснаха като миниатюрни кристални микроорганизми под микроскоп, след което изчезнаха. Тъмнината стана пълна.

Нищо на света нямаше да бъде по-лесно от това да приеме смъртта с достойнство, с *шибуми*.

А Хана? А този смахнат свещеник, който беше осъдил на смърт Льо Каго и Ханна Щерн? А Даймънд?

Добре. Добре, по дяволите! Той закрепил непромокаемото фенерче между две издатини от арагонит и прикрепил маската към резервоара с въздух, скърцайки със зъби от болка, докато затягаше връзките с издраните си пръсти. След като внимателно прехвърлил каишите през навехнатото си рамо, отвори входния вентил. Взе маската и натри стъклото ѝ с малко вода и слюнка, за да не се замъглява от дъха му. Натискът на маската върху счупената му челюст беше болезнен, но поносим.

Краката му не бяха наранени. Можеше да плува само с крака и да държи фенерчето в здравата си ръка. Щом водата стана по-дълбока, той легна и заплува. Плуването се оказа по-лесно от газенето.

В прозрачната вода на пещерата, незамъглена от организми, светлината на фенерчето улавяше подводните особености така ясно, като че ли бяха във въздух. Чак когато навлезе в глинения улей, усети влиянието на течението — по-скоро като всмукване надолу, отколкото като избутване отзад.

Налягането на водата запуши ушите му и той усещаше как дишането му отеква в главата.

Всмукването се усили, когато наближи дъното на Винарската изба. Усети как течението усука тялото му. Оттук нататък нямаше да плува, течението щеше да го носи, щеше да го засмуче. Всичките му усилия трябваше да са насочени да намалява скоростта и да контролира посоката. Течението го теглеше с невидима сила, нямаше мехурчета въздух или частици, никакво доказателство за тоновете сила, която го беше сграбчила.

Разбра каква беше мощността на течението чак когато се опита да сграбчи една тераса, за да спре и да събере силите си преди да влезе в канала. Терасата беше измъкната от ръцете му, той беше преобърнат по гръб и повлечен надолу към канала. Опита се да се преобърне, въртейки се и ритайки, тъй като трябваше да влезе с краката напред, ако изобщо искаше да има някакъв шанс. Ако блъснеше главата си в някоя преграда, там щеше и да остане.

Съвсем неочаквано всмукването като че ли намаля, когато навлезе в канала, и той бавно се насочи към дъното с краката напред срещу триъгълния отвор. Пое дълбоко въздух и се опита да си придаде смелост, припомняйки си как течението беше дръпнало веднага пакетите с боя и те бяха изчезнали с невероятна скорост.

Почти мързеливо тялото му заплува към дъното на дупката. Това беше последната му ясна мисъл.

Течението го сграбчи и го изстреля в канала. Ходилото му удари нещо, кракът му се сви, коляното му се притисна в гърдите, той се въртеше, фенерчето беше изчезнало, усети един удар в гърба, друг в бедрото.

Изведнъж се озова заклещен зад един камък, водата с рев минаваше покрай него, опитвайки се да го откъсне. Маската му се извъртя и стъклото се пръсна. От страх той задържа дъха си няколко секунди и усети как сърцето му бие в слепоочията. Водата минаваше покрай лицето и пълнеше ноздрите му. Проклетият резервоар! Беше се заклешил там, защото пространството беше прекалено тясно за него и за тялото му. Сграбчи ножа и съсредоточи цялата сила на тялото си в дясната ръка, докато водата се опитваше да измъкне ножа. Трябваше да отреже ремъците на резервоара! Натискът на течението върху цилиндъра ги притискаше към раменете му. Нямаше как да пхне ножа под тях. Трябваше да пререже каишите върху гърдите си.

Бяла болка.

Главата му пулсираше от кръвта. Гърлото му конвулсивно се свиваше за въздух. Режи по-силно! Режи, по дяволите!

Резервоарът отплува, смазвайки крака му, преди да мине под него. Той отново можеше да се движи и да се завърти. Ножът също беше изчезнал. Със страшен трясък нещо удари главата му отзад. Диафрагмата му натежа. Ударите на сърцето му отекваха в главата, докато той се преобръщаше и въртеше в хаоса от пяна и мехурчета.

Мехурчета... Пяна! Можеше да вижда! Плувай нагоре! Плувай!

ЧАСТ ШЕСТА
ТСУРО НЕ СУГОМОРИ — „ОБГРАЖДАНЕ
НА ЖЕРАВИТЕ В ГНЕЗДОТО ИМ“, ЕДНА
ЕЛЕГАНТНА МАНЕВРА, ПРИ КОЯТО
КАМЪНИТЕ НА ВРАГА СА ПЛЕНЕНИ

ЕТЧБАР

Хел паркира колата на безлюдния площад на Етчбар и тежко се измъкна от нея, забравяйки да затвори вратата и да ѝ нанесе ритуалния удар. Пое дълбоко въздух и бавно го изпусна, след което тръгна по виещия се път нагоре към замъка.

Зад полузатворените жалози жените го наблюдаваха и нареждаха на децата си да не излизат да играят на площада, докато мистър Хел не си отиде. Осем дена бяха минали, откакто мистър Хел беше отишъл заедно с Льо Каго горе в планината и онези ужасни мъже бяха слезли в селото и бяха извършили страшни неща със замъка. Никой не беше виждал мистър Хел оттогава, имаше дори слухове, че е мъртъв. Сега се беше върнал в унищожената си къща, но никой не смееше да го поздрави. В това древно високопланинско село надделяваше примитивният инстинкт, всеки знаеше, че не е умно да се свързваш с нещастния, за да не прихванеш от нещастieto. Все пак не се ли бяха случили всички тези ужасни неща по Божия воля? Не беше ли наказан чужденецът за това, че живееше с ориенталка, най-вероятно без намерения за женитба. И кой можеше да каже за какви още други неща го наказваше Господ? О, да, човек можеше да почувства съжаление — самата църква го изискваше, но не беше умно да си в съгласие с този, когото Бог наказва. Човек трябва да бъде състрадателен, но няма защо да се излага на риск.

Докато вървеше по дългата алея Хел не можеше да види какво са сторили с дома му, високите борове закриваха гледката. Но от края на терасата размерите на пораженията станаха видни. Централната част и източното крило бяха изчезнали, стените бяха взривени и камъни се търкаляха във всички посоки, в радиус от петдесет метра лежах блокаве от гранит и мрамор, полузасипани в изровената поляна, една ниска назъбена стена обрамчваше зеещите изби, потънали в сянка и залети от подпочвена вода. По-голямата част от западното крило беше оцеляла, стаите зееха отворени там, където съединителните стени бяха откъснати. Беше опожарено. Стъклата на всички прозорци и врати бяха счупени, над тях се виждаха широки следи от сажди, където бяха

минали пламъците. Нежният вятър, който раздвижваше парцалите от пердетата, носеше мирис на изгорял дъб.

Не се чуваше друг звук, освен шепотът на вятъра в боровете. Хел тръгна през развалините към западното крило, за да разгледа останалите стени. На три места видя дупки, пробити в гранитните блокове. Зарядите, които бяха поставили, не се бяха възпламенили; и те се бяха задоволили с унищожителната сила на огъня.

Най-много го нарани видът на японската градина. Очевидно нападателите са били инструктирани да ѝ обърнат особено внимание. Бяха използвали огнехвъргачки. Дори и след седмица пеещият поток, виещ се през стърнището, носеше по повърхността си мазни остатъци. Къпалнята и заобикалящата я бамбукова горичка бяха изчезнали, но на места от черната земя имаше покарали нови бамбукови стръкчета.

Поради отдалечеността си стаята с татамитата и оръжейната стая бяха пощадени, с изключение на вратите от оризова хартия, които се бяха скъсали при сътресението. Нежните конструкции се бяха огънали пред бурята, но бяха оцелели.

Докато се разхождаше из ограбената градина, под краката му се вдигаха облачета черна пепел. Той тежко се отпусна на прага на стаята с татамитата. Беше странно и някак трогателно, че приборите за чай все още бяха на ниската лакирана маса.

Седеше така, с наведена от умора глава, когато усети приближаването на Пиер.

Гласът на стария човек беше скимтящ от съжаление.

— О-х, мосю! О-х! Мосю! Виджте какво ни направиха! Горката госпожа. Видяхте ли я? Добре ли е?

Последните четири дни Хел беше прекарал в клиниката в Оролон, напускайки леглото на Хана само когато му нареждаха лекарите.

Влажните очи на Пиер се наведоха от съчувствие като видя психическото състояние на господаря си.

— Но, я се вижте, мосю! — Превръзка минаваше под брадата на Хел и през цялата му глава. Бинтът държеше челюстта му на място, докато заздравееше; контурите по лицето му бяха все още морави; под ризата горната част на ръката му беше здраво привързана към гърдите, за да попречи на рамото му да се движи; ръцете му бяха в превръзки от китките до второто кокалче.

— И ти самият не изглеждаш много добре, Пиер — каза той с приглушен глас.

Пиер повдигна рамене.

— О, ще се оправя. Но вижте, ръцете ми са в същото състояние!
— Той повдига ръцете си, показвайки марлята, която покриваше гела върху изгорените му длани. Имаше синина над едната вежда.

Хел забеляза тъмно петно отпред върху разкопчаната риза на Пиер. Очевидно някоя чаша вино се беше изплъзнала от несръчните му ръце.

— Как удари главата си?

— Бандитите, мосю. Един от тях ме удари с приклада на пушката, като се опитвах да ги спра.

— Разкажи ми какво се случи.

— Ох, мосю! Беше прекалено ужасно!

— Просто ми разкажи. Успокой се и ми разкажи.

— Ако искате, да отидем до къщата ми. Ще ви предложи една малка чаша и може би и аз ще изпия една и тогава ще ви разкажа.

— Добре.

Докато вървяха, Пиер предложи на Хел да остане при него, тъй като бандитите бяха пощадили малката му къща.

Хел седна на един дълбок стол със счупени пружини, от който Пиер свали разни боклуци за да направи място за госта си. Стариият човек беше пил от бутилката и сега гледаше към поляната през малкия прозорец.

— Аз работех, мосю. Грижех се за хилядите неща. Госпожата се беше обадила в Тардет за кола, която да я закара на летището и аз я чаках. Чух бръмчене от далечния край, откъм планините. Звукът стана по-силен. Дойдоха като огромни летящи насекоми, плъзгащи се над хълмовете, близо до земята.

— Какво дойде?

— Бандитите с хеликоптери!

— С хеликоптери?

— Да. Два. Те се приземиха с голям шум в парка и тези грозни машини избълваха навън мъже. Мъжете имаха пушки. Бяха облечени в зелени дрехи на петна с оранжеви барети. Те си подвикваха един на друг, докато тичаха към замъка. Аз извиках след тях, казвайки им да си вървят. Жените в кухнята се разпищяха и побягнаха към селото. Аз

хукнах след бандитите, заплашвайки ги с мистър Хел, ако не си тръгнат веднага. Един от тях ме удари с пушката и аз паднах. Голям шум! Експлозии! И през цялото време онези огромни хеликоптери стояха на поляната и перките им се въртяха ли, въртяха. Когато можах да стана, изтичах към замъка. Исках да се бия с тях, мосю. Исках да се бия с тях!

— Знам.

— Да, но те вече тичаха обратно към своите машини. Отново ме събориха! Когато стигнах до замъка... Ох, мосю! Всичко беше отишло! Навсякъде дим и пламъци! Навсякъде! Навсякъде! Видях госпожата на един от прозорците в горящата част. Всичко около нея беше в пламъци. Аз изтичах вътре. Горящи предмети падаха около мене. Когато стигнах до нея, тя просто стоеше там. Не можеше да намери път за навън. Прозорците се бяха пръснали върху нея и стъклата... О, мосю, стъклата! — Пиер се бореше със сълзите си. Той рязко свали баретата и покри лицето си с нея. Една диагонална линия минаваше през челото му, разделяйки бялата кожа от обветреното му лице. Нито веднъж през тези четиридесет години, прекарани навън, той не беше свалял баретата си. Изтри лицето си с нея, шумно подсмръкна и я постави отново. — Аз взех госпожата и я изведох навън. Пътят беше преграден от горящи неща. Трябваше да ги отмествам с ръцете си. Но излязох! И я изведох! Но стъклата!... — Пиер спря и преглътна сълзите, протекли по носа му.

Хел стана и прегърна стария човек.

— Ти си бил смел, Пиер.

— Но нали аз съм господарят, когато вас ви няма тук! А аз не можах да ги спра!

— Ти си направил всичко, което един човек е могъл да стори.

— Опитах се да се боря с тях!

— Знам.

— А мадам? Ще оживее ли?

— Ще оживее.

— А очите й?

Хел отмести поглед и пое бавно въздух, след, което дълго го издиша. Прочиствайки гърлото си, той каза:

— Имаме работа да вършим, Пиер.

— Но, мосю. Каква работа? Замъкът го няма!

— Ще почистим и ще поправим каквото е останало. Имам нужда от помощта ти да наема хора и ти ще ръководиш работата им.

Пиер поклати глава. Беше се провалил със защитата на замъка. Не трябваше да му се доверяват.

— Искам да намериш мъже. Да почистят камъните. Да запушат западното крило срещу вятъра. Да се поправи каквото може, за да преживеем зимата. А следващата пролет ще започнем отново да строим.

— Но, мосю, това ще отнеме цяла вечност!

— Не съм казал, че някога ще свършим, Пиер.

Пиер се замисли над това.

— Добре — каза той. — Добре. О, имате поща, мосю. Едно писмо и пакет. Тук трябва да са някъде. — Той се разрови из хаоса — столове без дъна, празни кутии и всякакви отпадъци, неподлежащи на описание, с които беше обзавел дома си. — А, ето ги. Точно където ги бях сложил на съхранение.

Пакетът и писмото бяха от Морис де Ланде. Докато Пиер се подсилваше с друга глътка от шишето, Хел прочете бележката на Морис:

„Мой скъпи приятелю,

Изхвърлих първия си епистолярен опит, защото започваше с такава мелодраматична фраза, че щеше само да ме разсмее, а теб, страхувам се, щеше да те накара да се чувстваш неудобно. Но въпреки това не мога да намеря друг начин, по който да го кажа. Та ето я тази прословута фраза:

Когато четеш това, Николай, аз вече ще съм мъртъв.

(Тук има пауза за смеха на моя дух и за твоето съчувствие и неудобство.)

Има много причини, които мога да цитирам за силните си чувства към теб, но мисля, че тези три ще стигнат. Първо: също като мене, и ти винаги си създавал на правителствата и фирмите ситуации, с които да се съобразяват и страхуват. Второ: ти си вторият човек след Естел, с когото съм разговарял през живота си. И трето: ти

не само никога не си правил въпрос от физическите ми особености, а и никога не си ги пренебрегвал, не си наранявал чувствата ми и винаги си се държал като мъж с мъж.

Изпращам ти един подарък (който сигурно вече си отворил, ти, лакомо прасе). Това е нещо, което някой ден може да ти е от полза. Спомняш ли си, че ти казах, че имам нещо за Съединените щати? Нещо толкова драматично, че да накара Статуята на свободата да легне по гръб и да ти предложи който отвор искаш да използваш? Е, ето го.

Изпращам ти само фотокопие, унищожил съм оригиналите. Но врагът няма да знае, че съм ги унищожил и че съм мъртъв. (Забележи колко особено е да пишеш за това в сегашно време!)

Те няма как да разберат, че оригиналите не са при мене, готови за изпълнението «бутон натиснат»; така че с малко сценично умение ще можеш да ги манипулираш, както пожелаеш.

Както знаеш, природната ми интелигентност винаги ме е спасявала от глупостта да вярвам в задгробния живот. Но че след смъртта си ще изиграя такава роля — тази мисъл ми доставя удоволствие.

Моля те, посещавай от време на време Естел и я накарай да се чувства желана. И предай моята любов на твоята прекрасна ориенталка.

С най-приятелски пожелания

П.П. Дали споменах миналата нощ, че гъбите нямаха достатъчно лимонов сок? Сигурно съм го направил.“

Хел скъса връвта на пакета и прегледа съдържанието. Декларации, снимки, записи — всички те разкриващи личности и правителствени организации, замесени в убийството на Джон Ф. Кенеди и в прикриването на някои особености на това убийство. Особено интересни бяха изявленията от една личност, идентифицирана като Човека с чадъра, и от друга, наречена Мъжа от противопожарния изход, и от трета, Звънря.

Хел кимна с глава. Наистина, много силни средства за постигане на целта му.

След една проста вечеря с наденица, хляб и лук, прокарани с прясно червено вино, направиха заедно една разходка из земите, като се стараеха да не се приближават към разрушения замък. Вечерта падаше. Около планината се събираха перести облачета, оцветени в оранжево и виолетово.

Хел спомена, че ще замине за няколко дни. Биха могли да започнат работата по възстановяването, когато се върне.

— Ще ми се доверите ли да го направя, мосю? След като така ви провалих? — Пиер беше изпаднал в самосъжаление. Беше решил, че щеше да защити по-добре мадам, ако беше абсолютно трезв.

Хел смени разговора.

— Какво можем да очакваме от времето утре, Пиер?

Старият човек погледна мълчаливо към небето и повдигна рамене.

— Не знам, м'сю. Да ви кажа право, не мога наистина да познавам времето. Само се правя, че разбирам, за да изглеждам важен.

— Но, Пиер, предсказанията ти винаги са верни. Аз разчитам на тях и те добре ми служат.

Пиер се намръщи, опитвайки се да си спомни.

— Наистина ли е така, мосю?

— Не бих посмял да отида в планината без твоя съвет.

— Наистина ли?

— Мисля, че това е въпрос на мъдрост, на възраст и на баска кръв. Аз може да остарее след време и дори да постигна мъдрост. Но баската кръв... — Хел въздъхна и удари един шубрак, докато минаваха.

Пиер помълча известно време. Накрая каза:

— Знаете ли? Мисля, че това, което казахте, е истина. Вероятно е дарба. Дори и аз вярвам, че това са знаци на небето, но в действителност е дарба — едно умение, което притежават само моите хора. Например, виждате ли как овцата на небето има червеникаво руно? Сега, много важно е да се знае, че луната намалява и че птиците връхлитаха ниско тази сутрин. От това мога със сигурност да кажа...

ЦЪРКВАТА В АЛО

Главата на отец Ксавиер беше наведена, пръстите му притискаха слепоочието, ръката му закриваше частично неясните черти на старата жена от другата страна на пердето на изповедалнята. Това беше една поза на съчувствено разбиране, която му позволяваше да си мисли за свои работи, докато разкайващата се монотонно говореше, припомняйки си всички малки прегрешения, опитвайки се да убеди Господ, че е невинна за всички по-големи грехове. Беше стигнала до момента на признаване на чуждите грехове, да иска прошка, че не е била достатъчно силна да предпази мъжа си от пиене, че беше слушала проклетите клюки на мадам Ибар, съседката, че беше позволила на сина си да пропусне службата.

Докато автоматично изхъмкваше по една въпросителна забележка при всяка пауза, умът на отец Ксавиер беше зает с въпроса за суеверието. По време на службата тази сутрин пътуващият свещеник беше използвал едно древно суеверие, за да привлече вниманието им и да подчертае своето съобщение за вяра и революция. Той самият беше твърде добре образован, за да вярва в примитивните страхове, които характеризираха вярата на баските, живеещи в планините; но като Христов воин използваше всички подръчни средства, за да нанесе удар за войнстващата църква. Знаеше поверието, че ако удари часовник по време на *Sagara* (възнасянето на Духа), това е непогрешим знак за близка смърт. Поставяйки часовника долу до олтара, той го беше нагласил така, че *Sagara* да съвпадне точно когато удари пълен час. От цялото паство се чу ахкане, след което последва продължителна тишина. И поемайки тази тема от поличбата за близка смърт, той им беше обяснил, че това означава смърт на потисниците на баския народ и смърт на небожественото влияние сред революционното движение. Беше останал доволен от ефекта, изразен най-вече от няколко покани за вечеря и да прекара нощта в домовете на местни селяни и отчасти — от необичайно голямата група каещи се — дори и няколко мъже, макар и възрастни.

Няма ли тази жена да свърши най-последно със списъка на прегрешенията си? Вечерта беше настъпила, сгъстявайки сенките в старата църква, и той усещаше глад. Малко преди това беше надникнал и беше установил, че тази говорилница беше последната от дошлите да се изповядат. Той въздъхна и прекъсна потока ѝ от прегрешения, наричайки я своя сестра и казвайки ѝ, че Христос разбира и прощава, като ѝ даде наказание с много молитви, което щеше да я накара да се чувства важна.

Когато тя се изправи, той се облегна, за да ѝ даде време да напусне църквата. Прекомерно бързано да стигне до безплатната вечеря нямаше да бъде уместно. Готвеше се да стане, когато завесата прошумоля и друг каещ се влезе в изповедалнята.

Отец Ксавиер въздъхна нетърпеливо.

Един много мек глас каза:

— Имаш само секунди, за да се помолиш, отче.

Свещеникът се напрегна да види през пердето в сянката на изповедалнята, след което ахна. Беше фигура с превръзка около главата, също като плата, който увиваха около главата на мъртъвците, за да се затвори устата им. Дух?

Отец Ксавиер, добре образован, за да бъде суеверен, се отдръпна назад и постави кръста пред себе си.

— Махай се! Върви си!

Мекият глас каза:

— Спомни си Бено Льо Каго.

— Кой си ти? Какво...

Пердето се разцепи и макилата на Льо Каго се заби между ребрата на свещеника, пробождайки сърцето му и заковавайки го за стената на изповедалнята.

Повече никой не можа да разубеди вярата на селяните в поличбата на *Sagara*, тъй като тя беше доказана. И в месеците, които последваха една нова нишка се появи в легендата за Льо Каго — той, който така тайнствено беше изчезнал в планините, се появяваше изведнъж там, където баските борци за свобода имаха най-голяма нужда от него. С отмъстително желание макилата на Льо Каго беше долетяла до село Ало и беше наказала коварния свещеник, който го беше издал.

НЮ ЙОРК

Докато седеше в тапицирания с плюш асансьор, Хел раздвижи предпазливо челюстта си. За тези осем дни, през които организираше тази среща, тялото му се беше възстановило добре. Челюстта му все още беше схваната, но нямаше вече нужда от недостойната превръзка; ръцете му бяха още чувствителни, но нямаше превръзки, както нямаше и следи от нараняванията по лицето му.

Асансьорът спря и вратата се отвори директно към офис, където един секретар стана и го поздрави с празна усмивка.

— Мистър Хел? Председателят ще дойде скоро. Другият господин ви чака вътре. Искате ли да се присъедините към него? — Секретарят беше хубав млад мъж, с копринена риза, разкопчана до средата на гърдите, и тесни панталони от мека материя, която очертаваше издутината от пениса му. Поведе Хел към една вътрешна приемна, която беше обзаведена като гостна на удобен провинциален дом; издути столове с тапицерия на цветя, дантелени пердета, ниска масичка за чай, два люлеещи се стола, различни джунджурии на една етажерка със стъкло отпред, снимките на три поколения, поставени в рамки върху пианото.

Джентълменът, който се надигна от дебелото канапе, имаше семитски черти, но оксфордски акцент.

— Мистър Хел? Очаквах с нетърпение да се запозная с вас. Аз съм мистър Ейбъл и представям интересите на ОПЕК в случаи като този. — В ръкостискането му имаше допълнителен натиск, който навяваше мисъл за сексуалните му наклонности. — Заповядайте, седнете, мистър Хел. Председателят ще бъде тук много скоро. Нещо се появи в последния момент и я извикаха бързо.

Хел избра възможно най-поносимо изглеждащия стол.

— Тя?

Мистър Ейбъл се засмя мелодично.

— Ах, вие не сте знаели, че Председателят е жена?

— Не, не знаех. Защо тогава не я наричат Председателката или да използват някой от онези грозни идиоми, с които американците

утешават съвестта, жертвайки благозвучието.

— А, вие ще видите, че Председателят е освободен от условности. Станала един от най-могъщите хора в света, тя няма нужда да търси призвание, а да се бори за равноправие, за нея би било една стъпка надолу. — Мистър Ейбъл се усмихна и кокетно наклони глава. — Знаете ли, мистър Хел, аз научих много неща за вас преди Ма да ме привика на тази среща.

— Ма?

— Всеки близък на Председателя я нарича Ма. Нещо като семейна шега. Главата на компанията-майка, разбирате ли?

— Да, разбирам.

Вратата на външното помещение се отвори и мускулест млад мъж с прекрасен слънчев тен влезе, носейки поднос за чай.

— Просто го оставете тук — му каза мистър Ейбъл. След което се обърна към Хел: — Без съмнение Ма ще ме накара да наляя.

Симпатичното момче излезе, след като подреди чашите за чай от дебел, евтин порцелан на сини шарки.

Мистър Ейбъл забеляза погледа, който Хел хвърли към сервиза.

— Знам какво си мислите. Ма предпочита нещата да са — както тя ги нарича — „домашни“. Преди известно време на едно събиране научих за вашата интересна младост. Разбира се, не очаквах, че ще ви срещна, не и след като мистър Даймънд докладва за вашата смърт. Повярвайте ми, моля ви, че съжалявам за това, което специалната полиция е направила с вашия дом. Смятам го за неппростимо варварство.

— Така ли? — Хел ставаше нетърпелив от закъснението и не изпитваше никакво желание да прекарва времето си в приказки с този арабин. Стана и се приближи към пианото, върху което бяха наредени редици семейни снимки.

В този момент вратата на вътрешното помещение се отвори и Председателят влезе.

Мистър Ейбъл стана бързо на крака.

— Мисис Пъркинс, мога ли да ви представя Николай Хел?

Тя взе ръката на Хел и я притисна топло между късите си дебели пръсти.

— За Бога, мистър Хел, изобщо не можете да си представите с какво нетърпение очаквах да се запозная с вас. — Мисис Пъркинс

беше топчеста жена в средата на петдесетте. Чисти майчински очи, врат — целият на гънки, сива коса, сресана на кок, с кичурчета, които се бяха измъкнали от стегнатата прическа, пълнички ръце със скрити в трапчинки лакти, облечена в копринена дреха с червен индийски десен. — Виждам, че разглеждате семейството ми. Моята гордост и радост, винаги така ги наричам. Това тук е моят внук. Безчестно малко създание. А това е мистър Пъркинс. Един чудесен човек. Много добър готвач и направо магьосник с цветята. — Тя се усмихна на своите фотографии и поклати глава със собственическа обич. — Е, може би трябва да се заемем с нашата работа. Искате ли чай, мистър Хел? — Тя се намести в единия от люлеещите се столове с въздишка. — Не знам какво бих правила без моя чай.

— Прегледахте ли информацията, която ви изпратих, мисис Пъркинс? — Той повдигна ръка, за да покаже на мистър Ейбъл, че се отказва от чая.

Председателят се наведе напред и постави дланта си върху ръката на Хел.

— Защо просто не ме наричате Ма? Всички го правят.

— Прегледахте ли информацията, мисис Пъркинс?

Топлата усмивка изчезна от лицето ѝ и гласът ѝ стана почти метален.

— Да, прегледах я.

— Спомнете си, че поставих едно предварително условие за нашия разговор — мистър Даймънд да не узнае, че не съм мъртъв.

— Приех това предварително условие. — Тя бързо погледна към мистър Ейбъл. — Съдържанието на разговорите с мистър Хел са очи в очи. Ще трябва и вие да спазвате същото изискване.

— Разбира се, Ма.

— И? — попита Хел.

— Няма да претендирам, че не сте ни хванали на тясно, мистър Хел. По най-различни причини не би ни се искало да разстройваме нещата, когато нашият Конгрес изпразва енергийната сметка на бедния американец. Ако правилно съм разбрала, не ни съветвате да предприемаме контраакции срещу вас, защото тогава информацията ще бъде публикувана в европейската преса. В момента тя се намира в ръцете на тази личност, която Дебелака идентифицира като Гномът. Правилно ли съм разбрала?

— Да.

— Така, значи е въпрос на цена, мистър Хел. Каква е вашата цена?

— Няколко неща. Първо, взели сте от мене известно количество земя в Уайоминг. Искам я обратно.

Председателят махна с дундестата си ръка, за да покаже, че това е нещо съвсем просто.

— И ще искам вашите подразделения там да спрат разработването на мини в радиус триста мили от моята земя.

Челюстта на мисис Пъркинс се раздвижи гневно, а очите ѝ студено фиксираха Хел. След това тя премигна два пъти и каза:

— Добре.

— Второ, взели сте пари от моята сметка в Швейцария.

— Разбира се. Разбира се. Това всичко ли е?

— Не. Наясно съм, че можете да поправите тези неща, стига да искате. Така че ще оставя този компрометиращ материал на линия за неопределено време. Ако по някакъв начин ме ощетите, бутонът ще бъде отпуснат.

— Ясно. Дебелака ме информира, че тази личност, Гномът, е доста болен.

— И аз съм чувал този слух.

— Разбирате, че ако той умре, вашата защита изчезва.

— Не съм, мисис Пъркинс. Той не само трябва да умре, но вашите хора трябва да са сигурни, че е умрял. А аз случайно знам, че не сте успели да го откриете, нито пък имате идея как изглежда. Предполагам, че ще засилите търсенето на Гнома, но съм готов да се обзаложа, че той така се е скрил, че няма да можете да го намерите.

— Ще видим. Нямате повече изисквания към нас?

— Имам. Вашите хора унищожиха дома ми. Вероятно няма да бъде възможно да го поправа, тъй като няма повече такива майстори, които могат да го построят. Но имам намерение да опитам.

— Колко?

— Четири милиона.

— Някоя къща не струва четири милиона.

— Тогава стават пет.

— Мое мило момче, започнах професионалната си кариера с една четвърт от това, а ти си мислиш...

— Шест милиона.

Мисис Пъркинс рязко затвори уста. Настъпи тишина и мистър Ейбъл бързо извърна поглед от двамата, които се гледаха над масата за чай, единият със студен, втрещен поглед, другият с полузатворени клепачи над развеселените очи.

Мисис Пъркинс пое дълбоко въздух, за да се успокои.

— Много добре. Но това, предлагам, да бъде последното от вашите желания.

— Може да се каже, че не е.

— Вашата цена достигна своя максимум. Има граница на степента кое е добро за компанията-майка и за Америка.

— Вярвам, мисис Пъркинс, че ще останете доволна от последното ми искане. Ако вашият мистър Даймънд си беше свършил работата както трябва, ако не беше позволил на личната враждебност да се намеси в преценката, вие нямаше да сте сега в това затруднено положение. Моето последно искане е следното: искам Даймънд. Искам онзи стрелец от ЦРУ, наречен Стар, и палестинския козар, когото наричат Хаман. Не смятайте това за допълнително заплащане. Правя ви услуга — отсъждане на наказание за некомпетентност.

— И това е вашето последно искане?

— Това е моето последно искане. Председателят се обърна към мистър Ейбъл.

— Как приеха вашите хора смъртта на „септемврийците“ в онзи самолетен инцидент?

— Засега вярват, че е било точно това — инцидент. Не сме ги информирали, че е било убийство. Очакваме вашите инструкции, Ма.

— Ясно. Този мистър Хаман... той е роднина на един от движенията за освобождение, доколкото си спомням.

— Вярно е, Ма.

— Как ще се приеме смъртта му?

Мистър Ейбъл се замисли за момент.

— Отново ще трябва да правим отстъпки. Но мисля, че ще се оправим.

Мисис Пъркинс пак се обърна към Хел. Тя го гледа няколко секунди.

— Готово.

Той кимна.

— Ето как ще стане. Ще покажете на Даймънд информацията, засягаща смъртта на Кенеди. Ще му кажете, че имате представа къде е Гномът, и не можете да се доверите на друг да го убие и да скрие информацията на сигурно място. Той ще разбере колко е опасно тази информация да бъде видяна от други очи. Ще го инструктирате да отиде в испанското баско село Онат. Там с него ще се свърже водач, който ще го заведе в планините, където ще намерят Гнома. Аз ще ги поема оттам. И още нещо... искам и тримата да са добре въоръжени, когато тръгнат към планината.

— Разбра ли всичко? — попита тя мистър Ейбъл, като очите ѝ през цялото време не изпускаха Хел.

— Да, Ма.

Тя кимна. След което суровото ѝ изражение се разтопи и тя размаха пръст към Хел.

— Ти си голяма работа, млади човече. Истински търговец на коне. Щеше много да напреднеш в търговския свят. Имаш нагласата на истински добър бизнесмен.

— Няма да обръщам внимание на тази обида.

Мисис Пъркинс се разсмя, месата ѝ се разтресоха.

— Страшно бих искала да си побъбря с тебе, синко, но много народ ме чака в другия офис. Имаме проблеми с няколко деца, които правят демонстрация пред една от атомните ни електроцентрали. Младите хора сега просто не са това, което бяха преди, но аз въпреки всичко ги обичам, малките дяволчета. — Тя се избута от люлеещия се стол. — Господи, май наистина е вярно това, което казват — женската работа няма край.

ПОЛЕТО С ПЕЩЕРИТЕ. ВРЪХ ПИЕР СЕНТ МАРТИН

Освен че беше раздразнен и физически изтощен, Даймънд имаше чувството, че изглежда глупав, гледан отстрани как се препъва в мъглата, хванат послушно за въжето, закачено за кръста на този водач, чиято размазана фигура виждаше от време на време на десетина фута пред себе си. Въжето около кръста на Даймънд продължаваше назад през блестящата мъгла, където на другия му край го беше стиснал Стар; от своя страна тексасецът беше завързан за палестинския специализант Хаман, който се оплакваше всеки път, като спираха да почиват, сядайки върху влажните камъни на този висок проход. Арабинът не беше свикнал с такива продължителни упражнения; новите му туристически обувки притискаха глезените му, а ръката го болеше от напрежението да стиска здраво въжето, което го свързваше с другите, ужасен да не остане сам на този непознат терен. Нямахше нищо общо с това, което си беше мислил, позирайки пред огледалото в стаята си в хотела в Онат преди два дена. В огледалото се беше оглеждала една романтична фигура с туристически дрехи и обувки, с тежък магnum в кобура отстрани. Беше се упражнявал да вади пистолета колкото можеше по-бързо, и се беше възхищавал на професионалиста, който го гледаше отсреща. Спомни си колко беше развълнуван преди един месец в същите планински поляни, когато беше изпразнил пистолета си в треперещото тяло на онази еврейка, след като Стар я беше убил.

Даймънд се дразнеше и от непрекъснатото тананикане и пеене на възрастния водач, който ги водеше бавно нагоре, заобикаляйки ръбовете на безбройните дълбоки дупки, запълнени с гъста пара. Водачът се обръщаше и ги предупреждаваше за опасността с екстравагантни мимики, разтваряйки широко уста и очи и въртейки ръце, показвайки как човек пада и се пребива. Не само носовият вой на баските песни подронваше търпението на Даймънд, а фактът, че гласът като че ли идваше отвсякъде. Ефект, който се дължеше на бялата мъгла.

Даймънд се беше опитал да попита водача още колко щяха да вървят пипнешком през тази супа, колко още оставаше до скривалището на Гнома. Но единственият отговор беше хилене и кимане. Когато испанският баск, който ги беше посрещнал в селото, ги свърза с водача, Даймънд го попита говори ли английски. Дребният възрастен човек се ухили и каза: „Много малко“. Когато малко по-късно го попита колко още им остава, получи същия отговор. Това беше достатъчно странен отговор, който накара Даймънд да го попита за името му. „Много малко“.

О, чудесно, просто прекрасно!

Даймънд разбираше защо Председателят го беше изпратил лично да се справи с проблема. Да му поверят такава леснозапалима информация, беше израз на специално доверие, което беше добре дошло след известната студенина, която настъпи в отношенията им след смъртта на онези „септемврийци“. Но вече от два дни бяха в планината, завързани с въже като деца, играещи на сляпа баба. Бяха прекарвали една студена и неприятна нощ върху каменистата земя, вечеряйки сух хляб, мазна наденица, от която устата пламваше, и прясно вино от някакъв мех, с който Даймънд така и не успя да се справи. Колко ли още им оставаше, докато стигнат до скривалището на Гнома? Ако само този глупав селянин спреше с това монотонно пеене...

В този момент той го направи. Даймънд почти се блъсна в ухиления водач, който беше спрял в средата на едно осеяно със скали плато.

Когато Стар и Хаман се присъединиха към тях, водачът им обясни с мимики, че трябва да останат тук, докато той отиде по някаква работа.

— Колко време няма да ви има? — попита Даймънд, произнасяйки бавно всяка дума, като че ли това можеше да помогне.

— Много малко — отговори водачът и изчезна в гъстата мъгла. Един момент по-късно чуха гласа му едновременно от всички посоки:

— Настанете се удобно, приятели.

— Тази лайняна глава все пак говорела американски — каза Стар. — Какво, по дяволите, става?

Даймънд разтърси глава, тишината наоколо го потискаше.

Минаха минути и чувството за изоставеност и опасност беше толкова силно, че накара дори и оплакваният се арабин да замълчи. Стар извади пистолета си и освободи спусъка.

Идвайки като че ли отблизо и далече гласът на Николай Хел прозвуча с характерната си мекота:

— Измисли ли го вече, Даймънд?

Те се напрегнаха, взирайки се през процеждащата се светлина. Нищо.

— Господи Исусе Христе! — прошепна Стар.

Хаман започна да стене.

На не повече от десет метра от тях беше застанал Хел, невидим в бялата мъгла. Беше навел настрани главата си, съсредоточавайки се да различи трите съвсем различни вълни, които се излъчваха от тях. И в трите имаше паника, но от различно качество. Арабинът се разпадаше. Стар беше на ръба да започне да стреля слепешката в заслепяващата пара. Даймънд се опитваше да се съвземе.

— Разпръснете се! — прошепна Стар. Той все пак беше професионалист.

Хел усети, че Стар се премести наляво от него, а арабинът запълзя на четири крака, опипвайки пред себе си за отвори на дупки, които не можеше да види. Даймънд стоеше, приковал вниманието си.

Хел освободи двойния спусък на всеки от пистолетите, които беше получил преди години от датския фабрикант. Аурата на Стар се приближаваше отляво. Хел стисна дръжката толкова здраво, колкото можеше, прицели се в средата на аурата на тексасеца и натисна спусъка.

Трясъкът от двойните дула, стрелящи едновременно, беше оглушителен. За момент Хел видя Стар да полита назад, разперил широко ръце, лицето и гърдите му бяха размазани. След това мъглата се склочи отново.

Хел остави пистолета да падне. От отскока усещаше ръката си като изкълчена.

Арабинът започна да скимти. Всяка негова частичка го караше да бяга, но в коя посока? Той клекна и замръзна, а отпред на панталона му се появи тъмно петно. Опитвайки се да пълзи възможно най-близо до земята, той напредваше, напрягайки се да види нещо в мъглата.

Формата на една морена се появи пред него. Той прегърна скалата за успокоение, ридаейки тихо.

Гласът на Хел беше много близък и мек:

— Бягай, козарю.

Арабинът ахна и отскочи настрана. Последният му вик продължи дълго, докато падаше в отвора на една от дълбоките пещери. Приземи се с плясък на дъното ѝ.

Докато ехото от падащите камъни заглъхваше, Хел се облегна на морената и пое дълбоко въздух. Вторият пистолет се поклащаше в ръката му. Той насочи концентрацията си към Даймънд, който стоеше все още без да мърда в мъглата пред него и малко наляво.

След неочаквания писък на арабина, тишината звънеше в ушите на Даймънд. Той дишаше плитко през устата си, за да не издава шум, очите му обхождаха пелената от мъгла, кожата му беше станала болезнено чувствителна.

Мина цяла вечност от десет секунди и той чу приглушения затворнически глас на Хел:

— Е? Не искаше ли и ти същото? Каубоят лице в лице с врага?

Даймънд въртеше главата си, опитвайки се отчаяно да разбере посоката, от която идваше гласът. Нищо не се получаваше! Всички посоки изглеждаха верни!

— Нека да ти помогна, Даймънд. Сега се намираш приблизително на осем метра от мене.

В коя посока? В коя посока?

— Не е зле да стреляш, Даймънд. Може да си късметлия.

Не трябва да говори! Той ще стреля по посока на гласа му!

Даймънд хвана с двете си ръце тежкия магнум и стреля в мъглата. Отново наляво, след това надясно, след това още по-наляво.

— Ти, кучи сине! — извика той, все още стреляйки. — Ти, кучи сине!

Пистолетът му изцрака напразно.

— Кучи син. — Даймънд свали пистолета с усилие. Цялата горна част на тялото му трепереше от отчаяние.

Хел докосна ухото си с върха на пръстите. Беше лепкаво и щипеше. Едно парче от близката скала го беше одраскало. Той вдигна втория пистолет и го насочи към мястото в мъглата, откъдето идваха бързите импулси на паникьосаната аура.

След което спря и свали пистолета.

Неочакваната бяла мъгла беше превърнала отмъщението му в механично клане на препънати животни. В това нямаше задоволство, нито пък умение и смелост. Знаейки, че ще са трима добре въоръжени, Хел беше донесъл със себе си само двата пистолета, ограничавайки се с два изстрела. Беше се надявал да има някаква борба.

Но това? И този емоционално разтреперан търговец в мъглата? Беше прекалено презрян, за да заслужава отмъщение.

Хел започна да се отдръпва безшумно от скалата, оставяйки Даймънд да трепери, сам и изплашен в мъглата, очаквайки внезапна смърт.

След това спря. Спомни си, че Даймънд беше слуга на компанията-майка и корпоративен лакей. Замисли се за нефтените кладенци, които замърсяваха морето, за мините в девствените земи, за газопроводите през тундрата, за атомните електроцентрали, построени независимо от протестите. Спомни си старинната поговорка. Кой трябва да свърши трудните неща? Този, който може. С дълбока въздишка и с отвращение той се обърна и вдигна ръка.

Маниакалният писък на Даймънд се преплете с рева на пистолета и неговото ехо. През разпръснатата се за момент мъгла Хел видя разпереното тяло да се завърта във въздуха.

ЗАМЪКЪТ ЕТЧБАР

Позата на Хана беше възможно най-покорна; единствените ѝ оръжия в играта бяха вагиналните контракции, в които беше много опитна. Хел имаше предимството на разсейването, издръжливостта му беше подпомогната и от задачата да внимава много точно с движенията, тъй като позата беше толкова сложна, че с най-малкото движение можеха да се наранят. Независимо от предимството, той беше първият, който промълви „Ах, ти дявол!“ през стиснатите си зъби.

Веднага след като се убеди, че се беше пречупил, тя се присъедини към кулминацията, а радостта ѝ бе изразена гласно и ентусиазирано.

След известно време той се усмихна и каза:

— Изглежда, че пак загубих.

— Така изглежда. — Тя се засмя дяволито.

Хана седеше на прага на стаята с татамитата, лицето ѝ беше обърнато към унищожената градина, а кимоното ѝ — събрано около хълбоците. Беше гола от кръста нагоре, за да си получи наградата от играта. Хел беше коленичил зад нея и прекарваше пръсти по гърба ѝ, по врата и в корените на косата ѝ.

С разфокусиран поглед и с отпуснати мускули на лицето, той позволи на съзнанието си да се отдаде на меланхолична радост и спокойствие. Миналата нощ беше стигнал до окончателно решение и се чувстваше възнаграден за това.

Беше прекарал часове, коленичил в оръжейната стая, преразглеждайки отново и отново разположението на камъните върху дъската. Беше неизбежно. Рано или късно компанията-майка щеше да разкъса бронята му от паяжина. Или щяха да открият, че Де Ланде е мъртъв, или фактите, засягащи смъртта на Кенеди, щяха да излязат наяве. И тогава отново щяха да бъдат по следите му.

Той можеше да се бори, да отсече много от ръцете на безликата корпоративна хидра, но накрая щяха да стигнат до него. И най-вероятно щяха да го премахнат с нещо безлично — като бомба, или

пък да го удушат. И къде беше достойнството в това? Къде беше *шибуми*?

Накрая жеравите бяха обкръжени в гнездото им. Щеше да живее в обич и спокойствие с Хана, докато стигнеха до него. След което щеше да се оттегли от играта. Доброволно. От собствената си ръка.

Почти веднага, когато достигна до това разбиране на положението на играта и на единствения достоен път, Хел усети как годините натрупвано отвращение и омраза изчезнаха. Отделено веднъж завинаги от бъдещето, миналото се превърна в парад от незначителни ежедневни събития, вече неорганични, неносещи болка.

Изпита желание да направи равносметка на живота си, да прегледа нещата, които беше носил през цялото време със себе си. Късно през нощта, докато топлият южен вятър стенеше, той коленичи пред лакираната маса, върху която имаше две неща: купите за Го, които Кишикава-сан му беше дал, и пожълтялото официално съболезнователно писмо, чиито краища се бяха разръфали от сгъване и разгъване. Беше го отнесъл от гара Шимбаши, защото това беше единственото останало от достойния стар мъж, който беше починал през нощта.

През всичките години, докато се беше носил по течението на Запада, той беше имал три неща като душевно пристанище; купите за Го, които символизираха обичта му към втория му баща, измачканото писмо, което символизираше японския дух, и своята градина — не градината, която бяха унищожили, а идеята за градина в съзнанието му. С тези три неща той се чувстваше богат и много щастлив.

Новоосвободеното му съзнание преминаваше от идея към спомен и много скоро — съвсем естествено — той се намери на триъгълната поляна, онази с жълтата слънчева светлина и тревата.

У дома... след толкова години на странстване.

— Нико?

— Хм-м?

Тя допря гърба си до голите му гърди. Той я притисна и целуна косата ѝ.

— Нико, сигурен ли си, че не ме остави да спечеля?

— Защо да го правя?

— Защото си един много особен човек. И доста хубав.

— Не съм те оставял да спечелиш. И за да ти го докажа, следващия път ще измислим максимално наказание.

Тя нежно се засмя.

— Сетих се за една игрословица — една игрословица на английски.

— О-о?

— Трябваше да кажа: „ти гониш“.

— О, това е ужасно. — Той я прегърна изотзад и обхвана гърдите й.

— Единственото хубаво в цялата работа е твоята градина, Нико. Щастлива съм, че са я пощадили. След годините на любов и работа, които беше вложил в нея, щяха да наранят сърцето ми, ако я бяха унищожили.

— Знам.

Нямаше смисъл да й казва, че градината вече не съществува.

Идваше време за чая, който беше приготвил за двамата.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.